

સદ્ગુરથી જ્ઞાન-જ્ઞાનથી મોક્ષઃ

ૐ

અનધતલ વિચાર પંચહ

૬૨૬૮

અથવા

અનધત વ્રાણાનાં ખ્યાલ.

ભાગ ૧ લો.

રચી પ્રસિદ્ધ કર્તા

અક્ષત્રી-ગોવિંદલાલ ચત્રભૂજ ગોરાતેલાં.

રહેવાસી-જમ ખંભાલીઆ.

મુંબઈ.

રાજ્યભક્ત પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં .

સૌકળચંદ મહાસુખરામે છાપી.

મંચત ૧૯૫૨ સને ૧૯૯૬.

કીંમત રૂ. ૧-૪-૦

૬૩૩૨

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના રૂપ માં બાંધેલ
અમાણે રજીસ્ટર કરાવી રચનારે સર્વે હક
સ્વાધિન રાખ્યા છે, માટે માલિકની
રજા વિના કોઈએ છપાવશે
નહીં.

પ્રસ્તાવના.

પ્રસિદ્ધસહુ ગુરુ ગૈબીનાથજીના બનાવેલા 'અનધડ' ના
ખ્યાલો આજ ઘણા વરસ થયાં અખાડામાં તેમજ મેળાવડાઓ માં
ગવાય છે. તે સર્વ પ્રકારે મુમુક્ષુને મોક્ષ હાયક તથા ધર્મ, નિતી,
પ્રત્યેષ સંયુક્ત ઘણા ઉત્તમ છે. તેઓના અખાડાના શિષ્ય પ્ર-
હાર્યારી લાલસિંગજી ની કૃપાથી આ (ખ્યાલો) કવિતાઓ રચવાને
હું શકિત વાન થયો જેથી જુદે જુદે પ્રસંગે જુદા જુદા મેળાવાડા-
માં તે ગાઈ સંભળાવી હતી. જેથી હું સર્વ જગાએ માન્ય
અધિકારી થયો આ પુસ્તકમાં વેદ વેદાંતની સંમતિએ જુદા જુદા
રાહની લાવણીઓ આત્મજ્ઞાન ધર્મ નીતિઓ વગેરે ઉત્તમ
ગુણોથી ભરપુર કરી શણગારમાં આવ્યું છે. જે પ્રગટ કરવાનું
માન્ય શ્રી જામનગરના પ્રદાનિષ્ટ સહુગુરુ ભગવાનજી વિશ્વનાથજી
ને ઘટે છે. તેમજ મહરી ગતિએ અનુભવ સાથે રચેલી કવિતાઓ
જે શ્રોતાએ સાંભળેલી તેઓએ પ્રસિદ્ધ કરવા માટે ઘણાજ આ-
શ્ચર્ય કરવાથી અંથ પ્રખ્યાત કરવા મન પ્રકૃતિલત થયું, જે આધારે
આધુનિકમાં આ કાવ્ય રચેલી પ્રથમજ મે પ્રગટ કરી છે: તેજ આ-
શા છે કે-સહુગુરુસ્થા અથવા હંસરૂપિ જ્ઞાનીઓ પયરૂપ સમજને
પ્રેમ સહિત કૌશલ્યથી સુધાપાન કરશે, જેથી કૃતયુગમાં આ
જન્મ કૃતાર્થ થવાનો લાભ ઈધું છતી.

પૂર્વે શરૂઆતમાં અમારા વડીલ ગુરુ નાથજીકો
તરફથી શિષ્યોને આજ્ઞા અનુબંધ હતો કે ગુરુ અગર શિ-
ષ્યની રચેલી લાવણી કોઈ પ્રસિદ્ધ કરી શકે નહિ--કારણ ગુરુ
ગૈબીનાથજીની જેજે સંધારસ વાણી તે તમામ વૈગાબ્યાસ,
સરોદા ભેદ, અર્થવા પ્રદાન ઉત્પતિ વ્યાખ્યાન, તેમજ નાસ્તિ
સ્થુલ જે પ્રમ મહાભૂતે કરી પ્રગટ છે, તેની તમામ શાસ્ત્રો
શોધન થકી કરેલી કવિતાઓ ગુરુગમ્ય વિના સમજ
પડવામાં સંકટ રૂપ જણાઈ જેથી હાલમાં વડોદરા, રાજ્ય સ્થા-
નમાં અમારા વડીલ ગુરુની ગાદીના શિષ્યોએ સમજણ અને
રહસ્ય સાથે સુંદર નવિન લાવણીઓનું ખ્યાલે ગુલજાર નામે
અંથ સ્થો કારણ કે હાલના શિષ્યો અને શ્રોતાઓને સહેલથી

સમજ પડે તે બાણી મેં પણ મારી કવિતાઓની પંક્તિઓ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કર્યું છે.

કોઈ પ્રહસ્યો આ રહસ્ય સમજવાને અથવા અનઘડના ખ્યાલોની વાણીના મતાંત્ર વિશે વાકેપૂ નહોય તેને રાજીથી રાશન કરું છું કે શાસ્ત્રાનુસારે “અનઘડ” આ શબ્દનો અર્થ અનઘણ પોતાની મેળે ગમેતેમ કરે પણ ખરો અર્થ અનઘડ એટલે જેને કોઈ ઘડનાર નથી એવો ઇશ્વર સ્વયં પ્રકાશિત—તે ઘાટ ઘડનાર છે તેજ અનઘડ એટલે પરમેશ્વર પોતે છે. અનઘડ આ વિશેશણ ખુદ ઇશ્વરનું જ છે—કારણ જેણે સર્વે ઘાટ ઘડ્યા છે પણ તે કોઈથી ઘડાયેલો નથી અજ્ઞાની ખીન ઘડેલા પથ્થરને અનઘડ કહે તો આ તેની સંપૂર્ણ ભુલ છે—કારણ પથ્થરની પેદાશ પૃથ્વીમાંથી ને પૃથ્વીનો ઘડનાર પરમેશ્વર તો પછી જેને ઘડનાર કોઈ નથી તે અનઘડ આમ સિદ્ધ છે. ઇશ્વરના નામાં કીત અનંત લક્ષણાર્થ છે જેવાકે નિરાકાર એટલે આકારથી રહિત તથા અલખ સર્વાત્રયામિ વીગેરે ઘણા ઘણા વિશેશણો બનેલા સમજ મોટે છે. અને તે એક એક શબ્દના માહાત્માઓ અને કવિ ખુબ સરનાથી અર્થ કરે છે. જેમા અનઘડ શબ્દનું વ્યાખ્યાન કરતાં એક ખીજું પુસ્તક તૈયાર થાય કારણ પૂરતા ખુલાશા વિના કોઈ નિશ્ચાત્મક થતું નથી. છેવટ મત મતાંત્ર વાણીઓને ખુબ સમજવાનું છે કે અનઘડ એજ ઐશ્વર્ય ને ઐશ્વર્ય તેજ ઇશ્વર નિઃસંશય છે.

આ પુસ્તક પ્રગટ કરવામાં ઘણી ખરી મદદ મારા રનેહી વર્ગ જોશી વલ્લભદાસ દેવજીએ કરી છે તથા પ્રફ સુધારવામાં ઠા. કાનજી ઓધવજી એ શ્રમ લીધો છે તે બનેલા આભાર માનું છું તથા ખીજા જેજે સદ્ગ્રંથોએ મદદ કરી છે તેઓને હું અભિવંદન કરું છું. આ ચોપડીમાં કોઈ જગાએ પ્રફ સુધારવામાં ભુલ રહેલી હોય તો તે વાંચનારાઓ સુધારી વાંચવા કૃપા કરશેજી.

મુંબઈ
તા. ૦ ૧-૧-૬૬

બ્રહ્મક્ષત્રી ગોવિંદલાલ ત્રિલોકી
અથ રચી પ્રસિદ્ધ કરતા

અનુક્રમણિકા.

રંગત-સંગડી.

<p>ગણપતિની સ્તુતિ ગણપતિની સ્તુતિ આત્મબોધ પીઞર આત્મબોધ જન્મનો દોઅંગ આત્મબોધ તું નો દોઅંગ ૧ લો તું નો દોઅંગ ૨ લો સુનેનો એક હર્ષી અપનાનો એક હર્ષી વૈરાગ્ય બોધ પડેનો એક હર્ષી અદ્વિત મત વિષે પરિશ્રદ્ધ સર્વત્ર વ્યાપીક વિષે શક્તિઓ સર્વત્ર સાચીક વિષે મહારાજ વિશ્વનાથજીની તારીખ મહારાજ દેવકૃષ્ણજીની તારીખ સદ્ગુર મહાત્મ એકંગ છ નો ગુર મહાત્મ એકંગ હે નો સનતદાર-પ્યાલોનો ગુપ્ત પીઞર પ્રભુ ચર્ણ મહીમા કૃષ્ણલીલા સનતદાર-એકંગ છી નો કૃષ્ણલીલા હોલી એકંગ આનો કૃષ્ણલીલા રાસ એકંગ કો નો સોધાજીની ત્મતુર્માસી કૃષ્ણલીલા શરદ્શતુની બહાર કૃષ્ણલીલા હોલીની બહાર રામજીને તેની અંતો બોધ લકતમીળ લકતના ખરા પ્રેમની પરીક્ષા ગાન લકિત પ્રયોગમાં સુઘ રહેવા વિષે સુરતા વિષે સત્યવાદી રાજ કરજીને સત્યવાદી શેઠ સગાજીશાનો માલવાના મહારાજ અર્જુનહરિ મિહા પ્રયોગ વિષે એકંગ કરોનો શોધન પ્રયોધ વિષે એક હર્ષી</p>	<p>સુસ્કીલ હે ૭૩ ૩ હકકાની ઉર્દુ મીમનો યોઅંગ ૪ એક હર્ષી 'સતમ' ૭૫- ૬ નુન અધર છ અંગી પ્રયોધ ૭૬ ૭ ધબાદત પ્રદાની ઉર્દુ ૭૭ ૮ આસ્કી ઉર્દુ એક હર્ષી 'હોઅય' ૭૮ ૧૧ આસ્કી ઉર્દુ એક હર્ષી 'સતમ' ૮૧ ૧૨ આસ્કી એક હર્ષી 'અનુ' ૮૩ ૧૩ આસ્કી હીંદુસ્તાનીમાં ૮૪ ૧૪ આસ્કી ઉર્દુ એક હર્ષી 'દે' ૮૫ ૧૭ ધરકનુ બયાન એક હર્ષી 'સમકો' ૮૬ ૧૮ આશક માશુકની જીદાઇ એક ૨૧ હર્ષી 'નાયહીયે' ૮૮ ૨૨ મહાદેવ શ્રી ખામનાથનું વર્ણન ૯૦ ૨૪ રોઝી માતાનું વર્ણન ૯૨ ૨૮ આશાપુરી માતાનું વર્ણન ૯૪ ૩૦ કવિતા કર્તાનું ભાષણ પદમાં ૩૨ એકંગી 'હે' ૯૬ ૩૩ દારા પરદારાનો ત્યાગ કરવા ૩૫ વિષે બોધ-ગુજરાતી ભાષા ૯૭ ૩૬ જયકૃષ્ણ મહારાજની તારીખ ૩૭ ગુજરાતી ભાષા ૯૮ ૩૮ કૃષ્ણલીલા કચ્છી ભાષામાં એક ૪૧ હર્ષી 'તુ' ૧૦૧ ૪૩ કૃષ્ણલીલા કચ્છી ભાષામાં એક ૪૫ હર્ષી 'મયા' ૧૦૨ ૪૭ રંગત-ખડી. ૪૮ ધન એકંગી 'અલીશ' ૧૦૩ ૫૧ પપાનો દોઅંગ ૧૦૫ નુન અધર-પંચ અંગી ૧૦૬ ૫૪ 'કકો' કૃષ્ણલીલામાં ૧૦૭ ૫૫ શ્રી કૃષ્ણ જન્મ ૧૦૮ ૫૭ શ્રી રામ જન્મ ૧૦૯ ૬૦ કલિયુગના વર્તમાન વિષે ૧૧૨ ૬૪ નિરાકાર પ્રતિપાદન ૧૧૪ ૭૧ સનતદાર તુરાનો જવાબ ૧૧૫ 'સસા'નો દોઅંગ સિંહાવલોકન ૧૧૭</p>
---	--

શ્રી કૃષ્ણ તથા મહેશ અમીન ભેદ	૧૧૯	કુબળા અહ પ્રવેસમાં ઉદ્ધવજીનો સંદેશ	૧૫૬
રંગત-છોટી.		આશ્કી ગુજરાતી ભાષામાં	૧૫૪
રાંભાયજી વિષે સુખોધ	૧૨૦	બહર-તખીર.	
શ્રી કૃષ્ણ ચરીત્ર હોલી	૧૨૧	સુરતા પ્રબોધ 'સખી' દોઅંગ	૧૫૬
'કકા'નો સનતદાર ૧ ભો.	૧૨૩	સીપત હકકાની ઉર્ફ	૧૫૭
'કકા'નો સનતદાર અધર ૨ જો	૧૨૫	પરમાત્માની સ્તુતિ એક હર્ષી	૧૫૮
પંચીકરણ વ્યાખ્યાન	૧૨૬	'હવે' ગુજરાતી ભાષામાં	૧૫૯
તુરાવાલાનો જવાબ	૧૨૭	રંગત-ઝડકી.	
ભક્તિ પ્રયોગ	૧૨૮	કનૈયાલાલનો યાલ	૧૫૯
ગંગાજીનો મહીમા	૧૩૦	હોલીની બહાર	૧૬૨
આશ્કી ઉર્ફ એક હર્ષી 'મેરા તેરા'	૧૩૨	રંગત-ત્રકડીઆ.	
" એક હર્ષી 'યહીયે'	૧૩૩	મહેશ વદનામૃત.	૧૬૫
રંગત-કલ્યાણ.		કૃષ્ણલીલા	૧૬૬
ગણપતિની સ્તુતિ	૧૩૫	રંગત-દોડકડી.	
શંકરની સ્તુતિ	૧૩૬	અદ્વૈતામૃત	૧૬૭
કૃષ્ણલીલા	૧૩૭	ભેદી સવાલ 'ખીના'	૧૬૯
અભિમાન	૧૩૮	રંગત-અજબ.	
બહર-શકિસ્તા.		શ્રી કૃષ્ણ બાલલીલા	૧૭૧
શ્રી કૃષ્ણ ચરીત્ર	૧૩૯	શકીર અમીરીનું અયાત	૧૭૩
વિષયક ખંડન	૧૪૦	રંગત-ત્રનતાલી.	
નશીયતદાર ઉર્ફ જખાન	૧૪૨	કૃષ્ણલીલા ચાર ભાષામાં પેસો	૧૭૪
નશીયતદાર ઉર્ફ જખાન	૧૪૩	કૃષ્ણલીલા-ચાર ભાષામાં ખીન્ને	૧૭૫
ઉર્ફ અલીશ ત્રીશ હર્ષી	૧૪૪	રંગત-રીન્દાની.	
તુરાવાલાને સવાલ	૧૪૫	માતા પીતાની ભક્તિ ગુજરાતી	૧૭૬
'તુમારા' એક હર્ષી	૧૪૬	ભાષામાં	૧૭૬
આશ્કી ત્રણ ભાષામાં	૧૪૭	કન્નેડા વિષે-ગુજરાતી ભાષામાં	૧૭૬
હકકાની-એક હર્ષી 'વો જલ્લગરકા	૧૪૮	રંગત-ઝડકી લંગડી.	
જ્ઞાન પ્રબોધ ગુજરાતી ભાષામાં	૧૪૯	ગમ થી વિભાજ બહાદુર કે.	
એક હર્ષી	૧૫૦	સી. એસ. આજના ગમ વિષે.	૧૭૮
રંગત-મેરિખન.			
શ્રી કૃષ્ણ જન્મ વિષે			

अनन्द तत्त्वविचार संग्रहः

श्लोकः

.. यद सौंदर्यं गुणेन यूक्तं प्रचुरा तद-
ज्ञानं प्राप्तम् पदे ॥ मानन्दम् परमम् र-
हस्यनिष्ठम् हसै विबुधःबुधै ॥ पाषण्ड-
ममतस्वन्दनम् कलिमलम् वैदांस्त तत्त्व-
ग्ययम् ॥ बोधध्वांस्त प्रकासनाथ मूनये
गेवि गूरूभ्योनमः ॥

ટિકા

આ અંથ રચનાર ગુરૂને નમસ્કાર કરીને કહે છે કે,—હું
ગુરૂજી ! મારી અલ્પબુદ્ધિ અજ્ઞાનરૂપી મળે ભરેલી હતી, તે
આપ મહાત્માના શરણાંગતથી અંતઃકર્ણ નિર્મળ સ્વચ્છ થયું.
આપની કૃપાએ આ અંથ આજ્ઞાપૂર્વક રચી વંદના કરી પ્રા-
રંભ કરું છું. તેને સર્વ આર્ય સુજ્ઞ શ્રવણ કરવા કૃપા કર-
શોજી. ઉપર લખ્યા શ્લોકોનો અર્થ એ છે કે, આ અંથની
કવિતા દણી સૌહાર્ય અને ગુણથી યુક્ત છે. તેમજ પરમ
રહસ્ય ભરેલી જેનો અનુભવ ગ્રહણ કર્યા થકી તત્કાળ
જ્ઞાન પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. વિદ્વાન પંડિતોને હર્ષ પ્રાપ્ત થાય છે.
કારણ વેદાંત મત પ્રતીપાદન કરી આધુનિક મત ખંડન કર્યો
છે એવા જે ગુરૂનાથ, જેથીને હું અભીવંદન કરું છું.

મંગલાચરણ.

સાકી.

ધન્ય ધન્ય કરી વર વદન લીજે સાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
કાર્ય મંગલ કરન બીધન બીદાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી;
સાહે હો સાદ્યક મેરે આધાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
ગોવિંદલાલ કહે કૃપાલ અવતાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહો.

દોહ.

સમર્થ મે દક્ષ સુતાકે લાલ, બીધનકે કાલ રૂપ હો દયાલ;
નારકી ફેરૂ—હૃદયમે માલ, સરનમે રખ લીજે સંભાલ.
કૃપા નિધ લીજે બુદ્ધ બીશાલ, ધરૂં મોદીક આગે ભર થાલ;
લગા ચિત-ધનકે ચરનુંમે, કયા આપકી મહીમા ખરનુંમે.

अखण्ड तत्त्वविचार संग्रहः.

श्लोकः

अद सौंदर्य गुणेन यूक्त प्रचुरा तद-
 ज्ञान प्राप्तम् पदे ॥ मानंदम् परमम र-
 हंस्यनूपुण्ड्रं हर्षं विबूधःबूधै ॥ पाषंड
 ममतखंडनम् कलिमलम् वैदांत तत्त्व-
 ग्ययम् ॥ बोधध्वांत प्रकासनाथ मूनयै
 गेवि गूरूभ्योनमः ॥

ટિકા

આ અથ રચનાર ગુરૂને નમસ્કાર કરીને કહે છે કે,—હે ગુરૂજી ! મારી અલ્પબુદ્ધિ અજ્ઞાનરૂપી મળે ભરેલી હતી, તે આપ મહાત્માના શરણાંગતથી અંતઃકર્ણ નિર્મળ સ્વચ્છ થયું. આપની કૃપાએ આ અથ આજ્ઞાપૂર્વક રચી વંદના કરી પ્રારંભ કર્યું છું. તેને સર્વ આર્ય સુજ્ઞ શ્રવણ કરવા કૃપા કરશે. ઉપર લખ્યા શ્લોકનો અર્થ એ છે કે, આ અથની કવિતા ઘણી સૌંદર્ય અને ગુણથી યુક્ત છે. તેમજ પરમ રહસ્ય ભરેલી જેનો અનુભવ ગ્રહણ કર્યા થકી તત્કાળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. વિદ્વાન પંડિતોને હર્ષ પ્રાપ્ત થાય છે. કારણ વેદાંત મત પ્રતીપાદન કરી આધુનિક મત ખંડન કર્યું છે એવા જે ગુરૂનાથ, જેથીને હું અભીવંદન કર્યું છું.

મંગલાચરણ.

સાકી.

ધન્ય ધન્ય કરી વર વદન લીજે સાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
કાર્ય મંગલ કરન બીધન બીદાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી;
સાહે હો સાહ્યક મેરે આધાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
ગોવિંદલાલ કહે કૃપાલ અવતાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી.

દોઢ.

સમરૂં મે દશ સુતાકે લાલ, બીધનકે કાલ રૂપ હો દયાલ;
નામકી ફેરૂં-હૃદયમે માલ, સરનમે રખ લીજે સંભાલ.
કૃપા નિધ દીજે બુદ્ધ બીશાલ, ધરૂં મોદીક આગે ભર થાલ;
લગા ચિત-વનકે ચરનુંમે, કયા આપકી મહીમા બરનુંમે.

રંગત લંગડી.

મન-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૧)

મંગલ મુલ સકલ ફલ દાયક સંકટ હરન ઉમાનંદન,
તન ધન અરપન-કરું એકી ચીતવન પુજન વંદન;--ટેક
રીઘ સીદ્ધકે દાયક સાલ્યકહો, લીજે સાર સુધ્ધ બુધ્ધ સ્વામી,
ધુપ દીપસે-આરતી કરું આપકું શિશ નામી;
દયાવંત એક દંત સંતકે, બીધન હરન મુશક ગ્રામી,
સુરનર કીતર-અવલ સમરે સુરેશ અમર ધામી;
ધરે ધ્યાન ધ્યાની જ્ઞાની સખ, સુમન ચડાવે અગર ચંદન,
તન ધન અરપન-કરું એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૧

બરે શંખ ભુજ અર્ચન ગંદા ફરસા ત્રીશુલ ધનુ ધાર લીયે,
અનુપ ઉરપેઝમોલ મુકતા ફલકે ધર હાર લીયે;
લઘુ લોચન દ્રવ્યલાલ શુહાવે, લાલ ત્રીપુંદ્રાકાર લીયે.
ધન્ય દુઃખ લજ્જન-દયાલહો સરનાગતકું તાર લીયે,
પલમે બીધનકું ટારે અરીજન મારે કટે અઘ ભવ ફંદન;
તન ધન અરપન-કરું એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૨

બંકી સુંઠ પ્રચંડ ઉઠા ધન, નાચે આનંદ અપાર કરે,
પ્રશન હોયતો-લકત કે રીઘ સિદ્ધસે ભંડાર ભરે;
સદા ખડી સુદ્ધ બુદ્ધ સેવામે, સુંદર મોદીક અહાર ધરે.
ધનુ ગુન નાયક-દીનકું અખ દીજે દીદાર અરે,

કોપ કરે ત્રૈલોક કરે, અધર્મીકું કરદે નીકંદન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વદન. ૩

મુગટ જડે માણેક અમૂલ્ય હીરોસે અજળ શુહાતેહે,
પાઉંમે પેજન-ખાજતે છુમ છુમ ધન મદમાતે હે.
ઉદર બિશાલ મુરત મંગલ, શંકર કે લાલકું ધ્યાતેહે.
ગુરૂ ગેળી નાથજી-સંદા સમ્રનસે સદ ફલ પાતેહે,
ગુરૂ કૃપાસે ગોવિંદલાલ ગુન, ગાતે કાવ્યકા કર મંડન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વદન. ૪

—:૦:—

ધન-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૨)

ગૌરી નંદન ધન મતવાલા, અવલ કરૂં તેરા પુજન,
ટાલે બીધન ધન-મેરા સુલ કારજ કરદે મન પુરન;
મુગટ જડાઉ ઝલકે શીશ અરૂં, જરીઅનકે પહેને ઝામે.
ફરસ દશતમે-કરે સમ્રન ઉનકા સંકટ વામે,
ચતુર ભુજ બંકી સુંઠ ધનકું ત્રીન લોક સળ શિર નામે;
કરકે આરતી-ચડાવે પુષ્પ પત્ર સદ ફલ પામે.—
ઋષિ મુનિ યોગેશ્વર ધ્યાની, અવલ કરે સળ તેરા રદન,
ટાલે બીધન ધન-મેરા સુલ કારજ કરદે મન પુરન. ૧

મુશક વાહન ચડે દેખ, ધનકી મુરતી મંગલ કારી,
આસ પાસમે-બી ઢાળે ચમર સુધ્ધ બુધ્ધ નારી;
ગલે મોતનકી માલ પેજનકી હોતી પાઉંમે છું મંકારી.
બિદ્યા કે દાતા-ટાલે અજ્ઞાન પુજે બલકૂત સારી,
મુનો અવલકા બ્યાન ધ્યાન ધર ધનકું ચડાહે ગજકા વદન;
ટાલે બીધન ધન-મેરા સુલ કારજ કરદે મન પુરન. ૨

સતી પારવતી અપને અંગસે મેલ ઉતારા રતી રતી,
જમણી તરફસે-ઉતારા મેલ બનાયા ગનપતિ;

રંગત લંગડી.

ધર્મ-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૧)

મંગલ મુલ સકલ ફૂલ દાયક સંકટ હરન ઉમાનંદન,
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન;—ટેક
રીઘ સીદ્ધકે દાયક સાહ્યકહો, લીજે સાર સુધ્ધ બુધ્ધ સ્વામી,
ધુપ દીપસે-આરતી કરૂં આપકું શિશ નામી;
દયાવંત એકંદંત સંતકે, બીધન હરન મુશક ગ્રામી,
સુરનર કીર્તન-અવલ સમરે સુરેશ અમર ધામી;
ધરે ધ્યાન ધ્યાની જ્ઞાની સખ, સુમન ચડાવે અગર અંદન,
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૧

બૂરે શંસ્ર ભુજ ચાર ગદા ફરસા ત્રીશુલ ધનુ ધાર લીયે,
અનુપ ઉરપે-ખાલ મુકતા ફલકે ધર હાર લીયે;
લઘુ લોચન દ્વયલાલ શુહાવે, ભાલ ત્રીષુંદ્રાકાર લીયે.
ધન્ય દુઃખ ભંજન-દયાલહો સરનાગતકું તાર લીયે,
પલમે બીધનકું ટારે અરીજન મારે કટે અથ ભવ ફંદન;
તન ધન અરપન—કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૨

બંકી સુંદ પ્રચંડ ઉઠા ધન, નાચે આનંદ અપાર કરે,
પ્રશન હોયતો-ભકત કે રીઘ સિદ્ધસે ભંડાર ભરે;
સદા ખડી સુદ્ધ બુદ્ધ સેવામે, સુંદર મોદીક અહાર ધરે.
ધન ગુન નાયક-દીનકું અબ દીજે દીદાર અરે,

કોપ કરે ત્રેલોક ઉરે, અધર્મીકું કરદે નીકંદન;
તેન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૩

મુગટ જડે માણેક અમૂલ્ય હીરોસે અજળ શુભાતેહે,
પાઉંમે પેજન-બાજતે છુમ છુમ ધન મદમાતે હે.
ઉદર બિશાલ મુરત મંગલ, શંકર કે લાલકું ધ્યાતેહે.
ગુરૂ ગેળી નાથજી-સદા સમ્રનસે સદ ફલ પાતેહે,
ગુરૂ કૃપાસે ગોવિંદલાલ ગુન, ગાતે કાવ્યકા કર મંડન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૪

ધન-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૨.)

ગૌરી નંદન ધન મતવાલા, અવલ કરૂં તેરા પુજન,
ટાલે બીધન ધન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન;
મુગટ જડાંઉ જલકે શીશ અરૂં, જરીઅનકે પહેને આમે.
ફરસ દક્ષતમે-કરે સમ્રન ઉનકા સંકટ વામે,
ચતુર ભુજ બાંકી સુઠ ધનકું તીન લોક સળ શિર નામે;
કરકે આરતી-ચડાવે પુષ્પ પત્ર સદ ફલ પામે.
ઋષિ મુનિ યોગેશ્વર ધ્યાની, અવલ કરે સળ તેરા રટન,
ટાલે બીધન ધન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૧

મુશક વાહન ચડે દેખ, ધનકી મુરતી મંગલ કોરી,
આસ પાસમે-અડી ઢાળે ચમર સુધ્ધ બુધ્ધ નારી;
જલે મોતનકી માલ પેજનકી હોતી પાઉંમે છુમંકાડી.
બિઘા કે દાતા-ટાલે અજ્ઞાન પુજે જલકત સારી,
સુને અવલકા બ્યાન ધ્યાન ધર ધનકું ચડાહે ગજકા વદન;
ટાલે બીધન ધન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૨

સતી પારવતી અપને અંગસે મેલ ઉતારા રતી રતી,
જમણી તરફસે-ઉતારા મેલ બનાયા ગનપતિ;

પુત્રી બનાઈ ડાબી તરફસે બાત બેઠ શાસ્ત્રમે છતી.
 દો બાલકકું બીઠાકે દ્વાર કરે અશ્નાન સતી,
 નારદજી જા કહે શંકરસે, દો બાલક બેઠે આંગન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મનપુરન. ૩

નારદજીકા બચન સુના જદ શીવશંકર ને ક્રોધ કીયા,
 પડે સોસમે-ચલે ઘરકું તપ કરના છોડ દીયા;
 આએ ઘર આંગનમે દ્રવ્ય બાલકકા કહેના સુનલીયા,
 ભીતર ન જાનાં-અબ તક અશ્નાન કરે મેરી મધ્યા,
 ના કોઈ કીનસે હઠાજાય વો દો આપસમે લગે લડન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મન પુરન. ૪

હોન હાર શુંન લડતે લડતે ક્રોધ સમાયા ના મનકા,
 કીશી શસ્ત્રસે-ગુનીજન કહો શીશ કાટા ધનકા;
 ગયા શીશ ચલ શશીકે રથમે જમા ઠીકાના આશતકકા,
 શીશ ઉશ ધનકા-ન કહો કયુ મીલા ચડા શીર ગજ તનકા,
 બૈયાં સુને ગવરાંકે જબ શંકરને કીયા ધન શરજીવન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મન પુરન. ૫

ગુરુ ગેબીનાથ ઉસ્તાદ અવલ ઘટ મ્યાને દરશ ધનકા પાયા,
 જ્ઞાન ધ્યાનમે-સમરે પુજનકર ગુન ધનકા ગાયા;
 ગોવિંદલાલ કહે-જ્યાલ અમરમુરશદકી રહે હમપે શાયા.
 હરીદાશને હાલ દગલમે રંગ જમા લાયા,
 તુંહી મેરે ધન રીદ્ધ સીદ્ધ દાતા સબ કરદે સંકટ ભજન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મન પુરન. ૬

(રંગત-લંગડી. ૩)

પચરંગી પીંજરકે કફશ બીચ પડાહે તેડા તોતા હયે,
 બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગપ્પલતમે સોતાહયે;
 ગર્ભ બાસમે સ્થુલરહ્યા જદ ઉલટે મસ્તક લટકાયા.
 સંકટ સહેકે-ગર્ભ બંધન કે બીચમે અટકાયા,
 ઇસ શંકટ કે બીતરશે છુટનકા દીલમે અટકાયા.
 ઉસ માલીકસે,-આરબુ કરતાયા લવ લટકાયા,

શેર.

કર જોડ માલીકસે કહા તુ'મ ઘેર ઘેર પુકાર કર;
 છુડાદો બંધનશે સંકટ કટો મુજપે ધ્યાર કર.
 કફંગા નીશદીન લજન મનકુ' રખુંગા માર કર,
 તુ'મતો વાહસે ઇશ તરેહ આયે હોકૌલ કરાર કર;
 જન્મ ધરા જબ સખી બુલ ગએ માયામે કયુ' સોતાહયે,
 બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગફલતમે સોતાહે. ૧

ભયા જન્મ જબ જોશી પંડીત દેખકે રાસ ખુઝાયકહી;
 છે દીન બીતે-ધરાએ નાંમમાંતુ હરખાય રહી.
 મતલબ તકતે માંતુપીતા હુદયે આનંદ શમાય નહી,
 ભરજવાંનીમે-કમાદેજો બાલા પાન જાય બહી;

શેર.

ગમાઈ શબલડકપાન કુછગમન રહી બે ફામકો.
 ખીલા જોળાંન બાહાર કરને લગે એશ આરામકો,
 કઈબનઝ બેપાર કરકે જમાં કરલીએ દામકો;
 મન કશા માયાકે અંદર બુલ ગએ હરી નાંમકો
 લેન દેન શબંધ ઇસી ફનીયા કે અંદર હોતા હએ,
 બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગપ્પલતમે સોતા હએ. ૨
 ભર જુવાની કે બીચમે ના કુછ દીયાન હરીકે લાલ હુવે;

પુંત્રી બનાઈ ડાબી તરફસે બાત બેઠ શાસ્ત્રમે છતી.
 દો બાલકકું બીઠાકે દ્વાર કરે અસ્નાન સતી,
 નારદજી જા કહે શંકરસે, દો બાલક બેઠે આંગન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મનપુરન.

નારદજીકા બચન સુના જદ શીવશંકર ને ક્રોધ ક્રીયા,
 પડે સોસમે-ચલે ધરકું તપ કરના છોડ દીયા;
 આઘે ધર આંગનમે દ્વય બાલકકા કહેના સુનલીયા.
 ભીતર ન જાનાં-અબ તકં અસ્નાન કરે મેરી મધયા,
 ના કોઈ કીનસે હઠાજય વો દો આપસમે લગે લડન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મન પુરન. ૪

હોન હાર શું લડતે લડતે ક્રોધ સમાયા ના મનકા,
 ક્રીશી શસ્ત્રસે-ગુનીજન કહેા શીશ કાટા ધનકા;
 ગયા શીશ ચલ શશીકે રથમે જમા ઠીકાના આશનકા.
 શીશ ઉશ ધનકા-ન કહેા કયુ મીલા ચડા શીર ગજ તનકા,
 બૈયાં સુને ગવરાંકે જબ શંકરને ક્રીયા ધન શરણવન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મન પુરન. ૫

ગુરુ ગેબીનાથ ઉસ્તાદ અવલ ઘટ મ્યાને દરશ ધનકા પાયા,
 જ્ઞાન ધ્યાનમે-સમર પુજનકર ગુન ધનકા ગાયા;
 ગોવિંદલાલ કહે-જ્યાલ અમરમુરશદકી રહે હમપે શાયા.
 હરીદાશને હાલ દગલમે રંગ જમા લાયા,
 તુંહી મૈરે ધન રીદ્ધ સીદ્ધ દાતા સબ કરદે સંકટ ભજન;
 ટાલે બીધન ધન-મેરા સુખ કારજ કરદે મન પુરન. ૬

(રંગત-લંગડી. ૩)

પચર'ગી પીંજરકે કફશ બીચ પડાહે તેરા તોતા હયે,
 બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગપ્પતલમે સોતાહયે;
 ગર્ભ બાસમે સ્થુલરહ્યા જદ ઉલટે મસ્તક લટકાયા.
 સંકટ સહેકે-ગર્ભ બંધન કે બીચમે અટકાયા,
 ઇસ શંકટ કે ભીતરશે છુટનકા દીલમે ખટકાયા.
 ઉસ માલીકસે,-આરબુ કરતાયા ભવ ભટકાયા,

શેર.

કર જોડ માલીકસે કહા તુ'મ ઘેર ઘેર પુકાર કર;
 છુડાદો બંધનશે સંકટ કટો મુજપે પ્યાર કર.
 કફ'ગા નીશહીન ભજન મનકુ' રખુ'ગા માર કર,
 તુ'મતો વાહાસે ઇશ તરેહુ આયે હોકૌલ કરાર કર;
 જન્મ ધરા જળ સખી બુલ ગયે માયામે કયુ' મોતોહયે,
 બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગફલતમે સોતાહે. ૧

ભયા જન્મ જળ જોશી પંડીત દેખકે રાસ બુઝાયકહી;
 છે દીન બીતે-ધરાયે નાંમમાંતુ હરખાય રહી.
 મતલબ તકતો માંતુપીતા હુદયે આનંદ શમાય નહી,
 ભરજવાનીમે-કમાદેને બાલા પંન જાય બહી;

શેર.

ગમાઈ શબલડકપંન કુછગમન રહી બે કાંમકો.
 ખીલા જોખંન બાહાર કરને લગે એશ આરામકો;
 કઈબનજ બેપાર કરકે જમાં કંરલીએ દામકો;
 મન ક્ષા માયાકે અંદર બુલ ગયે હરી નાંમકો
 લેન દેન શંબંધ ઈસી દૂનીયા કે અંદર હોતા હયે,
 બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગપ્પલતમે સોતા હયે. ૨
 ભર બુવાની કે બીચમે ના કુછ દીયાન હરીકે લાલ હુવે;

લોલકે બશમે, પડે બદે ત્યુ' ત્યુ' જ'બલ હુવે,
તુસ્નાં બડ ગઈ આઈજરા ફેર શીરકે ધોલે બાલહુવે,
તાકત નાં રહી-બદનમે થકે કદમ બે હાલ હુવે;

શેર.

લીની કરમે જેસ્ટીકા તનશારે થરથરન લગે,
દાંતો હીલકે ગીર ગયે નેતુ'શે. નીર ઝરન લગે;
ન બવે ખાયા પીયા મરજોકે ખીચ મરન લગે,
મીલકે સુત દારા કુટ'બ મતલબકી ખાતોં કરન લગે;
ધરા રહા ધનમાંલ કાલને ગ્ધેર લીયા જદ રોતા હુએ,
બુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગફલતમે સોતા હુએ. ૩

પડા રહા પીંઝર સુના વો પંક્ષી જ'મકે દ્વાર ગએ,
ખાખમે મીલ ગઈ ખાખ છતી બાજી શબ હાર ગએ;
શુરૂ જૈબીનાથ ઉસ્તાદ તરજ તરનેકી બતા કઈતાર ગએ,
લાલસીંગજી, બાંન કઈ જ્ઞાન શબ્દ કે મારગએ;

શેર.

શમઝ કુછ શત્સંગ કરો માંયામે મોહ પ્રચંડહે.
ખેલ ત્રિગુન તત્વ પાંચો પીંડ શોઈ પ્રહ્મંડહે,
શુંજસૂહરિ ગુન ગાએ બીન ગાનાતો એાર પાખંડહે;
કહેતેહે ગિરધર ડરકે ચલનાં બુરા ચમકા કંડહે.
ગૌવીંદલાલ કહે રામભંજન બીન વૃથા જ'નમ નર ખોતાહે,
બુલ ન ગાફીલ, -ચેત તીત કયુ' ગફલતમે શોતાહે. ૪

— :: —

આત્મબોધ.

(રંગત-લંગડી. ૪)

પુર્વજ-મકે જો સંચીતહે શો શુખ દુઃખકા કરતાહે.
પ્રબુલજનશે, -લકત ભવ સીધુ પાર ઉતરતાહે,
જનમ લક્ષ્યોરાશી ફીર ઉતમમનુસા અવતાર હુવા;

હુરી ભજનકા-સમય આયા અળ કયું ગેમાર હુવા,
મેરા મેરા કર મમતામે હુબાસો બૈઝાર હુવા,
સંતસમાગમ-ક્રીયા ચેતા શો ભવ જલ પાર હુવા;

શેર.

જો કરે નર હુરિ ભજન ઉનકી બુઝે ત્રિબીધ અગન.
ધ્યાનકે ધુનમે શદા શતશંગમે વો રહે મગન,
ચાહે જપ તપ બ્રતકરે તીરથ કરે ચાહે જગન;
બીમ ગુરુ શતશંગ બીન કર્બનાં લગે મનકી લગન.

ઐશી જીનકે લગન લગી ઉનશેજમ કીકર ડરતાહે,
પ્રભુ ભજનસે-લકત ભવસિંધુ પાર ઉતરતાહે.

૧

કલી કાલકા કઠન જમાના પ્રભુકી દુસ્તર માયાહે,
જોગી તપસ્વી-સંત જન કીશીને અંત ન પાયા હે;
ત્રિગુન ખેલકી રચીહે રચનાં ચોર એ કલ્પીત કાયાહે.
ચરાચરમે-આપ જલથલ વટધટમે છાયા હે,

શેર.

ભક્તજનકે પ્રેમ બશ આધીન વો ભગવંત હે,
સચ્ચીદાનંદ રૂપ બ્યાપક આપરૂપ અનંત હે;
ભીનહે આકારશે ચોર નામ કઈ અત્યંત હે,
જીનકે ભજનમે મસ્તસો જોગી તપસ્વી સંત હે;
ધરદ્યો ઉશીકા ધ્યાન નીરંતર કયું પલભર તું બીસરતા હે,
પ્રભુ ભજનસે-ભકતભવ સિંધુ પાર ઉતરતા હે.

૨

તૃષ્ણાં જલહે જબર સંત જનકી સતસંગત કર જાહે;
પ્રેમકે ખ્યાલે-પીયો બૈરાગ્ય લગે ભીતર જાહે;
પુરન પ્રેમસે પાઈ હુરિને ભાજી બીદુરકે ધર જાહે;
દ્રુપત સુતાકે, બંડાયે ચીર ક્રુષ્ટ લીઓ હર જાહે.

શેર.

દીન જલમે ગજ ભયા આરત પડી કીની પુકાર,
જોગી સમરે રામ પેદલ ધાયકે લીઓ ગજ ઉગાર;

લોભકે અશમે, પડે જાહે ત્યુ' ત્યુ' જ'ભલ હુવે,
તુસ્ના બડ ગાઈ આઈજરા ફેર શીરકે ઘોલે બાલહુવે,
તાકત નાં રહી-બદનમે થકે કદમ બે હાલ હુવે;

શેર.

લીની કરમે જેસ્ટીકા તનશાંદે થરથરન લગે,
દાંતો હીલકે ગીર ગયે નેનુ'શે નીર ઝરન લગે;
ન જાવે ખાયા પીયા મરજોકે બીચ મરન લગે,
મીલકે સુત દારા કુટંબ મતલબકી ખાતોં કરન લગે;
ધરા રહા ધનમાલ કાલને ધેર લીયા જદ રોતા હુએ,
ભુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયુ' ગફલતમે સોતા હુએ. ૩
પડા રહા પોંઝર સુના વો પંક્ષી જ'મકે દ્વાર ગએ,
ખાખમે મીલ ગઈ ખાખ જીતી ખાજી શખ હાર ગએ;
ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ તરજ તરનેકી બતા કઈતાર ગએ,
લાલસીંગજી, બાંન કઈ જ્ઞાન શબ્દ કે મારગએ;

શેર.

શમજ કુછ શતસંગ કરો માંયામે મોહ પ્રચંડહે.
ખેલ ત્રિગુન તત્વ પાંચો પોંડ શોઈ પ્રહંડહે,
શુંજસહુરિ ગુન ગાએ બીંન ગાંનાતો એાર પાખંડહે;
કહેતેહે ગિરધર ડરકે ચલનાં બુરા ચમકા ડંડહે.
ગોવીંદલાલ કહે રામભંજન બીન વૃથા જન્મ નર ખોતાહે,
ભુલ ન ગાફીલ, -ચેત તીત કયુ' ગફલતમે શોતાહે. ૪

— :: —

આત્મબોધ.

(રંગત-લંગડી. ૪)

પુર્વજન્મકે બે સંચીતહે શો શુખ દુઃખકા કરતાહે.
પ્રભુભજનશે, ભકત ભવ સીધુ પાર ઉતરતાહે,
જન્મ લક્ષ્યચોરાશી ફીર ઉતમમનુસા અવતાર હુવા;

હુરી ભજનકા-સમય આયા અબ કયું ગેમાર હુવા,
મેરા મેરા કર મમતામે હુબાસો બૈઝાર હુવા,
શંતસમાગમ-કીયા મેતા શો લવ જલ પાર હુવા;

શેર.

જો કરે નર હારે ભજન ઉતકી બુઝે ત્રિબીધ અગન,
ધ્યાનકે ધુનમે શદ્દા શતશંગમે વો રહે મગન,
ધાહે જપ તપ અતકરે તીરથ કરે ચાહે જગન;
બીન ગુરૂ શતશંગ બીન કબનાં લગે મનકી લગન,
ઐશી જીનકોં લગન લગી ઉનશેજમ કીકર કરતાહે,
પ્રભુ ભજનસે-ભક્ત ભવસિંધુ પાર ઉતરતાહે. ૧

કલી કાલકા કઠન જમાના પ્રભુકી દુસ્તર માયાહે,
જોગી તપસ્વી-શંત જન કીશીને અંત ન પાયા હે;
ત્રિગુન ખેલકી રમીહે રચનાં ચોર એ કલ્પીત કાયાહે,
ચરાચરમે-આપ જલથલ ઘટઘટમે જાયા હે;

શેર.

ભક્તજનકે પ્રેમ બશ આધીન વો ભગવંત હે,
સચ્ચીદાનંદ રૂપ ખ્યાપક આપરૂપ અનંત હે;
ભીનહે આકારશે ચોર નામ કઈ અત્યંત હે,
જીનકે ભજનમે મસ્તસો જોગી તપસ્વી સંત હે;
ધરદ્યો ઉશીકા ધ્યાન નીરંતર કયું પલભર તું બીસરતા હે,
પ્રભુ ભજનસે-ભક્તભવ સિંધુ પાર ઉતરતાં હે. ૨

તૃપ્તનાં જલહે જબર સંત જનકી સતસંગત કર જાકે,
પ્રેમકે ખ્યાલે-પીયો બૈરાગ્ય લગે બીતર જાકે;
પુરન પ્રેમસે પાઈ હરિને ભાજી બીદુરકે ધર જાકે,
દ્રુપત સુતાકે, બડાયે ચીર કપટ લીઓ હર જાકે.

શેર.

દીન જલમે ગજ ભયા આરત પડી કીની પુકાર,
બેગી સમરે રામ પેદલ ધાયકે લીઓ ગજ ઉગાર;

પા લીધે ભીલીકે ફલ જુઠે સો જાની પ્રેમ અપાર,
 કૃપાસિંધુ દીનબંધુ હે હરિ કરલ્યો બીચાર;
 જહાં તહાં નીજ ભકત કાજ અવતાર નીરંજન ધરતા હે,
 પ્રભુ ભજનસે-ભકત ભવસિંધુ પાર ઉતરતા હે.

કામ ક્રોધ મદ લોભ મોહ જલોસે સંતજન ભીન્ન રહે,
 મન ભકતોકે-પ્રેમ બશ પરિબ્રહ્મ આધીન રહે;
 ગુરૂ ગૌભીનાથ સદગુરૂ હમારે જ્ઞાનુમે લૌલીન રહે,
 હીરાનાથજી-ગુરૂ જ્ઞાનુકે બીચ પરબીન રહે.

શેર.

દશ ઈંદ્રી હોજાય બશ અપના અવલ મન મારલ્યો,
 નામ નારાયણ નિરંતર પ્રકત દીલમે ધાર લ્યો;
 વો અખંડ અમર અજર અનધડ સમગ્ર આંકાર લ્યો,
 આંસે સૌ ભયા સુન જ્ઞાન ગ્રંથકો તાર લ્યો;
 ગોવિંદલાલ કહે જન્મ મરણકે સબ સંકટ વો હરતા હે,
 પ્રભુ ભજનસે-ભકત ભવસિંધુ પાર ઉતરતા હે. ૪

આત્મબોધ.

(રંગત-લંગડી દોઅંગ. ૫)

જગજે બાજી જીત પ્રીલકર હરિશે અપના સુધરે કાજ,
 જન્મ મરનકા-જાય સંકટ તુંમ ભજે ગરીબ નિવાજ;
 જહાંજહાં જન અપનેકું પડા દુઃખ તહાંતહાં જન્મ ધરે મહારાજ,
 જહુકુલ જનમે-શો પાંડવ પંચાલીકી રાખન લાજે;
 જબલીનો અવતાર અવધપુર સુરકો સંકટ કીનો ત્યાજ,
 જા કર બનમે-બસે સમુદ્રપે પથરકી બાંધી પાજ.

શેર.

જાનકી હર લીધે દશાનન જનકે શીર આંધ કંજ,
 જુથ નવ ક્ષોણી કટકે ભાલુ કંપી રામે સજ;

જખર બાલી મારકે સુગ્રીવકા સંકટ તળ,
 જીતકે સંગ્રામ સંહારે અસુર શરકોં બળ;
 જનક સુતાકું વારે દશાનન માર બીલીધનકો દીઓ રાજ,
 જન્મ મરણકા-બાય સંકટ તુમ લજો ગરીબ નીવાજ. ૧

જન પ્યારા પ્રદ્વાદ ભકતકું પ્રભુતાઈકા દીના તેજ,
 જલી અનલસે-બચાયા તપે ખસમે પ્રગટે સેહેજ;
 બલીમ હીરનાંકંશ અસુરકું મારા અકરતા કરતા એજ,
 જીનકી ચાહના-જીસ્તરે તેસે ભકતકું દેતે ભેજ.

શેર.

જાને કુલ અંતરકી વો ભકતોંકી સુનતેહે અરજ,
 જો ભજે હુરિ નામ કામ ઓર દામકી તજકે ગરજ;
 જીવન તપ હોવે સફલ જાબ બજાવે ગુરૂકી ફરજ,
 જગત મીથ્યા સ્વપ્નવત તુમ જાન દ્યો જીગમે શરજ;
 જાગ જાગ શીર કાલ પ્રીરે જયું તેતરકે પર પ્રીરતા બાજ,
 જન્મ મરણકા-બાય સંકટ તુમ લજો ગરીબ નીવાજ. ૨

જાલ બી માયાકી જીસમે રહા છુટનકી લેલ્યો ખોજ,
 જપો અજંપા-સદા રહો સંત જનો કે ચરન શરોજ;
 જગન દાન તપ તીરથ યત કર મતી ઉઠાના શીરપે ખોજ,
 જીશમે ફલકી-ચાહના છોડ રટનમે રેહેના મોજ.

શેર.

જાંઘળી તૂલક કર જાંઘળી પલભર બીશરના ન હુરગીજ
 જાતન કર રખાવ્યો હૃદય મત ગુમાવો અનમોલ ચીજ;
 જાણસે કેહેતા હું પ્યારે શક્ષકર મનકા મરીજ,
 જાહાંન હો જીશને બનાઈ કુલ ખલકકા વોહે બીજ;
 જીધરકો દેખું ઉધર નજરમે આતા ગતી ઉનકી આધાજ,
 જાસ મરણકા-બાય સંકટ તુમ લજો ગરીબ નીવાજ. ૩

જામે જંવાનકે ખીચમે હુમને જકા દોઅંગ બનાયા આજ,
 જવંનરામકે-ચંગ ચોતાલે રહે દંગલમે ગાજ;
 જરીફ મુનશી દંગ હુવે કર્ષ મુન મુનકે દીલમે અંદાજ,
 જવાહીરોશે-જડે કુલ હર્ષ ગાતે હે સજકે સાજ;

શેર..

જગર મુનલ્યો ખાલ તુંમ જળ પાવોગે અછી રમુજ,
 જાનના મુશ્કલ સમજ ઉનકી ખડી રહેતી હે શુજ;
 જોગ ધ્યાની ગુરૂ ગૈંખીનાથજીકે ચરન પુંજ,
 જો શરનમે જાય ઉનશે કાલભી ડર ખાએ ધુજ;
 જવરાજ દોશા કહે તરો લવસિંધુ પકડલ્યો સતકા આજ,
 જન્મ મરનકા-જાય સંકટ તુંમ ભલે જરીખ નીવાજ. ૪

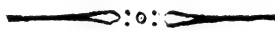
(રંગત-લંગડી-દોઅંગ. ૬)

(તુંનો દોઅંગ.)

૧

તુંહી હે ન્યારે સરજનહારે નઝર દીખાતા ધ્યાનમે તું,
 તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું;
 તુંહી ભકતોકે બક્ષમે રહેતા રહે જલ સ્થલ દરમ્યાનમે તું,
 તુંહી અલખ હે-જહાં દેખું વાં ખડા હર ખ્યાનમે તું;
 તુંહી સખી ઘટ ઘટકે અંદર ન્યારા નહો પૈયાનમે તું,
 તુંહી માફીકે હે-ખડા અલ મસ્ત મસ્ત મસ્તાનમે તું;
 તુંહી તુંહી હર વખત પુકારું બશ હો મેરી ઝબાનમે તું,
 તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું. ૧
 તુંહી હે તાકતદાર બડે જલ્દીમ જળર પેહેલવાનમે તું,
 તુંહી ખોલતા-ખેદ ચારોંમે અઠારે પુરાનમે તું;
 તુંહી કાલકે કાલ તુંહી રખવાલ જાન બેજાનમે તું,
 તુંહી બન બનમે-કહું કયા કુલ દરખતકે પાનમે તું;

તુંહી ઉપાતા તુંહી અપાતા જનું હરએક શાનમે તું;
 તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું. ૨
 તુંહી ગોહર યાકુત નઝાકત લાલોકે લાલાનમે તું;
 તુંહી ગદાસે-બાદશાહ કરતા આબાદાનમે તું;
 તુંહી નુર હે શમ્સો કમરમે તુંહી આબ અસ્માનમે તું;
 તુંહી અકલસે-ખેલતખ ખેલ દખલ તોફાનમે તું.
 તુંહી પીર પેગમ્બર તું. પુજાય સકલ પાખાનમે તું;
 તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું;
 તુંહી હે તારન તરન તેરી હું શરન મીનય સુન કાનમે તું. ૩
 તુંહી ફીર રહા-ગલી હરજગે • ગલી ચીંગાનમે તું;
 તુંહી હે માલી બાગે ધરમકા ફેલા અગર મંડાનમે તું;
 તુંહી અવિનાશી-અમર અનઘડ ઇશ દોનું ઝહાનમે તું.
 તુંહી નસરશુર ગૈબીનાથ કહે હમારે હૃદયસ્થાનમે તું;
 તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું. ૪

(રંગત-લંગડી. દોઅંગ ૭) .

(તુંનો દોઅંગ.)

૨

તુંહી અલગહે ઘાટ ઠાઠશે તુંહી શાસ્ત્રકે ખ્યાનમે તું;
 તુંહી એક હુએ,-દીખાતા અનંત દ્રસ્ય દરશાનમે તું;
 તુંહી આસમામે ચોર જમીમે તુંહી હે તેજ સ્થાનમે તું.
 તુંહી પવનમે-અગ્નીમે હરદમ બે નવાનમે તું.
 તુંહી સમ સાગરમે રહેતા રચાએ કુલ મંડાનમે તું;
 તુંહી ધાતુમે,-નીરંતર શ્રોવનમે લોહાનમે તું;
 તુંહી હે તારન ભકત ઓધારન બશે બસ્તી ચોર રાનમે તું;
 તુંહી એક હુએ,-દીખાતા અનંત દ્રસ્ય દરશાનમે તું. ૧
 તુંહી ભોગીમે તુંહી ભોગીમે બશે ધ્યાની કે ધ્યાનમે તું;
 તુંહી શજરમે,-તુંહી હરશુલમે બહો બહાનમે તું;

તુંહી ખુદા ઓર તુંહી ઓલીઆ રહેતા પીર પીરાંનમે તું.
 તુંહી મંદીરમે-મસ્જીદમે રહેતા કાઝ કુરાંનમે તું,
 તુંહી નીરંજન હે હુઃખ ભંજન રહે જ્ઞાની કે જ્ઞાનમે તું;
 તુંહી એક હુએ-દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાંનમે તું. ૨
 તુંહી અખંડીત અમર ચૈતન વ્યાપીક હરએક વાનમે તું,
 તુંહી માનીકે-માનમે નીરમાની નીરમાનમે તું;
 તુંહી અખતરમે તુંહી અખ્રમે શમ્સો કંમરકી શાનમે તું,
 તુંહી સુલતાં મે-ગદામે તુંહી ઇમાની ઇમાનમે તું;
 તુંહી પરીદમે તુંહી ચરીદમે મુકલીશ અફલે જાનમે તું,
 તુંહી એક હુએ-દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાંનમે તું. ૩
 તુંહી હુરમે તુંહી ઝહુરમે જાનું દોતું ઝહાનમે તું,
 તુંહી ગીલમાંમે-હુર મે ગાંનમે તું હુરતાંનમે તું;
 તુંહી તાબમે તુંહી ખવાબમે નઝરમે તું પૈચાનમે તું,
 તુંહી જીનતમે-અદમમે તુંહી રામ રહેમાનમે તું;
 તુંહી યે નમુન તું હુર નમુનમે તુંહી હે બેદો પુરાનમે તું,
 તુંહી એક હુએ-દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાંનમે તું. ૪
 તુંહી અલેખ અવિનાશી અનઘડ ખ્યાલમે ચોક ઉડાનમે તું,
 તુંહી ટેકમે-હુરદમ હુરફે હુરફે હુર્ફાંનમે તું;
 તુંહી પાંચો તત્વોકે બીચમે માલીક ભગવે નીશાનમે તું,
 તુંહી સચ્ચરાચર-અજરહો ગૈબી શુર શુનવાનમે તું;
 તુંહી મનકે મેહિરમમે ગાતે ગોવિંદલાલ અખાનમે તું,
 તુંહી એક હુએ-દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાંનમે તું. ૫

પુરાના ખ્યાલ ઉપર એક હકી.

(રંગત-લંગડી. ૮)

ખરનાશ્રમકે ફલે ધર્મ ત્યાગે દેહાલીમાન સુનો,
 મન સ્વચ્છન બીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો;

કેહેની કથે રેહેની ન બને દીલભરા કપટકી ખાન સુનો,
બુધકે દાતા-બુધ દે બીશ્વપતી ભગવાન સુનો;
જપ તપ તીરથ યત કરે કોઈ કીયા યજ્ઞ ઓર દાન સુનો,
મોક્ષ ગતીકોં-ન પાવે ઉશીસે ધરકે ધ્યાન સુનો.

શેર.

ધર્મ દીજ પાલે રહે ગાયત્રી સંધ્યા ધ્યાનમે,
સુધ સખ હોતા સુનો એક પ્રકત મન અસ્માનમે;
સદગુરુ પુરન મીલે મન સ્વચ્છ કરદે જ્ઞાનમે,
પક્ષ ઉત્તમ પ્રેમ ભકતી નીયમ શાસ્ત્ર પ્રમાનમે;
આરુ બરન નીજ ધર્મ કુશલ સખસે ભકતી બલવાન સુનો,
મન સ્વચ્છન-બીન, ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૧

બીશ્ચીત મન કમ બચન કરે સતસંગ સુધારશ પાન સુનો,
ચારેં બેદકે-અનુશ્રીત લીખા અઠારે પુરાન સુનો;
જ્ઞાન અરુણ જખ ઉદય તદ્દયમે હોતા તેજ નીધાન સુનો,
નાશે ભર્મ તમ-પટે પીંડ પ્રહાંડકી પૈયાન સુનો.

શેર.

બરન ક્ષત્રી શુર રણ સંગ્રામ લડના ધર્મ હે,
લહે શશતર ધર મરે પર શરક નેકી શર્મ હે;
ધારે યજ્ઞ પવીત્ર ગાયત્રી જપે ખટ કર્મ હે,
રઘુવંશી રામ ભજે નીરંતર ધર્મકા ચેહી સર્મ હે;
ઐસ્ય પાલતે જ્યન ધર્મ તુમ યુગલ લગાકે કાત સુનો,
મન સ્વચ્છન બીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૨
જી શખ જંતું પશુ બીહંગ રક્ષક શો ધર્મ સુબાન સુનો,
‘સુની ગૌતુમશે-પ્રગટ મલ જ્યન મુલ મંડાન સુનો;
મુખ મુન્ચી તન ધારે સ્વેત પટ દયા તદ્દય અસ્થાન સુનો,
ઓંકારી આજ્ઞા-માંગ હર કાજ કરે ઈનશાન સુનો.

શેર.

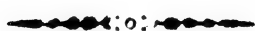
પાર્શ્વે પુજે પ્રીતધર અરૂ બહુત દાડન પ્રત કરે,
 માશ ભરે ત્યાગ ન કરે અન પાન ચરનામ્રત કરે;
 દાન દાયક અચલ નીષ્ઠા કાર્ય સખ સુકૃત કરે,
 લક્ષ ઇતિને જૈસ્ય પ્રાલન પાર્શ્વકે આશ્રત કરે;

શુદ્ર ખરનર સંક્ષેપ લક્ષ કેહેતા હું ખોલ જૈયાન સુનો,
 ગન સ્વચ્છન જીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૩

લીખા સુદ્ર કિંકર્ય અધીકારી રહે નૃતમે ગુલ્તાન સુનો,
 મગ્ન ભજનમે-રહે શોકનીષ્ઠ તર ગચ્છે જ્ઞાન સુનો;
 ગુરૂ જૈભીનાથ સદ ગુરૂજીનુકી ગીરા સુધા નીરખાન સુનો,
 લાલશીંગળ-કહે લૌલાકર મન અસ્નાન સુનો;

શેર.

શાંતકો રહેની ત્રવેની મોક્ષ ફલ દાયક સુનો,
 કર્મ કાષ્ઠક ભરમ અધજલ હોચ્છે ગુન નાયક સુનો;
 સત્ય ચીદ અભાંદ રૂપ સ્વરૂપ અખંડ સાયક સુનો,
 નાશીવંત અકાર સખશે ભીન વો લાયક સુનો;
 ગોવિંદલાલ ગુરૂ ચરન ચીત ધર ગાતે જ્ઞાનકી છાન સુનો,
 મન સ્વચ્છન જીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૪

વૈરાગ્ય બોધ વિષે.

(રંગલ-લંબડી. ૯)

આઠો પેહર હૃદયેમે રખના હરિકા નાંમ રટન. અપનાં,
 ગમકા ખાતા-છોડ તન ભીતર કર શોધન અપનાં;
 સત શંગત હરિ કથા શ્રવણમે હોવે ત્રપ્ત કરન અપનાં,
 ત્રૈ કાલુમે-સ્થુલ હે નાશ ન કહી મરન અપનાં,

પાંચો તત્વો કે ન્યારે ધરન ના ઉશીમે કોઈ ધરન અપના;
કર હર શંકન-પ્રભુ શબ શંકટ કરે હરન અપના.

શેર.

હર ભક્તોકું હર નામ શંકનકી વો મનમે માલહો,
જેર નહી ચક્ષતા કબી લાયર જનસે કાલહે;
હરકી કૃપા હર ભક્તપર પ્રભુ દીન કે વો દયાલ હે.
સ્વપ્નહે જૈશા યુ મોહ માયા કી એશી બલહે,
માયા સ્મોર કાચાકું ચીનના દો મીચો કારન અપના;
ગંમકા ખાનાં-છોડ તન બીતર કર શોધન અપના. ૧

દશ ઈંદ્રીકો જે જીતે જે પેહેલે જીતલે જન અપના,
શુરતા બાંધકે-કહી નાં જાને દે ચીતવન અપના;
ધ્યાનકી ધુનમે શદ્દ લગા જૈઠે એકહી આશન અપના.
જંબ ધ્યાનુમે-દરશ પાવે હોયે ત્રપ્ત નયન અપના,

શેર.

કોંધકું પરીત્યાગ કર મુશ્કલહે રહેના ધ્યાનમે;
હર્ષ તજ સ્મોર શોક તજ શમજો ગુરુ કે જ્ઞાનમે.
ભુલ મત તજ ભર્મ શય પૈચાન લો પૈચાનમે,
મર્મએહી ચીન્હે જે કોઈ ગુનવાન હોએ ગુનવાનમે
રશાઈ અપની હે વાહાં લક અમરાપુર રહા વંતન અપના.
ગંમકા ખાના-છોડ તન બીતર કર શોધન અપના, ૨

શંતજનોમે શંત જે હે શો દે મનકા મંજન અપના;
ઉશી લીએશે-હોજાવે સારા ભય ભંજન અપના.
તદ વસ્તુકો ચીન્હ લીએશે હોગા મન રંજન અપના,
અજ્ઞાન મુલકો-કટે જે જ્ઞાનકા કર બંજન અપના;

શેર.

જેજે સીકર નીકરે વો ફલ બી એશા પાચેગા.
સતસે ઉતરે પાર અશત દોઝકમે લેકર જાયેગા,

માયાકી મોહ જલહે જામેં જો કોઈ બ્રમાયેગા;
લક્ષ ચોરાશીસેં ફીર ના અંત ઉનકા આયેગા.
ઔર હુંઠ મત કહીં જગે કરલે દીલકા દરપાન અપના,
ગમકા ખાનાં-છોડ તાં ભીતર કર શોધાં અપના. ૩

ગુરૂ જૈખીનાથ સદ ગુરૂ કહે કયા બનાયે તાં ગુલશાં અપના,
જીશમે માલી-ખાશકર રહાહે રક્ષક મંત અપના;
હે ગુલ ઝહામે ખીલે હજારે રંગ ખેરંગ જોખન અપના,
તાં સાગરકા-અવલમે શણસે કરો મથાં અપના.

શેર.

એક પલ ઘડી જાતીહે જો જો ખીન લાજન લગવાનકે,
જીંદગી જાતી અફલ શમજો યે કહેનાં માનકે;
શખ ટલે અજ્ઞાન તજ અભીમાન મીથ્યા જાંનકે.
કાલહે બલવાન લે જાવે પકડ કર આનકે,
ગોવિંદલાલ કહે રામ નામ રખ તાંપે આબુક્ષન અપના;
ગમકા ખાનાં-છોડ તાં ભીતર કર શોધન અપના. ૪

(રંગત-લંગડી. ૧૦)

કઈ ફગ બગ ધર ધ્યાન બેઠ મુખ રામ નામ ઉચ્ચાર પડે,
તત્ત્વ ન ચિન્હે-તલક શીરના કરનાં સંસ્કાર પડે;
સાધન ખરૂં સંપાદન કર પહેલે ચીત વ્રતી શાંત પડે,
સાંત શરનમેં-મુમુક્ષ હોકે જીય બેદાંત પડે;
મન સંકલ્પ વીકલ્પ ટલે અનુલવ અદ્વૈત મતાંત પડે,
નિજ સ્વરૂપકું-ન ચિન્હે જળ લગ મનકું બ્રાંત પડે.

શેર.

સ્થુલ સુક્ષ્મ ઔર કારન ત્રીનશે તું ભીન્ન હે,
જીવ બન ખીન જ્ઞાન ભટકે તબ લગ તૃપ્તિ પ્રલીન હે;

જાન દ્રઢ નીજ રૂપ પ્રજ્ઞ અખંડ તદ્દત્ ચીન હે,
મહા વાક્ય તત્ત્વમશી કહા જાને સો સિદ્ધ પ્રવીન હે;
વે: આપી છવન મુકત હે ઉનકે ખુલે મોક્ષકે દ્વાર પડે,
તત્ત્વ ન ચિન્હે-તલક ફીરના કરના સંકાર પડે. ૧

ઓર સાધન ઐરાગ્ય યોગકે તત્ત્વ શાર વિજ્ઞાન પડે,
નીચહ મનકો-કરે જળ સમજમે સારા ખ્યાન પડે;
કરકે શ્રવણ ફેર મનન કરે નીદધ્યાશ કીયે પેજ્ઞાન પડે,
આંતી રૂપ હે-જગત જ્ઞાનીકે દ્રસ્યમે જાન પડે.

શેર.

મદ ગુરૂકે શરન વત હે નાવ સિંધુ તારની,
ગુરૂ અરન જલ ત્રવેની અથ નાશની ઓધારની;
મોહ મદ મત્સર અરી સખ કામ ક્રોધ સંહારની,
કૈવલ્ય પદકે પ્રાપ્ત કરની ત્રીબીધ તાપ નિવારની;
દ્રષ્ટાદ્રશ્ય ચૈતન ન ભીન્ન સંખયસે મુકત હો પાર પડે,
તત્ત્વ ન ચિન્હે-તલક ફીરના કરના સંકાર પડે. ૨

અશકર કશ ઈંદ્રી બંધનકારીસે બદ્ધ અદ્રષ્ટ પડે,
તૃસ્ના ન છુટે-વહાં તક જન્મ મરનકે કષ્ટ પડે;
મન બુદ્ધી અનુસાર બીના સતસંગ કર્મ મત છાપ પડે,
મીલે મદગુરૂ-કરે મોહ મુકત અનુભવ સપ્રષ્ટ પડે.

શેર.

પ્રજ્ઞ ખ્યાપીક સત્ય દ્વિતિયો નાસ્તી માયા રૂપ હે,
જાન મત અપના સમજ ભવ રૂપકા ચેહી રૂપ હે;
દ્રસ્યકી હે દેહ તજ અભિમાન નષ્ટ અનૂપ હે,
“બુઢી” તદ્દત્ પ્રજ્ઞ સાક્ષી અખંડ ચૈતન ભૂપ હે;

નિજ સ્વરૂપકું નહીં ચીન્યો જળ લગ ધરના અવતાર પડે,
તત્ત્વ ન ચિન્હે-તલક ફીરના કરના સંકાર પડે. ૩

ગુરૂ ગૌર્ખીનાથ સદગુરૂ જીતુકે ભરે જ્ઞાન બાંડાર પડે,
લાલસિંગજી-લક્ષ લે ગુરૂ શરત આધાર પડે;
ચિન્હે તત્વ આતમ તબ દીલ દરપનમે નજર દીદાર પડે,
ઠહે જબાલાસિંગ-જન કથ ગુની તો કયું તકરાર પડે.

શેર.

હરખ્યાલ કહો ઇશચાલસેં ઓરં કથન કથના ફંદહે;
જ્ઞાનકે શું તત્વ સખ જ્ઞાનીકે મન આનંદહે.
સદ ગુરૂકે શબ્દકો પેચમાનના મુશ્કલ ફંદહે,
જ્ઞાન બ્રહ્મ બીલાશકું જાને ન વો મતિ મંદહે;
ગોવિંદલાલ કહે ગુરૂકે રસીકે છંદોકી ટકંશાર પડે.
તત્વ ન ચિન્હે તલક પ્રીરના કરના સંધાર પડે. ૪

—:૦:—

પંચિબ્રહ્મ—સર્વત્ર વ્યાપિક બોધ વિષે.

• (રંગત-સંગડી. ૧૧)

નજરમે નંદ કીશોર બશે મેરે મનમે બશે મોહન માલી,
ગદ્દેમે ગીરિધર-ચડી ચીત્ર બનમે ચતુર્ભુજકી લાલી;
બુદ્ધમે મેરે બશે બન્સીધર બશે શબ્દમે સુંદર સ્યામ.
નેનોમે નટવર-બશે નાશામે નિરજન આઢો જામ,
કરનમે કુંવર કમાઈ બશે હૃદયમે હરિ કરૂતે આરામ;
પુરન પ્રેમમે-બશે પુરૂષોત્તમ જીનકા રટતે નામ.

શેર.

જ્યાંનમે જગજીવન બંશતે કંઠમે કમલા પંતી,
ગતીમે ગોવીંદ બશે મરજીમે માધવ દે મતી;
રોમ રોમ મેરે બશે રામાકે સંગ સીયા સતી.
નશ નશ મે નારાયન બશે કહું ભેદ બોલ રતી રતી,

શ્વાસામે સૌંમ જાપ જપો જનકી ગત સખશે નીરીઆલી;
ગલેમે ગીરિધર-ચડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૧

દીલમે બશે દામોદર મેરે બશે ઉદરમે અવનાશી,
રંજમે રાજ-બશે રણુછોડ દ્વારીકાંકે ખાશી;
સુનમે બશે શ્રીરંગ 'શયન' કર પોહોઢે શેશ સજ ખાશી..
જુગતમે જ્યોતી-રૂપ દરશાઈ ઝલહલ પરકાશી,

શેર..

નખ ગીસમે નકલ'ક બશે કૈર્યમે ધરનીંધર બશે;
પહેરોમે પુરન પ્રભ બશે ગુનમે તો ગોપીશ્વર બશે.
તાકતમે ત્રીકમજ બશે ઓર નાલમે નરહર બશે,
કરૂણામે કૃપણ બશે મેરે રાજમે વો રઘુબર બશે;
જોગ ધ્યાનમે જગનનાથજી છુડાદે લવકી જંબલી.
ગલેમે ગીરિધર-ચડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૨

કીરતમે રહે કલ્યાણ પ્રસન્ન ભુજ બલમે ભુધર લેયા હે,
વ્રતીમે વામન-બશે સુરતામે હમારા શૈયા હે;
પ્રીતમે બશ રહે પદ્મનાભ ગાલોમે ગઉકા ચરૈયા હે,
કદરમે કછા-બશે નીર્ભયમે નાગ નથૈયા હે;

શેર.

ત્રીકુટીમે ત્રીવિક્રમ બશે માલામે મધુસુદન બશે.
નૃતમે બશે શ્રી નાથજી જપનામે જસુમતિ તન બશે,
બીનતીમે બાલાજી બશે તપમે, તરન તારન બશે,
હૃષિકેશ રંજનમે બશે ચતરાઈમે ચીદધન બશે;
સંકટમે સુખરાશી શાહાય કરતે નીજ જનકી રખવાલી.
ગલેમે ગીરધર-ચડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૩

શુર જૈબીનાથ ઉસ્તાદ કહે મેરે જ્ઞાનમે બશે શુરૂડગ્રામી,
મદદમે મરછા-બશે મેરે અંતરમે અંતર્યામી;

લાલસિંગ કહે લક્ષમે મેરે બશે લાલ અવચલ ધામી.
વીજ્યં વિશ્વંલર-બશે બાનેમે મેરે બ્યંકટેશ સ્વામી,

શેર.

વીધીમે રૂપ વરાહ બશે ઘેરેમે વો ધનશ્યામ હે;
ફલમે મેરે ફરસાં કે ધારી બશે ફૂરસરામ હે.
મોક્ષમે મેરે મુકંદ બશે ઘટ ચીન ચારો ધામહે,
ઘરોમે ગોવિંદલાલ કહે કવીતાઈ મેરા કામ હે;
જબરમે જવાલાસિંગજી કહે કોઈ ઐશે ખ્યાલ કય કહે ખ્યાલી
ગલેમે ગીરિધર-ચંડી ચીત્ર જનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૪

—:~:—

પરિબ્રહ્મ સંયોગ—શક્તીઓ સર્વત્ર વ્યાપક વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૨)

નેત્રમે નારાયણી બશે આ બશી કંઠમે કંકાલી.
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી— ટેક.
ભુજકે બલમે બશે ભવાની તદ્દયમે આઈ બશી હીંગોલ,
ચીતમે આચરા-રહે રશનામે રક્ત બરનીકે બોલ;
ચરનમે ચંડી ચામુંઢા નવ દુર્ગા કરે નાશામે કલોલ,
કરનમે કનકા-બશી સખ જયજય શબ્દ કરે અન્મોલ;
અનમે બશે મૈયા માતંગી રંગી અષ્ટ ભુજ વાલી,
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી. ૧

કપોલમે બંશ રહી કમરૂછા બશે સુનમે સરસ્વંતી,
ઉદર અંબીકા-બશે ગાલોંમે ગવરજ પારબતી;
નાભ સ્થલમે બશે નિર્મલા કમલ બશે કમલા શક્તી,
મુખ મમાયા-બશી જપતે હે જોગી સંત જતી;
મુર્ધેકી વાહની માતુ બુદ્ધિમે બશે બહુચર બાલી,
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી. ૨

અધુરમે આશા પુરી બશે રહી જીગર જ્યોત જ્વાલા રાની,
 ભવરમે ભદ્રા-બશે માહા સુન માહાલક્ષ્મી કલ્યાની;
 બંશી હસ્તમે હરશત મૈયા બંકનાલ બંશી બ્રહ્માની,
 રામ રામમે-રંગીલી રાઝી ઇશ્વરી ગુન બાની;
 શ્વાસમે બશ રહી બિખોતર મૈયા રખવાલી દૈયાલી,
 ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી. ૩

ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ કહે ચતુરાઈમે બશે ચતર ચાવલ,
 મદત હે મૈયા-મેલડી ગાત્રાડી ગુનમે ગાગલ;
 અંન ભંડાર બશે અંન પુર્ની આસમે આરાસુરી અશલ,
 ત્રીકાલ દરશે-ત્રીખંડી ખોડીયાર બંશી ખંભ* સ્થલ;
 ગુન ચોશઠ જોગનકે ગીરાસે ગોવિંદલાલ ગાતે ખ્યાલી,
 ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી. ૪

બ્રહ્મનીષ્ઠ સદગુરૂ શ્રી વિશ્વનાથજીની તારીફ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૩)

• વીશ્વ ઉપદેશન કરન પુરન-બ્રહ્મ વિશ્વનાથ ગુરૂ દયા નીધાન,
 મુંમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીયો દુર તીમ્મર અજ્ઞાન;
 માહા વાક્ય વેદાંત સીદ્ધ મત નીજ સ્વરૂપ દરશામ દીઓ.
 અનુભવ ઐશો-સુનાકે શ્રવણ સુધારશ પાય દીઓ;
 અભીલાષિ જન અભય હુવે જીનકે મન મોહતબય દીઓ,
 કોટિ જન્મકે-કટે અઘ મન આનંદ બડાય દીઓ.

શેર.

ગુન નીધી સીધ રૂપ સદગુરૂ રામ રામ રટન કીઓ,
 ધન્ય ગુરૂ, ગુરૂ ધન્ય શ્રમ ઉપદેશકે કારન કીઓ;
 અજ્ઞાનીકે મન ભર્મ મલ ધો કરકે નીર્મલ મન કીઓ,
 જિજ્ઞાસુ જીવન મુક્ત કરન કૃપાલશે સાધન કીઓ;

* ખંભરથલ-ખલાલીયા જામ.

શાસ્ત્ર તત્ત્વકે સત્ત્વ બતાવ્યે છુડા દીવ્યે દેહા અલીમાન,
મુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૧.

પંચભુત અસ્થુલ તત્ત્વકો બર્નન ખોલ સુનાય દીઓ,
પ્રાન પંચશે-ભીજ ચૈતન બ્રહ્મ રૂપ બતાય દીઓ;
જ્ઞાન રૂપ દીપક અદ્વૈત મત અનુભવકો પ્રગટાય દીઓ,
સત સ્વીદ આનંદ-રૂપ નીજ અખંડ અમર સમુદાય દીઓ.

શેર.

બ્રહ્મ તત્ત્વ મશીકે પદચ્છેને ગુરૂકે જ્ઞાનસે,
કાલકુ મારે ગુરૂ સત શબ્દ રૂપી બાનશે;
મુકત ભવ બંધન કરે ગુરૂ અચલ સમ્રત ધ્યાનસે;
લસ હો જાવે વોહી સતસંગ સુધારશ પાનસે;
મુક્ત ભેદ સમજનો દુર્લભ બ્રહ્મ જ્ઞાનકો સખ વ્યાખ્યાન,
મુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૨

ભય મોચન લોચન કટાક્ષસે નીરખત જન અલીલાશીકું,
જન અલીલાષી-ભજે ગુરૂ વિશ્વનાથ સુખ રાશીકું;
આપ બ્રહ્મ સાક્ષતકરિ અવતાર ચિન્હો અવનાશીકું,
નમો નિરંતર-ચિત્ત ધર છુડાવે યમકી પ્રાંસીકું.

શેર.

બાળી મૃદુલ મંજુલ મનોહર જ્ઞાન નીધ પ્યારી બડી,
સુનકે સખ સંસય ટલે મન શીજશી છબ ન્યારી બડી;
કમલ રંગ નયન ઉભય તનુ ભસ્મીલી ધારી બડી,
કલ્યાણ કરનકું વિશ્વકે બેઠાંત ખીસ્તારી બડી;
મદ મત્સરકું ત્યાગ પુર્ન વૈરાગ કીઓ મન દ્રઢ ધર ધ્યાન,
મુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૩

* જામ ભૂપકે નમ્ર નુપમે આશ્રમ અપનો બાશ કીઓ,
સતસંગ કારન-બનાવે સુંદર ભુવન હુલાશ કીઓ;

હુવે વીશ્વ પ્રખ્યાત સંત સખ દ્વેત ભર્મકો નાશ કીઓ,
નાશી સ્થુલકુ-ત્યાગ પદ પરમ બ્રહ્મો દુર ત્રાશ કીઓ.

શેર.

સદ ગુરૂ ગૈબી છતુંકી સત્ય સમ્રન ઢાલ હે,
કૃપાશે ઉનકે વીજ્ય કરતે સુનો. ગુરૂ દયાલ હે;
કપાનીધી ગુરૂ સંત આગે કાલભી કંગાલ હે,
સંત એસે કે શરનમે અભય ગોવિંદ લાલ હે;
દશ ઇંદ્રીકુ છતે મારે મન ધન્ય ગુરૂ એસે બલવાન,
મુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્ય કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન.

૪

બ્રહ્મનીષ્ઠ સદ ગુરૂ શ્રીદેવકૃષ્ણ મહારાજની તારીફ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૪)

દ્વીજ-જ્ઞાતીકે દેવકૃષ્ણ મહારાજ શેહેર મંડી* દરમ્યાન,
બ્રહ્મ જ્ઞાનકો-કીઓ ઉપદેશ બેઠ ચારોક્ત પ્રમાન. ટેક.
તત્ત્વ અંશિ પદકે પ્રબોધદે દુર ભર્મના દૂંદ કરે,
કથા શ્રવણ કર-સદા શ્રોતા જન મન આનંદ કરે;
સદા શ્રવણ કર મનન કરે જન નીચિધ્યાશ બીલંદ કરે,
સંશય છુટે-મુક્ત હો ત્યાગ ન ભવકો કુંદ કરે.

ચોપાધ.

વિરચીત જ્ઞાન વિવિધ વિધ નાનાં,
ગુનીજન સુનતહી કરત બખાનાં;
મનખિજ મોહ ટરહી અભીમાનાં,
કલ્પીત સ્થુલ સમજ ધરે ધ્યાનાં;

શેર.

અતુલ ગુનરાશી કથા વકતા બડે ગુનવંત હે,
કઇક ચરન શરોજ પુજે જ્ઞાન દાયક સંત હે;

ભવતરે ભયભીત આવત શરન શોઈ નિશ્ચિંત હૈ,
સત્ય શીલ અનંત ખી દયાવંત શુન અભ્યંત હૈ.

દાદરો.

શુર ઉપદેશ બતાઈ, દીપે સખ ભર્મ નશાઈ;
ધરી મન નીષ્ઠા દ્રઢાઈ, જીનુંકી સફલં કમાઈ!

છોટી.

સદ્દ રાંમ શુરકે પુજે ચરન પખારી,
ભવ બંધન છુટે શુર ગમ જ્ઞાન ખીચારી;
ચગ્નાસુ જનકે આપ બડે હીતકારી,
ઐરાગ્ય જ્ઞાનસે મન ત્રનાકું મારી.

અનુભવ ઐશો મન ખીચાર આતમ સ્વરૂપકો કથે બખાન,
બ્રહ્મ જ્ઞાનકે-કરે ઉપદેશ બેઠ ચારોક્ત પ્રમાન

ઐશો અશરન શરન કરે આતમ પ્રબોધ અજ્ઞાન હરે,
ભવજલ તારન-કૃપાસિંધુ જનકો કલ્યાન કરે;
સદા ચરનમે શીખ્યં ભીમજી શુર સ્વરૂપકો ધ્યાન ધરે,
ધન્ય શુરકે-જ્ઞાનસે દેહીકો અભીમાન ટરે.

ચોપાઈ.

સદ્દશુર ચરન કમલ શીર નાઈ,
શ્રવણ બેઠાંત કો કહહિં બુઝાઈ;
બરનન કરત અદ્વૈત મહીમાઈ
ભયેહુ મંગન સખ મન હરખાઈ.

શેર.

વિમલ શુર યશ ગાંવે નીશદીન દરશ વાકો કીંજીએ,
શુર સો ગોવિંદ સમ જાની યથારથ લીજીએ;
મોક્ષ મુક્ત કપા શુર જ્ઞાની સુધારશ પીજીએ,
તદન તન મન ધન સખી અરપન શુર તહીં દીજીએ.

દાદરો.

ગુરૂ પ્રબોધ પ્રચંડા, પરમાનંદ અખંડા;
અધર્મી દાયક દંડા, સ્વ એકહી પીંડ અક્ષંડા;

છોટી.

સત ચીદ આનંદ સ્વશરૂપ બેદ બાયક હે,
શેા મુમુક્ષકો કરનો અનુભવ લાયક હે;
ભવસિંધુ એશે મોહ અબ્ધી નાયક હે,
તર પાર ઉતર આધાર ગુરૂ સહાયક હે;
લગે રંગ સતસંગ ગંગ નાવેશે પાવે પદ નીરખાન,
બ્રહ્મ જ્ઞાનકે-કરે ઉપદેશ બેદ ચારોક્ત પ્રમાન ર
દેવકૃષ્ણ દેવાલ જીનુંકી રામ ચરન લોલાગી હે,
મોહ મદ મત્સર-ભગે અરૂ દેહ ગેહ મમતા ત્યાગી હે;
કારન સુક્ષ્મ સ્થુલ જન ઘટ જ્ઞાનકી જ્યોતી જગી હે,
અભય હુવે હે-દક્ષત નીરગુન ગુનકે અનુરાગી હે.

ચોપાઈ.

વદ અહં બ્રહ્મ તદ્વત હોઈ જાઈ,
રસ બ્રહ્મમૃત અતિ સુખદાઈ;
આહિ સમ અનુભવ સુનો મન લાઈ,
બેદ યજ્ઞુર સુર યહી બીધી ગાઈ.

શેર.

સેવ સદગુરૂ ચરનકો જલ ત્રવેની સમ તુલ હે,
માનકર મન્નુર ક્ષણ ભંગુર નાસ્તી સ્થુલ હે;
અવર આશ તને ભને અવિનાશ અચન અમુલ હે,
ચીદાલાશ પ્રકાશ જાનો લિજ ઇતની ભુલ હે.

દાદરો.

તને કુસંગ પ્રસંગા, સ્વ આત્મ અછેદ અલંગા,
અકામ રૂપ ન રંગા, ન નામ અનંત અછંગા;

છોટી.

હરશીયો રૂપ નિજ સુખદ ગુરૂ અવિનાશી.
 હરલીનો તાપ સત ચીદ ઘન આનંદ રાશી,
 રહ્યો આપ ખ્યાપ ઘટ એકહી એક પ્રકાશી;
 તુમ દ્રઢત ઉપાધી તજો મોક્ષ અભીલાશી.
 શબ્દ-સ્પર્શ રશ રૂપ ગંધએ પાંચોલીએ ગરૂલ સમજાન.
 બ્રહ્મજ્ઞાનકે-કરે ઉપદેશ બેદ્યારોક્ત પ્રમાન.

૩

દેવ કૃષ્ણ તતુ મંજુલ બરતુ, રસનાસે બરન ન કરકે,
 ગુરૂ કૃપાસે-ન્યાલુ થમ કિંકર નાશે થરહરકે.
 ભાલ ત્રીપુદ્ર બિશાલ ગલે રૂદ્રાક્ષ માલલીની ધરકે,
 શીરા શુધા સમ, રહત અંબુજ વત્ત નયન હરખ ભરકે;

ચોપાઈ.

બરસ ઓગનીશસે છેતાલીશકે ખાશા.
 રચ્યો ચૈહી છંદ શુભ શ્રાવન માશા,
 પ્રક્ષયે કૃષ્ણ તીથી પંચમી હુલાશા;
 વીક્ષીત વાર ગુરૂ મીલે સખ પ્રાશા.

શેર.

કહાં તલેક બરનું બીનય કર બુધ લઘુ નિર્મલ વલે,
 દેવ કૃષ્ણ દીનેશ નીરખ પ્રતાપ કઈએક બલ જલે;
 અનુભવી આનંદ ભવતી દુરમતી કેવલ ટલે,
 સાર તત્વ બીચાર ગુરૂ આધાર કામ સપ્તલ ફલે.

દાદરો.

ઉસ્તાદ ગેબી હમારે, મશહુર મુદકોમે શારે;
 મુમુક્ષ બોધદે તારે, બ્રહ્મજ્ઞાન ઉચારે;

છોટી.

હે નામ અપાર ઓર અપાર જીનકી માયા.
 કહે લાલસિંગ વો એકી નજરમે આયા,
 સચરા ચર જલસ્થલ ઘટ ઘટ લીતર છાયા;
 રૂપાશીંગજી કહે જ્ઞાન મેરે મન ભાયા.
 ગાયો શુચશ ગુન ગોવિંદલાલ સુન જ્ઞાની કરે સુધારશપાન,
 બ્રહ્મજ્ઞાન કે-કરે ઉપદેશ બેઠ આશીસ્ત પ્રમાન ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર સંત સદગુરુ માહાત્મ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૫)

કર્મ કાસ્ટકું જલા ગુરને ભસ્મી બનાઇ ભારીજી,
 ક્રિયા પુરન હે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી;
 જીત લીએ દશ ઈંદ્રી મોજમે મન સુર્વતકું મારીજી.
 ધ્યાન ધુનીમે-તપે બેઠે આસન તપ ધારીજી;
 કાલ ચોર રહે દુર ખડા સંતોકી જખર સાહુકારીજી,
 એશે સંતસે-કાલ કંગાલ કરે લાચારીજી.

શેર.

સીદ્ધી અષ્ટ સાધે સંત ધ્યાન અચલમે ચાહેશે કરે,
 રહે હરિ આધીન ઉનકે ફઝલમે ચાહેશે કરે;
 સંત બચન પ્રીરે ન તપકે પ્રબલમે ચાહેશે કરે,
 આઘાહ ગત હે સંતકી એક પલમે ચાહેશે કરે;
 ચાહે કૃપા હોય ચાહે ખફા હોય રહી ઉનકી અખત્યારીજી,
 ક્રિયા પુરન હે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી. ૧

પ્રેમ રૂપ પય જમા સંત દધ કરદે સુંદર શારીજી,
 હૃદય હંડીમે-ડાલે દધ સુરતકી સંગમે વારીજી;

લગનકી લકડી ડાલ ધુમાઠ તક ખનાઈ ખ્યારીજી,
તત્વ મશિકે-તત્વ માખન લે સંત ઉતારીજી.

શેર.

ઘેરાગ્યકી વહુની ખનાઈ જુગત જોગ અશલ હુવા,
કપટકા કીટ્ટા ઉશીમે નાશ સારા જલ હુવા;
સંતકી ઐશિ કતીશે જ્ઞાન અત નિર્મલ હુવા,
મોજકી મીસરી ખનાઈ પુરન કામ સફલ હુવા.
ઐશે તત્વ મથ કરે લક્ષ, અત સોહે પ્રેમકે આહારીજી,
ક્રિયા પુરન હે-સંત આગે કયા કુબેર લાંડારીજી. ૨

સંત શરન નૌકામે ખેઠ ઉતારો ભવ અબ્ધી ખારીજી,
નુરતકા નેજા-ચડાકે સંત દીખાવે કીનારીજી;
સ્થંભ સત્વકા દોર દયાકી લગાલે સંત ઉગારીજી,
ત્રિકુટિ તાલે-ખુલે ખેઠો ચડ સુન અટારીજી.

શેર.

ગુરૂ જ્ઞાનકા ખ્યાલા અજર ને પીયેસો અમર હુવે,
સંત પારશં રૂપ લુવેકું લગે અકશર હુવે;
સતસંગ કીયે જીને સંતકે ઉનકે નિર્મલ અતર હુવે,
મહીમા કહી નાજય કહું કયા ઝહર કૌશર ભર હુવે;
બરની ન મુંખશે જાય સંતકી મહીમા અપરંમ પારીજી,
ક્રિયા પુરનહે-સંત આગે કયા કુબેર લાંડારીજી. ૩

ગુરૂ જૈખીનાથ સદ્ગુરૂ ખડે સંતોમે સંત સરદારીજી,
કહે જવાલમિંગ-ખેદ યશ ગાવે પુરાન અઠારીજી;
ગોવિંદલાલ કથ ખ્યાલ કહે મુજે સંત ચરન રજ ખ્યારીજી.
ગાતે ગરિધર-સંતકે સુયશ ખોલ હરખારીજી.

શેર.

જો રૂપ ધ્યાવે સંતસો પલભરમે વો દરશાએગા,
શોધ કર જ્ઞાની વો જગ તોરે નઝરમે આએગા;

કાલ કળ હરન શરન જબ સંતકા તું ચાહેગા,
 શેહેજ જીવન મુકત હોકે પદ પરમ તું આએગા.
 બાહુરામ કહે પ્રજા બીલાશી સંતોડી બલહારીજી,
 ક્રિયા પુરનહે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી. ૪

‘ગુરૂ મહાત્મ વર્ણન.

(રંગત-લંગડી. ૧૬)

ગુરૂ ભર્મના ટાલકે થટમે જ્ઞાનકી જ્યોત જગાઈ હે,
 હરિ નામસે-ફકત એક હુમને લગન લગાઈ હે.-ટેક.
 માન લીની મીથ્યા માયા બૈરાગ્યકી ભસ્મ રમાઈ હે,
 મન બશ કરકે-ગુરૂને ઈંદ્રી દશે દમાઈ હે;
 સંત જનોડી સત સંગતમે સારી સફલ કમાઈ હે,
 જ્ઞાન ગુરૂસે-મીલા તબ તૃપ્ના તુરત સમાઈ હે.

શેર.

નીધા કરકે ચોતરફ દેખાહે હુમને ખ્યાલકર,
 વો સનમ કહી ના મીલા શીર શીર થકેહે ન્યાલકર;
 મીલે સો મતલુબકે ગરજી ગરજમે ડાલકર,
 દેખલી દુનીયા દુખી જંજલમે ધન પાલકર.
 એર સગાઈ નાકીનસે હવારી ઉનસે સચી સગાઈ હે,
 હરિ નામસે-ફકત એક હુમને લગન લગાઈ હે. ૧

સાર ન કુછ સંસારમે દેખા રચના બુડી ચલાઈ હે.
 ચૈતન અપના-ડાલકે સચીકર બતલાઈ હે,
 અકલ કલા ઉનકી ઐશિના કીનસે અંદલકલાઈ હે;
 અમર ન કોઈ-રહે દુનીયામે અમર બલાઈ હે.

શેર.

ભડસા પલકા નહિ રખેતે હે હુમ ઇસ જાનકા,
 મસ્તહો આંનદમે કરતે ભજન ભગવાનકા;

ધુંની સમજે જ્ઞાન સુન દ્યો ખ્યાલ ચે બૈયાનકા,
 હેસ્તમે શસ્ત્ર રખા હમને ગુરૂકે જ્ઞાનકા.
 કાલ દેખકે ભગે ધ્યાનકી ધુંની અગમ ધગાઈ હે,
 હરિ નામસે-પ્રકત એક હમને લગન લગાઈ હે. ૨

ભય ભંજન કર દીઆ ગુરૂને મોહકી નીંદ્રા તજાઈ હે,
 તાંનકા તકીયા-ખનાકે સુખકી કેરી મળાઈ હે;
 હુકમ દીયા જીસ તરેહ ગુરૂને એશી ફરજ બળાઈ હે,
 જન્મ મરનસે-છુટ ગએ દુનિયા દેખ લગાઈ હે.

શેર.

ઉશી શરજન હારસેં હમ અરજ કરતે દીન હો,
 સુનો શ્યામ કૃપાલ તુંમ નિજ ભકતકે આધીન હો,
 એક નિર્ગુન ખ્યાપકે ફેર દીખાએ ગુન તિન હો,
 ધરે રૂપ અનાંત કહું કયા રહે સખસે ભિન્ન હો;
 મનકા મલ મંજન કર દિલકી દુખ્યા દુર ભગાઈ હે,
 હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઈ હે. ૩

ગુરૂ ગૈબીનાંથ સદગુરૂ સનમકી દીદ મુજે દરશાઈ હે,
 કાયા નગરી-સનમને આપહી આપ બશાઈ હે;
 લાલસિંગજી કહે ભજન બીન ભવમે બલક ફસાઈ હે,
 કહેતે ગિરધર-ગુરૂને મેરી બીપત નશાઈ હે.

શેર.

અમશંક તીરથ રહે ગુરૂકે ચરન ચારેં ધામ હે,
 ભવ તરનકી નાવ સિંધુમે ગુરૂકા નામ હે;
 ખેઠ નૌકામે ઉતરના પાર હમારા કામ હે,
 રહેં ગએ સો દુખ ગએ મમતામે કંઈ બેકામ હે;
 ગોવિંદલાલજી જ્ઞાન ધ્યાનકી સમજ ખોલ કથ ગાઈ હે,
 હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઈ હે. ૪

(રંગત-લંગડી. ૧૭)

મે રશે મુરશદ મરમ બતા સખ ભરમકે ખોલ દીએ તાલે,
 ર સમ બતાકે-પીલાયે કૌશરકે ભર ભર ખ્યાલે. ટેક.
 શે ષ અકલ ના પોહોંચે કીશીકી ઐશી અસ્ત જાની હમને,
 મુ દા ઉતુકા-મીલા અખ જ્ઞાન ખાખ છાની હમને;
 ર કાર રચના નુર ખલકમે મકાર કહી બાની હમને,
 સ ત્ય હંખ લી-અબાયખ ઉનકી ગુરાની હમને;
 દ રશ દીએ ઘટ ભીતર મુઝકે માલીક મેરે રખવાલે,
 રસમ બતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર ખ્યાલે. ૧

મ દત મેરે અનઘડ માલીક સુર્તા કમાન તાની હમને,
 ર જંશે છુટે-સુની સખ ઐયા વો હજ્જાની હમને;
 મ જ પાંઘ ઇશતરે છોડદી દીલકી અરમાની હમને,
 બ દન બેરોગે-બને ઉશ દવાકું પૈયાની હમને;
 તા લીમ કસરત જ્ઞાનકી મુરશદને શીરપે પંઝે ડાલે,
 રસમ બતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર ખ્યાલે. ૨

શ બ અનશઠ તીરથ કાયાંમે દેખ લીયા પાની હમને,
 બ રન પાંચમે-દેખી કુદરતકી પૈશાની હમને;
 ભ રા સકલ જલ સ્થલમે ખાત સખ યે દીલમે ઠાની હમને,
 રંગ પચરંગી-ચડાએ નીશાન જરીયાની હમને;
 મ રના નહીં જુના નહીં કીનકું શીરાલે માલીકકી માલે,
 રસમ બતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર ખ્યાલે. ૩

કે હેની રેહેની બતાઈ પાએ ગુરૂ ગૈબીનાથ જ્ઞાની હમને,
 ખો લો જ્ઞાનકો-દેખલી આપકી મરદાની હમને;
 લ ગાતે લો દીખાનેમે કઈ દેખે ઐશે ધ્યાની હમને,

હી દ મીલેના—દીદકી કરી હે શહેલાની હમને;
એ સે ખ્યાલ શીવલાલ કહે ઉસ્તાદ મેરે ગોવિંદલાલે,
રસમ ખતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર ખ્યાલે. ૪

પુરાના ખ્યાલ ઉપર કાંયા નથની અંદર અમોલ મોતી વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૮)

ચીન્હો જ્ઞાનકા મુદા શીશ 'કર જુદા જન કલ્પીત માંયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલે ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ટેક;
ચુર જ્ઞાન ભંડાર તારે ભવ પાર ચુરશે હ્યો જ્ઞાને,
અપને રૂપકુ-ચિન્હ હ્યો ચૈતન દીલ દરપન મ્યાને;
ગર્ભ બાશકે દીન દો સો શોતેર દરશ દે ભગવાને;
છુટા ગર્ભસે-લગે ફેર મંમાયામે લીપટાને.

શેર.

ખેલ સારે ખેલ બાલાપન ગઈ સારી નીકલ;
આઈ ભર જવાની દીવાની દિલકો કીના ખે અકલ;
ચડા જોખન રંગ ના સત સંગ કીના એક પલ;
ના રહી તાકત બુડાપનમે ગઈ જીંદગી અપૂલ;
મારાયન નથ ખેશરમે મન મોતીકો જીશને જુલાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલે ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ૧

પાંચો રંગકીંધડીહે નથની જડી ઉનકા શું તોલે,
જતીસ હીરે-લજ્જન કે કેર, કેરપે વો ડોલે;
સત્યશીલ સંતોષ જીતુકે શીનગાર સજ તનપે શોલે,
ક્યાકે ખીસ્તર-ખીછાલે જ્ઞાનકી પી મીસરી ઘોલે.

શેર.

સત સંગ ખીના નાં રંગ લગે ચાહે તો શબ ત્યાગન કરો,
ચાહે અનલ જવાલા સહો ચાહેતો દ્રઢ આશન કરો;

આહે જટાધારી બનેા તન ભસ્મકું ધારન કરો,
આહે નીરંતર ઘ્રત કરો ફલ પુલ કે પ્રાસન કરો.
પાવે પરમ પદ ગતિ રતિ મનમાર જેર છસને ખાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલ ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ૨

જુઠી બનાઈ નથ કારીગર લગા દીયા સચા મોતી,
ઉસ મોતી કી-કહું કયાં ઝલક રૂપ ઉનકા જ્યોતી;
ચીલે સંત પારશ લુવેકુ લગે તો અકશીરાં હોતી,
સુરત બ્રહ્મસે-મીલાલે સુંદર તજ રોતી રોતી.

શેર.

નીયમ કર ઈંદ્ર દશો ન્યારે રહો જાંબલસે,
સંતજનકે રહો શરન કુસ્તી કરો જા કાલસે;
ક્રોધકું પરીત્યાગ કર ભય કાલ દ્યો ઇશ ચાલસે,
જ્ઞાનકી શમથેર પકડો લડો સંતકી ઢાલસે.
આશા તૃષ્ણા નિદ્રા ક્રુધા ગદ્ય ભાગ બેરાગ બીલંદ છાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલ ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ૩

ગુરૂ ગૌબીનાથ સદગુરૂ હુમારે જ્ઞાનકી બરખા બર શાતે,
લાલસિંગકે-ખ્યાલ સુન શાહર અંગ પટક જાતે;
ગોવિંદલાલ નઈ ન્યારી ચાલસે ખ્યાલ પે ખ્યાલ બના લાતે.
જ્ઞાની ગિરધર-અંગપે પચરંગ બાને ફર રાતે.

શેર.

હૃદયે સમર લેના અમર અવિનાશી અનદઃ નામકો,
માલા પ્રીરા મનકી અવલસે પીલે ગેળી આમકો;
શોધ કર તનમે તેરે મત પ્રીરે ચારે ધામકો,
અવસાનમે આખર સમય આવે યે તેરે કામકો.
રૂપાસિંગકું રંગ લગા મુરશદસે અમર એક ફલ પાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલ ગયા અમર હોગઈ કાયા. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર ચરન મહિમા

(રંગત-લંગડી. ૧૬)

જન ચરનું સે શિલ્યાથી સો બંન ગઈ અહલ્યા ગૌતમ નાર,
જન ચરનું સે—કઈ નિજ ભક્ત જનો કા ભયા ઓધાર.—ટેક.
જન ચરનું સે પ્રહલાંદ ભક્તકું. અગ્નિમેસે લીએ બચાય,
જન ચરનું સે—કરી જા કચળે ઓર કચળીકી સહાય;
જન ચરનું સે જલકે ભીતર ગજકે બંધન દીએ છુડાય,
જન ચરનું સે—દીએ દ્રૌપદી સતીકે ચીર પુરાય.
જન ચરનું સે નાંવ પતિ દીમરકું મીલ ગયા મુક્તિ દ્વાર,
જન ચરનું સે—કઈ નિજ ભક્ત જનું કા ભયા ઓધાર. ૧

જન ચરનું સે કરન રાયકું દસ્ત બીચમે અગન દીયા,
જન ચરનું સે—કહું સચ સુનલ્યો ધુકું અચલ કીયા;
જન ચરનું સે તિરે કસાઈ સજનકું ઓધાર લીયા,
જન ચરનું સે—જાત ગએ પાંડવ કૌરવ હાર ગીયા;
જન ચરનું સે ચિતવન કરકે સગલશા પામે દીદાર,
જન ચરનું સે—કઈ નિજ ભક્ત જનો કા ભયા ઓધાર. ૨

જન ચરનું સે ચીત વ્રતિ ધર તુલસીદાસ પામે દરશન,
જન ચરનું સે—પરમ પદ રોહીદાસને કીયા ભજન.
જન ચરનું સે કઈ એક તર ગએ મીરાંબાઈ ઓર દાશ શુધન,
જન ચરનું સે—નાગર નરસી ભજનમે રહે મગન;
જન ચરનું સે ગુનકા તરગઈ ભુલ મતિ ભજ બારમબાર,
જન ચરનું સે—કઈ નિજ ભક્ત જનો કા ભયા ઓધાર. ૩

જન ચરનું સે કબિરજીકા પ્રસીધ હુવાહે જગમે નામ,
જન ચરનું સે—સુદામાજી પાએ રિદ્ધ સિદ્ધ આશમ;
જન ચરનું સે રાંકા વાંકા ધ્યાન લગાએ આઠો જામ,
જન ચરનું સે—મીલગયા જહાનપાકું મુકતી ધામ.

જન ચરતુંસે હરિશ્ચંદ્ર રાખ પાએ દરશ સુખ અપરંપાર,
જન ચરતુંસે--કઈ નિજ ભક્તજનો કા ભયા ઓધાર. ૪

જન ચરતુંસે ચહા સમનકો દરશન દીનો જગ પ્રતીપાલ,
જન ચરતુંસે--કહે ગૈબી મુરસદ બનજવો નિહાલ;
જન ચરતુંસે ચિત લગાકે ખ્યાલ બનાતે ગોવિંદલાલ,
જન ચરતુંસે--પાવે સુખ સંત અનંત તુમ કરના ખ્યાલ.
જન ચરતુંસે બડા ન કોઈ બેદ ચાર યુ' કરે પુકાર;
જન ચરતુંસે--કઈ નિજ ભક્ત જનોકા ભયા ઓધાર. ૫

ડુંડા વાલાના ખ્યાલ ઉપર શનતદાર કૃષ્ણ લીલાનો.

(રંગત-લંગડી, ૨૦)

બં નઠન શખીયાં નીકલી જલ ભરને શીરપે ધર ધર મટકી,
ના ગર નટકી--કલા સખ અકલ દેખ સખીયાં સટકી--ટેક,
વ ઠંન ખીલોડીક બચન શુધારશ ખ્યારી લગે બંશો ખટકી,
ના ચે તચૈયા-નચાવત ગાવત સુન લગ રહી ચટકી.
ર ટન ધ્યાન લગ ગએ બંશીમે શીરપે ભરી ગાગર છટકી,
ગો રી રાધીકા-બતાતી હે છલ બલ પટ ધુંધટકી;
વિ નય કરે સખીયાં કાના રાહા રોક ખડે જમુતા તટકી.

નાગર નટકી--કલા સખ અકલ દેખ સખીયાં સટકી-૧

હ ચાલ દીન કૃપાલલાલ શરદીશે મેરી સુરતા અટકી,
લા જ ત્યાગકે-નીકટ આ ઠાડી છુડે દીલકી ખટકી;
લ લિત ગતી હે બીલાશ કરનમે કુડલ હે મકરા કટકી;
ઉ ભય ચરનમે-દીએ સખ સખી શીશ અપનો પટકી,
શ રલી શ્યામ ધરલી મુખપે રહી ગલે માલ ગોહર લટકી.

નાગર નટકી--કલા સખ અકલ દેખ સખીયાં સટકી-૨

તા ન સુની બેભાન બની-જ્યુ કમલમે ચીતવન કીરટકી,
દ રશ પ્રભુકે-દેખકે નયન પીરહ આયો ભટકી;
ગે બશોર બંશીમે ઉઠાએ ન્યારી રાગની પરગટકી,
બી રહ બદનમે-પ્રેમ બશ ભઈ ગયો હે દીલ ફટકી;
ના ચત કુદત સખી પાઉમે બજે છુમકારી અન વટકી.

નાગર નટકી-કલા સખ અકલ દેખ સખીયાં સટકી-૩

થે ર જરતર પટ સુંદર તનકે બનાલીઆ ઝટકી ઝટકી.
કી શન કનૈયા-દીખાઈહે, ઐસી રચના નટકી;
મે હેર કરી અપને જનપે હરિ કટી બલ સખ સંકટકી,
ર. જની ચરકુ-સંહારે ખ્યાપીક બાને ઘટ ઘટકી;
શે ન બતાઈ ગુરુ ગૈબીનાથજી માયાસે ગએ મન હટકી;

નાગર નટકી-કલા સખ અકલ દેખ સખીયાં સટકી-૪

બહાર હોરીની કૃષ્ણલીલા-તુરાવાલા ઉપર.

(૦રંગત-લંગડી. ૨૧)

લે પખાજ સંગ સાજ ગાજ મહારાજ બજ રહે બાસરીઆં,
નાચત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં—ટેક.
ભઈ તૈયાર સીનગાર સજે જરદાર ચમકે જ્યુ દામનીઆં,
ઉમંગમે નીકલી-સખી ઘર ઘરસે બન ઠન કામનીઆં;
ગલેહાર ચમકાર કરે હુલીઆર ચલે જ્યુ હાથનીઆં,
મસ્ત અલબેલી-બજે પાઉમે છુમ છુમ બાજનીઆં.

શેર.

પરસ પર કહેને લગી બજમે ચલો જહાં ધુમ હે,
બેલના હોરી તો વહાં ઇતની મુજે માલુમ હે;

કોઈ સખી સંગ રંગ હે કોઈ સંગમે કુંમકુંમ હે,
 હો રહેના હુશીઆર નંદલાલે બડે જાલુંમ હે.
 પહોંચી પ્રજમે નંદલાલપે ડાલે રંગભર તાશરીઆં,
 નાયત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં. ૧

બયા શ્રહસ્ત તું જખર જસ્ત છોડ મેરા દસ્ત તું લાલનીઆં,
 જશોદા મૈયા-કીયા તુજે બડા કુલાકે પાલનીઆં;
 મુર્ય અસ્ત હોબાય અસ્ત ના મીલે મસ્ત કહે ગ્વાલનીઆં,
 બડે કનૈયા-આઈ ઇતનેમે વહાં એક માલનીઆં.

શેર.

બહેકે બહારી કુલકી અતરકી વામે ફાર હે,
 ધરી માલન છાબડી મન મગન નંદ કીશાર હે;
 કુલ લેકે સાહેલી ગુંથન લગી કયા દોર હે,
 ચાતુરી કયા કહું ખડી દેખનકું આલમ ઓર હે.
 દામ દે પુલનકા કહે માલન કૃષ્ણ ભતહો લાશરીઆં,
 નાયત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં. ૨

બાળે ચંગ મૃદંગ સંગ સુંદર સખ ધર દ્વર આગનીઆં,
 મચાઈ હોલી-ગાવે રંગ રાગ છતીસે રાગનીઆં;
 ઉડે રંગ સખ અંગ ઉમંગમે રંગસે ખેલે ફાંગનીઆં;
 નકર ઠોલી-કૃષ્ણ ફૂટેંગી મોરી કાંગનીઆં.

શેર.

બનેદે હારીકુંમે અખ કયા મેરી તર્કસીરહે,
 નેન તો સારા દટા ઓર ફટા મેરા ચીરહે,
 અખ તો મે લાચાર લઈ જાનાં મેરે મંદીરહે;
 અખ કહું કર જોડ નટવર છોડ તું આહીરહે.
 કૃષ્ણ કાન મસ્તાન બુલાદી ભાન કાર્ય કુછ ના સરીઆં,
 નાયત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં.

ભૈયા કનૈયાં કહે સુન મૈયા ચાંદ ચૈહે મુંજે ખેલનીઆં,
ઉતાર દે. દે--નીચુમે રંગકડી કરંગા રેલનીઆં;
સૈયા ચરાતે ગૈયા કદમકી છૈયા કાનમે છેલનીઆં,
નહીં જાનેદે-કૃષ્ણજી કરે સખી સંગ સેલનીઆં.

શેર.

કયાં બની હોલીસે હોલી રંગમે ભરપુર હે,
ફાગ ફાગનમે મયા સખીયાં તો સખ આતુરહે;
જાનકી ગોલીસે ગોલી સમજે સો ચતુર હે,
ગુરૂ ગૈબીનાથ પ્રતાપ ગૌરધન જ્ઞાનમે ચકચુર હે.
પરસોતમ કહે પલમે તોડ દઉં કઈ દુશમનકી પાશરીઆં,
નાચત નટવર-ચલી દેખન સખીઆં વજ સાસરીઆં.

—:0:—

કૃષ્ણલીલા રાસ ચરિત્ર વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૨૨)

ધન ધન ગોકુલ ધન યદુકુલ ધન ભાગ્ય યશોમતિ મૈયાકો,
મનસિજ કોટિક-લાળે છબ નીરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો- દેક.
કમંલ રંગ સુંકુમાર ચરનમે પદ્મ ચિહ્ન લધુ છૈયાકો,
ખસુદેવ ધન-ભાગ્ય ધન ધન પલદાઉ ભૈયાકો;
લીલા વિચીત્ર ચરીત્ર કહ્યો ના જાવે ધન ચરૈયાકો,
કટિ કેશરી-અંગ કદલી સ્થાન નામ નથૈયાકો.

શેર.

સાંવરિ સુરત મનોહર સુરત અજબ સુહાઈ હે,
છબ નીરખ સખીયાં ચકિત લઈ અતુલ મન હરવાઈ હે;
ખાંશકી ખાંશી બના ધર અધુર મધુર ખબઈ હે,
સુન નાદ સખી ખીરહા ખીકલ હોકે નીકટ જટ આઈ હે;

સખીયનકે ધન ભાગ્ય રટન સખ રટ રહી બીન બનૈયાકો,
મનસિજ કોટિક-લાંજે છબ નીરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો. ૧

ઐસિ રટે પ્રખુલાન લલી જ્યુ' નીકલે શોર પપૈયાકો,
રંગ છાયો હે-રાગ રંગ સુન ગત તાન ગવૈયાકો;
રાસ રચાયો રાધા સંગ ના છોડે રાસ રચૈયાકો,
જખર જોર હે-શ્યામમે દધ માખન મલૈયાકો.

શેર.

બંસી લુકટ શીર મુકટ જલકે પીતરંગ પટ તન ધરે.
નંદલાલ કે ઉર માલ વેજ્યતી જલક શોહન ધરે,
કુંડલ શુહાવત ઉભય મકરાકંઠ અનુપ કરન ધરે;
બીધ બીધ પ્રકાર અનંત સુંદર સ્યામ આભુક્ષન ધરે,
ભોગી જતીકું દરશન દુર્લભ દેવકિજીકે જૈયાકો.
મનસિજ કોટિક-લાંજે છબનીરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો. ૨

થી જીતની સખીયાં ઇતનો ભયો સ્વરૂપ રૂપ ધરૈયાકો,
સખી શ્યામ સંગ-કરત નૃત ગાન તાંન થીક ધૈયાકો,
હીરત પુદ્ગી શ્રીરીરી શ્રીરીરી મંડલકુલ નાય નચૈયાકો;
અદ્ભુતલીલા-કયા કહું બરન માખન ખવૈયાકો.

શેર.

સુરજન સુમન બરસારહે આનંદ અતુલીત છા રહયો;
ગર્ધર્વ કીન્નર ગાન ભુલે નાદ સુન હરસા રહયો;
ધ્યાની ચુકે ધુનમે મોહન ઐસિતો બીન બજા રહયો;
સુંન શોર મધુરી બિનકા ત્રેલોક્ય મન મોહા રહયો,
ધન કાનન હે કુંજ નયન ધન ધનહે પ્રજકી દૈયાકો,
મનસિજ કોટિક-લાંજે છબ નિરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો. ૩

ગૈબીનાથ સદગુરૂ ગાવતે શુંન ઘટ બાસ બસૈયાકો,
લાલસિંગજી-ધ્યાન ધરતે અર્જુન સખૈયાકો;

ગોવિંદલાલ ગુરૂ સરન ચરન આધાર હે ચીર બધૈયાકો,
કહે ગુની ગિરધર-રટન રટ પુતના પ્રાણ હરૈયાકો.

શેર.

અનુપ લીલા શેષમે બરની ન જાય ગોપાલકી,
ધન્ય નંદ કીશોર કીની સહાય કુંતા બાલકી;
બીનય બીરચે દાસ બલભ આશ દીન દયાલકી,
ભજ અનંદ કંદ મુકંદ ભીતી રહે નં કાલ કરાલકી.
બાલુરામ કહે બીહારી ભરૂસો ભારી કંસ પટ કૈયાકો,
મનસિજ કોટિક—લાજે છબ નીરખ સ્વરૂપ કમૈયાકો. ૪

રાધાજીની ચતુર્માસી.

(રંગત-લંગડી. ૨૩)

દામની ચમકે દ્યન ગરજે બાદલકી ઘટા ચડી કાલી,
બરસે બરખા-ખીલી જલસ્થલ બન બનમે હરી આલી. ટેક,
આયા મહીના અષાઠ ગોરી તલક રહી રંગ મેહેલનમે,
છતીયા થરકે-પીયા બીન બ્રહ્મા અનલ લગ રહી તનમે;
પીયુ પીયુ બપૈયા પુકારે મોર શોર કરે બન બનમે,
સુન્ય ભુવનમે-એકેલી જુરે નીરભર મેનનમે.

શેર.

એકેલી દુઃખ પાવે દાંડન બનમે જ્યુ ચંપાકલી,
સીન ગાર શોલ સજે શંભોગન હરખ ભર કીરતી ભલી;
પ્રીત પ્યાર પતીકે સંગમે કરકે કઈ મુસ્કા ચક્ષી,
મે બની પીય હીન દીન જીગર મે કયા આતસ જલી;
હમસે કીઓ છલ મન મોહન કુબરીસે પ્રીત બકે પાલી,
બરસે બરખા-ખીલી જલસ્થલ બન બનમે હરી આલી. ૫

શ્રાવનમે સખ સુખ લાગે હુઃખ રૂપ કટે કેસે રજની,
રૂમ છુમ રૂમ છુમ-લગી ઝડીયાં કયું ધીર ધરૂં સંજની;
રટેન દાદુર દુર દુસમન ભઈ સુરતા મસ્ત મંગલ ગજની,
શ્રુધા તુસાકુ-ત્યાગ દીઈ સ્યામ નામ માલા ભજની;

શેર.

ખ્યાકુલ બહુત રાધા ભઈ ખીલ ખાતી સુંદર સ્યામ ખીન,
જીવન પ્રથા મેરે સખી સતસંગકે આરામ ખીન;
જા બશે હરી દ્વારીકાં ખીસરામ કીએ પ્રજ ધામ ખીન,
કીસ ખીધ કરૂં ખીખ પાન કર તન તબુ પુરન કામ ખીન;
દયા દયાએ અખ દીજો દરશન કપાકે સિંધુ બનમાલી,
ખરસે ખરખા-ખીલી જલસ્થલ બાંન બનમે હરી આલી. ૨

ભાદુ માસકી રેન ભયંકર દેખ લગે મન ડરભારી,
ઘોર અંધીઆરી-નીસામે શૌર કરે તીમ્મર ભારી;
નીરખત ચઉદીસ ચીતવત ચપલા સોચ કીયો સુંદર ભારી,
ગિરવર ધારી-ખીના મન તડકે પ્રાણુ ખીલર ભારી.

શેર.

ભાદુમે જલ ભરપુર નદીયા ઉમગ બહે નીર્મલ ચલી,
ભુરિયે ભયે આનંદ સખ તરૂવરકી બહાર નીકલ ચલી;
ફલ કુસમ ખીલ રહે અનોપમ કયા લેહેર પલપલ ચલી,
કુસમપે ગુંજર કરકે ખીલ અલીકી દલ ચલી;
મેરે સુમનપે હજુ ન આયે સ્યામ ભુવન મેરે વાલી,
ખરસે ખરખા-ખીલી જલસ્થલ બાંન બનમે હરી આલી. ૩

આશ્વનમે રૂતુ આઈ શરદકી નિર્મલધન દરસાયો હે,
ચાતુક મીલકે-ચાહે સ્વાતુકીબુદ મન ભાયો હે;
પુર્ન ચંદકી રેન નીરખ સખકુ આનંદ મન છાયો હે,
મીલ પ્રજતારી-ગાવે મંગલ પુરીજન હરસાયો હે.

શેર.

ચત્ર માસ પુરન ભચે' અજરાજ અજમે આગચે,
 સ્યામ રાખેસે મીલે જલ પ્રેમ નયનમે છાગચે;
 ઉસ્તાદ ગૈબીનાથજી નંદલાલકે ગુન ગાગચે,
 લાલસીગજી ખ્યાલ કથ રંગ બજમે બરસા ગચે.
 ગોવિંદલાલ કેરંગીન ખ્યાલ શું મેપ્રીલમે ભચે ખુસ ખ્યાલી,
 બરસે બરખા- ખીલી જલથલ બંન બનમે હરી આલી; ૪

કૃષ્ણલીલા શરદ રૂતુની બાહાર.

(રંગત-લંગડી. ૨૪)

ઘટા ટોપ તરૂ ભતા જુકી બંન હુઈ હરીઆલી ઠામોઠામ,
 ખીંદ્રા બનમે- ખીલી ગુલ ખુસ્ખુમે શરદુકી જામ, ટેક;
 ઘરી અધુરપરં મધુર બૈસરી પ્રીતે બીપનમે નંદ કુમાર,
 મધુરે સ્વરસે-બજઈ બીન હુવા મનોહર લલકાર.
 પોહોચા સોર જંબ ગઢ ગોકુલમે શું ખ્યાકુલ ભઈ અજકી દ્વાર,
 રોમ રોમમે- ચડગચો મદન બદન સંરકી અંગાર;

શેર.

સુંદર મનોહર સ્વર મધુર સુન ખીનકા અજ સુંદરી,
 ડાલન લગી અહ જવાલસે એસી બજી રહી બંસરી.
 ભોજન અરૂ.ભરથાર ખેલત ખ્યાલેકુ સખ. પરહરી,
 ઉલટે સંજે અબરંન બદંન ચપલા ચપલ શુધ ખીસરી;
 નવ રંગ અંબર અંગ ધર ધર નીકલી ઉમગભર સખી તમામ,
 ખીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્ખોમે સરદુકી જામ. ૧
 તજી લજી મર્યાદ ચલી અજરાજકુ હુદન અજનારી,
 કહાં સ્યાંમ તુંમ-છુપે કર સોર ખીનકા બનવાંરી;

કહાં હુંડું કહા પાઉં સખીયું કહે આપસમેં મહીયારી,
તન કંપતે હે-ભયાનક શોર નીશાયરકા બારી.

શેર.

ખીકટ ઘટ ધન ઘોર બનનીર્જત ડરત મન થરથરે,
નવ લક્ષ ઉડગન ધનકે ખીચ શશી જ્યોત અપની ખીસતરે;
બ્યાલ બંદરવાધ બનચર નિરખ કે મન ડર ધરે
ઐસે ભયાનક ઘોર બનમે શોર બ્રજ લલના કરે.
કરતી શોર ચીત ચોર મીલે કહા ક્યામ ખીના નહીં હે આરામ,
ખીંદ્રા બનમે-ખીલી શુલ ખુસ્ખોમે સરફુકી જામ. ૨

ભુલી ભાન શુધ સાન સુંદરી કળ્ણ કળ્ણ મુખ કરે ઉચાર,
લટક ખીપનમે-પ્રીરે દ્વય નેત્ર લગી ઝરને જલધાર;
ખીરહ અનલસે અકુલાની કહાં મોહન દાંની મીલે મુરાર,
ખટ બન્સીકે-તાનમે લાગ રહ્યો તન મનસેં ખ્યાર.

શેર.

ધુન બંસરીકી સ્તવનપે સુરતાકી દોર લગા રહી,
સુધપાઈ સુંદર સ્યામ મીલ ગએ દિનહો ખીનતી કહી;
સ્મર જાલ કીજે સાંત્ કાંત્ પુકાર ખડી ચરન ચહી,
ધર દ્વાર અરૂ ભરથાર તજ હમ તુમ સરને ધરદી દહી;
સાંત્ કરો સ્મર જાલ લાલ તુમ દીન દયાલ હો પુરનકામ,
ખીંદ્રા બનમે-ખીલી શુલ ખુસ્ખોમે સરફુકી જામ. ૩

હાથ જોડ કહે નારી ગ્વાલની બનવારી તુમ પુરે આશ,
ખ્યાસ ખુઝાવો-સાંવરે લીલા કીજે રાશ ખીલાશ;
શ્રમ અતુલ ફર આઈ શરન અબલાકી ન કીજે આસ નીરાશ,
નાથ હમારે-સ્યામ ચરતુમે રખકર લીજે દાસ;

શેર.

લક્ષીત લલના લાલકું નીરખત હરખ ભર નેનસે,
 તર છોડના મત સ્યામ હમ ખ્યાકુલ ભઈ અદુ બેનસે;
 તુમકો મીલન બન બન ભટક દુખ પાયો દાડન રેનસે,
 કુંજ બીહારી મુરારી અબ ખ્યારી કરો મુખ ચેનસે;
 તુમ હો જીવન પ્રાન સખી ધર ધ્યાન હૃદયમે રટ રહી સ્યામ,
 ખીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્ખોમે સરદુકી જામ. ૪

સુને સ્યામ અદુ બેન સખીનસે રમ્યો રાસ કર ધર કરકે;
 રૂપ અનંત ભયે-પ્રીરે ચક્કર સરલી મુખપર ધરકે;
 ફીરીરીરી પ્રીરીરીરી પ્રીરે સ્યામ સંગ સખીઓ સારી ઉમંગ ભરકે;
 પેજનં છુધર-બજે ગત છુમક છુમક નૃત ઓચરકે;

શેર.

ગઈ ખીપત સખીયા ત્રપત ભઈ અનંદ કંદ મુકંદકી,
 લીલા ચરીત્ર વીચીત્ર ઐસી અકલ ગત ગોવંદકી;
 સુરનર મુની ધર ધ્યાન ધુન કરતે હે નામ અનંદકી,
 રટન ગુરૂ ગૌખી રટે કટી જાલ માયા ફંદકી;
 ગોવિંદલાલ ગુનવાન કહે કથ્યાન ભજનમે હે મુખ ધામ,
 ખીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્ખોમે સરદુકી જામ. ૫

કષ્ણલીલા બહાર હોલીની.

(રંગત-લંગડી. ૨૫)

બજે ઉપંગ મૃદંગ રંગભર ખેલે હોલી પ્રજ રાજ કુમાર,
 ખીંદ્રા બનમે-ખીલે તરૂ રૂત બસંતકી આઈ બહાર. ટેક.
 લે અખીર જહૂવીર પ્રીરત હે કર ગુલાલ લીની પ્રજ બાલ,
 કુંજ ગલનમે-પરસ્પર રમ્યો ફાગ ગૌખી નંદલાલ;

ખીંદી ભાલ મુખ ભાલ ગ્વાલીની ચલી આતી માતંગકી ચાલ,
હરપત મનમે-નચાવત સ્મીત હાસ્ય સંગ નેન ખીશાલ;

શેર.

ખીશાલી નયની ચપલ ચતુરા ચંદ્ર સખી ચંદ્રાવલી,
રાધા વીશાખા ચંદ્ર બદની ચમક ચંદ્રકલા મલી;
કુસુમકે ખીચમે ખીલી જ્યુ' એક ચંપેકી કલી,
ત્યુ' તરૂન તરૂની ખીલી ખીચ રાધીકાકી છબ ભલી;
સજે નાર સીનગાર બની ગુલબર ચલે મુકતા ફલ હાર,
ખીંદ્રા બનમે-ખીલે તરૂ રૂત બદાંતકી ગાઈ બહાર. ૧

ગુલે બાલ જ્યુ' ડાલે વ્યાલ ગુલરંગી ગાલકી સખ બાલા,
જડે કંકણમે-ઝવાહીર કંઠમે પુલનકી માલા;
કરતે નૃત ગત અદ્ભૂત વાકી નીરખ રહે બંસી વાલા,
અતુલ મગનમે-ઉડાવે રંગ ઝોલી ભર ગુલાલા.

શેર.

ગુલાલસે બાદલ છવાયો ધુમ મચી ભેદાનમે,
કરતેહે ખખા સુમનકી સુરનાથ બેઠ વેમાનમે,
છીરકત ચુવા ચંદન અરગબલ્લીન ભઈ સખ તાનમે;
ચકચુર કરતી શ્યામકો બ્રીજનાર ચક્ષુ આનમે,
રમક ઝમક રહી ચમક ચતુરા કનક બરન ગુલસા રૂપસાર,
ખીંદ્રાબનમે-ખીલે તરૂ રૂત બંસતકી આઈ બહાર, ૨
કીની શાન બખુલાન સુતાને મીલી આન સખ નખંરાલી;
હય હાથનમે-પકડકે લાઈ રાધે ઢીંગ બનમોલી,
લપટ ઝપટ ઝટ શ્યામ સુંદરકું બના દીની સુંદર બાલી.
કજર નયનમે-ભાલ ખીચ ખીંદી કર ચુડી ડાલી,

શેર.

ડાલી ગલે બીચ માલ પેહેરમે ઝાંઝરી જીમકાઈ હે;
નક બેશરી ઓર ઝાલ વાં નંદલાલકુ પેહેનાઈ હે,
જર કશી ચોલી અરૂ શીર ચુંનડી ઓડવાઈ હે.

તુંમકુ છુડાવે કોમ ચહાં ગઈ કહાં જસોદા માઈ હે,
માત તાત ઓર બ્રાત તુમારો કહાં બલદાઉં નંદ દુલાર;
બીંદ્રાબનમે-બીલે તરૂ રૂત બસંતકી આઈ બહાર.

અનંત ભાનું સમ સ્વરૂપ મુંદર રાધે નીરખ શકુચાનીં હે,
કાંતી કલાકુ-શસ્ત્ર આનનસે શેષ બખાની હે;
લીલા અપરમપાર કીને ગત ગોવિંદ કી ના જાની હે,
ગૈબી ગુરૂ કહે-પ્રભુ પદ રજસે પાવન પ્રાની હે.

શેર.

પ્રેમ પીચકારીસે સખીયા સ્યામને ભીજવાઈ હે,
અકલ ગત અબીલ જ્ઞાન ગુલાલ ધુમ મચાઈ હે;
કપા કેસર ઘુંટકે તન સબકે છીટ ઉડાઈ હે,
સોલે કલા અવતાર પુરન કામ કૃષ્ણ કનાઈ હે;
ગોવિંદલાલ કલ્યાન કહે પ્રભુ દીન જાન ભવ પાર ઉતાર,
બીંદ્રા બનમે-બીલે તરૂ રૂત બસંતકી આઈ બહાર.

તુરાના ખ્યાલ હપર રામ ચરીત્ર દુશ કંધરને તેની
સ્ત્રીનો બોધ.

(રંગત-લંગડી, ૨૨)

હ્યાએ હરકે કયું જંનક દુલારી સીયા સતી ધનંસ્યામકી હે,
તીનું લોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત છુડકે નામકી હે. ટેક.
ધ્યારી મંદોદરી કહે પીયાસે કાંત મેરે હો સરકે ધની,
ધરી બ્રહ્મસે-તજે હુક પીયા ચલેના અપની મની;

રધુ કુલ સેન્યા જાયે સ્વેલપે લ'કા ગઠપે આન બની;
મેરે કરનકે-આલકી છેદન કરી હીરેકી કની;

શેર.

આપ કુળે ચોરકુ કુખાવે જીસકુ તારે ડારકે,
રધુ કુલ અખતાર લઈ લાએ હે સેન ઉતારકે;
બીનય મોરી મુન પીયા મુખસે કહું ઉચારકે,
માનો માનો સુજન લેજાવે સતી તુજે મારકે;
ઉનકી 'કલાના કલે પીયા તું કલેયે ચોર કલામકીહિ.
તીતું લોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત જીતુકે નામકી હે, ૧

એક અનુચર આચારામકા અખે પુત્રકા કીયા મરન;
લ'ક કુલા હલ-કરકેવો લગા ગયા લ'કામે અગન,
રામલાએ દલ કટક સજા કે સંગમે લધુ બધું લક્ષમન.
ચોરદોભાઈ-અતુલબલ ભરથ રાજ્યપે શત્રુહન,

શેર.

જનકને સ્વયંબર રચો જદ કયું ન લાએ ખીહાય કે,
ચાપલંબ નાશકે તુંમ આયે પીયુ સરમાય કે;
બડે ભુપ લેલી હુવે તુમ ગએ મુકું છુપાયકે,
બલ તુમારા કંહા ગયા વાં આયે ઈજત ગંવાંયકે.
અનાથ બહી જો કરે નાથસે બહીચેહાની કુમામકી હે,
તીનલોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત જીતુકે નામકી હે; ૨
અનાથ ભીક્ષુત બનકે ભેગી પીયાગએ ભીક્ષા મંગન,
પતી સતીકા-નહી થા ચોર નથે બંધવ લક્ષમન.
જકત જનુની માતુ જાનકી જીતકા તુંમ કરલાએ હરન,
ખુરા હોએગા-માનોસચ કરક રહા મેરા લોચન;

શેર.

અંગદને તુમકુ કહાહે પીયા બોહોત સમ જાયકે,
કર પટકે ધરે જીતીનપે જાબ દીએ મુકટ ઉઠાયકે;

બલવાન થે નિસીચર બડે કયું ન સકે પાંઉ ઉઠાયકે,
નીતી ચાડું લે ગયા વો દીની રામકું બય કે;
મા સુંને તું કેહેની કીસીકી બાત મેરીયે પ્રણામકી હે,
તિન લોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત જનુંકે નામકી હે. ૩

પેમાલ કીયા હે કાલને તુંમકો પરીખસે તને અહંકાર,
બીનંતી મેરી-સુને તુંમ દે દયો સતી કર નમસ્કાર;
ગુનાં બક્ષ દયો માલીક મેરા યું બ મુખસે કહો ઉચાર,
શરન મે આવે-ઉસીકું યસ ન બને ગુનાહગાર.

શેર.

ઉસ્તાદ ગૈબીનાથજી કહે મતકર બાતો ગુમાનકી,
ખોઈ કંચન લંક રાવન લાઇ હર જબ બાનકી;
બાત લંકા કાંડકી હે તુલસી કતમે જ્ઞાનકી,
લાલસીંગ કથ કહે યે કેહેની તું સુન મસ્તાનકી;
કથે ખ્યાલ દેયાલ જનુપે મેહેર તો જીવનરામકી હે,
તિન લોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત જનુંકે નામકી હે. ૪

ભક્તમાળા વિષે નીચા પ્રયોગ.

(રંગત-લંગડી. ૨૩)

ભક્તી ભકત ભગવંત જ્ઞાન યે ચાડું જકતકે મોક્ષ ઓધાર,
નીજંજન કારન-હરિને ધાર લીએહે દસ અવતાર. ટેક:
વૈરાટ રૂપ જબ ધારે હરિને સકલ સૃષ્ટી સ્થાપન કીયા,
મછા રૂપસે-મયે ઉદધીકું દેવકા કાર્ય કીયા;
ધરાહ રૂપસે વારી વસુધા હીરનાકંસકું માર લીયા;
કછા રૂપસે-શંખાસુર માર બેદ બ્રહ્માકું લીયા.

શેર.

સ્થંભ ફાંડકે નરહર પ્રગટે હીરનાકંસકું મારજી,
ભકત વત્સલકે બ્રહ્મ પાલને ધરે નૃસિંગ અવતારજી;

બામન રૂપ ધરકે હરિ ઠાટે બલિકે દ્વારજી,
કરષરામ પ્રશી ગ્રહી કી નક્ષત્રિ વિસજ વારજી;
રામ રૂપ રાવનકું મારે જન અપનેકું લીએ ઉગાર,
નિજ જનકારન-હરિને ધાર લીએ હેં દશ અવતાર. ૧

કૃષ્ણરૂપ કંશાકું મારે, ગોવર્ધન લીએ કરપેં ધાર,
બુધ નકલકિ-ધારકેં અસુરનકો કીનો સંહાર;
સુરસ્યામકે કારજ સારે, ધરકે જેષીકા કર મોઝર,
બડે નાચતે-જન જો અષ્ટપદીકા કરે ઉચ્ચાર.

શેર.

તુલસીદાસકું હનુમંત મીલે મીલે હનુમંત સેં અવધબીહારજી
સંસ્કૃતમે પ્રાકૃત કીની રામાયન શુભ સારજી,
અગ્રદેવ અનન્યદાસ હરિકે નાભાજી નિરધાર જી;
સોહનદાસકું શ્યામ મીલા પૌચાયે વૈકુંઠ દ્વારજી,
પીપા ભક્તકી સુની પ્રાર્થના નારાયન સંભરે નિરધાર,
નિજ જન કારન-હરિને ધાર લીએહેં દશ અવતાર. ૨

જડબ્રથ બડે હોગએ પરમંશ, ધન દાસકા સારેકાજ,
બિખકે પ્યાલે-કીએ અમૃત મીરાંબાઈકી રાખનલાજ;
વામદેવ કું નિર્ભયકિનો, નામદેવ નારાયન આજ,
સેન ભક્તકે-સંકટ કાટે જન્મ ધરે મહારાજ.

શેર.

કરમાબાઈકો પૌયો ખીચડો અમૃત કરકે અહારજી,
રાંકા વાંકા દો ઓદ્ધારે દિન બંધુ દયાલજી;
સજન કસાઈ બેર શાલિ ગ્રામ હો અભક્ષતોજે અપારજી.

પ્રેમ જહાં વહાં નિયમ નહિહેં ઉંચ નીચ અવતારજી,
પુત્ર ભાવ અન્તમેલ ઉગારે, મુખ નારાયન કીયો ઉચ્ચાર;
નિજજન કારન-હરિને ધાર લીએહેં દશ અવતાર, ૩

જુડને જલમે ગજ ઘેર્યો જળ રામ નામકી કીની પુકાર,

ગરૂડ છોડકે—ધાથે હરિ પેદલ ગજકી કિની વાર;
અપને ઘરમે ખુબ પાલકે પાંજર સુવા પડાતી નાર,
સમરન જનકે—હરિને ગુનકા લેજી મુકતા દાર.

શેર.

ચુનડી શ્રીકૃષ્ણ રોહીદાસ લેજી લીએ હાથ પસારજી,
અદ્ભુત ઓધારનીં તર તારનીં પ્રગટી કુડ મોઝારજી;
નરશી મેહેતાકો સંકટ કઢ્યો અંતરિક્ષ દીનો હારજી,
અનુકમ જેસા જીનુકા તેસા ભયા દિદારજી;
દ્વારા મતીમે હુંડી સીકારીં સામળ શેઠં ભએ કીલતાર,
નિજ જન કારન—હરિને ધાર લીએ હેં દશ અવતાર. ૪

આપ ગૌતમ અહુદ્યાકો દીનો બનિથી શિલ્યા રખી ધીર,
ચરન પરસકે—પદરજ લાગી પાત્રી મુલ શરીર;
કપી વદન અંજનીકે હો ગએ રૂઢ અગ્યારમે પ્રગટે વિર,
રામ ચરનકે—પ્રતાપે સતિ શુદ્ધ લાએ કપી ધિર.

શેર.

કળીર ભુકત અનન્ય દાસ હરિકે ગુરૂ મીલે રામાનંદંજી,
દ્વૃષ્ટ સભામે પાંચાલી પુકારે ત્રાહે બાલ મુકુન્દજી;
નવસે નવાણું અંબર પુરે ગરૂડારૂઢ ગોવિંદજી,
ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ પ્રેમજી ડોસા બનાતે છંદજી;
દયારામ જીવરાજ ગાવતે ગોવિંદલાલ ગુનકે ભંડાર,
નિજ જન કારન—હરિને ધાર લીએ હેં દશ અવતાર. ૫

સંકતના ખરા પ્રેમ વિષેની પરિક્ષા.

(રંગત-લંગડી. ૨૪)

ગરીબ નિવાજ પ્રભુ તુમનહિ હો લોંડ નિવાજ હેર વિશ્વાધાર;
જન અપનેકું--દેતેહો કદ દુષ્ટ કરે ઠઠાચાર--ટેક
અનન્યદાસ હરિભક્ત સુદામો, બાલપનાંકી મિત્રાચાર;
કિંચિત ક્ષગવા--કે કારન દિએ દાલીદ્ર કૃષ્ણ મોરાર.

સુધન્વાકું સંકટ દીનો ડાલે ઉસ્ન તેલમેં ઠાર; નાથ ન મેરી—હો કેં કાટે શિશ રનકે મોઝાર.

શેર.

બિહરકે ઘર નાથ પધારે ચારોગે ભાળે પાલણ; માખનમિશ્રીકે ખવૈયે ખાઈ. કદલી છાલણ, બુપકું ભિક્ષાવ્રત કરાયે પાંચે કુંતાકે બાલણ; વૈરાટ સુતકે ચસ્મલાએ ભગનિ સુતકે આણે કાલણ.

કુલનાશકર ફલ કયા પાએ પાંડુ ગ્રાલે હેમાલે મોઝાર; જન અપનેકું—હેતોહો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠાચાર. ૧

આધા અંગ માંગે મુરધ્વજસેં, કાટકેં દેતે સુત ચોરનાર; લગા નેત્રસેં—ઝરન જલ નાથ ચલે કરકેં તિરસ્કાર, સ્વરૂપ કોઢીઆ બન સંન્યાસી આએ શગાલ શેઠકેદાર, શિશ કટાયા— સુતકા વંઝા ભોજન નકિએ અહાર. ૨

શેર.

અંભક્ષા ભક્ષ માંગે ભકતસેં કરાએ અનુચિત કર્મણ, સત્ય છુડાને સત્વર આએ જનકા ખોયા ધર્મણ; માત પિતાકી કરત પાલના છોડકેં ઘર આશ્રમણ, કાવડ બિઠાકે અંધા અંધિ તિરથ નિકલા શ્રાવમણ. અકાલ મૃત્યુકે, શ્રવન પાગા, તબાપ્રાણુ શ્રીરામ પોકાર, જન અપનેકું—હેતોહો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠા ચાર. ૨

હરિશ્ચંદ્રપે બની આઝકેં બાલપને મરંગએ માખાપ, રાજ્ય ગુમાયા—છોડા વતન પરવશ પડગએ આપ; અનાથ બનકે દુકડે ખાએ એસેં ભકતકો હુવે સંતાપ, અંડાલને ભેળ—હરિશ્ચંદ્ર તેરી સતીકા મસ્તક કાપ.

શેર.

વામન રૂપ ધરકે હરિ વૃંમ ગએ બલિકે દ્વારણ, તિનકદમ મહિ કે ખાતર બલિ ચાંપે પાતાલણ;

અમરિષપે' ઐસી બની દુરવાષા કોધધારણ,
 વત્તુ ભજન કરનેકું આયે શ્રાપ દીયે તત્કાલણ.
 સમરિકે જુઠે ફલ ખાયે, ભુગુ લતાકા શહાપ્રહાર,
 જન અપનેકું—દેતે હો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠકા ચાર. ૩

વિશ્વામિત્ર હરિશ્ચંદ્ર છલનેકું આયે રાજ લે નિકલે ખાહાર,
 સતી બેચાર્ધ—ગુનકા ઘર રાજ રહે યુ, રૂષિકે દ્વાર;
 રોહિદાસકું સાપને કાંટા તળ પ્રાણુ શ્રી રામ પોકાર,
 જુદમ ગુજરી—સતીપે' શિશ કટેકી કરી તૈયાર;
 શેર.

પ્રજ્ઞાદકું ગજસે તુડાયે જલાયે હુતાશનણ,
 દધિકે અંદર ડુબાયે શિર લગે કાટનણ;
 કઠન વૈરા ધ્રુપે' પડી પાંચ બરસકે તનણ,
 ક્રુધા તૃષા અગ્નિ સહી અપ્રમાતુકે બચનણ;
 દાતાકું તુમ દુરબલ કિનો લોભીકું દો અંથ ભંડાર,
 જન અપનેકું—દેતો હો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠકા ચાર. ૪

કંઠ પ્રાણુ કરણેકું આયા વહાં જાકે જાયે મોરાર,
 દશન તોડકે—દીની રેખ ધોયે ગંગા મોઝાર;
 સમઘકે ઘર નાથ પધારે અન આકેં જાયે કિરતાર,
 કષ્ટુ ન ઘરમે—મીલકે દો પુત્ર પિતા-યુ કરે બિચાર;

શેર.

અન્ન લીયા તસ્કર પને જબ જાગે શાહુકારણ,
 સુતકા શિરે કાટ લીયા રસોઈ પિતા કરી તૈયારણ;
 ગુરૂ ગૈબીનાથ દત્તકે બાલકે છંદ રચે ટંકશારણ,
 હોસા પ્રેમણ ગોવિંદલાલ કહે હો અકલ કલા-કિરતારણ,
 પતિવ્રતાકું વંઝા કીની સંખનકું કૈ દે પરિવાર,
 જન અપનેકું—દેતે હો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠકાચાર. ૫

જ્ઞાન ભક્તિ પ્રયોગમાં સુર રહેવા લાયક પ્રબોધ કુંડાના
ખ્યાલ ઉપર.

(રંગત-લંગડી. ૨૫)

પાપ નીવારન હે બ્રહ્મ ચૈતન એતો બેદકી કેહેનીહે;
બીચમે ચોકી—બડી એક માયા બડી દુખ દેનીહે.—ટેક,
સતસંગકે નિર્મલ ગંગાજલ ઉત્તમ કોઈ નર પાન કરે.
સત્યકે શરસે—મારે વો અસત્યકું નીશાન કરે,
તરેવો નર કઈ તારે આસ્ટપેર માલીકનામ કાખ્યાન કરે,
સખકું સુનાવે— સદગુન અજ્ઞાનકું શુબ્ધન કરે.

શેર.

ધ્યાન ધર હરવખત રખના ચાહુ સુંદર શ્યામસે,
કીર પગતી કંચની તરગઈ નારાયન નામસે;
પ્રાવો પરમ પદ પ્રેમસે ચીતવન લગા શીયા રામસે.
ફસે માયા મધ લોભમે શો દુરહે મુકતી ધામસે,
ગુરૂ પ્રસાદી જ્ઞાનકી મીસરી લીની ગુરૂસે લેનીહે;
બીચમે ચોકી—બડી એક માયા બડી દુખ દેનીહે.

અંધાધુધ ઘટમે જાનો તુમ અવનાસીકા હે આશન,
નીરા ધારસે—હુઈ સુન માહા સુનસે બીસ્તારન;
ઓહમ અખંડીત જયોતી રૂપસે શોહમ રૂપ ભયે ઉતપન,
સોહમ સેતીરગુન—બ્રહ્મા બીસ્તુ મહેશ્વર ત્રેલોચન.

શેર.

અસ્માન કહું તીન દેવકે 'હઉ બુદે' અંતલાયકે,
બ્રહ્માહે સાદી સ્થાનપે સુન લેના ધ્યાન લગાયકે;
મનીપુરમે બીસ્તુ બશે વાંકી તને દે મોલ બતાયકે,
અનહદમે શ કર બશે દીયા સખ તુજે દરસાયકે;
સદા મસ્ત હે હરકે પ્યારે બીના ભજન બેચેની હે,
બીચમે ચોકી—બડી એક માયા બડી દુખ દેની હે.

પાંચો તત્વકી સુનો હકીકત માહા તત્વસે ભયો ખીસ્તાર,
ન્યારે બતાઉં—તત્વ અશમાન અવલસે ભયા ખીચાર;
અશમાનમેશે પવન નીકાલે પવનશે અમ્મી તત્વાધાર,
અમ્મીમેસે—અલીલ ઓર અલીલશે પ્રથવી તત્વ તૈયાર.

શેર.

કામ ક્રોધ મદ લોભ ભય ચલન વલન ધાવન હો,
પ્રશાર ન અંકોચ ન ક્ષુધા ત્રસા આલેશ નીદ્રામીથન હો;
શુક શ્રાણીત મધુમુત્તલાર પ્રવેશ અસ્તી કરન હો,
સુન મસનાડી રોમ ત્વંચા કહું પચીશકા બરનન હો;
સ્થાન પચીશે ન્યારે બતાવો તુમસે હમારી કેની હો,
ખીચમે ચોકી—બડી એક માયા બડી દુખ દેની હો. ૩

સરસ્વતી માતુ ગંગા યમુના રહે કહા બટમે બાશ કહો,
કેાન બખતપે—ચલે નાલા કરખોજ તલાશ કહો;
મુરશદ ગૈબીનાથજી કહે ખ્યાલ એસે બારે માશ કહો,
ચંદા સુર્યકા—કીશી અરથાન મે જ્યોત પ્રકાશ કહો.

શેર.

ચેલે ચતર હે લાલ શીગડે નએ બનાતે ખ્યાલ હો,
ઝાંખીયા શીવલાલને શીર તેહે લાલમ લાલહો,
કહે કથકે ખ્યાલ દયાલ બડકે ચંગબળે સોતાલહો;
જવરાજ જબર માલીકકી તસ્બી શીરતે હાલહો,
ગોવિંદલાલ કહે કેહેની સેલહે કઠન પાલની રેનીહે.
ખીચમે ચોકી—બડી એક માયા બડી દુઃખ દેનીહે,

૦૦

તુરાના ખ્યાલ ઉપર સુરતા વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૨૬)

ગંમ મેદમ આરહયા લખોંપે કહી નવાલી ચાર મીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નંમ જબ તક તાં દીલદાર મીલા;

મીલાન વો માહરૂ જવાબમે મુજે કબી મેરા બાલમ,
કીસીકે આગે—કહુંયે બાલમ ખીન શુંની આલમ.
જાનુરેત જુમેકરતી બન બન કહી નપડતી હે માલમ,
નાદીમ હોકે—શીરૂ ચલ ના મીલતા મુઝંકુ હાલમ;

શેર.

પરેસ્તામે મેં ગઈ વાંકહી ન મેરા ગુલહે,
ઉસી ગુલપે કયાફહું જીયા મેરા શમ બુલહે;
તારીફ જીસકી કયા કહું અંજદાં મીસલકા ફુલહે,
ગુલઝ હામે ઓર કોઈનાં ઈસીગુલ સમતુલહે.
ચલીમે દુદન તીરથ ગંગા મેરાન વાહા મુખત્યાર મીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમજબ તક ના દીલદાર મીલા. ૧

કાલિ શીરકે આઈ મથુરા ગોકુલમે નાહે વાલી,
લગરહી. તાલી મીલાદે કોઈ મેરે મનકા ખાલી;
ગયા પ્રાગ શીર આઈ મીલે ના સનમ ગઈ મુખકી લાલી,
ગલે બીચમે—હમને પ્રેમકી કપ્રની લે. ડાલી.

શેર.

કહું કીસીસે ના મીલે દીલલર યે દીલ ઐહોસ હે,
જુદાઈ મુજસે કરે ગએ કફા વો મુજપે દોસ હે;
ન છોડું ચીતવન કબી જબતક કદમમે જોસ હે,
રૂસવા શનમ મુજશે હુવા ઉનહુકે દીલમે રોસ હે;
બદ્રીનાથ શીર આઈ પલટ કે ના તનકા આધાર મીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમ જબ તક ના દીલદાર મીલા. ૨

જગનાથકી કરકે જાંખી ફેર આઈ મે બીંદ્રાબન,
ઉલટ પુલટકે—શીરૂ ચલ ચહા લગી કરને દરશન;
વાહાંશે દુદન ચલી પીયાકો દ્વારા મતીમે લગી દેખન,
પીયાકી કારન—સખી મેં મુઝકે મુઝક જા ચલી શીરન.

પીત તન પીઝર લયા દીલમે રહા ગમ છાયકે,
ખેટ, ઓર ડાકોલજી દેખુંગી વામે જાયકે;
નાથ દ્વારે નાથકું નીરખુંગી ચીત લગાય કે,
હર દ્વારમે હર કારને જાવુંગી ભસ્મ રમાય કે;
ખોહોત જગોમે પ્રીર પ્રીર આઈ કહીં ન શરજનહાર મીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમ જળ તક ના દીલદાર મીલા. ૩

શ્રીરંગ ધામકા દકશન કરકે રામેશ્વરકો જાવુંગી,
રામેશ્વરસે—મીલેતો પીયાકું કરપે લ્યાવુંગી;
તજ દઉગી તન તજુંગી ભોજન ખીના મીલે નાપાવુંગી,
પંચ વટીમે—ખેડકે ઘટમે ધ્યાન લગાવુંગી,

શેર.

દરશન દીયાહે ધ્યાનશે ઘટમેહે આતમ રામજી,
રામ રામ રટરામ ખીશર મત રામકે પ્યારે નામજી;
ઉસ્તાદ ગેખીનાથજી કહે ઘટમે ચારો ધામજી,
શીવલાલ કહે મીજલશમે અખ સખકું મેરી સલામજી.
ખાહાર ભટકતે પ્રીરતે ખાદી ઉસેન બ્રહ્મકા પારમીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમ જળ તક ના દીલદાર મીલા. ૪

સત્ય પ્રકાશ મહીમા વિષે—રાજ કરણનો, ખ્યાલ.

(રંગત-લંગડી. ૨૭.)

સત્ય વાલે સત્ય કંભી ના ચુકે સત્યસે મીલતા સુંદર સ્યાંમ,
સત્યકે વાલી—સમરલ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ—ટેક;
હો ગયે રાજ કરણ સત્ય વાલે અહનીશ કરતે રહે અસ્નાન,
દ્વીજકું ખુલાકે—ફજરમે શ્રાવનકા દેતે રહે દાન;
સત્યકી ધન ચડાઈ મહેલપે સુની ખબર દુર્યોધન કાંન;
કહે દુર્યોધન—છીનાકે ચડા લ્યો વો અપને અસ્થાન,

શેર.

સિંહાસન ખેઠે રાયજી નોકર ખડે કઈ પાસજી,
 બચનકું આયે હે દીજ કંચનકી કરકે આશજી;
 આશિરવાદ કહે કે ખડે મુખસે કહે શાબાશજી.
 દીયા કંચન ખાંટકે નૃપ ગયે અપને અવાશજી.
 જ્ઞાન દીયે બીન પ્રસાદ ન પાવે હૃદય ન ચુકે હરિકા નામ,
 સત્યકે વાલી—સરમ દ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ.

બીત જાયે દીન તીન આપે કીલતાર કૃષ્ણજી કીયો બીચાર,
 સ્વરૂપ બદલકે—ચલે નીજ ભડતનકી લેનેકું સાર;
 પહોંચ ગયે હસ્તીના પુરીમે જહાં દુર્યોધનકા હે દ્વાર,
 સત્ય ધનકે—આગે જા ખડે રહે મોહન મોરાર.

શેર.

કોઠી કાયા બનાઈ હે નીકલે રૂધીરકી ધારજી,
 બાશ ચલી બીખરાય કે દેખન લગે દીદારજી;
 નૃપ કચેરી ચીલકે મુખ કહેને લગે ઉચારજી,
 કુછ ચાહીયેશો કહો ગુરૂ હાજર ધરે તૈયારજી;
 જરમાલ હસ્તી ઘોડા જો કુછ ચાહેસો લે દ્યો દામ,
 સત્યકે વાલી—સમર દ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ.

ખડા કષ્ટ કોઠી કાયાકા ચઈએ મુજે સુંદર કાયા,
 પુરે સતી તુમ—જાનકે હમ તુમસે જાચન આર્યા;
 લે દ્યો અષ્ટ દીન નષ્ટ દેહિ શાદીકા મુજે ઉમંગ છાયા,
 કાર્ય હમારા—કરો સિદ્ધ ના ચૈએ દોલત માયા.

શેર.

વાહ વાહ સતી તું સત્યકે પ્રથ ખડે પાલનહાર હે,
 સુન બચન દુર્યોધન કહે જુઠી તેરી તકરાર હે;
 ચાહે ઉઠા લે ધન સતકી મુજે જા દરકાર હે,
 આયા તું અંમન જાચને દીલમે ન ખોડ બીચાર હે;

તુમસે સત્ય ના રહે દુર્યોધન સત્ય પાલના મુસ્કીલ કામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો છન સમરે હોયગા આરામ. ૨-
કહે બંમન સુન સુન દુર્યોધન અબ મે હું લઉં સત વાલા,
કરન રાયકે—દ્વારપે જાય ખડે રહે નંદલાલા;
ખીછાયે આસન શીશ નમાએ જપતા હું મનમે માલા,
તીન દીવસસે—દ્વારપે સ્વાલ કીશીને, નહોં ડાલા.

શેર.

કહે કરન કર જોડ કંઠા દીલકી તુમારી આસ હે,
ચાહીએસો માંગ લ્યો હમ તો ચરનકે દાસ હે;
તાં તોરા દેદે કરન દીલકી યે મેરી ખ્યાસ હે,
બદમાસસેના દીયા જાવે સતીકું શાખાસ હે;
લે લ્યો બદલ તન મેરા આપ અપના સીધ કામ કરો તમામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો છન સમરે હોએગા આરામ. ૪

સ્વરૂપ બદલ ગએ કૃષ્ણ કરનકું જવાલા પ્રગટ ભઈ તુનમે,
જરન લગા જાન—સતી ઉનકી રહી સેવા ચરનનમે;
રાય દુર્યોધન સંગ દુશાસન આયે કરનકે ભુવનમે,
નીરખ કરનકું—લગે ચેષ્ટા કરને દોહ સખ જનમે.

શેર.

કહે દુર્યોધન સુન કરન સંકટ શહા નહોં જાએગા,
યે કષ્ટસેં મરનાં ભલાં જીંદા તું જલ સુખ પાએગા;
સમ દીન ગએ ખીત દુખ શેહે શેહેકે શીર ચસ્તાએગા,
જો લેગયા તન સ્વછ સુંદર વો ન દેને આએગા;
રહા એક દીન દેખે અબ દુર્યોધન તુમ મત હો બદલામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો છન સમરે હોએગા આરામ. ૫

સુની ન કીસને ખાત કરનકી ફજરમે લેકે નીકલે બહાર,
કાપકું લેકે—કરનકું જલાનેકા મીલ કીયા ખીચાર;

અંતર્યામી ખડે આનકે દુરસે જદયું કીયા પુકાર,
મતી જલાયો તુમ—કરનને કીયા બડા હમસે ઉપકાર.

શેર.

દેખી સુરત બમનકી સબકું પડી હે ત્રાસજી,
કપટી ગએ કુલ ભાગકે રહા ન કોઈ પાસજી;
કરનકે શીરપર કર ધરે કીઆ રૂપ પ્રકાસજી,
કંચન કાયા બન ગઈ મનમે ભયા હુલાસજી;
ચરનમે શીશ નમાયે કરન ચોર સતી પ્રભુકુ કીયા પ્રણામ,
સત્યકે વાલી—સમર દ્યો જીન સમરે હોચેગા આરામ. ૬

નીજ મંદીર લેચલે મોહનકુ શતીને ખીલવાયા ભોજન,
પુર્ણ કૃપાસે—ચતુરભુજ ધાર પ્રભુ દીના દરશન;
પરમાનંદ પરીબ્રજ પ્રસાન હો કરકે ભક્તકું કહા બચન,
મન ઈંછા ફલ—માગ દ્યો પ્રાનસે પ્યારે ઝંસ્નવ જન.

શેર.

કરજોડ સ્તુતી કરન કરે પ્રભુ હીજીએ નીજધામ તુમ,
કીની દયા નીજદાસ જનપે ભલી સુંદર સ્યામ તુમ;
સદગુરૂ ગૈબીકે ઘટ હૃદયે કરો ખીશરામ તુમ,
ગુન ગાવે ગોવિંદલાલ સબ કુછ હો મેરે તમામ તુમ;
દીન દયાલ રટ નામ નારાયન મીલે સેજ મુક્તીકા ધામ,
સત્યકે વાલી—સમર દ્યો જીન સમરે હોચેગા આરામ. ૭

સત્ય પ્રકાસ મહીમા—શેઠ શગાડસાના સત્ય વિષે.

(રંગત-લંગડી. રટ)

જ્ઞાન ધ્યાનસે ભક્ત ન ભુલે સત્યસે મીલતા હે કીરતાર,
જો સત ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથમ અવતાર. ટેકા

સંગાળસાંથે ભકત હરીકે રટે રામ ચાહાતે મોક્ષ ધામ,
સત્યકુ પાલે—સદા હૃદયે ન બિસારે હરિકા નામ;
અષ્ટ પોહોર બતીસ ઘડી સમ્રત કરતે રહે આઠો જામ,
નર ઓર નારી સત્ય પ્રધ રખે કરે પરમારથ કામ.

શેર.

ચંગાવતી સ્ત્રી સતી થાસૂત ચેલૈયા સત્યવાનજી,
જો દવાર આવે જાચને ઉનકુ દેવે શનમાનજી;
ઈંછા ભોજન ખીલાવે માગે સો દે દે દાનજી,
સંતોડી સેવા કરે ખ્યારે જીનશે હોએ કહ્યાનજી.
સંતકુ ભોજન ખીલાકે પાવે સત્યકા રખતે હે આધાર,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર. ૧

—ગુસાંઈ બનકે આવે જાચને કસનજી પધારે ઘરકે દ્વાર,
ફીને નજની—અકલ ગત કલા પ્રભુકી અપરમંપારે;
અસ્નાન કરકે ચરણાં અતલીએ ભોજન પલમે કીયા તૈયાર,
ગુસાંઈ બોલે—ઈશી ભોજનકા હમકુ નહી હે ખ્યાર.

શેર.

આહાર કરતે મંસકા ઓર કુખન કરતે અહારજી,
આહોતો દે દોરજી મુખએ કહો ના કારજી;
ભકત સુનકે લયા અચંબા કયા બની કીરતારજી,
જાની કંદર આવે વીશ્વંભર જકત પાલન હારજી.
સત્ય કે કારન ચલે સતી જન નીચસે જાચકીઓ બેપારં,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર. ૨

જો કુછ કહાશો લેકાર આવે પતી વ્રતા સુંદર ધરનાર,
દીઆ ઉશીસે—મંસ ભોજન જલદી કરદે તૈયાર;
શિશ નમાકે શેઠજી કહેતે ચલો આપ મોહન મોરાર,
ચલે ઉઠકે—ગુસાંઈ શિશ ધુનાકર નીકલે બાહાર.

૬૨

શેર.

મીટી મનુશાળી ચાહી એ આર મીટીકા નહી કામળ,
હુમ આયે ધર જાયને અધાર હુમેરા નામળ;
નરનારી હો મીલકે બેઠે ન પોહોચે દીલકી હામળ,
મનુસ્ય તો કહાશે મીલે જો ખરચે અપના દામળ;
એક પુત્ર અપના ચેલૈયા નરનારી હો કરે બીચાર,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર. ૩
જાહા પડનેકુ ગયા ચેલૈયા વાહાતો આય ગએ શ્રી ભગવાન,
બીદયા ગુરુકું—પ્રગટ હૃદયમે હુવા હે એસા જ્ઞાન;
ભાગ ચેલૈયા સચ કહેતા હું પીતા તુજેકુમારે ઠામ,
દાર તુમારે—ધુતારે આયે કરે સિધ અપના કામ.

શેર.

ન ભાગકે જાવું ગુરુળ પીતા કરે કલ્યાંતળ,
નવ મહીને ઉદરમે રખેસો લાજે જનુની માતળ;
હોડકે જાતા હું ધરકું શીશ નમાવું તાતળ,
સંતકે કારન માતુ પીતા કરે આતમ ઘાતળ;
મતી શોચકર માતુ મેરી ચાહે તો તું મુજકું માર,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર. ૪

મેરે તનકે સુંદર ફરજન ચંગાવતી કહેતી રાની,
મારો પુત્રકું—મારકે ફેર તો દીલમે અકુલાની;
મસ્તક ધરા હે ધરકે મ્યાને ચક્ષુસે ઝરતા પાની,
પુત્ર મંસકા—કરદિયા ભોજન ત્યાર સતી સ્થાની.

શેર.

ગુસાંધ કહેને લગે સુતકા શીશ રખે છુપાયળ,
દીલગીરી દીલમે લગી કયું સંત ભોજન પાયળ;

કોરે કપડે પેહેનકે હ્યો કાજલ ખીંદી લગાયજી,
રામ નામ મુખસે કહો જ્યુ પુત્રકી બધાયજી;
માત પીતા સુત મસ્તક તોડા તન પેહેરે સુંદર પટશાર,
જો સત્ય ચુકે--હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર.

આશન જૈઠે આપ નીરંજન ધરકે દીયે હે કંચન થાલ,
પ્રાંખા લેકે--ખડે મીલ નરનારી કરતે પ્રતીપાલ;
વંજાકા નહીં જોજન ચઈએ દાન ન ચૈએ તેરા માલ,
નીરાશ હોકે--નારી નર કરે સ્તુતી પ્રભુ હો દયાલ.

શેર.

ગુસાઈકે સુનકે બચન નરનારી હુવે ઉદાસજી,
કર જોડ કહેતી કામની અપને પતીકે પાસજી;
પાંચ માસકા અસ્થુલ ઉદરમે રહા હે બલબાસજી,
ઉદર ચીર દઉં સંતકું પુરન કરો પ્રભુ આસજી;

હુરિ નામ લદાયેમે સમરકે હાથોમે ધર લીયા કટાર,
જો સત્ય ચુકે--હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર.

હાથ સતીકા પંકડ પ્રભુને કહ્યા માંગ તું માંગ બચન,
સત્ય ભક્તકા--જાન દ્રઢ દીનાનાથ દીના દરશન;
સત્ય વાદીકા સુત ચેલૈઆ આન ખડા આકે આગન,
રાખ હીલ મીલકે--નારી નર સુત પાયે અમૃત જોજન;

શેર.

દેખી અચંલતાં સત્યકી હોગએ પ્રસન્ન અવિનાશજી,
સત્યકે આંધાર તીનુ કીએ જૈકુંઠ ખાસજી;
ધન્ય હે એસે સતી જો પાલે સત્ય પ્રકાસજી,
સદગુરુ જૈખી કહે સંતોકી પુરો આસજી;
ગોવિંદલાલ કથ ખ્યાલ કહે તુમ સત્યકી ખોલો જય જયકાર,
જો સત્ય ચુકે--હો ચુકા ગયા જન્મ પ્રથા અવતાર.

તુરાના ખ્યાલઉપર માલવાના રાજા ભર્તૃહરિનું વ્યાખ્યાન.

(રંગત-લંગડી. ૨૯)

સત્યવંતી કહો કેસે પિંગલાદીલ ઠાંનીસે રખે મીલાય,
હોગએ ન્યારે--ભર્તૃહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય;-ટેક
શેહેર ઉજેની રાજકીએ કઇ લાખો જીનુંકે તાખેદાર,
કયા તારીખ કહુ--ખડે ધર્મીષ્ઠ પ્રજા કે પાલનહાર.
તીનસે સાંઠથી જીનકી રાંની ખ્યારી જીનુંમે રાની ચાર,
ઇંન ચારમે--પ્રાનસે ખ્યારી પિંગલા રખી નાર;

શેર

પ્રાન ઉનકે પાસમે ના ચેન ખાન દેખે નજર,
દીલ જીહાઈ નહી જરા રાજને રખી પ્રાંન પર;
નેહ નારીસે લગા જાની ન કુછ ઉનકી કદર,
વીવસ ઉનકે હોગએ સખ કહુ જૈયાં શમજાય કર.

(ઈંદ્ર શબાની રાહમા.)

કીરતાર કરનહાર લેખ ટરે નેટારી,
અશ્વપાલ સંગ ચલી પિંગલા નારી;
હોની સો હો આઈ મતી મંદ બીચારી,
ભર્તૃહરીકુ ત્યાગ કીની નીચસે ચારી.

છોટી.

પિંગલા રાનીને રાજકું શમજયા,
સુનો વ્રાત તુમારા મેરે મેહેલમે આયા;
રાનીકે ખચન સુન રાજને ગમ ખાયા,
રાનીને ખેલ રાજકું અજબ દીખડાયા.

કહે ભર્તૃહરી સુન હે વ્રાત કયું બીશયને તુજકું કીયો ભુલાય,
હોગએ ન્યારે--ભર્તૃહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય.

દેખે

કહે બ્રાત્ર સુન લલો રાયજી કયું કફા હોતે હો. બીન તકશીર;
ગુનાહ મેરેમે—પડે માલુમ ખીચકે મારો લકીર;
નથ ઉજળેની ચલા છોડકે બ્રાત્ર હુવા દીલમે દિલગીર;
મેરી હસરમે—મ દેખું મુલક તુમારા રખનાં ધીર.

શેર.

બંને બજતયું કહે ગએ તુંમ હો રહેના હુસીયારજી,
ચેત લયો પસ્તાવોગે નાંહ કીસીકી નારજી;
બદનામકે કરસે ઉને અપના તબ ઘર દ્વારજી;
ધરમ ખુસ હો પીંગલા સોલે સજે શિનગારજી.

(ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.)

બેઠી એકેલી મોહોલમે કીએ દીલમે બીચારે;
દાસી લા બુલા શીતાબ દીલ કે વો પ્યારે;
કર બેડ દાસી કહે ન લાયક કાંમ તુમારે,
માલુમ પડે જો રાય ખીચ મારે કટારે.

છોટી.

દાસીકે બચન સુન રાનીને ગુસા ચડાયા;
રાનીને જબરજસ્તી ઉનકું પઠવાયા;
વાહાં તક રાજને કુછલી મહમ નહીં પાયાં,
કીરતારને ક્યાં કુદરતકા ખેલ રચાયાં;
રાજ સભામે બેઠે અમર ફલ સાંતીરાષ્ટ્ર દેનેકું આય;
હોગએ ન્યારેન—ભર્તુહરી. લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ર

શાંતીરામ કહે સુનો રાજ ફલ પાલ્યો ઇતનાં કાજ કરો,
લય મરનેકી—ટલે ફેર અમર જુગમે રાજ કરો;
દીલ ચાહે સો દયો ઇનાંમ સખ કષ્ટ હમારા ત્યાજ કરો,
ધર્મ વંતહો—બૂપતિ મેહર મેરેપર આજ કરો.

શેર.

દીન દીજ જાનીં દીયા રાજને બહુત ધર્નામંજી,
પ્રસન્ન હોકે ભર્તુહરી ખુસ કીએ શાંતી રામજી;
મીલે નાં કહી ચીજ ઐસી કોટી ખરચે દામજી,
ઇસતરાંકે દેખ ફલ ખુશ ભઇ સભા તમામજી.

ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.

રાજાજીને વોફલ દીએ પીંગલાકોં જયકર,
પ્રાંત ખ્યારી હો અમર ચે ફલ તું પાયકર;
ફલ દેગએ આઈ દાસી ચારકોં બુલાયકર,
ઉને ચારકોં ફલ દેદીયા ગલે લગાયકર.

છોટી.

ઠાની બે અકલકોં ગુનકાસે ચારીથી,
પીંગલારાનીસે ગુનકા પ્રીય ભારીથી;
ઉને ઉસસે દીયા ફલદીલભર દીલદારીથી,
સ્થાની ગુનકાવો ઐસી ચતર નારીથી.

દીલમે કીયા દરીયાફ ચે ફલ રાજાજી પાય અમર બનજાય,
હોગએ ન્યારે—ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય; ૩

ગઈ ગુનકા રાજાકી પાસ ખડી આગે અમર ફલકોં ધરકે,
ફલકોં દેખકે—હુવા મન સોચ ખીચાર બહુત કરકે;
પુછા ઉનસે રાજાજી ચે ફલ તું કહાસે લાઈ હરકે,
ઉસ ગુનકાને—સાચ કેહે દીની ખાત મારે ડરકે.

શેર.

દીયા ફલ મુજકોં તુમારે અશ્વપાલ ગુલામને,
રાજ રહો અમર લીએ લ્યાઈ હું આપકે સ્યામને;
અશ્વપાલ બુલા સબબ પુછા કહા બેશામને,
રાનીજી ફલ મુજકોં દીયા બેકલ કીયા મુજે કામને.

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

થે ગજબ હેં કયા અફસોસ હુવા ઇશી અખતકોં,
ઠાંનીકું પકડ ડાલ દીયા કેદ શખતકોં;
ઐરાગ્ય ભયા પ્રગટ છોડા રાજ તખતકોં,
રાનીકું દે લાનત કીએ કુલ ત્યાગ જકતકોં.

છોટી.

દીલમે ધારા સંસાર હે સાર સ્વમા,
મન છોડ કલ્પના કોઈ નહીં હે અપના;
ઐસો બીચાર કીનો જા બનમે તપના,
સચા સાહેબકા નામ સો મુખસે જપના;
ઠાંએ ગોરખકી પાસ ભર્તુહરી અપની હાલત. કહી બુઝાય,
હો ગયે ન્યારે--ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૪

ગોરખ નાશ્ત્રજી ધારે ગુરૂને કરનમે મુંદ્રા ડાલી હે,
કરન છેદકે--મંત્રસે દુધકી ધાર નીકાલી હે;
દીયા જ્ઞાન ગોરખને પછા તનપે ભસ્મ રમાલી હે,
ધ્યાનકી ધુનમે--ફકત હરિ નામસે લગન લગાલી હે.

શેર.

લે ગુરૂ ! આજ્ઞા ચલે બસ્તીમે કુદરત કર્મકી,
મેહેલમે જા બડે માઇ પીંગલા દે બીક્ષા ધર્મકી;
નીરખ માલવપતી સમજી ખાત અપને મર્મકી,
માંઇ મૈત ફેહેનાં હે સ્વામી મરૂં મારી સર્મકી.

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

ભેખ ઉતારો, પ્રાણનાથ અફસોસ તજી દીજીએ,
કરકેં કટાક્ષ ગુના બક્ષ મેરા મેરા કીજીએ;
સુન્ય ભઇ ઉજ્જન હાય કીસ તરાંશે જીજીએ,
અરે મમ સ્યામ મોરી અરજ સુની લીજીએ.

છોટી.

કહે જોગી બાત મત કર જંગલ બાશીસે,
 વાકુફ હુવે હમ તેરી બદમાશીસે;
 હમ તો છુટે અબ મોહ જલ ફાંશીસે,
 ધુન લગત હમારી લગ ગઈ, અવિનાશીસે;
 વાહાંસે લીક્ષા લેકેં ચલે જા હુને મેહેલમે અલખ જગાય,
 હો ગએ ત્યારે--ભર્તુહર લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૫

અશ્વ - માલતી મૈયા ધંમેકી દે, લીક્ષા જોગી જનકેં,
 દેર ન કરના--દ્વારપે ખડે દુર જાનાં બનકેં;
 એસો બચન સુન અશ્વ માલતી શોક ચકીત હોગઈ મનકેં,
 ખીયા રૂપકું--દેખકેં જવાલા અનલ લગી તાંતકેં.

શેર.

હુ પીયા પરહર ગએ મુજે ડારી સીંધુ અનંગમે,
 બનકે જોગત મે ચલું લે લ્યો તુમારે સંગમે;
 માંતુ પીતુ ધર નેહ પ્યાવ કરા દીયા હે ઉમંગમે,
 પ્રયથ જીવન લયા લગતી દાહ ચોવન રંગમે.

(ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.)

સુન અશ્વ માલતી પતીકી આસ ત્યાગદે,
 માયા પ્રપંચ ફાંસકા બીલાસ ત્યાગદે;
 મન અલી મોહ પ્રકજકી આસ ત્યાગદે,
 ખીરકત હોકે જગતયે દુઃખ રાસ ત્યાગદે.

છોટી.

લીક્ષાદે મૈયા આર બાત નકરુ કુછ હંમસે,
 જો કુછ હોનાં શો હુવા બનાવ કરમસે;
 લેલીયા જોગ શો ઉશ માલીક કે હુકમસે,
 ભવસિંધુ ઉતરના પાર ગુરુ કે ગમસે.

અશ્વ માલતીસે લીક્ષા લેકે ફેર વાહાંસે હુવે બીદાય,
હોગયે ન્યારે--ભર્તૃહરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૬

ચંદ્ર કલાકે ચલે મેહેલમે જાકે અલખ જગયા હે,
શુર જોગીકા--શુના અવાજ કાનુમે આયાહો.
ખાહીર નીકલ કે દેખા નજરસે દરસ પતીકા પાયા હે,
સારે બદનપે--રમી હે ભસ્મી કોમલ કાયા હે;

શેર.

ભેખ ધરન કયુ કીયા પીયા રાજ ધ્યાની છોડકે,
આયેહો કર ધર ડંડ કૈમડલ છાલ સગકી ઓડકે;
પરહરો મત પ્રાપ્ત પ્યારે પ્રીયા કહે કર જોડકે,
ઉઠા દીલમે રંજો ગમ ગયે પ્યાર પ્રીતમ તોડકે.

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

ચંચલ સુન ચંદ્રકલા જગતમે કુછ સાર નહી,
દારા સૂત ત્રાત કુટંબ અપનાં પરીવાર નહી;
ભવજૂલ તુરનકુ હરિ નામ બીન આધાર નહી,
માયા અપાર પ્રભુકી જીનુંકા પાર નહી.

છોટી.

જગકે બીલાસ જુઠેકુ કયા કરનાં હે,
કુલ ફના હે દુનીયામે આખર મરનાં હે;
હમકું તો ફક્ત માલીકકા ધ્યાન ધરનાં હે,
ભવંસિંધુસે હમ હોવેંગે માર ઉતરનાં હે.

સુનકે પીચાકે બચન સ્ત્રીયા કરે રૂદન નયનનાં નીરસમય,
હો ગયે ન્યારે--ભર્તૃહરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૭

વાંહાસે લીક્ષા લેકે ચલેજા કમલાક્ષીકે દાર ખડે,
જોગી રૂપસે--શાબદ મુખસે અલેખ ઉચાર ખડે;
દે મૈયા કમલાક્ષી લીક્ષા લેનેકે હમ ખાહાર ખડે,
દુનીયા છોડી--જોગ લે મન અપનેકે માર ખડે.

શેર.

નીરખ શ્યામ સ્વરૂપ કમલાક્ષી પડી અકસોસમે,
સુધ બુધ તનકી બીસર બન ગઇ બાવરી બેહોસમે;
કહે સ્ત્રીયા હે પીયા યે ક્યા બુદ્ધ કીની રોસમે,
કામની કુલકુ તને મત પીંગલાકે દોસમે.

(ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.)

સુન લે કમલાક્ષી, મૈયા જોગ શા આરાંમ નહીં,
પ્રથમ મોહકી જલોમે ત્રસ કાંમ નહીં;
તરલે ભવ કરલે ભજન બીના મોક્ષ ધાંમ નહીં,
ત્રસ્ના લાગી હુમારે દીલમે કોઇ હાંમ નહીં.

છોટી.

હો નીરામ કમલાક્ષી બીક્ષા લાંતીહે,
રોરો શેર મચા ધરનીપે પટક જાતીહે;
સોર શુનકે સુતા કૃષ્ણાં કુમાંરી આતી હે,
બીધ બીધ પ્રકારસે પીતાકેાં સમજાતી હે.

હોકે દીન કહે બચન બીચારી સુનો પીતાહો હમપર સહાય,
હોગએ ન્યારે--ભર્તુહરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય;
સુતાકુ શમઝાઈ ભર્તુહરિ, જૈરાગ્ય પ્રબોધ તમાંમ કીયા,
બીયા બાંનમે--બસેજ શારે જકતમે નાંમ કીયા
નાંથ ગુરૂ ગોરખકે પ્રતાપી ચરન કમલ બીશ્રાંમકીયા,
જોગ જુગતસે--તરે ભવ સિંધુ ઇસ તરે કાંમ કીયા;

શેર.

મત કસો મોહ જાલયે સંસાર સ્વપ્નાં ખેલહે,
લડો કુસ્તી કાલ બલીશે જીતનાં નહી સેહેલહે;
બીન ભજન ભગવાનકે આર કાજ કુલ બદ્દેલહે,
જ્ઞાન ગુરૂસે મીલા ઉંનકા સપ્ત મનકા મેલહે.

(ઈંદ્ર સમાની રાહમાં.)

શુભ દુષ્ટ રાજ્ય ભેગ કર્મ કે અનુ સાર હોતા,
કરો ચાહે ચાતુરી મીઠ્યા ન કોઈ પ્રકાર હોતા;
કરે નર હરિ ભજન ભવ જલસેવો નર પારહોતા,
હયા જખ દીનનાથ કરે તખ દીદાર હોતા.

છોટી.

શુર ગૈબી નાથ હસ્તાદ કે ચરન કમલમે,
ચીત ધરકે લાલસાંગ ગાતે ખ્યાલ ઢંગલમે;
ચંગ છીન લીએ કઈ પાખડી કે પલમે,
રૂપા સિંગ રખતે જ્ઞાનકી ગોલી રફલમે.

ગોવિંદલાલ કહે બીધી અંકસો ટરેન કોટીક કરો ઉપાય,
દેગચે ન્યારે—ભર્તુ હરિ લીયા ભેગ દીલમે પસ્તાય;

કુંડા વાલાના ખ્યાલ ઉપર--સિદ્ધી પ્રયોગ બોધ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૩૦)

અલેખ બરકે હમ તુમ ભેગી અપને દીલકોં શામ કરો,
પ્રંચી ધુનીમે--રટન રસનાસે આઠો નામ કરો-ટેક.
આનાં જાનાં ફીરનાં છુટે એસે હર એક કામ કરો,
સત્યકીં શહેલી--ભેગ જ'હેકો ચડાકે નામ કરો.
દીલકી છેડદો દ્રઘત ભર્મના મનકો માર ગુલામ કરો,
ભક્તિ ભશ્મી--રમાકે તનકી શોધ તમામ કરો;

શેર.

ચીંતાકા ચીમટા છોડદો ચીમટા રખો ચતરાઈકા,
કપટકા ફેરો કમડલ ભગવા ધરો ભલાઈકા;

દયાકા દંડા રખો શીર કટો કોધ કશાઈકાં,
 સુરતાકી શીંગીમે અન હદ સુનો નાદ શવાઈકાં.
 છોટો સંગ ત્રણા તીરિયાકા ઘટમે ચારો ધામ કરો,
 પંચી ધુનીમે—રટન રસનાસે આઠો જામ કરો. ૧

ઘટમે જમુના ગંગા ત્રવેની દ્વાદશ દલ અસ્માન કરો,
 મન મંગ છાલા—બીછાકે અસ્ત સીધીમે ધ્યાન કરો,
 ચડાવ્યો પ્રાણુયામ દશો ઇન્દ્રીકો કબજ ગુનવાન કરો,
 મો દરવાજે—કુલકંદે આપ રૂપ પૈચાન કરો.

શેર.

પદ્માસનકું માર લ્યો જ્યે લ્યો અજંપા જાપકોં,
 શ્વાસામે સો મંત્ર ઉચારો ટાલો ત્રિણીધા તોપકોં,
 શબ્દ સુરતા બાંધ ચીત ભીતર ચડા લ્યો આપકોં,
 નીરા સુનકી રાહ પકડકે ભસ્મ કર દો પાપકોં.
 શુરે સંત હો પુરે કાલ બલસંતસે જા સંગ્રામ કરો,
 પંચ ધુનીમે—રટન રસનાસે આઠો જામ કરો. ૧

શબ્દ સ્પર્શ રસ રૂપ ગંધ ચે પાંચો ગરલ પ્રમાન કરો,
 બંક માલસે—સુધારસ ઝરે અજર હો પાન કરો,
 જરા મરન ભય ટલે જોગીજી પદ ચોથેકા ખ્યાન કરો,
 ઉન મુની નીલમે—બાશ જાકે બસાય અસ્થાન કરો.

શેર.

ખ્યાપે ન કાલઃ જવાલ કરલ્યો અયાલ જોખાંલ્યાસકાં,
 સદ્ ગુરુસે પાવોગે ચે કામ સર્વ ન્યાસકાં;
 કુંચી બીના ન ખુલે કુલક લનો હે કોન પ્રકાશકાં,
 સીધ કાર્ય સુખ મનમે કરો પાવો દ્વરશ કેલાશકાં.
 ખંટ ચકરસે ચડકે જોગી સુન શીખર આરામ કરો,
 પંચ ધુનીમે—રટન રસનાસે આઠો જામ કરો. ૩

શિવ શિવ શિવ શિવ શોધ આપડો પ્રદક્ષ રૂપ ધનશાન કરો,
ભર્મ જલસે—મુક્તહો ચેતકે ચીત સુજન કરો;
ગૈર્ભી સંતકે બોધ શ્રવન સુન પવિત્ર હોનું કાન કરો,
લાલશિંગ કહે—લક્ષ્મ્યે કયું અપની મત તાન કરો.

શેર.

સીધીસે સીધ હોએ કોઇ પુરે ગુફકા બાલકા,
રહે નીરંતર અલય જનકું ભય રહેના કાલકા;
લોપ ના કર શકે બંધન શંસ માયા જાલકા,
જ્ઞાનસે સુધ હુવા અંતઃકરણ ગોવિંદલાલકા;
કહેતે ગીરધરલાલ ખ્યાલપે ખ્યાલ યે તર્જ સુદામ કરો,
ખંચ ધુનીમે—રટન રશનાસે આઠો જામ કરો. ૪

—:૦:—

કલગી વાલાના ખ્યાલ ઉપર શોધન પ્રબોધ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૩૧)

તાનકાયામે દશ દરયાને કુલક લગાના મુશ્કીલ હે,
તાનમે તનકી—ગુનીજન શોધ લે આના મુશ્કીલ હે; ટક.
જોગી જતી તપ ધ્યાની થકે ત્રસ્તાકુ તજનાં મુશ્કીલ હે,
કાલકે સન્મુખ—સત્યકા સહસ્ર સજનાં મુશ્કીલ હે;
હીલમે કાહર પડે ઉનુસે રનમે ગજના મુશ્કીલ હે,
જાલકું તજકે—ફકત હરિ નામકું લજના મુશ્કીલ હે.

શેર.

જ્ઞાન યુક્ત પ્રબોધ સુનકે મનન મન ભીતર કરો,
સદગુરૂ પૈચાન લે કરકે ચરનમે શર ધરો;
દેહીકા અભીમાન તજ દ્યો મોહમે કયુંકરં મરો,
સત સંગત કરકે સમઝ દ્યો શ્યાને ભવસાગર તરો;
કેહેની કથના સેહેલ રહેનીકું પાલખતાનાં મુશ્કીલ હે,
તાનમે તનકી—ગુનીજન સોધ લે આના મુશ્કીલ હે ૫

પાંચો તત્વ અસ્થુલ મુંલ પાંચો પેચાનના મુસ્કીલ હે,
 પીંડ પ્રહ્ન'ડકી—ખોજકર મુદા જાનના મુસ્કીલ હે;
 જ્ઞાની ગુરૂસે શોધ કીએ જીન સત્ય માનના મુસ્કીલ હે,
 ઈંદ્રી પાચકુ—જીતકે કળ્જ આનના મુસ્કીલ હે.

શેર.

ઈતનાં જો જા'ને કરે તો આપી હર અંતર મીલે,
 સુરતાદો ચસ્મોસે ટાંગા હૃદયે શે લક્ષ્મી કરમીલે;
 યાં વાહા લટકે પ્રીતિજોના ઇશીમે હર મીલે,
 નીરંકારી અખંડ અવનાશી યે ઘટ અંદર મીલે.

રટો રામકે રટ'ન સિંધું ભવ જલતર જાના મુસ્કીલ હે,
 તાંનમે તનકી—ગુની જાન શોધ લેઆના મુસ્કીલ હે.

કુબુદ્ધ મુંલ દરખતકોં કાટકે ધ્યાનમે રહેનાં મુસ્કીલ હે,
 ધૈર્ય પકડકે—શ્રવન મુન સમજકુ લેનાં મુસ્કીલ હે;
 મનંકે ચોહ મદ મત્સર મમતાત્યાગકે દેનાં મુસ્કીલ હે,
 મોગાબ્યાસમે—પડે તાંન સંકટ શેહનાં મુસ્કીલ હે.

શેર.

દરીયાઈ તુંમ દીલસે કરો જાનો તાંનલી અપનાં નહી,
 દોદીન રહેકે જાયેગો ફેર જોખાંન લી અપનાં નહી;
 સખ કહે'નેકહે સજન કોઈ સજન'લી અપના નહી,
 ખાખમે જાકે મીલે'ગે ફીર ધાંન લી અપનાં નહી.

ભેદ જાંન અજાંન બને ઉનકું સમજાનાં મુસ્કીલ હે,
 તાંનમે તનકી—ગુની જાન શોધ લેઆનાં મુસ્કીલ હે.

તત્વ ચીનકે શાંતપતી કર કોષ માર ના મુસ્કીલ હે,
 નિસંકહકે—કાલકે ભય ટાંડારના મુસ્કીલ હે;
 જોખી ગુરૂ મહંત સંત કહેજી ઉદ્ધારના મુસ્કીલ હે,
 ચોખ્ય સમાંધી—ચડાકે ફેર ઉતારના મુસ્કીલ હે.

શેર.

પાષંડ મતકુ ત્યાગ સમજો સાર બેઠો ચારકા,
 શાસ્ત્ર ખટકું શોધ દેખો લક્ષ કયા હે સારકા;
 દીલ દુખ્યા ધો કરકે સમ્રન કરો સરજન હારકા,
 શીવલાલ કહે શોખીન હું એક સંતકે દીદારકા;
 જોવિંદલાલ કહે જ્ઞાન સમંજ પદ પરમકુ પાના મુશ્કીલ હે,
 તનમે તનકી--ગુનીજન સોધ લે આત્મા મુશ્કીલ હે. ૪

મીમનો ચાચંગ હંકકાની ઉરદુ બહારમાં.

(રંગત-લંગડી. ૩૨)

મેરે મેહરબાં મેહર કરકે દીખલા દે દીદ શીતાબ શનંમ,
 માલીક તુમપે--લુટાં દઉં જરો માલ ઇશબાબ શનંમ. ટેક.
 મુજે લગી મીલનેકી ચાહ તક્તા હું મે તેરી રાહ શનંમ,
 મુક્ત ફસે હે--મદત હો મીલે કબી વદ્દાહ શનંમ;
 મીલા ન મરહમ કીશસે તેરા તુહી બેસક બેપરવાહ શનંમ,
 મુશ્લીશ આદમ--ઉસે પલમે ચાહે કરદે શાહ શનંમ;
 માહ શીતારે શમ્શે શીરે તેરી શીરાકમે આબ શનંમ,
 માલીક તુમપે--લુટાં દઉં જરો માલ ઇસ બાબ શનંમ. ૧

મસ્તેબો લીયા ઝીનો મલાયક કુલ પૂરમા બરદાશ શનંમ,
 મેઝીત મ્યાને--ઇબાદત મુઘાં કરે પોકાર શનંમ;
 માંલી તુહી દોઝહા ઇરમકા સજર મે તેરી બહાર શનંમ,
 મીસ્લ તેરી મે--ન દેખા દોનું જહામે યાર શનંમ;
 મહેદાર હીકમતી દેખ લ્યો હે મેહે બુબકા ખવાબ શનંમ,
 માલીક તુમપે--લુટાં દઉં જરો માલ ઇશ બાબ શનંમ. ૨

મુર્ધે તડક ળીસમીલકી તરાહમે હુવા અરેગશર શનંમ,
 મુદામ તેરે--કદમુમે જુકાંઉ સર હર બાર શનંમ;
 મોહોતાજ કરતા હુમે આલીલ મુલક હે આબાર શનંમ,

મુરાહ દીવની—મેરી કર ફતેહ મુંજે અખતાર સન'મ.
મતકે મંદે મેહુ તેરી કુદરત જાનું આ જાળ શન'મ,
માલીક તુમપે—હુટાહઉં જરે માંલ ઇસખાળ શન'મ. ૩

મસહુર હોંગએ મુદકો ખીચ ગૈખીમેરે ઉસ્તાહ શન'મ,
~~નીચ~~ નાથજી—રખે માલીકકી હરહમ યાહ શન'મ;
મોજમે મીસરે લાલસીંગ ચુંન ચુંનકે કથે આખાહ શન'મ,
મીંમકે ચોઆંગ—શુન'કે મૈફીલ દીલમે હુઈ શાહ શન'મ.
મરહે કમતર ગોવિંદલાલ કહે છોડહો મંનીઝનાળ શન'મ,
માલીક તુમપે—હુટા હઉ જરે માંલ ઇસખાળ શન'મ. ૪

—:૦:—

૩૩ તુરાના ખ્યાલ ઉપર નુન અધર છઅંગી.

(રંગત લંગડી. ૩૩)

નરતન ધર રસનાસે રટનકર સતસંગત ગંગા અરનાન,
નીરખનયનસે—નીરંતર ધર હીરદે અન ઘડકા ધ્યાન; -ટેક
નરત રસાયન હે નારાયણ કથોજ્ઞાન હીરેકી ખાન,
નર નીરકારી—જન નીજજનકા કરતેહે કલ્યાન.
નારહ સનત સનકાદી આદી શેષ દીનેશ કરત ધનતાન,
નર ગંગાધર—નઇ નંઈ કલાસે નાચન લગે સુખાંત;
નાહ કરે અન ધડ ધન તન અંદર દરસન કર હૃદયસ્થાન,
નીરખ નયનસે—નીરંતર ધર હીરે અન ઘડકા ધ્યાન. ૧

નર લીલા કીની અનંત કઈ સંતન જ્ઞાન કહુતે કથછાંન,
નંદકે નંદન—નાગ નથ કરતે સરલી અંદર ગાંન;
નાસ નહીહે નીરજન કઈ નીસીચર દલ સંહારે આંન,
નટ નાગરસે—મેહુ રખ તર તારન નંદાકે કાંન;
નીરધનકે ધન સદા સત્ય હે નાહુક નરનાં હો હેરાન,
નીરખ નયનસે—નીરંતર ધર હીરે અનઘડકા ધ્યાન. ૨

નારતીક નરદેહ નીસાકે અંદર જ્ઞાન અંદ્ર હે તેજ નીધાન,
 નઉકા સત્યકી--ન્યાય નીતી કહેની કરલે ઇનસાન;
 નેજે ચડા ખેરાદી નેક નેકીશે ચીનનાં ખદક બહાન,
 નીશેકી નીંદ્રા--તેરી ત્યાગન કર જાન અરે નાદાન;
 નુનકી ગીનતીલાછે અંગી જ્ઞાની જ્ઞાન કઇં લગે જુડાન,
 નીરખ નયનસે--નીરંતર ધર હીરે અનઘડકા ધ્યાન. ૩

ન્યારી હે રચના નટકી ઘટ ઘટ જીનકા કરલે અનુષ્ઠાન,
 નુન નગીને જ્યાલ કથુ હીરનાથ ગાતે હે જ્ઞાન;
 નારાયન લાલા અનંદકી ધરન ધરન દીલ અંદર ઠાંન,
 નાથ સંતકી--સેન ધર રખદે ચંગ ગલત નીશીયાન;
 નસર તેરે તંન અંદર અનઘડ ત્રીગુની કુદરત લગે રચાન,
 નીરખ નયનસે--નીરંતર ધર હીરે અનઘડકા ધ્યાન. ૪

તર્જ હુકકાની ઉરદુ જખાનીમાં ઇબાદત ખુદાની.

(રંગત-લંગડી. ૩૪)

દીદ દીખાદે રહમશે તેરી ચાહમે પકડા હે દામન,
 હુમ આશક હુએ--ગમ ઝીદે રૂખપે જરા બોસે દે પ્રબન. ટેક.
 સીનેશે સીના મીલા આન ચેહેરેકી રોશન હુમે બતા,
 જર ગુફતગુ--સુનાં મીલનેકા કહી ના લગે પતા;
 બેહે તાળીશે દીલયે બીગાના બનકે રાહ તેરી તક્તા,
 પ્રીર તડક્તા ન્યાદમે તેરી મેરા કર માફ ખતા.

શેર.

દીલકી મુરાદ હાસીલ કર અબતો થકે શેહ શેહ શીતમ,
 મેહેર કર અબ મેહેરબાં લબપે મેરે આયા હે દમ;
 હીજકી દેખુ નીંધા બહે આહુકે ચરમોશી નમ,
 મનકા મેરા મેહેરમ ફજલ કર ચાહે કર અબ સર કલમ;

ભાતી તેરી અંદાજ શનમ ગમમે જાતી હે હસર તદન,
હમ આમક હયે—ગમ ઝીદે રૂખપે જરા બોશે દે ફખન. ૧

ઝલક હુરનકી દેખ ફલકમે આફતાબ સરમીંદા હયે,
લાખોં ફશે હે—આસિકના મુરદાર ન ઝીંદા હયે;
ફજે નાગન મીશલે ઝુકી દો બુદ્દે ગારકા ફંદા હયે,
સુખ લખોફી—કહું કયા ગાહર વાર કુલ દંદા હયે.

શેર.

ચશમ દો નરગીઝકે પ્યાલે અંબરૂ બાંકી કમાન હયે,
તીર દો જીસમે ચડે હે મીઝગાંકે મસ્તાન હયે;
અંતે ઝાર હો કઈ ફીરે બસ્તીમે કઈ બીયબાન હયે,
તીર તકકે લગા વો આરકોકી ઝખમી જાન હયે;
અગર કરેનાં દવા લગે કઈ તબીબો ગરચે નખ્ખબહન,
હમ આમક હયે—ગમ ઝીદે રૂખપે જરા બોશે દે ફખન. ૨

શાદક હે પુરે સો ગદે મર્જોંમે આરકો બાજ હુવે,
લાસરીખ વો—હુવે માલીક જીશપે અંદાજ હુવે;
પાક ઇસ્ક જો કરે ઉશીકુ દેખ દંદ મોહતાજ હુવે,
ફજલે ખુદાસે—છુટ ગયે ફંદેશે નારાજ હુવે.

શેર.

યાદલાહી હે બકા એક ઇસ્ક તેરે નામકા,
ઓર હબરો ઇસ્ક હે પર ઇસ્ક વોં કયાં હામકા;
યાદ કર દમ દમ ઉશે વોહે વલી તમામકા,
ખોલ કહેતા હુંબૈયા સુન મુદા ઇસ્ક કલામકા.
આશ કહુ મસ્તાંમે રખુ શીજહોમે મેરી ફરખમ ગરદન,
હમ આશકહે—ગમઝી દેરૂખપે જરા બોશે દેફખન. ૩

જેબી મેરે ઉસ્તાદ બતાઈ નશમ ઇસ્કકી પડી અલમ,
તુમે ઉસીકે—કદમ મીલગઈ મરજોંકી દવા મરહમ;

ખાણાનંદ ખાહાદુર જ્ઞાન ભરપુર મીલે અશકુ અજલમ,
કહે લાલસિંગજી--કોઈ કાળીલ શમજેગા ઇસ્ક કલમ.

શેર.

સરાસર મનકુ જીને મારા ઉશીકા ઇસ્કહે,
જહાં ફંદેસે બચા ન્યારા ઉસીકા ઇસ્કહે;
હે ખુદાકે દીદગા ખ્યારા ઉસીકા ઇસ્કહે,
ખાખકા ખીસ્તર કરે સારા ઉશીકા ઇસ્કહે.
ગોવિંદલાલ કહે ગરબે હે શોમેરે ખ્યાલોંકા કરે વળનં,
હમ આસિક હે--ગમઝીદે રૂખપે જરા બોસે દે પ્રખાન.

ઉરડુ જખાનમા આસ્કી બહાર.

(રંગત લંગડી. ૩૫)

ફસાહે દીલ અફસોસ કફસમે નીધામે જરા રહમ હોખાએ,
ગમકે કફસકોં--ખોલ શખ ખુન હમારા નમ હોખાએ. ટેક
શાંની તેરી મેહે તાખ મીસલ અબરશે બદન ધાયલ હોખાએ,
ખીચ બુલ્ફકોં--દીખાતી અકલ મેરી બેકલ હોખાએ;
દમ તેરી ખંઝરકે તલે ચાહે માંનીદ અજલ હોખાએ,
આહે કફા હો--ચાહે તેરે દર ગલા કતલ હોખાએ

શેર.

તાખ દીલકુ નહીં જરા દમકુ રખું શમઝાયકે,
ખામુંસ હોકે બેઠ રહા હું તરબી તેરી શીરાયકે;
દીલદાર હોગયે દંદ અળ કહેના કીર્સીશે બાયકે,
લાતી તેરી ઉલફત શતાતી કયું શીતમ દીખલાયકે;
સુખો સ્યામકી ગમ ના પડતી પુરબ શો પછમ હોખાએ,
ગમકે કફસકુ--ખોલશખ ખુન હમારા નમ હોખાએ.

પ્રીતતા માઢ ગારીમે તેરી પ્રીર ફીર નાદાન કદમ હોળાયે,
 જાંસે તેરી—સુના ગુફતગુફે રંજો અલમ હોળાયે;
 મુજપે ફજલ ને કરદે માહેર ખુદાસે ફજલે કરમ હોળાયે,
 ખુદા ફજલસે—હોવે મુફલીસ વોખી રસતમ હોળાયે.

શેર.

નખજ મેરી કંઈ તળીખો દેખ લીની આય કે,
 મર્જકી ગમ ના મીલી કાખિલ ગયા સુકાય કે;
 જંદવે દીખા મત એ શનમ વસ્તોકે જામ બતાય કે,
 તકદીર કયા મેરી ખુદા દીની મુજે બંખસાય કે;
 ઇલાહી મેરી સુનલે આરબુ બદનમે તાકત કમ હોળાયે;
 ગમકે કફસકુ—ખોલ સખ ખુન હુમારા નમ હોળાયે. ૨

બના બદન બીમાર ઇસ્કમે જીગર ખાખ જલ બલ હોળાયે,
 માહી મીસાલે—તડકતા ઇનસા મેરી અદલ હોળાયે;
 ખતાકુ કરદે માફ અયે ગુલરૂ મીનત મેરી શફલ હોળાયે,
 ખીજાં છોડદે—શીતમગર ગીજાં તેરી એફ પલ હોળાયે.

શેર.

શર ગુજસ્ત શીતમ શનમ શીરપેરખી હે ઉઠાય કે,
 જહામે નાં હુધ નલોગી દીલ લીઈ ખીરમાય કે;
 દસ્ત વસ્તા હું ખુદા અબ તું મુજે લે બચાય કે,
 રૂહ નીકલકે જાયગી દીલબર દે દીદ દીખાય કે;
 બેગાને દીલ બને ન જાનુ દોઝગ વોહી અદમ હોળાયે,
 ગમકે કફશકુ—ખોલ સખ ખુન હુમારા નામે હોળાયે. ૩
 આસ્કે શમખુલ ગુલે માહેરૂકી ખુમે દીલ ફેપહમ હોળાયે,
 બસર હસરકુ—ગમા મત આખીર જીસ્મ લશમ હોળાયે;
 બૈયા ગૈખી ઉસ્તાદકે સુન. હીરદોકે ખુલે ચસમ હોળાયે,
 મુખલીશ હોગે—જહાશે ચોર માલુમ રસમ હોળાયે.

શેર.

ખંદે ખુદાકે હો અસર લઉલો ઉશીસે લગાય કે,
 મજમુયે મીશરે લાલસીંગ કથ કહે હાલ બનાયકે;
 ગાતેહે ગોવિંદલાલજી રંગ બજમમે બરસાયકે,
 સાહિર કહે ગીરધર અહું ચીડીયાં કે પરદો ઉડાયકે.
 શીરી શખુન શીવલાલકે શુનલ્યો ખ્યાલ તુમારે ખતમ હોબયે
 ગંભકે કફસકોં—ખોલ સબ ખુન હુમારા નંમ હોબયે. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર તર્જ આરકી ઉરદુ ઝખાનીમાં.

(રંગત-લંગી. ૩૬)

મંકસ જંગરમે તેરી તસબીર રખતાહું હરખાર શનંમ;
 હુસ્ન દીખાકે—મુજે કયું બનાયે ગીરપ્રતાર શનંમ;
 ખાલ ખાલમે મલ મલ અતર રખેહે ગોહરડાર શનંમ;
 માંગમે સીંદુર—લીએ હોને નમે કજરે સાર શનંમ;
 અબરૂકમાં મીઝગાંકે તીરશે લાખોં કીયે બીમાર શનંમ;
 ચસ્મ દો ખુની—ફીરાતી ખંઝરકી હુ ધાર શનંમ.

શેર.

રૂખસાર જનકે દેખકે રંગ ગુલાબ શરમીંદા હુવા;
 દેખ સંની હુસ્નકી મેહેતાબ શરમીંદા હુવા;
 ચમક. દંદ દેખ ગોહર આબ શરમીંદા હુવા,
 પોશાગે આબો પરી રૂકે રૂવાબ શરમીંદા હુવા;
 બુલંદ પેચં કાકુલ રૂખપે કયા કયા દીખલાતી બહાર શનંમ,
 હુસ્ન દીખાકે—મુજે કયું બનાયે ગીરપ્રતાર શનંમ. ૫
 સો તે મીસ્લ નાંસાકે બીચ બેશર કર રહી ચમકાર શનંમ,
 લખોંકી સુખી—દેખ શરમીંદ હુઇ લાલોં હજાર શનંમ;

અંબાં હલક સુન ફલકમે કોકીલ પરીદ હુવે લાચાર શનંમ,
મીસ્લ શાંનકી—લીપુ કયા યા પરવર દીગાર શનંમ.

શેર.

—હરનુરમેં દેખી જલક ઉસ મીસ્લનાં શાની કહીં,
કહીં બરહમ હે શનમ રખતે મેહેરબાની કહીં;
દીલ બનાયા કહીં ગદા બકસી હે સુલતાની કહીં,
મુર્વત મેરી હાસીલ કગ બતી બહે ઝીંદગાની કહીં;
ચાહે રહુંમકર ચાહે કલમ કર શર'તેરે અખત્યાર શનંમ,
હુસ્ન દીખાકે—મુજે કયું બનાએ ગીરફતાર શનંમ. ર

કયા મજમુન અસલુમ દીખા દીલ કીયા હે બેકરાર શનંમ,
તેરી ન્યાબકે—હમતો હે ઉઠાને વાલે યાર શનંમ;
દીલડે હમેં તો દીલ ગુલકી હોએ ગુન્હે ખુલકે ગુલઝાર શનંમ,
બરલે ઝાંમકો—પીલા ભરકર અફઝુ ઇકરાર શનંમ.

..

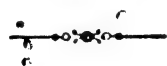
શેર.

યાદ મેં ઉસ ગુલરૂકે દીલ તર ગુલાબી બંન ગયા,
ઈસ્ક ખુંસે અસ્મદો મીલકર ગુલાબી બંન ગયા;
કુરકતે અસ્મત પશીને ભર ગુલાબી બંન ગયા,
ખુબ ઘહિરા દામને મહસર ગુલાબી બંન ગયા;
ફસે તેરી ઉલખતકે કફસમે છનાં હે હુસ્વાર શનંમ,
હુસ્ન દીખાકે—મુજે કયું બનાયે ગીરફતાર શનંમ. ૩

તેરી નીઘે ખંજરકી તલે શર હમને રખા મુખ્યાર શનંમ,
ચાહે તો ખીસ્મીલ—તું કર ચાહે ફગલસે કર ખ્યાર શનંમ;
કહે ગરબોમેં જૈબી મુરસદ માલીક મેરે ગપ્પાર શનંમ,
બવાલા સીંગલ—કહે સચ ઇસ્ક ગલેકા હાર શનંમ.

શેર.

જંઘવા ઇલાહી હે તેરા ચોર કયા તેરી કુછ શાંન હયે,
 તું મરીઝે કુરકતે સબકા યકી હરમાન હયે;
 કહીં જાહીર કહીં છીપા દીલ દફતરે. ઇર ફાન હયે,
 શાંનપે શાદક. હુવે હે રૂહ મેરી કુરબાન હયે, -
 જોવિંદલાલ કહે ગીઝાંસે મુઝકું અંહાસે. કરદે પાર શનંમ,
 હુસ્ન દીખાકે--મુજે કયું બનાવે ગીરૂતાર શનંમ. ૪

તર્જ આસ્કી બહાર.

(રંગત-લંગડી. ૩૭)

તું જો બને અનવટ બીછવા તો મે ઘુઘરૂં અનકાર બનું,
 અને તું માલા—શીતાબી મેબી ગલેકા હાર બનું. ટેક.
 તુજો બનેગી રાગો રાગની મે ઇસકા ખાનાર બનું,
 અને તું ખૂંની—ઓ લીયા ફકીરમે તૈયાર બનું;
 તું જો બને ગુલમે ગુન્થે તો મે ગુન્થેકી બાહાર બનું,
 અને તું લયેલાં—તો મે આસિક મજનું હુશીયાર બનું;
 તુજો બનેગી રૂપે મુનવવર મે ભુલકે ખમદાર બનું,
 અને તું માલા—શીતાબી મેબી ગલેકા હાર બનું. ૧

તું જો બને પનીહારન તોમે પનઘટપેં ગુફતાર બનું,
 અને તું કઉસર—તો ખ્યારી મે તેરા પીનાર બનું;
 તું જો બને સુંદર બસતર તોમે સોલે શીનગાર બનું,
 અને તું તસ્લી—તો મે તસ્લીકે અંદર તાર બનું;
 તું જો બનેગી સજરપે ગુલ તો મેબી ગુલે અનાંર બનું,
 અને તું માલા—શીતાબી મેબી ગલેકા હાર બનું. ૨

તું જો બનેગી ઝલક ઝલકપે મેબી ખુદાકા તુર બનું,
 અને તું સુલી—તો મે ચડને વાલા મનસુર બનું;

તું જી બનેગી હીર તો મે આસક રાંઝા બહાદુર બનું;
 બને તું ખંજર--તો મે રનમે મુરા મંજુર બનું;
 તું જો બને તેજી તો મે ઉસ તેજીકા સ્વાર બનું;
 બને તું માલા--શીતાબી મેલી ગલેકા હાર બનું.

તું જો બને તેતર તો મે ઉસ તેતરકે પર બાજ બનું;
 બને તું મૈનાં--તો મે પોપટ તેરા સીરતાજ બનું;
 તું જો બને ગોહર તો મેબી લાલોં જવાહર આજ બનું;
 બને તું ગોપી--તો મેબી મેજ મેહુન પ્રજ રાજ બનું;
 ગોવિંદલાલ કહે જૈબીનાથ ઉસ્તાદકે તાબેદાર બનું;
 બને તું માલા--શીતાબી મેલી ગલેકા હાર બનું.

-----:o:-----

આસ્કી બહાર હીદુસ્તાની જબાનમા.

(રંગત લંગડી. ૩૮)

ચાલ તેરી મતવાલી ખ્યારી મોહ બાંન ખારા હમકોં,
 લાહ લાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકોં ટેક.
 તેરી ચાહમે મેને મેરા છોડ દીયા સારા ઘર બાર,
 ખતનકું છોડા--કીયા બીમાર લગાકે દીલકા ખ્યાર.
 આતી તેરી તરબીર ખવાખમે લગાલી એસી ગમકી સાર,
 નિંદ ન આતી--નઝર લરદેખ મુઝ મતકર ખેઝાર;
 આફત મેરી કીનસે કહું દુનીયાસે ન કર ન્યાસ હમકોં,
 લાહ લાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકોં.

અંન પાની સખ ઝેહેર લગે ઓર ઝેહેર લગેં સારેં સંસાર,
 શિર બનેકી--ઇસ્કમેં મેં નહી રખતાહુ દરકાર;
 ઘાયલ મુજકું કીયા હે ખ્યારી મારકે નેનોકી તલવાર,
 લટક પેતેરી--મેહું કુરબાન ખોલદે દીલકી બાહાર.
 સીસરી તેરી ઝબાનમે સખ ઓર લગેં ખારા હમકોં,
 લાહ લાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકોં;

લડકતી જલબીન સીન મીસાલે મેખી લઠકતા શીરતા ચાર,
 દરસ દીખાદે--પેહેન કે તરોં તરોં તનપે સીનગાર,
 હુધ દુનીયા દુસમીન મેરી નાંકીસી સેહમ કરતે તકરાર,
 એ દીલબની--તેરે બીન કોનસાય મેરી કરનાર;
 મોહોખતમે દીલ દે કરકે દીલને ફંદા ડારાહમકોં,
 વાહં વાહ માશુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકોં.

૩

- દેખ દીવાના આસકકુ ખ્યારીને દીલસે કીએ ખીચાર,
 દીલકી જાલી-ખોલકે આશકકોં દીનાં દીદાર,
 ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ હમારે લવસિંધુસે લેવે તાર;
 લાલશીંગને-ડાહ દીએ મેરે ગલે પુલોંકા હાર,
 • શોવિંદલાલ કહે દરશ દીખા દેદે શરજનહારા હમકોં,
 વાહ વાહ માશુક-દીખાતી તું દીનકા તારા હમકોં.

૪

—:—

તુરાના ખ્યાલ ઉપર આસ્કી ઉરદુ બહારમાં.

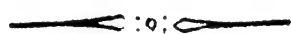
(રંગત-લંગડી ૩૯.)

- શુભમાંસુકપે આશક બુલબુલ ગુલકે ખંજર ગુલાલે દો,
 કયા કહું શીકવા-વો હે આસ્કોંકોં ફસાને વાલે દો. ટેક.
 ગુલદેહન પે અજબ હે ગુન્યે ગુલાબ રંગ રૂખસારે દો,
 નીલાક અંદર-શીદાકર ફસાતે દીલકે ખ્યારે દો;
 હોસ ઉડી બેહોસ. હુવા દીલ ધાયલ કરકે મારેદો,
 ગમકે દંરીયા--કે નમમે કઈસેદાકુ ડારેદો.
 —કમાન મીઝગાં તીર અલરૂ કે મારે ખીચકે આલેદો,
 કયા કહું શીકવા-વોહે આસ્કોંકોં ફસાને વાલે દો. ૧
 સીરી ઝખાં દર મુને સે કયા બનગએ લબ લાલ રંગીલે દો,
 લખોંસે લખકોં-મીલાકર સુર્ખ બનાદે હડીલે દો
 ગોહરવાર દંદાન તેરે કુછ મુનાદે લખજર સીલેદો;
 મુરાદ હાસીલ--હોએ આસકકી લબ જબ હીલેદો,

અસ્મેા તેરેદો દેખ હુવે સરગીદ નરગીઝ કે પ્યાલેદો,
કયા કહુ સીકવા--વોહે આરકોકોં ફસાને વાલેદો. ૨

બલ ખાકેં ઝુક રહે સનંમપેં નાગ ઝેહેરાલે કાલેદો,
જલસા અજબસા-- બનાનેં બસમે રેખે પાલેદો;
—બુદાઇ જાનેં ન છુટે આકેંડસે જાન લે જાલેદો,
ચમકા હુરનકા--દેખકે ખુદે બન ગચે પાલેદો;
ઠધ શૈદા બન શ્રીરે . ધુમ પહેરોંમે પડ ગચે છાલેદો,
કયા કહુ સીકવા--વોહે આરકોકોં ફસાને વાલેદો. ૩

પેંચ લડા લે લીચે પેંચમે જંબશે પેંચ સમાલેદો,
ગીલાશી દતકા--કરે તખ ચલે નીકલ બહે નાલેદો;
ગૈબી મેરે ઉસ્તાદ કહે આશીકના ભરે નીવાલેદો,
જાનસે મારે--કીશીકે જલ મકાંપે તાલેદો;
ચોવિંદલાલકે ખ્યાલદો સુનકે અહું કોંલગ ગચે ભાલેદો,
કયા કહુ સીકવા--વોહે આરકોકોં ફસાને જાલેદો. ૪

ફલગીના ખ્યાલ ઉપર ઇસ્કનું ખ્યાન.

(રંગત-લંગડી. ૪૦)

આસક માસુકકે ચાહમેનાં અગર કીસીકા ડર સમજે,
દીલભર સમજે--ચાહે દે ઝેંદર શોખી કઉસર સમજે. ટેક
ચાહે તાબેદાર બને તકબી દીલ ખીતરૂના સમજે,
ફસા ન સમજે--ઇસ્કમે જુદાઇનાં કરના સમજે;
ફનાં હોંચે જર માલ તનકે બેહાલ હોવે પરના સમજે,
ખાર ન સમજે--રહે વો બેશક ના મરના સમજે.

શેર.

ઇસ્ક જો ગાપીલ કરે. એર ના સમજે ઇનસાનમે,
નાં સમજો વો ઘાતકુ હોચે જફા અપની જાનમે;

રૈન દીન જાવે ગુજર કહેના સુનેમા કાનમે,
 ઇસ્કમે આજરસે વે ના સમજે જૈયાનમે;
 રંઝકું સરપે ફીરે ઉઠાકે દોસ્તકાં દુસ્મીન કર સમજે,
 દીલબર સમજે—ચાહે દે ઝેહર સોખી કઉસર સમજે. ૧

અદમ્બકું વેા દોઝક સમજે. ઓર દોઝકકું વેા અદમ સમજે,
 અલમ ન સમજે—ઇસ્કમે સર અપનાં કાયમ સમજે;
 • સરમીદાના બને વેા અપની નાંદાની નરદમ સમજે,
 અજલન સમજે—જીસીકું બેગાને આલમ સમજે.

શેર.

• ઇસ્કમે શિર કજ અદાઇ કુછ રવાઇ દેખલે,
 ઇસ્કમે મન માર ઓર કોઇનાં હવાઇ દેખલે;
 જાનકી ધુનીં જલા ગમકી તવાઇ દેખલે,
 ઇસ્કમે આલેહે વેા સખસે સવાઇ દેખલે
 દીલમે ચાહે સો કરે કીસિકા કેહેનાં ભલા બેહેતર સમજે,
 દીલ બર સમજે—ચાહેદે ઝેહર સોખી કઉસર સમજે. ૨

ચાહે ફલક સિદ્દત્કા ગીર પડે તોખી નવૌ પ્રસ દર સમજે,
 ઇમાં નસમજે—હસર તક ના અપનીં મુકદર સમજે;
 ઇસ્કમે 'રૂહ જાવે જરજાવે ફથર સે ગોહર સમજે,
 દાદન સમજે—ન સમજે ઝડાં કારનાં સર સમજે.

શેર.

— ઇસ્કમે આલે રહે જો મનકું અપને મારદે,
 પાંચો ઇંદ્રિ કબજ કર સખ છોડકે ધરદારદે;
 સદગુરુ રયાને મીલે હરનામકો આધારદે,
 ધારકે દીલમે રખે ભવ સાગર પાર ઉતારદે;
 ખોફે ખતર ના કરે બે આકિલ દીલમે ચાહે જાહર સમજે,
 દીલબર સમજે—ચાહે દે ઝેહર સોખી કઉસર સમજે. ૩

જેખી મેરે ઉસ્તાદ નસર આલમમે શેર બસર સમજે,
મક્કા ન સમજે—ઇસ્કમે દો ખજર શસતર સમજે;
ગોવિંદલાલ કહે રહ્યા જ્ઞાનકી ચાતરસો રહ બર સમજે,
જ્ઞાનકુ સમજે—વો અખતર હરકો નામ કમર સમજે.

શેર.

ઇસ્ક કર હર નામસે ઓર ઇસ્ક બહાનાં છોડ દે,
દીલ ઉશીસે રખ કીશીસે દીલ લગાના છોડ દે;
દયા બીસતર પેહેનકે શારા જમાના છોડ દે,
જ્ઞાનકી તનપે લસમ ભરમી રમાના છોડ દે;
ઘોહી પરમ પદ પાવે ને કોઇ જ્ઞાન ધ્યાનકા ઘર સમજે,
દીલબર સમજે—ચાહે દે જેહેર સોખી કઉસર સમજે. ૪

• શીરફતાર આસકનું કેહેવું માસુકની બુદાઇ પર.

(રંગત-લંગડી. ૪૧)

ઉલખત કી આસામમે જી આરકોંકો જલાના નાં ચઇએ,
ઇસી તરોહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ;
હુ આસકમે મુરાદે બંદા દીલકું છુડાના નાં ચઇએ,
અંતે ઝારીમે—સનમ હમ દમ તરસાના નાં ચઇએ;
દેકે શદન દીલર્જાની ઝંખાં કા સખુન ફીરાના નાં ચઇએ,
આખ અરમસે—જર રહ્યા રંઝ દીખાના નાં ચઇએ.

શેર.

બેકરારીશે હસરમે અખ તે જાનાં કયા ફખન;
બરબકે તાલબમે પ્યારે દીલ તું બેગાના ન બંન

૮૯

મીલેગી યા નાં મીલે જનુ ન અસ્મતપે અફ ન,
મહેડુ દરખાખમે કાલીખ તુમ કરીઓ દફ ન;
કાલી નીધા તીરછિસે મુજે હુલાક બનાના નાં ચઇએ,
ઇસી તરોહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ. ૧

દીદકે મારે પ્રીરે તરફ ચેહરેકોં, છુપાના નાં ચઇએ,
જુદકે સનંમપે—કાલી નાગનકોં ફિલાના નાં ચઇએ;
છોડા ગીરફતારીમે સખી ધન માલ ખજાના નાં ચઇએ,
ખાખ બદનપે—સહારી ઓર બહાના નાં ચઇએ.

શેર.

હીજતો જલીમ શતાતી દીલ ન મેરા શાદ હયે,
ખવાખમે તસખીરખી હર વખત તેરી યાદ હયે;
દાંમ તેરી અંજર તલે અબતો તેરા બેહદાદ હયે,
લખે અખમ ચીનેચે હે ચે મર્જખી આઘાદ હયે;
ખુખ લગે ગમ ખાતા હું મુજે ઓર કુછ ખાના નાં ચઇએ,
ઇસી તરોહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ. ૨

સેજ પલંગ પુલોંકી ઓર મખમલકા બીજાના નાં ચઇએ,
લેકર ફકીરી—ફિર અસ્મતકોં સુકાના નાં ચઇએ;
જલે લીલાતે હુજા તાંમ હલ ખજુરખાના નાં ચઇએ,
માહકે ખ્યાલે—પીલા બર હુમે ચતાના નાં ચઇએ.

શેર.

અયે છંજર બર કોબ દે તેરી સિવાઇ અખમકોં,
કાંમ કુછ દેતી નહીં મલમ દવાઇ અખમકોં;
ખડાતી બેહતખમે તેરી જુદાઇ અખમકોં,
રહમસે કરદે સફા હોંગી રસાઇ અખમકોં;
ગાંમમે મધર ગૈરતમે હમારા જનાં જમાનાનાં ચઇએ,
ઇસી તરોહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ. ૩

કહે ગૈબી ઉસ્તાદ ઇસ્કમે રંઝ ઉઠાના નાં ચઇએ,
કહે લાલસિંગ—બીન અનઘડ ઓર કુછ ગાના નાં ચઇએ;
બાલા નંદ બાહાદુર કહે દુસ્મીનકોં મનાનાં નાં ચઇએ,
કહે ગુની ગિરધર—ગફરી હુમસે બતાના નાં ચઇએ.

શેર.

ઇસ્ક કર આસિક મુકાબીલ ખુદાકા ઈસ ખાલસે,
દીલ સફા કર વ્યે: બસર કેસે લડોગે કાલસે;
ખાખ દામન ગીરહે દર્મ બચગા બેહાલસે,
જીતના અબહે કઠન ગાનાંહે ગોવિંદલાલસે.
યચરંગ બેરખ ચડલે ચંગપે હરીયલ બાનાં નાં ચઇએ,
ઇસી તરોહુકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ.

અંભરથલ મા ખામ નાથ મહાદેવજીનાં મહીમા વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૪૨)

અંભાલીએ શિવ ખામનાથ જ્ય જ્ય હો જીંડન બાસીકી,
સુંદર રચનાં—બની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી; ટેક
હુધારીકાં કે દરવજેસે ગઈ ગંગા કે પેહલે પાર,
જીંડ જમાહે—હવા ઠંડી દરખતકી લેલ્યો બહાર.
જોગી જતી તપધારી આંતે કઈ અલમસ્ત બનેલેયાર,
કઈ એકેલે—કઈકે રરેતે સંગમે ચેલે ચાર;

શેર.

આકરે આરામ ગઈ ગંગા કીનારે જીંડમે,
રહે દોદીન ભરકરે બીસરામ પ્યારે જીંડમે;
કઈ લટકે બીર્ખમે કઈ આસનકુ મારે જીંડમે,
નરનાર દરસન કરનકોં આતે હે સારે જીંડમે.

દરમનસે કુલ પાપ કટે સંમન કર લે સુખરાસીકી.
સુંદર. રચના—બની કૈલાસપુરિ કૈલાસીકી. ૧

અવલ ઘાટપે ચડ દેઓ કઈ સુરે સતિકે સ્થાન ખડે,
દરવાજે આગે—ઉહેરી શંકરકી ચોકી હનુમાંન ખડે;
ચડે તેલ સીંદુર મેમસે પુજન કર કઈ આંન ખડે,
શમે ઉસીકે—મદતપે મહા ખીર. બલવાંન ખડે.

શેર.

ચુન ચુન. કથરકી બંડી લંબી આજબ બેઠક બંની,
સામને સુંદર જગા સિવ શંકરકી માપક બંની;
જીસકે બાબુ બચ્ચીચોકિ જીમી દેવલ તક બંની,
રોસનિ બીતરકી ભારી સારિ ઔર અલક બંની.
અરસકે પાપાણુ જડે હે જીમીનમે અવિનાસીકી,
સુંદર રચના—બની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી. ૨

સારે સ્લાટ બાહાદુર હુનરકે કિચ્છે કામ સલા કરકે,
તીનું તાકપે—ઉઠાઈ નકસી અકલ ચલા કરકે,
જપ તપ ધારી ઘડ કથરકે બીઠાએ અજબ કલા કરકે,
તરોંહ તરોંહકે—દીએ દિવાલોંપે રંગ મલા કરકે,

શેર..

સ્થંભ તીનું તર્ફ બીચ બાલી સો કાશાગર જડી,
ચાલુરી અપંની ચલા સારી સિંલીંગ ઉપર જડી;
બ્લોક્ક તખ્તે, જકે ઝુંમર હંડી અંદર જડી,
શંકરકી પૌસાકે બલ મલ બલ કતી જડતર જડી.
આવન માંસ સોખવાર સ્યાંમકો ખુળી બનતી કાસીકી,
સુંદર રચના—બની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી. ૩

બંને આરતી સંગ દો નોખત. બીચ ઘંટ ઝંઝાર કરે,
વિધિવત પુજા—કરેં દિજ મીલ બેહોજત ઉચ્ચાર કરે;

ધર કરમે ગઉ મુખી જપે મુખ હરહર આરમ આર કરે,
નર નારિ મીલ—કરે દરજન બોલે ભવ પાર કરે.

શેર.

હરિહર દોઉ એક તુમ સમજો હમારે જ્યાંનમે,
મોહ મમતા લાગકે સુરતા લગા દ્યો ધ્યાનમે;
શુર હમારે લાલસિંગ સંપુર્ન હોગએ જ્ઞાનમે,
જ્ઞાન ધ્યાન પચાન હો ફેર ફેર ક્યા કલ્યાનમે;
ગોવિંદલોલ કર જોડ કરે અસ્તુતિ અટલ સૂન્યાસીકી,
સુંદર રચના—બની કેલાસ પુરી કેલાસીકી.

જન્મ અંગે માતૃશ્રી રાજીના નુયસ વિષે.

(રંગત-સંગી. ૪૩)

રાજી માતૃપ્રજ્ઞાત નયમે શાહાત કરે લાલીત બરની,
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ટેક.
રચના બરતુ માઈ ભુવનકી નકસ ખોલકે કહું તમામ,
જન્મ નયસે—બના હો ચારો કોસ પર નૌતમ ધામ;
ભુવન માઈકે બનાયે હો રાજા ધીરાજ શ્રી વીલાજમ,
પ્રસન્ન—બુપે—માઈ હો સદા કરે મન પુરન ધામ.

શેર.

પુરન કરે સુભ કાજ જનકી રખે લાજ, બીધન હરે,
સિંહરસે ભરપુર ધર મન પ્રીત જો પુજન કરે;
વંદન કરે આનંદસે ભવ કંદકે બંધન ટરે,
મૈયા મદતપે જો રહે જલ જલકે કંઈ દુસ્મન મરે;
સિંધુ કીનારે બની હો મન મોચની અજબ સુંદર ધરની,
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની.

ફિરતે કોટ બીચ ભુવન માઈકે આગે અખંડ જ્યોતી જગતી,
નીજ ભકતોએ—મેહેર કર રહો સહાય મૈયા શકતી;
મુખ સ્યામકી હોતી આરતીકે સંગમે નોખત બજતી,
હો દરવાજે—નીકટ ચોકી ઠાકે બજરંગ જતી.

શેર.

બજરંગ બલીકે દરસ કર દોઉ નયનથી સીતલ હરે,
ટાંકે કે બીતર ભુવનમે બરખાકે જલ નીર્મલ બરે;
ઉસ ભુવનકે એક શામને મીઠે તલાવમે જલ ભરે,
માઈ શિર ચડાતે છત્ર કઈ જન ચુનડી શ્રીફલ ધરે;
ધરે દસ્ત ખપર ત્રિસુલ અપને જનકી સંકટ હરની,
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ૨

રાવજોકે કોટપે કીલ્લા બના હે ઉચા બહુત બીલંદ,
ચતુરાનનકી—ગુફાકા દરસન કરકે ભયો આનંદ;
કીલ્લાપે કંનસ બીતર જલતા ચીરાગકી જ્યોતી દ્રંદ,
ભુવન કમલસા—નિરખ મેરો મન ભયો ત્રપત મકરંદ.

શેર.

ભાદુ મુદીમે ત્રીતીય દિન રહેતે હે રઘુ કુલ બાલકે,
દરસક કરે ભોજન ધરે જય જય કહે છબ ન્યાલકે;
સિંહ વાહની મુખ દાયની દેતી હે સખ દુઃખ ટાલકે,
હો મન્ન કરતે યગ્ન ક્ષત્રી આતેહે હર સાલકે;
બેહેર સિંધુકી મેહેર કર તું મૈયા અમ્રત ઝરની;
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ૩

આશ્રિત જનકોં દે આશ્રીય પદ કઈ નીજ ભકતોંકો તારે,
જટા ધારની—ખડગ ધર ત્રિસુલસે દુસ્મન મારે;
ગૈબીનાથ સદગુરુ હુમારે ભરે જ્ઞાનકે ભંડારે,
લાલસિંગ કે—ખ્યાલ શુંન સાહર અંગ પટક હારે.

શેર.

જોગી જતી કર ખીનતી જપતે તુંમારે નામકોં,
 દરસન કરન કઈ મુલકસે આતેહે પ્યારે ધામકોં;
 લોલે કપાલ દેયાલ ધન ધન ભુપ વીલા જમકોં,
 માઈ ભુવનમે આપહી પધારે ઘડી ભર ખીશ્રામકોં.
 ગાવે સુયસ ગુન ગોવિંદલાલજી રહો મૈયા રીઢ સીઢ ભરની,
 તરન તારની—ખીપતુ ભજન મૈયા મંગલ કરની. ૪

પ્રાંત કશ્ચ માંડવી નજીક માતુ શ્રી આસાપુરીની કીર્તી વિશે.

(રંગત-લંગડી. ૪૪)

મંગલ કરની ભયહરની આસા પુરિ મૈયા મેહેર કરે,
 જય જગ જનુની—ખશે સિંધુ કે કીનારે લેહેર કરે; ટેક.
 મંડી શેહેર સે પશ્ચિમ દિસામે મૈયા અંનદી ખાસ કરે,
 ધ્યાને કોસપર—ખીરાજે રઘુ વંસિ અરદાસ કરે;
 પુર્ન પ્રેમસે પુજન કરકે સંખ દરસનકીખાસ કરે,
 કાનન ખાસિ—હો મૈયા હુખ દાલીદ્ર નાસ કરે.

શેર.

મેહેર કર મુજપે તું મૈયા ભક્તકિ પ્રતી પાલહો,
 સરનજન કે સહાયહો સાહાતા કરે દેયાલહો;
 અસુર મહિષા સુરકોં મારા સ્વરૂપ ધર ખીકાલ હો,
 હાજર તુમારે સરન ખડે ખીજમતમે સત્રી ખાલ હો;
 મન ત્રસ્તા પુરન કરે મૈયા હોવે પ્રસન ના દેર કરે,
 જય જગ જનુની—ખસે સિંધુકે કીનારે લેહેર કરે. ૧
 હોં ગુનખાની સત્ય પ્રમાની રીઢી સિદ્ધીકી દાયક હો,
 યોગી તપસ્વી—સન્યાસી જનકે પુજન લાયક હો.

બીજી બખાની કીર્તિ જાની રધુ વંસિકે સહાયક હો,
કરું અસ્તુતિ—ઉભય કર જોડ સદા બુધ નાયક હો.

શેર.

નાંમમે' નીસદિન રદુ' મુજકો તેરા આધાર હો,
.. તુહિ' તારન તરન મેરી ગતિ તુજ અખત્યાર હો;
મુકત હોવે પાપ સબ મૈયાકે કર' દીદાર હો,
વાર કર આસાર જનુની સિંધુપે અસ્વાર હો;
હોવે દિનપે દૈયાલ મૈયા બીધન 'હટાકે' ખેર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કીનારે બેહર કરે. ૨

ચતુર્બુજ ધારી અસુરારિ દલ દુષ્ટોંકા કીયે મલન
ત્રિસુલ ધારની—મદત હો મેરી તું કરદે ભયકો ટલન;
આશ્રિત તેરે જનકોં દેખકે' ખલ દુરમન કઈ લગે જલન,
ચારેં ખુંટમે—અજબ કીર્તિ મૈયાકી લગી ચલન.

શેર.

ચતુર્કર તીક્ષ્ન ચાર પ્રકારકે શશતર ધરે,
સર ત્રીસુલ ઝલક રહે નંગે ખડગ અપર ધરે;
આસુ પંચમ્યા દસિ મૈયાકોં ભોજન કર ધરે,
આતે હેં હરસાલ ક્ષત્રી અનંદ હો દીન ભર કરે;
ક્ષત્રી બાલકકી ચોકી પ્રીતિ મૈયા ચો ફેર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કીનારે બેહર કરે. ૩

ગૈબીનાથ સદગુરૂ હમારે ભવ સિંધુસે પાર રહે,
ગુન મૈયાકા—ગાવતે રૂપાસિંગ હુશીયાર રહે;
બાલાનંદ બાંહાદુર બડે જ્ઞાનોમે મરત હરખાર રહે,
લાલસિંગજી—કહે મૈયાકી જે જેકાર રહે.

શેર.

માસ અશ્વિન રૂતુ શરદ મેલે ભરે ચોખાનમે,
મધુર જલ નીર્મલ બહુત માછકી જુમી અસ્થાનમે;
ખ્યાલ સુન કઈ દંગ હે રંગ જમા હે મેદાનમે,
લેહેરી લક્ષ્મીદાસ રહે ગુલતાન ચંગકે તાનમે;
ગોવિંદલાલ મૈયાકી ખીનતિ હરદમ આઠોં પેહર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કીનારે લેહેર કરે

કવિતા કૃતનું લાપણુ.

(રંગત-લંગરી. ૪૫)

ગાલી ગુફતીસે હમ નહીં ગાતે અશરાફીસે ગાતે હે,
ગુની મીલેં તો—જ્ઞાન કથ ઉનશે રંગ જમાતે હે;
અવલ સભાકોં સલામ કરે ગુરુ ગનેસ મનાતે હે,
સરસતિજી—સમર ચાતાલે ચંગ બળતે હે;
જ્ઞાન ધ્યાનમે મસ્ત રહે હુમ નીરકારકો ધ્યાતે હે,
સાંત જનોંકે—ચરન પુજન કર શદ ફલ પોતે હે;
ઉસ્તાદોંકે પાંજે શરહે દુસ્મીન માર હુટાતે હે,
ગુની મીલેં તો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે.

જોહે શનમકે ખ્યારે ઉસિકે કદમોમે સરકોં જુકાતે હે,
નામસેં ઉસકે—ફકત અપની હરદમ લો લાતે હે;
સિ ફકત સન્નમકી સુનતે સુનાતે ઉસિકો દીલ ખરચાતે હે,
કઈ મત મંદે—ગરૂરી હમસેં બહુત બતાતે હે;
જ્ઞાન ગુની પૈયાન કરે ગુન આપના ખોલ બાહાતે હે,
ગુની મીલેંતો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે;
હમ આસક સાહાદક હે ઉશીકે નામકી તસ્વી ફીરાતે હે,
મનકા મૈજ—ચડેં તબ ઉશીકોં માર દબાતે હે.
હઈ મુશહકી રહમ નીધા બેસકકી સેહેજ બીછાતે હે.

ચાંદ મેં ઉસકી—દીલોળા મુને શેહેર ખસાતે હે;
 ચે તો ઇસ્કબાળ હે હમારી મુને ઉસશે સમજાતે હે,
 ગુની મીલે તો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે;

લાલસિંગ ઉસ્તાદ મુને તરનેકી તર્જ મુનાતે હે,
 નનૂલાલકે—સખુન મીસરીસે અબયબ ખાતે હે;
 ખાલાનંદ ખાહાદુર ચંગપે બેરખ પચરંગ ચડાતે હે,
 કહે રૂપાસિંગ—ખાલ કથ નધ નધ ધરન ઉઠાતે હે;
 ગોવિંદલાલ કહે ખોજન કર હુમ રૂઝનસે જ્ઞાન લડાતે હે,
 ગુની મીલે તો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે.

દારા પર દારાનો ત્યાગ કરવા વિષે પ્રબોધ
 બાપા ગુજરાતી.

(રંગત-લંગડી. ૪૬)

કોઈ નારિ નહીં કરશે પ્યારી સૌ છે નકારી સ્ત્રીયા તમામ,
 જો સમજો તો—સજ્જનો કરને વહાલું રામનું નામ. ટેક:
 માયાની મોહબળને મુકો છે સ્વપ્ના જેવો સંસાર,
 હેતુ ભાવથી—કરીને બને હરિ કરશે ઓહાર;
 લક્ષ ચોરાસી કર્યા મળ્યો ત્યારે ઉતમ મનુષ્યા અવતાર,
 હવેતો એતો—તમે ચીતમં વિવેકથી કરો વીચાર.

શેર.

જેવી જેણું ભક્તી કરી પ્રેમે પ્રભુને ચાહાઈને,
 તે ભક્તોની કળ વેળા હરિ આઘ્યાં ધાઈને;
 વીશ્વાસ વિશ્વભર તણે રાખો તમે ગુણ ગાઈને,
 ભવજલ સિંધુ તારસે શમરો સદા રઘુરાઈને.
 કથા શ્રવણ સાંભલને જેથી જાય કોપ થાય નિવૃત્ત કાંમ,
 જો સમજો તો—સજ્જને કરને વહાલું રામનું નામ.

મારી અઠારી ગણો વીચારી કરશે ખ્વારી પુરી બેઠમાંન,
 ન થઈ કોઈની—ન થાશે ગમે તો રાખો કરી જીવજન;
 આખર કરસે દગો લુટી ધન માલ અંતે લઈ લેશે પ્રાણ,
 પર નારિનાં—પ્યારથી સરવે શાતની આશે હાણ.

શેર.

માલવાનાં મહીપતિયે સ્ત્રીને જાણી હતી સતી,
 અત્યંત સુખને સ્નેહમાં આનંદ કરતાં દંપતી;
 પ્રાણથી જાણી અધીક તોફાને આવી તેને દુર્મતી,
 ભરુહરી સુખ ભોગ રાજ્ય તજ્યાં જીવો દેવો ગતી.
 ભોગી થઈ વસ્યા વનમાં જઈને છોડી પોતાનું ગામને ધાંમ,
 બે સમઝો તો—સજ્જનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ૨

સ્ત્રીયા ચરીત્ર અપાર જીવો કઈ એક નરનાં કીધાં બે હાલ,
 મોત વગરનાં—મુવાં કઈ કંદમા થયા ધનવાન કંગાલ;
 રાજ્ય, ગયાં રાવણુ જેવાનાં કુલ સર્વેનો આવ્યો કાલ,
 સુખ સ્વપ્નામાં—નથી નકકી મુકી દેલો બદ આલ.

શેર.

અયોધ્યાનાં રાયજી દસરથ હતાં સ્યાણા ઘણા,
 પણ બિનતામાં વીહવળ થઈ આખ્યાં વચન પોતા તણા;
 પુત્રને વનવાસ કીધાં રામને એક લક્ષમણા,
 પછી પસ્તાયા તજી દેહ કષ્ટ પામ્યા કઈ જણા;
 કૂળ એમાં કોઈ સુખ નથી પામ્યા નથી ઠરી કોઈ એઠાં ઠામ,
 બે સમઝો તો—સજ્જનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ૩

ભાવથી ભક્તી કરી ભજે શ્રી હરિ તમે અમર થાશો,
 ભવસિંધુથી—તરી દુનીયામાં ભક્ત જન કેહેવાશો;
 સતોનો સત સંગ કરીને ગુણુ બે ગોવિંદના ગાશો,
 તો ત્રિવીધાના—તાપથી મુક્ત થઈ વૈકુંઠ જાશો.

શેર.

સહુ છે ભુકું જકત ભુઠી જકતની મોહ બળ છે,
કોઈ સગું કેનું નથી સાચા સગા ગૌપાળ છે;
સહુરૂ ગૈબી અમારા ધણા દીન દયાળ છે,
વચન સિખી સંત આગળ કાલ પશુ કંગાળ છે;
લોકસિંગળ ગુરૂને અહોનિસ ગોવિંદલાલજી કરે પ્રણામ,
જો સમજો તો--સનનનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ૪

શેર મુખઈ શેરમાં શ્રેષ્ઠ વિદ્વાન બ્રહ્મ નીષ્ઠ સહુરૂ માહત્મા

જયકંઠ મહારાજજીના માહત્મ વિષે.

સાષાંતર ગુજરાતી.

(રંગત-લંગડી. ૪૭)

ભવન મુકત મુખઈ સહુરૂ જયકંઠ સરણ ચિત્ત ધારીને,
પદ રજ વઢો--જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વિચારીને, ટેક.
તત્ કેહેતાનું તે છે અર્થ ત્વમ કેહતા તમે કાં બુદ્ધ્યાં છો,
અસી પદ કેહતાં--વીચારો છો કાં મદમાં કુદ્યાં છો;
મુક્ષમ કારણ સ્થુલ ત્રણેથી ન્યારા તમે અમુદ્યાં છો,
નીશ્ચાત્મકનું--અનુભવ થયા વીના નાં બુદ્ધ્યાં છો,

શેર.

અંડજ સ્વેદન જરાયુજ ઉદભીજ ખાણો ચારમાં,
ભુલી દસ્યા ભટકયા ચોરાસી લક્ષના અવતારમાં;
દુર્લભેથી દેહ ઉત્તમ આવી આ સંસારમાં,
રહેજો હવે શોત્રીય સદ ગુરૂ શરણનાં આધારમાં.
જ્ઞાન દ્રષ્ટીએ ભેદને ભણો ચીથ્યા અપ્ટી સારીને,
પંદરજ વઢો--જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને. ૧

અખીલ જગતના આધારક જયકૃષ્ણ ગુરુ જન્મ ધર્યાં,
જ્ઞાન અપરોક્ષે--મોક્ષ અભિલાશી જનને અભય કર્યાં;
દેવ ભરમના દૂર કરી અનુભવથી મન ભંડાર ભર્યાં,
જીવન મુક્તિ તે--થઈ ભવ જલ સિંધુથી પાર ઉતર્યાં.

શેર.

અજ્ઞાન રૂપી તમ થયામાં રજુ તે ભાશે અહીં,
તેમ શિવ તે જીવ. ભાશે. વેદે એમ વાણી કહી;
ગુરુ જ્ઞાન ભાનું પ્રકાશથી જીવ લક્ષ. તે લેને અહીં,
ચેતો તમે ચીતમાં હવે આ અવસર જાયે છે વહી;
મોહ મદ મત્સર ત્યાગો તમે જાગો મન મમતા મારીને,
પદ રજ વઢો--જ્ઞાન અહીં દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને.

‘બ્રહ્મ નીલ સદ્ગુરુને સેવો જેથી જન્મ કૃતારથ થાય,
અહમ્ બ્રહ્મ અસ્મિ--જીવો. અનુભવ છે વેદ યજુરની માય;
મહા વ્રાકય છે સામ વેદનું તત્ત્વ મસિ પદ દ્રઢ કહેવાય,
અયમાત્મા બ્રહ્મ--લક્ષ છે અથર્વેદનો. ‘સત્ત્વ જણાય;

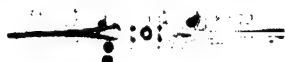
શેર.

પ્રજ્ઞાનમ્ આનંદમ્ તત્ત્વં કહેવાય છે રહું વેદમાં,
તે શ્રવણનું મનન કરી નીદીધ્યાસ કરને ચેદમાં;
ગુરુ શાસ્ત્ર અનુભવથી ન જાણો ભીન્નતા કંઈ ભેદમાં,
સર્વાત્ર છે એકત્ર સાક્ષી તમે તે રૂપ અછેદમાં;
અનુભવથી આનંદ થશે તમે સેવો સત્ સુખ કારીને,
પદ રજ વઢો--જ્ઞાન અહીં દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને.

ચીદાનંદ સત અદ્વય અકીય આત્મા સ્વયમ પ્રકાશી છે,
અખંડ અચલ છે--વીમલ જ્યોતિ સ્વરૂપ અવિનાશી છે;
અમર સદા અજ અનંત સ્થિરૂપી ઘટ ઘટ પ્રગટ નિવાશી છે,
મૃતનો દ્રષ્ટા--ભીજ છે ઘટથી જ્ઞાન વિલાશી છે.

શ્રેર.

જ્ય ગુરુ જ્ય કૃષ્ણજી તમ શર્ણના સત સંગથી,
તાપ ત્રિવીધાના ટળ્યા કંઈ થયા મુક્ત અનંગથી;
કટાક્ષે પાવન કર્યા સતસંગ રૂપી અંગથી,
સુસ ગૌળી જ્ઞાન સાંભળને સદા ઉછરંગથી;
હેહી ભાવથી દાસ ગાયે ગુણ જોવિઠલાલ લલકારીને,
પદ રજ મદો—જ્ઞાન મહી દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને.

તુરના ખાલ ઉપર કૃષ્ણલિલા કચ્છી ભાષામાં.

(રંગત-લંગડી. ૪૮)

મા મુઝિ ઘાલ આંધ મુલો જસોદાજી ગોપીયું મુકે રંગડીનત્યું,
ઈ રાંધ કનત્યું--મું ભેડયું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીનત્યું. ટેક,
માંદથી કોઠે વીનનત્યું ભેડયું થઇ ઇ રાંધ રમાંડીન ત્યું,
પોએ ઈ ચોનત્યું--ચીર ફાડે પિંડ હથસે ફાડીન ત્યું;
નાના ઇ ચાંતો નાંએ અચીધોસે તડેઈ હેત વતાડીન ત્યું,
ખણ વીનનત્યું--ઇનીજે ઘરે ઇ લખણ બીગાડીન ત્યું;
ફૂલત મેડીન ત્યું કનત્યું ફજેતી આકે કિંચે દેખાડીનત્યું,
ઈ રાંધ કનત્યું--મું ભેડયું પોએ મુંતાબદ ઓઢાડીન ત્યું. ૧

માંડી મુંજો વંગનાય. જીરાય ઇ કુડયુંલાયું લગાડીન ત્યું,
નખરા કંન ત્યું--તેણેજ ઇ બહુ ખાણ ખુચાડીન ત્યું;
ઇએન ઝિઝયું આંઈ તો એકલો જમના મથા ઉભાડીન ત્યું,
ઈ દુખ દીનત્યું--ઝડીને વસરી મુંઝિ વળાડીન ત્યું;
કુડયું ખેનરાવું આંજી અગીઆ મુંજી ઇજત ઇંપાડીન ત્યું,
ઈ રાંધ કનત્યું--મું ભેડયું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીન ત્યું. ૨

સચો કુંછાંતો માડી મુંમથા આંજે પ્રેમ ઘટાડીન ત્યું,
કુડો કુંછન ત્યું--સાવ ખાઇ રાવને માંડુ ખીલાડીન ત્યું;

છડાં તીડાં વીની ઘાલ્યું કરી ઇ પીંડને ઊધર ઉઘાડીને ત્યું,
 પાણી અચાનં ત્યું—ભરણું મુંતા છંડા ઉઘાડી મુસાંડીનું ત્યું;
 આંઉ ભોરો ઇમનં જ્યું મેલ્યું ઇ જતખાર વીનાડીને ત્યું,
 ઇ રાંધ કંનત્યું—મું ભોડ્યું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીને ત્યું. ૩

અએ જસોઢાએ પુતર વીનજમાં હીની. ભેડો હીકાડીને ત્યું,
 કલયો. કંનત્યું—કષકમાં પુતરકે વીની વીડાડીને ત્યું;
 સુંધી જસોઢા ને જોલ ગોપ્યું હથ મોડી મથો પુણાડીને ત્યું,
 મનંવારનં ત્યું—ધરે વીની શરમ ઇ બ હથ પછાડીને ત્યું;
 ગોવિંદલાલ ગુણ ગેન ગોવંધનં દાસે ક ભૂકત્યું જવાડીને ત્યું,
 ઇ રાંધ કંનત્યું—મુંભોડ્યું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીને ત્યું. ૪

કૃષ્ણલિલા—ભાષા કરછીમાં.

(રંગત-લંગડી. ૪૯)

નતો સુંઝે ખેણું પીણું સુમણું હીન વસડી જેવેણું મથા,
 અએ રાધાજી—વીના કુરખાન કાનુડે સેણું મથા. ટેક.
 ન્યારે પ્યું અચરતથીન ગોપ્યું ગુલતાંન બનીવ્યું રાગ મથા,
 પીંછ્યું મોર જ્યું—ફગ ફગન શોભન લટપટી પાગ મથા;
 થયો સ્વરૂપ ધન સ્યામનથી જડે કયું અથવારી નાગ મથા,
 ગોપ્યું રમાજી—મીલ્યા પુંરણ પ્રહ પુરણ ભાગ મથા;
 ઇથયો કાન મરતાન વડો દહીં દુધ મખણ જે ખેણું મથા,
 અએ રાધાજી—વીના કુરખાન કાનુડે સેણું મથા. ૧

અંધર સૂરજ થ્યા બ જખા કનજે કુંડલજી ચટક મથા,
 અચ્યું ગોપીયું—ભન્યું નંદ જે છોરેજી લટક મથા;
 પીંડ પીંડ ને ધર છડે શીરન લેતાલ્યું પ્રેમજી અટક મથા,
 જાધુ વસી રયો—કાન જી સાન અખીએજી મટક મથા;
 ફીરસન કોર કલેજેજી મુકે નેડો લગ્યોઆય નેણું મથા,
 અએ રાધાજી—વીના કુરખાન કાનુડે સેણું મથા. ૨

મોહન મીઠા મન મુંજો મોઈ ગીડાં નૈપુરણ અણકાર મંથા,
 નીજર અધાણી—મુંજી પીજો ઝામે જરધાર મથા;
 બાળુબધ જ છટા નીઆરે હીરખામા હૈયે ને હાર મથા,
 ચમર ઉડાયાં—ઉભી આઠિ જન્ધ ગલે ને ચાર મથા;
 લખું છુટાયાં લટકાડે ને ધાગીને ને પૈણ મથા,
 ચણે રાધાજી—વીનાં કુરખાન કાનુડે સેણ મથા. ૩

જોખન તેનં ધન વારે દીનઉં ગોખ્યું મેહું વ્યાધિ હરણ મથા,
 લજઉં ભાવથી—કરી વ્યુઃ તરી હરિને ચરણ મથા;
 ગૈત્રી અશાંભ ગુરૂ ધ્યાન તપ કર્યો આઈ તારણ તરણ મથા,
 પીરશન થીંધા—રખો પ્રીતાઇ અશરણ શરણ મથા;
 જોવંદળ ગુણ ગાઇં સુણાયો ગોવિંદલાલ ને ગેણ મથા,
 વચ્ચે રાધાજી—વીના કુરખાન કાનુડે સેણ મથા. ૪

હુંડાના ખ્યાલ ઉપર ધનં અલીફનો એક અંગી.

આદ ધનસો અલખડે અનધંડ માલીક હે ફુલ આલમકે,
 ઉસકોં છોડ કોઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતા વો કરતે હાકમકે. ટેક.
 આહિ રૂપ હે આદ ધનકે મત હો શાહર અંબાને,
 આસનં એક લગાકે ખેઠો સુનમે ઘરો ઉસકે ધ્યાને;

અગાધ આસન આપિ ખેલે સુનિ ખોલ કહું ખેયાને,
અખંડ રૂપ ધન ચત્રભુજ નહીં છોડ દો કુંડા તોપ્રાને.
અસલ છોડકે નકલ ન પકડો કાઇ વાલી નહીં હે દમકે,
ઉસકેં છોડ કાઇ ધ્યાવે ઔરકેં ખતા વો કરતે હાકમકે. ૧

અમર સંત જન હુવે લજમ કર લવ જલસે ઉતરે પારે,
આશા તસ્નાં દુર કરી છસને પેહેલે મનકોં મારે;
ઔં મુખ મત ભુલ સૌ શક્તીકે હે સરજન હારે,
ઇંદ્ર કુબેર બીધી બીસ્તુ શંકર અનુચરે ઉનકે સારે;
ઇંધર ઉધર ભટકે ફીરતે દિલમેં દરીઆવ ભરે ગમકે,
ઉસમેં છોડ કાઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતા વો કરતે હાકમકે. ૨

અહંકારમેં મસ્ત બમે હો કુખ્યા દિલકી સાફ કરો,
અજર પીઆલા પિલ્યો સંતકી સેન પકડ દરીયાપ્ર કરો;
ઇનસા સખકા વાં હોગા દિલબર હુર એક અસરાફ કરો,
અંદા લડા હોતે હો ખરહુમ ખુરાન મારો માફ કરો;
અવલ આસમાં જુમી પવન જલ તેજ રચે ઉસ રસતમકે,
ઉસકેં છોડ કાઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતા વો કરતે હાકમકે. ૩

અપ્રધાન ઘન દે દરસન ઘટમે અનસઠ તીરથ રહે તનમેં,
અનંત ભાનુ ઉપમા ઉસ ઘનકી કહી ન બાવે ખરનનેચે;
ઉસ્તાદ હુમારે ગૈબીનાયલ ધરે ધ્યાન બસતે બનમે,
અજીબ ખ્યાલી લાલસિંગલ ખ્યાલી કથે ચાતર જનમે;
અલીફ ધન સુન ગોવિંદલાલકે દુસ્મીન ભાગે કમ દમકે,
ઉસકેં છોડ કાઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતાવો કરતે હાકમકે. ૪

પપાનો દોઅંગ—પ્રબોધ વિષે.

(રંગત-ખડી. ૨)

પરિ બ્રહ્મ અવિનાશી અનધડ છુનકા જયો અજંપા બપ,
પવન જુમી અસમાન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ ખ્યાપ. ૧
પુરન અજર અખંડ પિંડ બ્રહ્મંડ સત્યીદાનંદ સ્વરૂપ,
પ્રચંડ માયા મોહ જલકી રચના ઝેંસી રચી અનુપ;
પહેલી સોધન કરો પિંડકી ભરા બીધય જલ બ્રહ્મંડ કુપ,
પાર ઉસીકા કીને ન પાયા જ્ઞાન ધ્યાનમે રહો ગુપ યુપ;
પરસ કરે પારસ • હુલેકોં જદ કંચન હોજવે આપ,
પવન જુમી અસ્માન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ ખ્યાપ. ૧

પ્રાંન મીલા અપ્રાન ખીચ થયો મુન શિખર છાયા નહી ધુપ,
પાંચ બીધય પરહરકે બેઠો મન તેજ ચૈતન હે જુપ;
પદ નીરખાની સો પાવેગા ત્રણા છુનકી ગઈ હે છુપ,
પરમાનંદ બ્રહ્મ રસ થાખે જળ બકે હોવે તંદુપ;
પદ્મા ઉસીકા કોઈ ન પકડે હરન હોએ ત્રિબીધકે તાપ,
પવન જુમી અસ્માન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ ખ્યાપ. ૨

પુરે સદ્ગુરૂ મીલે ખતાવે ભેગ જુગત કિ કરદયો ખેપ,
પીછે જન્મ મરૂન નહીં ઉનકો ભે જા પોહોચે ઉસી સમેપ;
પોહોચ શકે નાં કાલ વાહાંતક જ્યોત જ્યોતમે હોગઈ દેપ,
પીંગલ પડકે કરો સાહેરીં થોડમે સમજો સંજોપ;
પાખંડી પંથી કંઈ નીકલે ગલેમે અપને બાંધે પાપ,
પવન જુમી અસ્માન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ ખ્યાપ. ૩

પાયા જ્ઞાન ગૈર્ભી મુરસહસે ભર્મ હુવા સખ મનકા લોપ,
પેહેલવાન હોગએ લાલસિંગ રખતે હે જ્ઞાનોંકી તોપ;
પંજા સીરોપે ઉડતાંદોકાં ચલેન કીસકા હમપે કોપ,
પથરંગ ભેરખ નીસાન ભગવા જરકસ છરમે રહી હે ચોપ;
પપેકા દોઅંગ બના રૂપાસિંગ થંગપે મારે થાપ,
પવન જુમી અસ્માન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ ખ્યાપ. ૪

નુન અધર પંચરંગી—પ્રબોધ વિષે.

(રંગત-ખડી. ૩)

નરદેહી તારન તરની હે અધ ઝારન શ્રી ગંગ ઝરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેનાં સંતકે સદા ચરન. ટેક.
નેક એક રખ નારાયનસે નીહિ ધ્યાસ કર લગા લગન,
નીજ જનકે હીત કાજ લાજ રખતે દરસન દેતે ચીદધન;
નીરાકાર આકારસે ન્યારે ભસને ધરની કીએ ગંગન,
નાસ નહીં ભનકે સંતનકે શાંત કરે સંકષ્ટ અંગન;
નાહ કરે ઘટ ગાંન તાંન સતચીદાનંદ આનંદ કરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેના સંતકે સદા ચરન. ૧

નરેસ દસરથ ધર શરજે ભને કિએ નીસાચર નીકંદન,
નાગનથે કાલંદ્રીકે અંદર કેહેલાએ નંદકે નંદન;
નરશી નાગર દીન હુરિ આધિન કષ્ટ કીને છંદન,
નયન નિરખ લીએ રાસકી લીલા સારે તન ચરચે ચંદન;
નર લીલા કીનીં નારાયન સંતનકે સંકષ્ટ હરંન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેના સંતકે સદા ચરન. ૨

નખ ધારન નરસિંહ દેહ ધરી હીરનાંકસકો સંહારન,
નેહ ન્યાલકે સાહાત કીએ કઈ દરસ દીએ નીજજન કારન;
નારદ સનત, સનકાદી આદી શેષ રટે ધરની ધારન,
ન્યાય શાસ્ત્ર નીતીસે ચલનાં તારે હુરિ તરન તારસ;
નીર્ધનકે ધન રત્ન યત્ન કર કાલ દેખુકે લગે ડરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેના સંતકે સદા ચરન. ૩

ન્યારી કલા હે નટ નગ ધરકી નહીં લગતા ભનકો રંજન,
નીરંજન ઘટ ઘટ હે કર ધનસાન જ્ઞાનકા કર અંજન;
નીંદ્રાકા જંજલ ટાલ તન ધનકા જાન સદા ગંજન,
નારાયણકે ખ્યાલ નગીને નંગી અધર રખતે ખંજન;
નુન ખ્યાલ અધ રંગ લાલસિંગ કથે નીરાલી ધરન ધરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેના સંતકે સદા ચરન. ૪

સુજરાંતી બત્રીસ હર્ફી—હીંદુસ્થાની ગાનમાં કબૂલીલા.

(રંગત-ખડી. ૪)

કું કમલાપત કબૂ ચંદ્રકે કરનમે કુંડલ કરત પ્રકાસ,
ખં ખગેસ સુરપતી શેષ રટતે હે જીનોંકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ટેક.
ગો ગિરિધરકી ગહન ગતિ રચનાં પ્રહ્લંડકી લીની રચાય,
ધં ધન સ્યામ ખસેં ઘટ ઘટ નટ ઘઠ ગોકુલમે ધુમ મચાય;
નં ત્રતકર રહી સખી સ્યાંમ આગે ઠાંડી સખ પેહેરન-ચાય,
ચં ચીત ચાર કીસોર નંદકે ખીન મુનાં મન લે લલચાય;
છંછબ છેલ અજબ અખકેં પ્રખુ લાંન લલી બધ અનંત હુલાસ.

ખંખગેસ સુરપતી સેસ જપતેહેં જીનોંકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ૧

જંજમુનાં જલ ભરંન ચલી-બજલમે ગીરી કરને અન્નાન,
જંઝટપટ નટ કઠંમ ખીખિયેં ચડે ચીરહર નંદકે કાંન;
ટંટપકેસિર નીર ચીર હયો હમે કાંન તજકેં તોજાન,
ઠંઠગખાજી છોડો કહુ કરજેડ માનોં કહેનાં મસ્તાંન.
ડંડરમન ધરતે નઠંસકા પ્રબલ દેખ સુર રખતે ત્રાસ,
ખંખગેસ સુરપતી શેસજપ તેહેં જીનોંકો શ્વાસંમ શ્વાસ; ૨

હંહલકે જલજમુનાં ત્રટ આ નીકટ ધેંન હરિને ચારી,
નં નટવર નગુ કર ધરક પ્રસ્ટીસેં ખચાયે નર નારી;
તંત્રીભુવન પંતુ સંગ રંગમે રચો રાસ રાધે પ્યારી,
ચંચંનગન ચૈતંત ચૈતંત બજતી ઝાંઝરકી હુમકારી.
ઠંઠરસાએ અનંત રૂપ જીતની સખી ભએ ઇતને અવિનાસ,
ખંખગેસ સુરપતી સેસ જપતેહેં જીનોંકો શ્વાસંમ શ્વાસ, ૩

ધં ધન ધન નંદલાલ વ્યાલ કાલંદ્રીમે જાનંથે ખીસાલ;
નં નએ નએ નીત નૃત કરતે સંગ ખાજે ચંગ અદંગ કઇ તાલ,

પં પવિત્ર પીત અંબર પેહેને પુરૂસો તમ પ્રભુ પરમકંપાલ.
 ફં શ્રીરી રીરીરીરી ફીરત ફૂઢડી રાધે સંગમે દીનદયાલ,
 બં બ્રજ રાજ નીવાજ દીનકે ભજે ભકત હોએ બૈકુંઠ બાસ;
 બં બગેસ સુર પતી શેષ જપતે હે છનોકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ૪

ભં ભકતી ભઈ લીજ સખી ગઈ બૂલ ન રહી તનકી સંભાલ,
 મં મધુસુદન મોહન મનહરન પહેની ગલે વેજ્યાંતિ માલ;
 યં દદુવંસ સુયશ મુખસે મીલ ગાન લગે ગોપી ચોર ગ્વાલ,
 રં રસીલી રાધાકે ભાલ ખીચ ઝલકત ખીંદી લાલમ લાલ;
 લં લલીત ગત રાસ રેન ખટ માસકી કર પુરનકી ઇઆશ,
 બં બગેસ સુરપતી શેષ જપતે હે છનોકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ૫

તં વલ્લભકે શુયસ વદનસે ગૈબી ગુરૂ કહે કથે ન જાય,
 શં શરનુંમે સુરત લગાકે લાલસિંગ કહે ખ્યાલ બનાય;
 હં હરિ ગુન ગાવે હરિ નાથ ગુની ગીરાસે રટ ભવ પાર તરાય,
 ક્ષં ક્ષત્રી ગોવિંદલાલ નએ ખ્યાલ સુનાતે રંગ જમાય;
 જ્ઞં જ્ઞાનોકે ભેદ અછેદ અનઘડકો ગાતે વલ્લભદાસ,
 બં બગેસ સુરપતી શેષ જપતે હે છનોકો સ્વાસંમ સ્વાસ. ૬

શ્રી કૃષ્ણ જન્મ—હીંદુસ્તાની અબાનમાં.

(રંગત-ખડી. ૫)

અંબર અમર નગધર અઘ હરનન, અસુરં નિકંદન શ્રી અવિનાશ;
 પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ લયો અનંત હુલાશ. ટેક.
 સુન બધાઈ હરખત સખ પુરીજન, ઘર ઘર ગાયે સુયશ નર નાર;
 ધાઈ બધાઈ સુની નંદ ભૂવન, યુવતિ યુથ તન ધરી શનધાર;
 કનક અબ્રન તન નવરંગ અંબર, પહેન ગલે મુકતા ફલહાર;
 સિંદુર માંગ નયન ખીચ કજરા, લાલ ખીંદી કર રહી ચમકાર

જરકસી સાડી બદન પર શોહત, મુખસે મંદ કરત ઉપહાસ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૧

વદન ઉઘારી નીહારત પુની પુની, ખેલત ગ્વાલ નીકટ સખ બાલ;
ધન ધન નંદ યશોમતિ જનધર પ્રગટે પરિબ્રહ્મ પરમ દયાલ;
ચંગ ઉપંગ મૃદંગ બળવત, ઘર ઘર ગાવત ગાન રશાલ;
ભેરી નફેરી વિણા ડફ શીંગી, ધીધીકટ ધીકટ બજત સુરતાલ;
અસુર સંહારન અધમ ઓધારન, તિમીર વિનાશક હુવા પ્રકાશ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૨

કોઇ સખી નાયત કરત કુલાહલ, છીરકત દધિ સંગ હલદ મિલાય;
લરજ ગરજ બરખત જીમી બાદલ દધિ અતકી સરીતા બહી જાય;
ચારન ભાટ બરન સખ મંગન, હીલમીલ કૃષ્ણ સુજશ મુખ ગાય;
હય ગજ રથ સહ સાજ સખનકું, દાન કરત નિજ કર બ્રજ રાય;
મુવા અતર ચંદન અગરજ, બહેકત સુંદર સુમન સુખાસ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૩

કુશુમ વૃષ્ટી કર રહે સખ સુરજન, મીલ ગંધર્વ કરત નૃત ગાન;
નભમે દેવ બળવે હુંડલિ, પ્રગટે ભૂતલ પર ભગવાન;
ગૌળીનાથ ગુન ગાવે ગીરાજે, નિશ દીન ખીરચીત કૃષ્ણ બખાન;
ગોવિંદલાલ મુરસદકી મહેરસે, ખ્યાલ કથે વલ્લભ કલ્યાન;
સુયશ કૃષ્ણકે મુને ગાવે મુખ, ઉનડી સહાય કરે સુખસુસ;
પ્રમટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૪

શ્રી રામ જન્મ—હિંદુસ્તાની ઝબાનમાં.

(રંગત-ખડી. ૬)

આંખુજ ચરન સરન લય ભંજન કરન પ્રગટ ભયો નીસીચર નાસ,
સુર કુખ દ્વંદ કટે રધુ કુલ ભયો કોટી-ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ટેક.
કપાસિંધુ કર કપા અવધ અવતાર લીએ ભંજન ભુભાર,

બ્રાહ્મ સુમન સુરજન બરમાવત બાજત હુંદલી વિવિધ પ્રકાર;
નૃત ગંધર્વ કરત પુલકત તનુ' મુયથ વીમલ ગાવેહિ નર નાર,
કિટ મુકટ સિર જડીત ખીરાજે કંઠ રક્તીક મણી મયકે હાર;
અંબર પીત શુદ્ધાવત સુદર ગુન ગાવે' શ્રુતી બેદ ઇતીહાસ,
શુર દુઃખ દ્રઢ કટે રઘુ કુલ ભયે કોટી ભાનુ' સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૧

પુંગવ કરન કુંડલ મકરાકત તીલક ઉદાર શુભાલનમે,
નિરખ કલાં કાંતિ રઘુબંકી રવિ રથ અટક રહ્યો ધનમે',
ભુવન ભુવન ચીત્રામચિત્ર કહું' સુંદરતા કયા બરનમે';
લતા તરૂ સિતલપે' કોકીલ કીલ કીલ નાદ કરે' બનમે'.
અવધ અવધિ બૈકુંઠ પુરિ સમ નૃપ હસરથ મન ભયે હુલ્લાસ,
શુર દુઃખ દ્રઢ કટે રઘુ કુલ ભયે કોટી ભાનુ' સમ તુલ્ય પ્રકાસ;

યુવતી સત્પ નૃપ હસરથ ધર મીલ ગાન કરે મધુરે સ્વરકે,
કૈકી નૃંદન ભરથ લખન રિપુશુદ્ધન ભયે શુભીતરકે.
કૈસલ્યા સુત રામચંદ્ર લઘુ લખન લેચલે નીખંગ ધરકે,
જનક રવિયંબર રચ્યો મીલે વહાં મહીપત કઈ ધારી સરકે;
કરબલ પ્રબસ અતુલ નૃપ હારે છુકે' ચાપમન રહે વીમાસ,
સુર દુઃખ દ્રઢ કટે રઘુ કુલ ભયે કોટી ભાનુ' સમતુલ્ય પ્રકાસ. ૩

નીસિવત નૃપ શસિ સમ લઘુ સોહત તેજ વંત' રઘુવંશ કુમાર,
શુજીત સિયમન અલીની નિરખ રઘુબર છબ પંકજ ઘોર ઉદાર;
રઘુબર કઠિન સરાસન ખંડે ત્રીભુવન ગરજ ચલ્યો ટંકાર,
સ્વ રવિ વાજી ચલે મચ તજ દિગજ ડાલત અહી મહી ધરનાર.
બીકલ ભયે સૂર અસૂર સકલ શુંદ્ર નાદ ભરાકર પામે ત્રાસ,
સૂર દુઃખ દ્રઢ કટે રઘુ કુલ ભયે કોટી ભાનુ' સમતુલ્ય પ્રકાસ. ૪

બેગી. નાદ શુંદ્ર પ્રગુપત આયે જનકસે' કરન લગે સંવાદ,
શંભુ સરાસન કઠન કિસી નૃપને' ખંડન કરકીનો નાદ;
લખન બીહાસિ કરે પ્રગુપતસે' મુની હોકર ક્યું કરત બીબાદ,
સરસે બચન લખનકે લાગે તીમી તીમી મુની સજે દરસ અઘાદ;

પ્રગુ પતિ ચાપ દીઓ અપનો છિનભરમે ચઢા લીઓ સુખરાસ,
સુર દુઃખ દ્રંદ કટે રધુ કુલ ભઓ કોટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૫

પ્રગુપતિ ભાની લીઓ મનમે અવિનાશી પ્રગટ ભઓ દિન દયાલ,
કરી કર ભેરી ખીનય રધુખરસે આજ્ઞાં માંગ ચલે તાકાલ;
તુર્ત પુછાઓ મુરત મંત્રલ મિલ પુરિજન ગાવત ગાન રસાલ,
સજ ગજનિ ખીઠવાઇ સિયા રધુખર ઉરડારી સીયા વરમાલ;
અનુચર અવધ પઠાઓ પત્રીકા પોહોંચી પલક નૃપ દસરથ પાસ,
સુર દુઃખ દ્રંદ કટે રધુ કુલ ભઓ કોટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ ૬

અવધસે આઈ ખરાત જનક પુર ગજ વાલુનકે સંગમે પ્રંદ,
આહર દે સિય સ્વ સુર પઠાવત આયે અવધ પુર ભયો આનંદ;
દસરથ નૃપ પ્રિય કૈકી સીયા કરી સુન્ય ભુવન ખેઠી મતિમંદ,
ખચનસે ખાંધ લીયો નૃપકો દરસાયો અતુલ કરકે આકંદ;
રાખ્યાખીસેક ભરથકો કરનો રાંમ લખન ખીચરે ખૂનખાસ,
સુર દુઃખ દ્રંદ કટે રધુ કુલ ભઓ કોટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૭

કૈકીકે સુન કુર. ખચન મહીપત મુર્છાગત ભઓ શરીર,
ફેર આજ્ઞા કહી અનુચરશે તુમ બેગી ખન ખીચરો રધુખીર;
સુની અવન ખંધુ લક્ષમન રધુખરશે કહે ગીરા ગંભીર,
પલ એક છિન કએશે તુમ ખીનમે રહુ અવધ ધરકે મન ધીર;
ખીલંખ ખચન કહે જનક સુતા પ્રભુ લીઓ સંગ સુનકે અસ્થાન,
સુર દુઃખ દ્રંદ કટે રધુકુલ ભઓ કોટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૮

અનુજ ખંધુ એખર સિયાં સતી સંગ લે બન ચલે સરાસનધાર,
ખર્ષ ચતુર્દસ ખાંસ ખસે ખન અસુરનકો કીનો સંહાર;
ગૈખી ગુર કહે ધન્ય ધન્ય પ્રભુ અવધ પુરી લીનો અવતાર;
સૂરકે સંકટ કટે સિમાવર, સદાસંત કહે જય જયકાર,
શૂન ગા રહે આનંદ રખે ગોવિંદલાલ ચરનનકી આંસ;
સૂર દુઃખ દ્રંદ કટે રધુકુલ ભઓ કોટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ ૯

કલિયુગના વર્તમાન વિષે.

(રંગત-ખડી. ૭)

ગયા ધર્મ પાતાલમે ઘુસકેં છાયા પાપકા અંધેરા.
 સમઝ સમઝ ચલનાં નિતીશે કઠન કલુકા હે પેહેરા, ટેક
 પ્રબલતાઈ હે અજબ કલીકી કીએ નીચ આચાર પ્રવીન;
 ઉંચ ભુલ ગએ કીયા કર્મકાં કલુને કરદી બુદ્ધમલીન,
 માયક ધરદિ સુમકે ધરમે દાતા બનકે બૈઠે દીન.
 દયા ગઈ દુનીયાકે અંદર કઠમ પાલના હે એકીન,

શેર.

શુર મરદાને હુવે કાહર કલુકી બલમે,
 સત્ય છોડાયા સતિકા શીયલકી સંભાલમે;
 દાંતકા સત સંગ ભુલાયા ચલાયા બદ ચાલમે,
 મરતહો શીરતે કુકર્મી ગઈ રહે ધન માલમે.
 સુનેન કીસકી કલુ કરનસે બુદ્ધમ બરા લસકા નેરા,
 સમઝ સમઝ ચલનાં નિતીશે કઠન કલુકા હે પેહેરા.

ઉંચ નિચકી કરે નોકરી ઉદર લીએ હોગએ આર્ધીન,
 લોંડ, બાજ જગ લુટકે ખાતે દુખ પાતે દુર્બલ ધન હીન;
 સાધુ શીરતે ભટક ભુખસે મીઝે ન ચાવલ મુઠી તીન,
 અધર્મી જનકે લાર ઉઠાને ડોલનકોં જબ લગે બુમીન.

શેર.

અધમ દેખ અતુલ માતુ ગંગ સ્વર્ગ સીધાએગી,
 બરન ચારોં કે ધરમકી સ્થીતિ નીતિ બાએગી;
 અસુરકે સબ રાજ્ય હો મર્યાદ સર્મ ન આએગી,
 દુખ પાકે સાધુ સંતકી તબીયત બડી ગભરાએગી;
 દીયા દાન દિજ નહીં લેતેયે સો મંગન હો દે ફેરા,
 સમઝ સમઝ ચલના નિતીસે કઠન કલુકા હે પેહેરા.

પરખેન રહેગી ઉચ નિચકી તુખમ ફેર હુવે નર નારી,
નિચકે મરમે તુલસી માલા દિજજન ને અજજા ધારી;
બઠા મચાયા શોર કલીને બડાઇ જુલમી વ્યભીચારી,
પુત્ર પીતાસે કરે લડાઇ લુગાઇ બસ હોંકે ભારી.

શેર.

બર્ખા રહી સુક્ષમ કલુમે યે વમાસા દેખ દ્યો,
પડે કાલ દુકાલ જીનેકી નીરાસા દેખ દ્યો;
ચરનકો ગઉ માતકોં ભીલતા ન ઘાસા દેખ દ્યો,
ઔખાર જખં કરતી બડાયે જુલમ ત્રાસા દેખ દ્યો;
રખે લાજ પ્રભુ ઉસકી રહેગી ઐસા જમાના યે ઠેરા,
સમજ સમજ ચલનાં નિતીસે કઠન કલુકા હે પેહેરા. ૩

ધરકે બગવે લેખ મહિરા પીને લગે કઇ ભોગ કરે,
ઐસે જગ ધુત્તે પાખંડી જીનકી સેવા ભોગ કરે;
બેદ માર્ગકોં ત્યાગ અન્ય ઇસ્તેાંકાં ભજન પ્રયોગ કરે,
સો ક્યુંકર ભવતુરે જુઠ નર બ્રહ્મ ક્રિયા ચોર ભોગ કરે.

શેર.

ન્યારે રહે સદગુરુ ગૈળી મોહ માયા ફંદસે,
બસતે સદા ખીયાબાન મે સુરતા લગી શોવંદસે;
હુરદમ જીનેકે સરન હીરાનાથ રહે આનંદસે,
કાલ કલયુગ દુર લાગે સંતકે ભય દંદસે;
ગોવિંદલાલ કંહે જ્ઞાન દ્રષ્ટીસે નીરખ નકર મેરા મેરા,
સમજ સમજ ચલન નિતીસે કઠન કલુકા હે પેહેરા. ૪

તુરાના ખ્યાલનો જવાબ છે.

(રંગત-ખડી. ૯)

શ્વતુરાક્ષરસે ચીનો પ્રહ્ન ન્યારા આકારસે ધ્યાવેગા,
શબ્દાતિતસે લીન જન છીન ભરમે દરસ દરસાવેગા. ટેક,
અનંત રૂપી અનંત નામી અનંત ખેલ રચાયા હે,
મત સમજો અક્ષરકા ઘડા લે નામ સંત ગુન ગાયા હે;
રૂપ રંગ રેખા નહીં જીનકી નહીં ક્ષીણમેમે આયા હે,
નહીં હે ઉંડકોં જરા મરન ઓર નાવો કિસીકા બચા હે.

શેર.

ખ્યાપીક ઘટ ઘટ પ્રહ્ન હે યે પંચ ભુતી સ્થુલ હે,
માયા અપાર નપાર જીનકા દ્રસ્ય સો મંજુલ હે;
કુલ વાટ ઠાઠ કના સમજ દુનીયાં અજબ સાગુલ હે,
સચ માંન ખેદ પ્રમાન હિ તેરી સમજમેં ભુલ હે;
સુક્ષ્મશે સુક્ષ્મ યે ભેદ જો ગુરૂ મીલે ખતલાવેગા,
શબ્દાતિતસે લીન જન છિનભરમે દરસ દરસાવેગા. ૧

અવ્યય પ્રહ્ન કુટસ્થ સનાતન નિર વીકલ્પ કેંહ લાયા હે,
હે એક ઓર અનંત દ્રસ્ય ચૈતન પ્રકાસવત્ છાયા હે;
ત્રિભુજા તીત રહિત પ્રહ્ન નાં ઘડા ન કીને બનાયા હે,
સમજ સાર ખેદોક્ત ચાર ખરનન કર પાર ન પાયા હે.

શેર.

સહસ્રાનંશૈ શેસજી ખર્નન કરે કિરચારકે,
ગીરજાપતિ શંકર જતી જપેં ગરલ કંઠમે પ્રારકે;
રટતે હે નામ સુરેસ ઇંદ્રાશનપેં આસન મારકે,
સનકાદિ વીધિ દીનેસ અનુચર હેવો સરજન હારકે;
ભજ એસેં અવિનાસી અનંધડ ભવ સાગર તર જાવેગા,
શબ્દાતિતસે લીન જન છીન ભરમે દરસ દરસાવેગા. ૨

નીજ જનહિત સત્યીદા નંદ નીર્ગુન ચોવીસ અવતાર લીધા;
 હર્મ સ્થાપન કરન અધમ જન અસૂરનકો સંહાર લીધા,
 ખેદ ચુરાયા સખા શૂર જખ કચ્છા રૂપ હરિ ધારલીધા,
 પ્રગટ સ્થંભ નરસિંહ રૂપ ધર હીરાના કંસકો મારલીધા.

શેર.

યદુ વંશમે' ગોકુલ જનમ ધર કરપે' ગોવર્ધન ધરે,
 ગૌપાલ નંદકેલાલ કહાએ ધ્યાન સૂર મુની જન ધરે;
 વરાહ રૂપ અનુપ ધૂર ધરની કે તોલ દસન ધરે,
 સુર દુખ હરન મછ રૂપ સો ઉદધી મથન કારન ધરે.

આગુન નિરગુનકે ત્રિગુની માયાકે ખીચ અથડાવેગા,
 શબ્દાતિતસે ભીન્ન જ્ઞાન છિનભરમે દરસ દરસાવેગા.

ધર વામન લઘુ રૂપ ખડે જ દાનિંબલીકે દ્વાર હરિ,
 કરંસરામ અવતાર ઉતારે સહસ્રાર્જુન ભુજભાર હરિ;
 રઘુ કુલમે રામા અવતાર લીએ સુરકો કષ્ટ નીવાર હરિ,
 રૂપ અનંત કધું જુને સંત ભજે નીરંજન નિરકાર હરિ.

નિસંકે બુધ ન કલંકે દિર્ઘ અવતાર હે દૈયાલકે,
 અંસા અવતાર હે ભીન્ન ચતુરાદાસ કહો પ્રતિપાલકે;
 કથ ખ્યાલ ગાતે લાલસિંગ ગૌખી ગુરૂકે ખાલકે,
 મતમંદ તજદે પ્રંદ સુનયે જવાળ તેરે ખ્યાલકે
 ગોવિંદલાલ કહે જ્ઞાન મીલેગાં જખ અનઘડ તું ગાવેગા,
 શબ્દાતિતસે ભીન્ન જ્ઞાન છિનભરમે દરસ દરસાવેગા.

તુરનાં ખ્યાલનો જવાળ ખીજે સંનત્દાર.

(રંગતં-ખડી. ૬)

અં અક્ષર હે હર્ષ સમજ ઓંકાર નજર નહી આવેગા,
 ન કારકે શું લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમજાવેગા; દેક

ધ કાર ઘાટ ઘડેમે' ન્યારા જનકા સંકલ પસારા હે,
 ડ કાર ડમ ડગ તાર બ્રહ્મકા અપરંમ પાર અપારાહે.
 લ લ સારયે હર્ષ ચાર ચીનન ક લીચે ઉચ્ચારાહે,
 ગા તે હર્ષ તુંમ દોકે બતાદો ઘરકા મતા તુમહારાહે;

શેર.

દે તેહા સબકેાં જ્ઞાન કહેતેહો ચે સંકર હે તુરા,
 પા રસ મીલા નહી હે તુંમે કહો કાનસા નરહે તુરા;
 ર ચનાં ત્રીશુનકી સુન શુનિ રહેતે કાહા પર હે તુરા,
 ભ રમમે બુલે ફિરો જરકસી ગોહર હે તુરા.

જ મકિંકર આખર લેખાયગા જખ દીલમે પસ્તાવેગા,
 નકારકે શુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમજાવેગા. ૧

ન રહેહીમે ચૈતન અનંધડ ઘડિ પાંચ રંગકી કાયા,
 ક લા પ્રકાસ અવીનાસ બીચ નારાયન રૂપ ભગવા છાયા;
 ર મે પ્રગટે દેખો ઘટ ઘટ ખ્યાપક અસંખ જનકિં માયા,
 ભ રાજાન દરિયાવ ગુરૂને દિલ દરપનમે દરસાયા.

શેર.

બ રાહ મીન કમઠ વોહી નરહર વોહી વામન વોહી,
 બ સીકે ધર નંદલાલ વો સરજનવો જગ કારન વોહી;
 ધ ન જન્મ અવધલીઓ વોહી સુર કષ્ટે દાલન વોહી,
 ન કલંક વોહી કુઠાર ધર વોહી બુદ્ધ: નીરંજન વોહી.

શે ૫ પાર નહિ પાયા મુખસે શુન ગાયા ક્યા ઓર ફેાઇ ગાવેઆ,
 નકારકે શુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમજાવેગા. ૨

છુ પેન પારખ લગે બુલેકો તો પલમે અકસિર બને,
 ટે ક સંતકિં એક જ્ઞાન અભિસેક ગીરા ગંભીર બને;
 રા ફલ હોવે ચતર ગુરૂ ગમ મીલે જહાંમે પીર બને,

ગો થે ખાતે જ્ઞાન બીના મુર્સદ બીન ચાહે ફકિર બને,

શેર.

વિ ધી બીસ્તુ મહેશ્વર તિન એક નિર્ગુન જન હયો,
 દ રસાએ આનન તિન દત ગુરૂસે એકહી માન હયો;
 ભા મુદા ખટ શાસ્ત્ર ચારો બેદંકા બૈયાન હયો,
 લ ગ બય સચા રંગ જબ સત સંગ કર પૈયાન હયો;
 કે હેની કથેનાં તરે રખે રહેની સો પરમ પદ પાવેગા,
 નકારકે સુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમજાવેગા. ૩
 જ્ઞા નકી કુચી ગુરૂ લગાવે મેહરસે હીદે તાલેમે,
 નં ઝરમે આવે અગમ નિગમ સંતોકે સુધારસ પ્યાલેમે;
 મી લે જ્ઞાન વૈરાગ્ય લગે વો ફસે ન મોહકે જલેમે,
 લે હેર ધ્યાનમે ચડે બડે અલમસ્ત બને મતવાલે મે-

શેર.

ગુ રૂ દતકે ખાલ ગૈબી સિદ્ધ ક્રિયા પુરન લએ,
 રૂ બરૂ મીલ ગએ ગુરૂ જ્ઞાનોસે નિર્મલ મન લએ;
 ગા મસે ભર પ્યાલા અજર જીને પીયા અમર તન લએ,
 મ તા પાખડ ચોર કોઈ ગાતે સો ગાંફલ જન લએ;
 શે હેલ તરો ભવ સિંધુ લજે અનઘડ વો પાર પોહોચાવેગા,
 નકારકે સુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમજાવેગા. ૪

સન્યાસાચાર્ય પ્રબોધામૃત—સિંહાવલોકન.

(રંગત-ખડી. ૧૦)

સુખ રાસી સંતન ભય ભંજન અનજ દુરધર હે સન્યાસ,
 સન્યાશી પદ સોધ ગુરૂ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ ટેક.

સુખ રાગીકે સહસ્ર નામસો સહઆનનસે લેવે શેષ,
શેષ સદાશિવ શંકર સુર સન્કાદિઆદી રટે સુરેસ;
સુરેસ શશિ દીનેસ ખગેસા નારદ સારદ વિધી શમેસ,
શમેસ ઉનકે અનુચર જનો સિદ્ધ સાધનસે જાએ સ્વદેસ;
સ્વદેસ મિલના હે મુસ્કલ પહેલી ધારન કર લ્યો સન્યાસ,
સન્યાસી પદ સોધ ગુરુ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ૧

સુખરાસી વિજ્ઞાન અસિં પદ નાસી સ્થુલકા તજદો સોસ,
શે સદગુરુકિ કપા હોએ જંખ ફાંટીક અધનાસે સિરદોસ;
સિરદોસી નંદિક અજ્ઞાની કયા જાને અનુભવ સંતોસ.
સંતોસિ વૈરાગ્ય મુલશે સત સંગતસે ચડે સહોસ;
સહોશ રખ જ્ઞાનામ્રત ચખના ચતુર્પ્રકારી હે સન્યાસ,
સન્યાસિ પદ સોધ ગુરુ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ૨

સુખરાસી સદગુરુ અવિનાસી ઝોંકારસે લાએ સૌ સાસં,
શાસતર ખટમે સોધ કરો તુમ તર લ્યો ભવસિંધુ શાખાસ;
શાખાસિં હે સંત જનોકો યુગમે રહે ગઈ જીનકી સ્વાસ,
સ્વાસ અખર સો ઇસ દુનીયામે કર દસ ઈંદ્રી નિયમ સમાસ;
સમાસ સાર અસાર કંઠન રહેનિ પાલનકા ધર ન્યા,
સન્યાસી પદ સોધ ગુરુ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ૩

સુખરાસી સહાયક ગુનનાયક ગૈળી ગુરુકા જ્ઞાન શરસ,
શરસ સાહેરી ઉસ્તાદોડી સમજ ખડી રહેલી શાલસ;
શાલસસે જાનેમે મજાહે ભેદ ગુપ્ત કોઈ જાને શકસ,
શકસ સર્વ વ્યાપિક સનાતન સાક્ષી રૂપ રહે સરવસ.
સરવશ અનંદ કંદ સત્યિદાનંદ લાએ ધર મન સન્યાસ,
સન્યાસિ પદ સોધ ગુરુ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ; ૪

શ્રીકૃષ્ણ તથા મહેષ વિષે અલીન લેક—તુરા વાલીના ખ્યાલ ઉપર,

(રંગત-ખડી. ૧૧)

મહાદેવ ઐર શ્રીકૃષ્ણનજી ઉન દોનુકા એકજ રંગ,
 શ્રીકૃષ્ણ સંગ રાની રાધીકા મહેષ સંગ ગૌરાં અર્ધંગ,—ટેક
 ઉનકોં ઓઢન પીલાપિતામ્બર, ઉનકોં ઓઢન મૃગછાલા;
 ઉનકે કાનમે કુંડલ ઝલકે ઉનકે કાનં મુદ્રાવાલા,
 ઉનકે ગલે મુક્તાકી માલા ઉનકે ગલેહે રૂઢ માલા.
 ઉનકે નીકટ નારદ મુની રહે તે ઉનકે સંગ ગનપત ખાલા,
 ઉને ગરૂડપે કી અશ્વરી, ઉને નંદીકા ખેચા તંગ;
 શ્રીકૃષ્ણ સંગ રાની રાધીકા, મહેષસંગ ગૌરાં અર્ધંગ. ૧
 ઉનકે બદનપે લેપન ચંદન, ઉનકોં રમીહેં ભસ્મ અંગ,
 મોર મુકટ ઉનકે શીર ઝલકે ઉનકી જટા બીચ ઝલકે ગંગ;
 ઉનકે સંગમે જ્વાલ ખાલ, રહે ભુત ભૈરવ ઉનકી સંગ,
 ઉનકી મનોહર મુરત સાંવરી, ઉનકીમુરતહે ગૌરે રંગ.
 ઓતો પાવતે માખન મીશરી, ઓતો ચાવતે સુંકી લંગ,
 શ્રીકૃષ્ણ સંગ રાની રાધીકા, મહેષ સંગ ગૌરાં અર્ધંગ. ૨
 વીંનુ બજા રહે મધુર બૌસરી, બજાતે ડમરૂ ત્રીપુરાસી,
 ઉનકે પાઉમે પેજન છુમકે, ઉનકી ખડાઉ મહા અઢકારી;
 શ્રી કૃષ્ણ ગોવર્ધન ધારી, શિવશંકર ગંગા ધારી,
 ઉનકા શસ્ત્ર હે ચક્ર સુદરશન, ઉનકા ત્રિશૂલ શસ્તર ભારી;
 ઉનકે અંગ સુંદર આભુક્ષન, ઉનકા લીપટે શેષ ભુજંગ,
 શ્રી કૃષ્ણ સંગ રાની રાધીકા, મહેષ સંગ ગૌરાં અર્ધંગ. ૩
 શ્રી કૃષ્ણ બૈકુંઠકે ખાશી, મહાદેવજી કૈલાશી,
 ઉનકા ધામ હે પુરી દ્વારિકા, ઉનકા ધામ સુંદર કાશી;
 ગૌબીનાથ ઉસ્તાદ કહે, દ્વા એકી બ્રહ્મ હે અવિનાશી,
 ધર અનઘડકા ધ્યાન ચેત ઇનસાન, કટે ચમકી કાશી;
 લાલસિંગ કહે ખ્યાલ સલામે કઈ શાહરકે છીને ચંગ,
 શ્રી કૃષ્ણ સંગ રાની રાધીકા, મહેષ સંગ ગૌરાં અર્ધંગ. ૪

રંગત-છોટી.

શ્રી રમાયતિ ચરિત્ર--સુભ લક્ષણાર્ક બોધ.

(રંગત-છોટી. ૧)

રાવન રાજને ટેક ટાલી સંતનકી,
ઉન્ને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી. ટેક.
રાવને ક્રિયાયા રાજ્ય અમલ અભીમાની,
ખૂબ સમજતી મંદોહર ઉનકી રાની;
ઉને અભિમાનમે ખાત ન કીનકી માની,
મત ખિંચકે કીની સારે કુલકી હાની;
ઇસ તરેહ માનો મગરૂરી તને જોખનકી,
ઉન્ને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી.

છલ કીયા ઉને મૃગ, કંચનકા બનવાયા,
મૃગલેકુ નિરજ સીતાકા મન લલચાયા;
કંચનકી સારી દેખી અગકી કાયા.
ચોલી પહેરેનકુ સીયાજીકા મન લાયા;
કહે સીતા સ્યામ ત્યારી કરો પૂગ મારનકી,
ઉન્ને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી.

જળ રામચંદ્રજી મૃગ મારનકુ ધાએ,
મૃગ મારા વો મૃગને લક્ષ્મનકુ બુલવાએ;

લક્ષ્મન ખચે રાવન લિક્ષા લેનકેં આચે,
લિક્ષા. હેને ગઈ સિંધા ચુરાકર ધાચે;
ઐસી બુદ્ધિ હો ગઈ દુષ્ટ રાવનકી,
ઉને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી.

૩

સીતાજી વારને રામને કરી તૈયારી,
સમુદ્રકે ઉપર શિલ્પા કૃત્યરકી તારી;
રામ લક્ષ્મણ હોનું ધનુષ લે લીએ. ભારી,
રહી સંગમે જીનુંકે કપિ કટક અધારી;
સખ કટક દેખકે શુદ્ધ ઉડગઈ દશાનનકી,
ઉને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી.

શુદ્ધ કરકે જીતે સીતાજીકેં વારે,
વહાં રાજ વિલિષણકેં બક્ષે હેં સારે;
સુગ્રીવકે કારન વાલી બલીકેં મારે,
ચલે રામચંદ્રજી અસુરકેં સંહારે;
સંકટ કાટે શુદ્ધ લીની કઈ ભકતનકી,
ઉને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી.

૫

ગુરૂ ગૈબીનાથ સદ્ગુરૂ હમારે જ્ઞાની,
જ્ઞાનોકી ફેંકે સમશેર ભગે અજ્ઞાની;
મેફલમેં સુન્નાઈ રામ કથાકી બાની,
ઈસ બાની મૃદુલકેં કોઈ બીરલે મેચાની;
કહે ગોવિંદલાલ સેવા કરંદ્યો સંતનકી,
ઉને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી.

૬

શ્રી કૃષ્ણ ચરિત્ર—બહાર હોલીની.

(રંગાત-છેટી. ૨)

સખ જ્વાલ બાલકે સંગમે શ્રીરે મતવાલા,
કુંજનમે ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા.
સખ સખીયનકી હીલ મીલકે આઈ ટોલી,

ટેક.

કંઈ તરોંહ તરોંહ રંગકી ભરલ્યાઈ મઠોલી.
મન મોહનસેં ખેલનકોં નીકલી હોલી,
સંગમેં ભર ભર લીની ગુલાલકી ઝોલી;

દાદરો.

ખડે જહાં કૃષ્ણ કનાઈ, રંગકી પીચકારી ચલાઈ,
ગુલાલ લાલપેં છાઈ, હોલીકી ધુમ મચાઈ;
કયા સચી ધુમ દેખનકોં ચલી ધુજબાલા,
કુંજનમેં ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૧

ભર ભરકે કુમકુમા ફેંકે કૃષ્ણ મોરારી,
ચોતરફ સખીને ઘેર લીનો ગિરધારી;
પટ ભીંગાયે સખીયાં રંગકો ડારી ડારી,
ગોલી મીસાલ-સી છુટ રહી પીચકારી.

દાદરો.

ભઈ રંગ ગદ્દ તન બદન, જોખનમેં મન્ત હે મદન,
ભરી ગુલાલસેં તદન, રહી આપસમેં દે સદન;
બહેચલા નિકલ ધરનીપેં રંગકા નાલા,
કુંજનમેં ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૨

પટપેં છાંટનકોં કેશર ચંદન ઘોલી,
ઘોલી જરીયાની રહી જોખનપેં ચોલી;
નકબેશર ગોહર દૂટી માલ અનમોલી,
ખેલાન બની એસે રંગ ઢોલી ઢોલી.

દાદરો.

ભયો ઘરઘર અનંદ ઉમંગ, બજે કંઈ ચંગ મૃદંગ ઉપંગ,
બસંતી ગાયે રાગ રંગ, કરે કોકિલ કલા બિહંગ;
ચલે યોગી દરશન તજ આસન મૃગછાલા,
કુંજનમેં ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૩

હારી સખીયો કહેતી આપસ આપસમે,
 ગઈ શુદ્ધ બુદ્ધ તનકી બીસર પ્રેમકે બસમે;
 શુરૂ જૈબી મસ્ત રહેતે હે પ્રભુકે યશમે,
 હોલીમે લાલસિંગ ભીંગે જ્ઞાન રંગ રસમે;

દાદરો.

રચ્યો ક્યા કાગ બિહારી, કલા ઉનકી હે અપારી;
 મુજે ધુન ઉનકી હે પ્યારી, ચડી હે જ્ઞાન ખુમારી;
 કહે ગોવિંદલાલ પ્રભુ દીને દરશ નંદલાલા,
 કુંજનમે ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા.

પરિશ્રદ્ધ સર્વાત્રયામી વ્યાપક વિષે.

(રંગત-છોટી. ૩)

ગુજરાતી—બત્રીશ હુકમી

કું કાગડદી કરે ઘન નૃત રાગ રંગ છાયા,
 ખું ખાગડદી ખોજ કર ઘટમે આપ સમાયા. ટેક.
 ગું ગાગડદી ગોવર્ધન કરપે લીનો ધારી,
 ઘું ઘાગડદી ઘાતકી માસી પૂતનાં મારી;
 નું નાગડદી નિરંજન હુવે બડે અવતારી,
 ચું ચાગડદી ચંરનમે રહે રાધિકા પ્યારી;
 છું છાગડદી છટા છબ ત્યારી રંગ જમાયા,
 ખું ખાગડદી ખોજ કર ઘટમે આપ સમાયા.

જું જાગડદી જીતનાં કામ કોષ અહંકારી,
 ઝું ઝાગડદી ઝોલે ખાય રહી આલમ સારી;
 નું નાગડદી નામ રટ પરિશ્રદ્ધ ભય હારી,

૮ં ટાગડદી ટેક રખ લીએ હે ભક્ત ઉગારી;

ઠં ઠાગડદી ઠાકમે વૃથા કયું જન્મ ગમાયા,

ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા.

૨

ડં ડાગડદી ડર શિર જખર કાલકા ભારી,

ઢં ઢાગડદી ઢાલ સંતકી પકડો હરખારી;

નં નાગડદી નિરંતર લગી જીવંતી યારી,

તં તાગડદી તરે ભવસાગર દર એર નારી;

થં થાગડદી થુલમે ચૈતન રૂપ રમાયા,

ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા.

૩

દં દાગડદી દયા દિલકી મત દેના ડારી,

ધં ધાગડદી ધર્મકે લેનો મૂલ ખિચારી;

નં નાગડદી નામકી મહિમા અપરંપારી,

પં પાગડદી પ્રેમકે બસમે કૃષ્ણ મોરારી;

ફં ફાગડદી ફેલી શકત ત્રિગુણ મં માયા,

ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા,

૪

બં બાગડદી બંદગી કરસજ જ્ઞાન કટારી,

ભં ભાગડદી ભકતકો સંકટ હેત નિવારી;

મં માગડદી મોક્ષકી રહેની રાહુહે ન્યારી,

યં યાગડદી યુગલ સમજે ઉતકી અખત્યારી.

રં રાગડદી રટે કઇ ઇંદ્રી દશ દમાયા,

ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા;

૫

લં લાગડદી લીખાહે બેદ પુરાન અઠારી,

વં વાગડદી વંદુ શુરકે ચરન પખારી.

સં સાગડદી સિલ ને સુરતાકોં સનગારી,

હું હાગડદી હટ ચલ તું કયા જાને દારી
 ફાં ફાગડદી ફત્રી જોવિંદલાલ ગુંન ગાયા,
 ખંખાગડદી ખોજકર ઘટમેં આપ સમાયા.

ખ્યાલ ધનનો અધર.

(રંગત-છોટી. ૪)

કું કાગડદી કરે સિધ કાજ આદ ધન રાજ,
 ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ અટ ગાજ.-
 ગું ગાગડદી જ્ઞાન ગીતાકા નિર્ણય કરના,
 ધું ધાગડદી ઘેર લે કાલ ધ્યાન એક ધરના;
 નં નાગડદી નેક નેકિસે કરકે તરના,
 ચું ચાગડદી ચતર ધનસાનકે ડરસે ડરના;
 છું છાગડદી છેલ ક્યા છટા છત્ર સિર છાજ,
 ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ અટ ગાજ.

જં જાગડદી જકત જજતાકી કલા ન્યારી હે,
 ઝં ઝાગડદી ઝલક 'જનકીમે' ખલક સારી હે;
 નં નાગડદી નેકી કર જહાંકી સરદારી હે,
 ટં ટાગડદી ટલી નાં ભય એ અખત્યારી હે;
 ઠં ઠાગડદી ઠેર રખતે નિજ જનકી લાજ,

ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ અટ ગાજ.

ડું ડાગડદી ડાલ ઇસ તરેહું ખ્યાલ હક્કાની,
 ઢં ઢાગડદી ઢલકતી ભય અરે જહંગાની;
 ણું ણાગડદી જુકારાદી અંખંડ હે ધ્યાની,
 તં તાગડદી તાર લે સાર જ્ઞાન ધૃત છાની;
 થું થાગડદી થકે ક્યા જહી સતીકી ખાજ,

ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ અટ ગાજ.

દં દાગડદી દરસન ઘટ અંદર કર લેના,
 ધં ધાગડદી ધબ ધારીકે ધ્યાન ધર લેના;
 નં નાગડદી નાથકે સરન નિરંતર લેના,
 યં યાગડદી યગ્નસિદ્ધ સાધ લક્ષ હર લેના;
 રં રાગડદી રટન રસનાસે સદા કરતા બા,
 ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝટ ગાબા.

૪

લં લાગડદી લગેગા રંગયે સત સંગતસે,
 શં સાગડદી શંસય હરે તરે કંઈ સતસે;
 હં હાગડદી હરિસંકર કહે ઈસ તાકતસે,
 ક્ષં ક્ષાગડદી ક્ષત્રીલાલ લહે સરીયતસે,
 ત્રં ત્રાગડદી ત્રાસ તજ સરન સતકે આબા;
 ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝટ ગાબા.

૫

—————:૦:—————

પંચીકરણ-પંચ વ્યાખ્યાન:

(રંગત-ખડી. પં)

અંધા હોય દેનકેં કયા દરપન દીખંલાના,
 હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના;
 નિષકામ કરમ કર નિર્મલ રૂપના મનકેં,
 સત્યજિહ્વાનંદ ખીજ રૂપ જાન ચૈતનકેં.
 વિખ્યાદી ગરલ સમ જામ સુધ્ધ લેહનકેં,
 અક્ષય અકીય નિરલેપ નહીં લેપનકેં;
 દેહી વિકાર રૂપી તત્વ પંચકા માના,
 હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના.

ટેક.

૧

અંતી મંશ નાહી ત્વચા રોમ ગીન દેના,
 પંચો પૃથ્વીકે ભોગ જવાબ સુખ લેના;

બોર તેજકે પંચો ભાગ સુનો સખ કે'ના,
કહુ' ખોળ મોજમે સદા મગન હો રે'ના;
આલશ, કાન્તિ નિદ્રા ક્રુધા તૃષા સુન જાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૨

મોહ શોક ક્રોધ ભય કામ જીનોને જીતા,
એ ભાગ ગગનકે ખીરલા જન કોઈ ચી'તા;
લે ઝેરકોં કૌશર જાન જાન કયુ' પીતા,
ખટ શાસ્ત્ર શોધ કર દેખ ભાગવત ગીતા;
સખ સચા જુઠ અજાનીકોં સમજાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૩

પ્રશારન ધાવન ચલન વલન અંકુચન,
પંચો ખીલાગ ચે વાયુ તત્વકે ગાયન;
મલ મંજન કરકે કબજે રખો અપના મન,
તત્વોકો ચીન નીરીઆલા સખમે ચૈતન;
એક દરશ પ્રભુકા ફકત ચીતમે ચઢાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૪

સુક મુત્ર શોણીત લાર સ્વેત કહેલાવે,
પંચો ખીલાગ ચે જલ તત્વોમે આવે;
ગુરૂ ગૈખીનાથ ઉસ્તાદ જ્ઞાન ખતલાવે,
કથ ગોવિંદલાલા છંદ ગુરૂ ગમમે ગાવે;
કહે હીરાનાથ ચંગપે પચરંગી ખાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૫

• તુરાના ખ્યાલ ઉપર જવાબ.

(રંગત-છોટી. ૬)

મત જનતું મહારી સંતજનોકા સંગકર,
કયુ' અકલ ગુમાંતા કૌડી કૌડી મંગકર—
મેં પુછું અવલ તુરા કીસકોં કહેતા હે,

ટેક.

શાસ્ત્રકે મુદ્દેસે જવાળ નહિ દેતા હે.
કયું મનીમે કુળા મગરમસ્ત રહેતા હે,
તું નિરંકારકા નામ નહિ લેતા હે,
મીસરી સે શયુન કુછ મુનાકે મેશીલ દંગકર;
કયું અકલ ગુમાતા કૌડી કૌડી મંગકર.

૧

સખકે ઘટ ઘટમે ગાવે બળવે અનઘડ,
કઈ ગાન તાનસે નાચે નચાવે અનઘડ;
તુરેકું દારપે બા લટકાવે અનઘડ,
નિરંકાર કીસઠી નજર ન આવે અનઘડ.
કુછ સમજ જ્ઞાન કસ કમરકોં અપની તંગકર,
કયું અકલ ગુમાતા કૌડી કૌડી મંગકર.

૨

એક પાંચ તત્વકા બીજ ખોજ શાસ્ત્રરકોં,
નહિ મીલે જવાળ જલદીસે સરક બા ધરકોં,
ધર ધ્યાન સમરલે અનઘડ અજર અમરકોં;
મોહ મમતા મનકી છોડ કાલકે ડરકોં,
સંતોકે ચરન જલ ધોકે જ્ઞાન પી ગંગકર,
કયું અકલ ગુમાતા કૌડી કૌડી મંગકર.

૧

ગુરુ ગૈબી મસ્તકા જ્ઞાન બાન છૂટા હે,
મેશીલકે અંદર ખ્યાલ તેરા તૂટા હે;
હુઈ નેત્ર તુમારી બંધ હૃદય કૂટા હે,
ચંચ ઔર નિશાન દો તુરેકા લૂટા હે;
ઠહે લાલસિંગ ઇશ તરેહ ખ્યાલકે રંગકર,
કયું અકલ ગુમાતા કૌડી કૌડી મંગકર.

૪

—:૦:—

લક્ષિત પ્રયોગ વિષે.

(રંગત-છોટી. ૭.)

લજ દિનાનાથ હે સદા દિનકે પાલક,
તબ અહંકાર કુલ કૃના હે સારી પાલક—
ગદ કામ કોધ હે વિકાર સખ માયાકા,

ટેક.

પલ એક ભરોસા નહીં કલિપત કાયાકા;
ધર હૃદય ધ્યાન કૌશલ્યાકે બાયાકા,
તજ દે આશ્રય ઇંસ માયાકી છાયાકા;
વો ભક્ત ઓધારન સદા કષ્ટકે ટાલક,
તજ અહંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક.

૧

વો વિશ્વપતિકી ગહન ખતિ ન્યારી હે,
કઈ ઉનકે ભજનમે તપતે તપધારી હે;
જે ભજે ન ઉનકી જીદંગી અફલ સારી હે,
વો પુરન પ્રદ્ધ ઘટ ઘટમે અવતારી હે;
વો ત્રિગુન સ્વરૂપી ખાલકકે હે માલક,
તજ અહંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક.

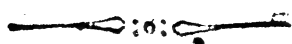
૨

ભક્તિસે તર ગઈ ગુનકા શુક પઢાતી,
હે નવ પ્રકારકી ભક્તિ હમે બહુ ભાતી;
મહીમા ઉનકી મુખસે કુછ કહી ન જાતી,
ભક્તિસે તરે ઉત્તમ કનિષ્ઠ કઈ જાતી.
વો દયા ભક્તપે કરે સદા દૈયાલક,
તજ અહંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક.

૩

ભક્તિકી પાલની રહેની બડી કઠીનહે,
મનકી ખળના તજ દેની બડી કઠીનહે;
ભક્તિમે આરત સેહેની બડી કઠીનહે,
ગુરૂ ગૈબીનાથકી કહેની બડી કઠીનહે.
ગુન જાતે ગોવિંદલાલ ગુરૂકે ખાલક,
તજ અહંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક.

૪

ગંગાજી—મહીમાં

(રંગત-છોટી. ૮)

અદ્ભુત ઓદ્ધારની માતૃ ગંગ મહારાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.—

ટેક:

થે સમ રાયકે સાઠ હજાર સંતાને,
ઉને અશ્વ યજ્ઞ પ્રારંભ કીએ બલવાને;
અવનીપે અશ્વકોં લેકે ચલે પ્રીરાને,
છલ કીયા ઈંદ્ર હર લીંઝા અશ્વ સુન જાને;
લે અશ્વ ગયા પાતાલમે મુરેશ દાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૧

વો અશ્વ ઈંદ્રમે બાંધે કપીલ આશ્રમમે,
સુત સાઠ હજાર લગે શોધન અશ્વકોં ગમમે;
ધરનીપે પતા મહીં પાયા કુલ આલમમે,
જખ બુરી ફેડને લગે બલી એક દમમે;
ગમ્મે પતાલ દેખે અશ્વ ચોર એક ધ્યાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૨

ઋષિ કપીલ જૈઠે થે વાં સમાધી ચડાકે,
સખ ઉનસે કહેને લગે હે કોધ બડાકે;
સુન અશ્વ ચોર કયું જૈઠા ઢોંગ લડાકે,
યું કરકે કીનો લતા પ્રહાર અકડાકે;
ખુલી અખીયાં ઉનકી હુવે ભસ્મ વેઠા પ્રાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૩

વો ભસ્મ હુવે સો પ્રહત યોનીકો પાંચે,
એક અપ્રજ્ઞાત શો નીકટ કપીલકે આંચે;
કર જોડ રતુતિ કરકે દીન બચન સુનાયે,
કહો કેસે મોક્ષગત પાવે માતૃકે જાયે;
કહે મુની ગતિ હોય આવે ગંગ અઘહાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૪

ઉસ કુલકે સમ હુવે શાન્ત તપસ્યા કરકે,
જદ નૃપ ભાગેરથ ભયે ધૈર્ય સદ ધરકે;
અજપે તપ કીનો સુખ દારા પરહરકે,
હો ગયે પ્રસન અજ કહેતે ગીરા ઓચ્ચરકે;
મન ઇચ્છા ફલ વર માંગ ત્યાગ તપ જ્ઞાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

નૃપ ભાગેરથ કહે સ્તુતિ સુનો ચતુરાનન,
શ્રી માતુ ગંગ ભૂ ભેજે કરો જન પાવન;
અજ કહે ગંગકી ધારા પ્રબલ હે વિચ્છન,
સો ઝીલે ધાર કેલાસપતિ ત્રૈલોક્યન;
દ્રઢ સત્ય ખાતયે ભાગેરથીને બની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

ફેર જાકે તપસ્યા કીની અતુલ શંકરપે,
મથુપાલ પ્રસન હુવે ભાગેરથ નૃપ નરપે;
કહે ઉમાસ્યામ ગંગ ગીરેગી જળ ગીરીવરપે,
મે ધારા ગંગકી ઝીલ રખુંગા શરપે;
શ્રી ગંગે ગર્વે મન ધરે માતુ કલ્યાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

મહેશ્વર લેકે જાઉં પતાલ ખાર પ્રબલમે,
કેલાસપુરિ ધર દઉં પતાલકે સ્થલમે;
ત્રિપુરારી ત્રિકાલી દેખા ધ્યાન અચલમે,
શિર જંટા ખડાઈ હે અનંત એક પલમે;
ગીરીધારા ગંગા શીવ જટાકે બીચ સમાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

ફેર ભાગેરથને કીની સ્તુતિ સંકરકી,
જળ છોડી જટા લટ હે અગાધ ગત હરકી;
છુટી ત્રૈધારા શો ત્રૈલોક્યમે સરકી,
સહિમા અપાર ત્રીભુવન બધ દ્રવ્ય અક્ષરકી;

આગે ભાગેરથ પીછે ગંગ હુલસાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૬

બૈઠેયે રહામે ઋષિ એક તપ ધારી,
ઉનકેં ભાગેરથ કહેને લગે પુકારી;
તુમ ઋષિજી ઉઠો આતા ગંગ જલ ભારી,
રહા છોડ કરો તપ સુનહ્યો ખીનય હમારી;
નહીં માની ઋષિને દેખા પ્રબલમે પાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૧૦

સખ જલકે એક આમન કર પાએ ઋષિને,
તપકે પ્રતાપ બલ શો દરશાએ ઋષિને;
વો ભાગેરથ નૃપ દિન બનાએ ઋષિને,
નૃપ દિન બચન સુન કરાક્ષ લાએ ઋષિને;
જંગાસે નિકાલી ગંગ સુતો તુમ બાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૧૧

હુવા સાઠ હજારકા મોક્ષ ગંગ આનેસે,
ખીન માગે ફલ મીલતા ત્રવેની નહાનેસે;
ગુરુ ગૈબી પાવન હુવે શુચસ જાનેસે,
કહે લાલસિંગ કંઈ અદ્ભુત તરે બાનેસે;
કહે ગોવિંદલાલ ગંગ કલીમે મોક્ષ નીશાની,
જનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.

૧૨

આશ્કી બહાર.

(રંગત-છોટી. ૬)

લટકેમે લીપટ દીલ લટમે લટકા મેરા,
ગુલ ખોલ ગુલાબી પટ ઘુંગટકા તેરા.—
શૈલાહુ સખુન સુન મહુર સટકા મેરા,
ચાલક ચાલ ચાતરીકા ચટકા તેરા;

ટેક.

ફાળલ દીલ ફસ પ્રદેમે ફટકા મેરા,
 ઝલઝલા ઝલકતા તેગસા ઝટકા તેરા.
 જોલા પનમે મન જુલા લટકા મેરા,
 ગુલ ખોલ ગુલાળી પટ ધુંગટકા તેરા.

૧

રાંઝેસ રીવાજ. રહાહે રટકા મેરા,
 પલ પલકા પરદા ઉઠા કપટકા તેરા;
 ખુખીમે ખુશ કર ખુલાહે ખટકા મેરા,
 છોડ મકાં છેલ કમ લાખો. છટકા તેરા.
 અબ ઇમાં તેરી ઉલફતમે અટકા મેરા,
 ગુલ ખોલ ગુલાળી પટ ધુંગટકા તેરા.

૨

ઢરિઆવ સબુ દાખલ દીલ દટકા મેરા,
 ફુલ કલા ફુદરતી ફેલ બીકટકા તેરા;
 ઘાયલ હુ ગીલા કયા કરે'યે ઘટકા મેરા,
 વેહેરાંમે ફીરે વટ સુન અનવટકા તેરા.
 મરહુમ મજમુ છાયાહે ઉમટકા મેરા,
 ગુલ ખોલ ગુલાળી પટ ધુંગટકા તેરા.

૩

હાલતકે દેખકે હકીમ હટકા મેરા;
 તર કર તખીયત તલખમાર હુ તટકા તેરા,
 ગૈબી કહે સાયાં ગફાર પ્રગટકા મેરા.
 બદાસિંગ બીહારી બંસી બટકા તેરા,
 નાનુ કહે તુખ્તા નયા ચુન્નટકા મેરા;
 ગુલ ખોલ ગુલાળી પટ ધુંગટકા તેરા.

તુરના આલ ઉપર આશકી બાહાર.

(રંગત-છોટી. ૧૦)

ગુફતગુ સુના દીલ ગુલકોં ખીલાના ચહીયે;
 આશકોંકા જીગર ન કબાબ બનાના ચહીયે;
 તેરે બાલા હુસ્નકા રોશન દીખાના ચહીયે.

ધકરાર કોલસેં બદલ ન બના ચહીયેં;
 રૂસવાહો ઉસેં દીલ દેકે મનાના ચહીયેં;
 ઉલકતકી નેક નેકીસેં નિભાના ચહીયેં;
 ને ચાહે, ઉમીડેં ફીર ના ચતાના ચહીયેં,
 આશકોંકા જીગર ન કમાય બનાના ચહીયેં.

૧

આશક હુયેં ઉસેં મંખમલકા બીધના ચહીયેં,
 ગુલસે તર બદનસે બદન સીધનાં ચહીયેં;
 ભર નેબન રંગકી મબ ઉઝાના ચહીયેં,
 બહેતર હે કદમ ભર પીર ના હટાના ચહીયેં.
 ગહેરાંસે અપની બન બનાના ચહીયેં,
 આશકોંકા જીગર ન કમાય બનાના ચહીયેં.

૨

કબ રાયત ખુશ કબ રંજ ઉઠાના ચહીયેં,
 કબ તેગ તબસ ખંજરકેં ફીરાના ચહીયેં;
 કંબકેં તે નશર કબ ચેરા છુપાના ચહીયેં,
 કબ શાહી મીલે કબ ખાખ રમાનાં ચહીયેં.
 દીલ મીલા બર્કે દંદેકે હસાવા ચહીયેં,
 આશકોંકા જીગર ન કમાય બનાના ચહીયેં;

૩

કહે ગૈબી ખુદા કરકા પરવાના ચહીયેં,
 શીવલાલ કહે ધૂસ તર્જસે ગાના ચહીયેં.
 બાલુકે બગલમેં હાજલ ફાના ચહીયેં,
 અબ અદોંકેં ભર હંગલમેં દખાના ચહીયેં;
 કહે ગોવિંદલાલ શર તુંમે સુકાના ચહીયેં,
 આશકોંકા જીગર ન કમાય બનાના ચહીયેં.

૪

રંગત—કલ્યાન.

ગનપતિની સ્તુતિ.

(રંગત—કલ્યાન. ૧)

ગીરબ સુત મંગલ કારે,—રે, શમરૂં રીધસિધ્ધ હાતારે, ટેક.

જુલ—રીધ સિધ્ધકે સ્વામી સુઢાલે,
મંગલ કારજ કરને બાલે,
પલમેં દુર બીધને કર ડાલે.

દક્ષ સુતાકે દુભારે,—રે, શમરૂં રીધસિધ્ધ હાતારે, ૧

જુલ—અવલ લોક કરે સખ વંદન,
અડાવે પુષ્પ અરજના ચંદન;
પુજન કીચે કટે સખ દંદન,

કરશ હસ્તમેં ધારે;—રે, શમરૂં રીધસિધ્ધ હાતારે. ૨

જુલ—ઉદર બીશાલ ઉભય લધુ લોચન,
દરસ કીચે હોય શંકુ મોચન;
હરન કરે શુરનરકે શોચન,

મુશક ચડે અશવારે;—રે, શમરૂં રીધસિધ્ધ હાતારે. ૩

જુલ—એકદંત છબ અજબ સુહાલી,
સંભ સુદર મીલ મંગલ જાતી
શુદ્ધ શુદ્ધ ઠાકી અમર ઉઠાતી,

કરે મોહકકે બહારે;—રે, શમરૂં રીધસિધ્ધ હાતારે. ૪

જુલ—મોર મુકટ જડીત્ર બીરાજે,
ગાન કરે સગલે સખ સાજે;
પાઉમે છુમ છુમ પેજન બાજે,

માચત થૈ થૈકારે;—રે, શમરૂં રીધસિધ્ધ હાતારે. ૫

કુલ--ગૈબીનાથ કહે ધન ગુન નાયક,
 મટમે દરશન દે સખ લાયક;
 કડું આરતી હોવે સહાયક,
 બાહુરામ ખીસતારે;--રે, શમડું રીઠ્ઠ સિદ્ધ દાતારે. ૬

શંકરની સ્તુતિ.

(રંગત—કુસ્યાન. ૨)

બલે લોલેનાથ ત્રીપુરારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરમારે. ૧
 કુલ--ઉમાશ્યામ ભસ્મિકે લોગી,
 અખંડ સન્યાશી અટલ હે નેગી;
 સિદ્ધ સ્વરૂપ અબધુત અલોગી,
 ભંગ જટા ખીસ ધારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૧

કુલ--તન ધારે બાધમ્બર ચોલા,
 બચઠે ધ્યાન ત્રૈલોક્યન ખોલા;
 કર ત્રીશુલ ભસ્મિકા ખોલા,
 ત્રીપુરાસુર સંહારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૨

કુલ--કરાલ બ્યાલ લીપટ રહે ભારી,
 ફેંદમાત ગલે ખીચમે ડારી;
 વાહન નંદી ચડે અધારી,
 દયા નીધી ભંડારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૩

કુલ--ભાલ ત્રીપુંદ્ર મંદ્ર ખીચ બલકે,
 સૈન્ય સંગ ભુત ભેરવ દલકે;
 પાર નહીં હે ભૂતકે પ્રબલકે,
 ધન્ય શંકર કીરતારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૪

કુલ--નીલ ફેંદ શોભે કર કંગન,
 શીંગી કમરૂ બખવત્ર બન બન;

નૃત કરે શિવ નાચે યન યન,
આનંદ કરે અપારે—રે; હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૫

જુલ—ગુરૂ ગૈબીનાથ ગુન ગાતે જ્ઞાને,
સદા ધરે શંકરકે ધ્યાને;
ગોવિંદલાલ સમરમકે મ્યાને,
મરત રહે હર ખારે—રે; હર કાલ કષ્ટ હરનારે.

કંથુ લીલા.

(રંગત—કલ્યાણ. ૩)

જમ્મત હીત હુત હી નીહારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન ખારે. ૧

જુલ—જ્વાલ બાલ સંગ જોરી સખાઈ,
શ્યામ તલક ધરૂ માં આયે કનાઈ;
કાઉસે જા લઈ હોંગી લરાઈ,
લધુ મોહન સુકુમારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન ખારે. ૨

જુલ—સખ સખકી ધર ધર ઘેન આઈ, .
કાં જાનું કીત ખાંસી ગુમાઈ;
હુલત પુછત સુધ નહી પાઈ,
શોચ ભયો મન ભારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન ખારે. ૨

જુલ—જાને ન દઉંગી ઘેન ચરાવન,
ઠાડો રહે છત તીલ ખાંશી ખંજવન;
જ્વાલકે દુલન લગે સખ આવન,
નાચે ઉલીકે લારે—રે કીત ગયે મેરે લાલન ખારે. ૩

જુલ—ખીલખંત ખીકત ભઈ નંદરાંની,
જખં પ્રભુને અંતરકી જાની;
નીકટ આયે ખોલત અદુ ખાની,
આગે ખડો હું તીહારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન ખારે. ૪

જુલ—ગૈબીનાથ સદ્ગુરુ કહે જ્ઞાની,
લીલા પ્રભુક્રી ન જાયે બખાની;
ગોવિંદ લાલ કહે જા ગુન પ્રાની,
ભવ જન પાર ઉતારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન પ્યારે. ૫

(રંગત-કલ્યાણ. ૪)

સદ્ગુરુકે બચન ઉર ધારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ટેક.

જુલ—શ્રવન બેઠાંતકો કરહી જાકે,
જ્ઞાન ગુરુસે મીલે તબ આકે;
કર દ્રઢ મન બચન સુનતાકે,
જીતી બાજી કયું હારે—રે ભવજલસે ઉતરે પારે. ૧

જુલ—શ્રવન બેઠાંતકો હે સુખદાઇ,
મનન ક્રીએસે ભર્મ નશાઇ;
નિદી ધ્યાસકર હોવે દ્રઢાઇ,
જદ હોય સાક્ષાત કારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૨

જુલ—કામ કોધ મદ લોભકોં જીતે,
જો ગુરુ શબ્દ સુધારસ પીતે;
આતમ ચીને હોય પ્રતીતે,
સમજ બેઠ અનુસારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૩

જુલ—અધીષ્ઠાન દસ ઇંદ્રીકે મન,
મન બસકી સંત સંગે હે સાધન;
ધ્યાનમે બયેઠો લગા પશ્ચાસન,
દ્રઢ નીજ સ્વરૂપ બીચારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૪

જુલ—તુમ કહેતે શંકરકો તુરા,
યે તો જાવ મીલા હે અધુરા;
શોધો જા કાઇ સદ્ગુરુ સુરા,

જન્મ મરન ભય ટારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૫

જુલ—ગૈબીનાથ સદ્ગુર મતવાલા,

પીલાયે જ્ઞાન સુધારસ પ્યાલા;

ખ્યાલ બનાતે ગોવિંદલાલા,

બાહુરામ બીસતારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૬

બહર—શકિસ્તા.

શ્રી કૃષ્ણ લીલા ચરિત્ર.

(બહર—શકિસ્તા. ૧)

કદમકી છૈયાં, ખડે કનૈયા, ચરાતે ગૈયાં, હે ગૌકે પાલા,
ઓ પ્યારીબંસી સુનાદે હમસેન કર તુ' છલ બલ હે કૃષ્ણ કાલા. ટેક.
લે ગ્વાલો બીલોકોં સંગ અપની ખેલે ગે'ડ દસ્તોમે ધરી હે,
ઉડી જે'ડ જા ગીરી હે જલમે ગઈ ગે'ડ જહાં કાલિંદરી—હે;
પડે કુદ જલ બીતર કનૈયા વહાં પહેરેપે એક નાગન ખડી હે,
ઝડપસે નાચન બચન સુનાતી તેરી ગે'ડ મેરે દર પરી હે;
ઉઠા ગે'ડ યહુંમે ભાગ લડકા જગે નાગ યહાં જર્જર ઝેરાલા,
ઓ પ્યારીબંસી સુનાદે હમસેન કર તુ' છલ બલ હે કૃષ્ણ કાલા. ૧

જગાંદે નાગન તુરે પતીકોં મેરી નીકટ બંસી શુરનરી હે,
મે ઉનસે લડકે લે લઉ પકડકે સમજકે નાગન વો યરથરી હે;
ઉઠા નાગ મારી ધુધુકારી સારી સાંવરી સુરત કરી હે,
લીયા નાગ નથ સવાર હો ગએ અજબ કનૈયેકી ચાતરી હે;

લાયે નાગ નયકે જલસે ખાહુર ઠાડે દેખ રહે હે જ્વાલ ખાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કરતું છલ બલ હે કબ્જુકાલા. ૨

લે જ્વાલ ખાલોં લે સંગ સખીયા રાહુ વો જમુના તટકી ધરી હે,
છતીસ રાગની છે રાગ સંગમે ગાવે મુખપે ધરલી બૈસરી હે;
ઘર હે ગંગા ઘર હે યમુના દો ખીચ ગોકુલકી છાવરી હે,
લીયે ઘેર ચારો તરફ સખીયાં ત્યારી રાસકી અજબ કરી હે;
એક એક સંગમે મીલાલી તાલી જીતી સખી ઇતને બંશી વાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કરતું છલ બલ હે કબ્જુકાલા. ૩

મયા રાસ શુભ શર્દ માસમે મીલ સારી સખીયાં ઉમંગ ભરી હે,
ગર્વ તનકી સારિ ખીશરકે સુદ્ધ બુદ્ધ મયા રાસ પ્રીરતી પુદરી હે;
ખીશાલ લઘુ છબ મૂરત મોહની સુરત કનૈયેકી સાંવરી હે,
હે પ્યારી સખીઓમે રાધા ગૌરી હે જીનકે પટપે જડત જરી હે;
મુકટ શીશપે કરનમે કુડલ ગલેમે ડાલી વેજનતિ માલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કરતું છલ બલ હે કબ્જુકાલા. ૪

બળકે બંસી ત્રૈલોક મોહિ એસી બૈસરી બદુગરી હે,
અસુર સંહારે તારે લકત અપને જનકે પાલક વો શ્રી હરી હે;
મશહુર મુલકોમે ગૈબી શાહુર લીલા કબ્જુકી બરનન કરી હે,
હીરાનાથજીકે ચંજપે ઉઠતે નીશાન પચરખી જડતરી હે;
હુરસદકે પંજે શીરપે શીકરતે બનાકે ગાતે ગોવિંદલાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કરતું છલ બલ હે કબ્જુકાલા. ૫

તુરાના ખ્યાલઉપર વીસયાદીક ખંડન વીસે પ્રભોધ.

(ખહાર-શકિસ્તા. ૨)

ખેલ ખેલ કરકે ઇસ્ક ખાજી ચડા તૌર જ્વાનીકા ગુખારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નીકલે નાં મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા;
મડી નગમ ઇસ તરેહ અવલ સખ ગયા અફલ છોટપન તુમારા,

ખીલા મરત જોખન તન બદન જ્યુ' ખીલે ચીમનમે ગુલો હબારા.
ચડા રંગ શુન ધતંગ મીસાલે ચારો તર્ફમે દેખા અંધારા,
ચેશબહે મેશ ચેસબહે મેરાલે શીરપે ફીરતા ઉઠાકે ભારા;
વો ઇસ્કબાજી લગીહે મીસરી હરકા નામ તુજે લગાહે ખારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નીકલ ના મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૧

ન તેરી માતાપીતા ન તેરા ન તેરે ફર્જન ન તેરી દારા,
ન તેરે બ'ધુ'તુ' તરલે સિ'ધુ' ચેત .જોત કયુ' હુવા ગવારા;
જુલા ભર્મમે સમજ મર્મમે આંખા ખુલા પન છુપકે ખીચારા,
અલનકેં લકડી દોહસ્ત પકડી શીયેંકાલ ચઠ આયા સીકારા.
રયા દેખ શબ વતન રતન ઉડગયા ન તુજેકો કીને ઉગારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નીકલ ના મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૨

ગઈ બાનનાં કીયા દાન મમતામે આનકે ગયા જન્મારા,
અલી માનમે રહ્યા પ્રાન ચોરાસિક ખાનમે હુવા ઉતારા;
સારી ખાખમે મીલી ખાખ શુન બેદ શાખ કરતી હે પુકારા,
ખુલકે આખસે છેખ છેક સખ ફના બાનલે ખલ્ક પસારા.
વોએક હરહરકિ ખેલ. ચોસર કયુ' જીતી બાજીતુ' જાય હારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નીકલ ના મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૩
ઉસ્તાદ મેરે હે જૈંબી સાહર હરકા નામ, જીસને હીરે ધારા,
કયકે ખ્યાલ ગાતે બાલસિંગજી છીને ચંગ ચોર તેરા ચીકારા;
ખાલાનંદકે બને શકિસ્તે નિશાન પચરંગ ચડે હમારા,
જીવન રામ કહે તુ જંવાબ દેખ હો મેરે ફીલ કારકિ ખ્યારા;
ગુર ચરનમે ગોંધિંદલાજી સદા અભય હોકે ભયકો ડારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નીકલ નાં મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૪

ઉરદુ અખાનમાં નસીયત દાર.

(બહુર-શીકસ્તા. ૩)

શરોહ લખસે નીકાલ ખુલ ખુલ જીગરકા ગમ સખ બો દુર કરદે,
 એસી સુના દે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલીકોં પુર બરદે. ૧
 બની નઇ નઇ બાગોકી રોસન ડાલીપે ડાલી છાએ રહી હે,
 અડપશે ચલતી ખાદકી લેહેરાં ગુલકી બહો ફેલાએ રહી હે;
 જીસ ગુલપે દીલ હુવા હે શૈદા ઉનશે બદન લીપટાએ રહી હે,
 હસી ખુસીશે મુદત ગુબરી શાયદ કયું લલચાએ રહી હે;
 રોજે હસરકે મીસાલે મેહેતાખ હોંગા લાલ રંગ જરૂર જરદે,
 એસી સુનાદે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલીકોં પુર બરદે. ૧
 તખીબસે હોગા બદન ખેરોજે ઉનકી દવાઇ ખીમાર લેલે,
 જીલ્મ ખટાઇ કયુ ન ખાના રહમ મીઠાઇ ખાબર લેલે;
 રબકી રબના કીસકોં સતાના સજરકે ગુલકી બહાર લેલે,
 ગમકી તવાઇ કરદે સવાઇ યાદે હરદમ દાદાર લેલે;
 દીલકો સફાકર સીજદા બફાકર કદમ પીરકે હજુર સરદે,
 એસી સુનાદે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલીકોં પુર બરદે. ૨
 તું કરલે દીલ ગુલશનસે નીરાલા ન શોક રખઇસ ડાલીકા હરદમ,
 સમઝ કે દાના ગેરત પ્રસાના નખન ખિંખાના લાલીકા હરદમ;
 મેહેર હોયગી સાયાંકી તુજપે શુક માનલે આલીકા હરદમ,
 સાબો સહુર ભરદીખાકે ગુલકોં ફરમાખજ લા માલીકા હરદમ.
 બજલે દિલસે ફરજ ખુદાયા શુન આજુ બેકસુર કરદે,
 એસી સુનાદે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલી કોંપુર બરદે. ૩
 પ્રજલે ખુદીસે બના સીકસ્તા નસરહે ગંજે ગોહર તુમારા,
 લખજ સફાશે ગૈબીકે નુખતે ગાતેહે દોસા કમતર તુમારા;
 સખુન યે કહે સીવલાલ શામજી હીફાર ચાહાતે હરખર તુમારા,
 અપ્રસરકે માનીદ બંદે અહામે પીયાં હે જીસને કહસર તુમારા.
 ચારખ ખુદાયા મેહેખુબ મૌલા નુર અહાંમે મસહુર મરદે,
 એસી સુના દે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલી કોંપુર બરદે. ૪

નસીયત દાર.

(બહર-શકિસ્તા. ૪)

અખસન કરે દીલ તદખ એ સ્કકી ગેર નાજશે નખન દીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના, ટેક.
પૌશાક તોફા પહેને બદનપે ઝવેરી જરકસસિ તાર સાજે,
અહેવાલ કયા મે લીખું કલમસે મીશલેં પરીઝ બનીવોનાજે;
બાગે જહાંમે સજર ખીલેહે બદન ગુલે તર વેહેશી અંદાજે,
દેખ રોનકે શમ્બુલ પૂસેંગે મીજગાકે મારે બને તારાજે.
ચશમ ચોટ કર લોટ પોટ હો આંસકોં કો કીના મખનદીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૧

વસ્લે ઝામસે બના બેગાના રસ્કી તેગ લે કાતીલને મારી, .
પડા કફસમે તોતેકે માનીદ હરદમ મીલાતી જશમકો ખ્યારી;
બેગમ બનાયા બેગમને તુજકોં ઉમર ગુમાઈ ગેરતમે સારી,
નહીં ઇરાદા નીકલનેકા કબ તેલીકે ઘરકા બના બેગારી;
ગલીચ મકામે બેઠ રહા હે સમઝકે દીલકોં ચમન દીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૨

નેક વખત હો છોડ ઇસ્કકો રાહે ખુદાકી પકડ ખીરાંદર,
કલામે હરદમ નીકાલ ગોયા બકસેગાં શાઈ નેકી રાહ કર;
બુદ્ધ ન કરે દીલ દરકી નાજસે જાન બકાઈ ચે હે સરાસર,
નામે ખુદાકે રજકે નીવાલા મીશકીનકો દેદે આ દીલ દીલાવર;
જાનકી અંદર જાહીર મહેબુબ યું કયું ભટકતા હરન દીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૩

રખકી છુત્કસે કીસ્સે બંનાકે દોશા સુનાતે અદલ શીકાયતં,
ઇલમ બનાયા જવરાજ મીસરને બૈયામે મકસુદ ભરી હે તાકત;
નજીશ ચીજપે દોર નકર તુ ઇનસા મીલેગી હુકસે જ્યાપ્રત,
શવાલ બંદા ચે હે આરબુ ગકુર દેદે તેરી નીઆમાત;
ખતાદે મુરસદ તનમે જુસ્તજુ ખાદમ હુવા બે વતન ખીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૪

કરદૂ ત્રીસ હકો.

(બહર-શકીસ્તા. ૫)

અલીફ ઇલાહી લે નામ મોજુદ રખકે દીદમકો ચાહ લે દીલબર,
 બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ટેક.
 તે સે તસબી શીરા લે ગેઝયમ ખાલીક ખલક સખ રચાને વાલા,
 રે. સેન પકડ લે શાંયાકી રચાને ખલક ફલકમે હે સખ ઉબલા;
 હમ જહાંમે બદી ન કર તું પી બમ ભર ભર કૌશરકા પ્યાલા,
 હે હાંસીલ કર શખાબે સાખીત મુરસદ કદમમે શરકો કુકલા,
 બે ખુદી ખુદ નામ ખુદાયા આદીલ અદલ સખ રખે દીલાવર,
 બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૧

દાલ દાલ દીલકી મગરૂરી દીલબર દીલ તું ચેત લે રચાને,
 બલ જફા હે જખર કબકી હસર તક બુલ ગયા અન્નને;
 રે રબના બુદમ બબ ના ખોફે ખતર કર દીલમે દીવાને,
 ઝે ઝેખાં ઝારીર હે હકીકત આકીલકે મુસે સુન લે બેગાને;
 સીન શીન શમશેર શખુન સુન રખ એકીન દીન દોઈ સરાસર,
 બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૨

ફવાદ સહુમે હો ચાદ કર લે ફંદમે ઇસ્કકે હોગી ખુવારી,
 જવાદ જફા હે જખર કબકી હોગી શીફીપૂત તેરી હમારી;
 તોય તખ્ત તીન તાલકે માલીક હે ખુદી હસકી વખુદ હે ન્યારી,
 બેય હઆફત ટલેર્ગા આફત કરકે તું મંજૂલ પકડ કીનારી;
 એન અલમ હોએ બે રખકી સીકવા સુને તુર તુર અડે હસમ પર,
 બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૩

ગો ન ગુલસન મેરોસન ખુદાકી રંગબે રંગ ગુલ અજબહે મેરા,
 ફે કુલી સખ કલી કલી ખદે મુદામ મેહેબુબ હે સખ સેન્યારા;
 કાફે કદર કર કબકી બુલ બુલ કાફે કફસમે નફસ ગવારા,

ભામ ભીમકા છોડ કૌશરપી ફીરાવે તરખી હરદમ દુખારા
 મીમ મબહે મુસંદ કદમમે જુદમ જખમપે મલમ દીયાકર,
 બેસે બયાં અબ સુનલે શીકાયત સયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૪

તુન નીખાલસ દર્દ દવાદે ગૈબીને કહા યુ રબકી રબસે,
 વાવ વસાયત નેકીકી દેકર બયાલીએ હે બદી બબસે;
 હે હીબબ કર લામકા દીલમે બચાનેવાલે વો આખર બબસે
 લામ અલીફ લીયાકદ હે સલામત અવનરામ ગુન ગાતે મબસે.
 હુમબ હરદમ સૈદા. યે દોસા અબતુ ફજલ કર ઇલાહી દાવર,
 બેસે બયાં અબ સુનલે શીકાયત સયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૫.

તુરા વાલાને પુછવાનો સવાલ.

(બહર-શકિસ્તા. ૬)

ઘડા ઘાટ કુલ પ્રતા ઠાઠ હે સમજકે ચીનો યે જ્ઞાન ક્યા હે,
 બે કહોગે તુરા ઘડા હે કીસકા તો અસમે અમરકી સાન ક્યા હે. ૧
 ન કિસકા તુરા ઘડા કહોગે તો બસ હે અનઘડ પૈચાન ક્યા હે,
 અખંડ ચૈતન યે. પીંડ બ્રહ્મંડમે બ્રહ્મ અનઘડકો જાન ક્યા હે;
 રયા ત્રીગુન ઓર શક્તિ નીરંજન દેખો બેદકા પ્રમાન ક્યા હે,
 લીખા ચરાચર અજર વો અમર સુનો તો અસકા બયાન ક્યા હે;
 અંકાર જડસે હે ન્યારા અનઘડ કે અસને, ફેલા મંડાન ક્યા હે,
 બે કહોગે તુરા ઘડા હે કીસકા તો અસમે અમરકી સાન ક્યા હે. ૨
 પીં ઘોલ પહેલે તુ જ્ઞાન મીસરી તત્વ જ્ઞાનકો લેછાન ક્યા હે,
 ચડેંગી ભારી, ચશ્મ ખુમારી, તો ધરકે દેખો યે ધ્યાન ક્યા હે;
 યે જામ ગુફ બીન ન જ્ઞાન મીલતા મીલેસે મરહુમ કલ્યાન ક્યા હે,
 રખી સરાસર, ગુફને ભરભર, યે સચે હીરંકી ખામ ક્યા હે.
 અબાબ કુદરતકી કરકે કશરત લડો જ્ઞાનકા યોગામ ક્યા હે
 બે કહોગે તુરા ઘડા હે કીસકા તો અસમે અમરકી સાન ક્યા હે. ૩

ને ચાહે રાયત, તો કર બખાઈત, અલીફકી આલમ હો મહાન કયા હે;
મહેરસે હસકી લહેરહે હાંસીલ મુરાદ કરદે શુબાન કયા હે;
વો યાદ હમ હમમે કર તુ અજલમ, જખાંકી આગે કુરાન કયા હે,
તુરા ગોહરકા કયુ કહેતે શંકર ચે હમતો જાને તુફાન કયા હે.
શીતાબ સ્વાલોંકા જવાબ દેદો લખ્ખોંમે દેખે મીરટાન કયા હે,
જો કહોગે તુરા બડા હે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ૭

ખીલાયે ગૈબીકે મુજકાં પ્યાલે વો આગે કૌશરકિ પાન કયા હે,
દે કરંદે પ્યાલા કીયા ઉબલાયે ઘટ મેરે લામાકાન કયા હે;
મીસર લાલસિંગ ચે હાલ મીસરે બનાયે શીરી મખાન કયા હે;
ખડકતે ચંગ રંગ, ચીકારે સંગ, દંમહે સારી મેપ્રીલ મે જવાન કયા હે
ગોવિંદલાલ યુ કહે ગુફતગુ અદુકે દીલમે સેતાન કયા હે,
જો કહોગે તુરા બડા હે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર જવાબ છે.

(ખહાર-શકિસ્તા. ૭).

ન હીજ માલીકકી તુમસે પ્યારે તો બસ નહોગા મરન તુમારા,
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ટેક
ન રહેની જાનો કથે હે કથની ખુમે કીસતરે જલન તુમારા,
ન દીલ સફા ચલતે ખેબકા સબ ચે હમને દેખા ચલન તુમારા;
જો યાદ કરલ્યો તો દાદ મુનકર વો કરદે અઘદલ મલન તુમારા;
મીલા પાંચો રંગ ખીલા બદન આતા હે ચીમન મમ છલન તુમારા;
બરન પાંચોકે હે ન્યારે ન્યારે ન કોઈ ઉસમે બરન તુમારા;
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૧

ચે સારી ખાલક, બનાઈ માલક, ચડો જ્ઞાનકા ગગન તુમારા,
મીલે રતન પોહોચોગે વતન અબ લગાલો ઉનસે લગન તુમારા;
અરશમે હોવે દરશપરસ ખોળે ઘટમે હોચે મન મગન તુમારા;
મુખો સ્યામ ચે, બકા કામહે, કયા દાનકા જગન તુમારા;

શીકત ખયા મે કડું કહાતક કીધરકો રખતે કરન તુમારા,
 જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૨
 લીખું કલમસે યે સુનકે મીસરે સુનો રહે દીલ અમન તુમારા,
 તો તામે શપ્પો કરાર વો: સૈયાદકા હોયગા હમન તુમારા;
 ખુદા હોસ્તસે હો મસ્ત મેહેરમ તો જાનો શહેરે યમન તુમારા,
 ચાંદે અશર કર રાજે હશર ફીર અહાંમે ના હોય ગમન તુમારા;
 યે રાહકે કોઇ મીલે રહખ્ખર તો હોએ હર બય હરન તુમારા,
 જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૩.

ઉસ્તાદ મેરે હે ગૈબી શાહર છુડાદે રંજો મહન તુમારા,
 શુકલનાથકે સખુનકો સમજો તો જાવે દીલકા હહન તુમારા;
 નશર હે મુશદ મીસર લાલસિંગ કુકાયા મીસરા અહન તુમારા,
 ગોવિંદલાલકહે ખયાલ કર અખ સુનાદો મરહમ કહન તુમારા;
 નનુકે તુખતે નીરાલે સુનકે લગા જી અખ થર થરન તુમારા,
 જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૪

—:—:—:—

ત્રણ બાપાનો આશકી બહારમાં.

(બહર-શકિસ્તા. ૮)

જની શીતમગર મીસ્લે પરીડ, આય જે'હું અખીયું નેણે નીમાણી,
 હામન શુલાલા જોખન હે ખાલા, નારે ને આશક થ્યા પાણી પાણી. ટેક
 બેગાલ તારા શુલાખજેવા, લટું રખે જે' મથે બકારી,
 કુંકાર મારે છે થીંધને નાગણ; અચી ઉસધ આય થ્યો જખમ બારી;
 છે નાક તાડું શુંકનાં સરીખું, દીલતું સુકે ડી મથી દગારી,
 હું જોઇ અખજે થ્યો દીવાનો, સજો સજોડીં તોકે સંબારી;
 હંદાપે સુરખી લાલે બદંકસા, મીઠી લગે તો જે' સુજી વાણી,
 હામન શુલાલા જોખન હે ખાલા, નારે ને આશક થ્યા પાણી પાણી ૧
 અખડ તીર હો કમાન મિઝગાં, તાણે ચીંધીને મારે અશાકે,
 જીગર હુવા બેશુમાર જખમી, સુણો સેણ આઉં ધંધાતો આકે;

દવાઈ કરકે થકે તખીખો, વીની લગેયાં આંઈ કીન દવાઈ,
તડપૂ તડકે હમ લખોપે આયા, છડી રાતને ડી નીદરાકે;
આઈ ખતમકર તુ મેરી ગરદન, તો પલુ શીરાંતો તોકે વંખાણી,
દામન ગુલાલા ભેખન હે બાલા, નારેને આશક થ્યા પાણી પાણી ર

કાયલના જેવું છે સુર ગલાનું, મીઠો લગે બહુ સભારીયાંતો,
છે જ્યાં મુખી તારે મન જુદાઈ, તીડાં લગી આંઈ નાહક જ્યાંતો;
અનાર નારંગી જેવી છાતી, કે નારે નાણું ઉડઈ ડીયાંતો,
મજેશી કર મારી સાથે મેહખત, નકા વીનીને અમલ પીયાંતો;
તુ માહેર ગુલપે હું મે સમખુલ, સબન મુસેડે તોમી એધાણી,
દામન ગુલાલા ભેખન હે બાલા, નારેને આશક થ્યા પાણી પાણી. ૩

કદમ હસ્તપે હે રંગ હીતાકા, સગી સરસ કીડ સિંજેડી જેમી,
લીખાસ જરતર સીનગાર સજકર, હલી અકલ કમ કરે ન જેમી;
પેપીર માશુકકે રંગ ઉઠાકે, થીવ્યા લીખારી થીનાંયે કેમી,
ઉસ્તાદ ગૈબીકે ન્યારે તુખતે, બનઈ ખ્યાલ બોલી ત્રી તરેમી;
કયું હસ્તે કહો કોઈ એસે શીકસ્તે, ચએ રૂપો રંગીન ટાણકે બાણી,
દામન ગુલાલા ભેખન હે બાલા, નારેને આશક થ્યા પાણી પાણી. ૪

તર્જ હક્કાની.

(બહર-શકિતા. ૯)

જુકાકે ગરદન પકડ તુ ખ્યારે પહેરોકા તલવા વો જલ્લગરકા,
ન દેસ ઝહાં પ્રદોમે બસ તુ આદમ બનાહે જલવા વો જલ્લગરકા. ૧
ખ્યાલ કર હમમે હમહે ઉસકા લંગાલે સીતર્કન વો જલ્લગરકા;
શુક સરાસર જો આહે દીલબર તો જાન તન મન વો જલ્લગરકા;
જુનો મલાયક વો હુર ગીલ્મા યે સખમે ચયતન વો જલ્લગરકા,
શમ્સો કમર ઓર નૌ લાખ અખતર. પ્રલકમે રોશન વો જલ્લગરકા.
નાભસે ઉસકે ખીધો યે પૈઠા હુવાથા નલવા વો જલ્લગરકા,
ન દેસ ઝહાં પ્રદોમે બસ તુ આદમ બનાહે જલવા વો જલ્લગરકા. ૧

માકુલ જોહર લાલોં નઝાફતમે તુર નશર વો જલ્લગરકા,
 પ્રશરમે ચમકે ઝહુર ઉસકા લીખા મુકદ્દર વો જલ્લગરકા,
 તવઝમે ઉસકે હબરો આશક પીરો પેયમ્બર વો જલ્લગરકા,
 અજબ ઓલીયે બખતે ફરમા હુકમકે હાજર વો જલ્લગરકા,
 ન બૂલ ગૈરત ન તેરી અશમત લે ધરકે પલવા વો જલ્લગરકા,
 નફસ ઝહાં પ્રહોમે બસ તું આદમ બના હે જલવા વો જલ્લગરકા. ૨
 બાગે ઝહાં દે કે બાગબાંહે બર્ગ બહો ગુલ વો જલ્લગરકા,
 ફસેહે છસ પર ફીદાહો આફર બહોમે શમ્શુલ વો જલ્લગરકા,
 અજલકોં પહોંચે તલક ન સોચે અબાબ મામુલ વો જલ્લગરકા,
 તું બનકે માઈલ હો બસ મુપ્રાઝીલ ફઝલ હે બીલકુલ વો જલ્લગરકા,
 ખોફે ખતર કર ચે દીલમે આકીલ હરએક અલવા વો જલ્લગરકા,
 ન પ્રસ ઝહાં પ્રહોમે બસ તું આદમ બના હે જલવા વો જલ્લગરકા. ૩
 ઉસ્તાદ મેરે હે ગૈબી શાહર હું મે'લી મસ્તા વો જલ્લગરકા,
 હે ગંમમે દમ બનેકી અદમ દમમે નામ બરતા વો જલ્લગરકા,
 જબાંસે જવાલાસિંગકે ઝવાહીર સખુન બરસ્તા વો જલ્લગરકા,
 મીસર લાલસિંગકે સ્માલ સુન કહો બહુર શીકસ્તા વો જલ્લગરકા,
 એવિંદલાલ ગરચે હે અગર કર તું ચાહે બલવા વો જલ્લગરકા,
 ન પ્રસ ઝહાં પ્રહોમે બસ તું આદમ બના હે જલવા વો જલ્લગરકા. ૪

ગુજરાતી ભાષામાં જ્ઞાન પ્રબોધ.

(બહેર-શીકીસ્તા. ૧૦)

કરી કમાણી ન પોતું પ્રાણી પ્રયો જન્મ કઇ ધરી ધરીને,
 નજીક આંચો ને ભવકિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ટેક.
 પશુ પક્ષીમાં હતો. પર્વસુ પગે ચાર વન ચરી ચરીને,
 ન વાતની ગમ હતી કોઈ વીચર્યો આહાર નિદ્રા કરી કરીને;
 મમ્મ વિષયમાં હતો સમયમાં તે મોહથી મન ભરી ભરીને,
 પ્રયો ચોરાસીની લક્ષ ફાંસી સહુ તે સંકટ મરી મરીને;

કૃપા કરી હીધી છે હરી દેહ મનુષ્ય ન આવે ફરી ફરીને;
નજીક આવ્યો છે ભવ કિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૧

છે મર્ષ માથે ન કોઈ સાથે ચાલે ચાલજો ડરી ડરીને,
મશેા ન કામી વિરામ પામીને કોષ ખાશે અરી અરીને;
સત્વ સાર મહી વીચાર સમજા તે જ્ઞાની બેઠાં ઠરી ઠરીને,
સ્વરૂપ નિશ્ચયથી યાશે નિર્ભય કહે વેદ વાણી ખરી ખરીને;
આ અંચ છે પણ થશે ન ગાફલ મમતા વહનીમાં ઝરી ઝરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવ કિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૨

જે પ્રાણી ભુલ્યા તે મદમાં કુદ્યા ગયા તે આખર ટરી ટરીને,
બચા ન રંગમાં ર્યા અનંગમાં બીલોલ માફક ઢરી ઢરીને;
છે બકતો સારાં પ્રભુને પ્યારાં તે જાય જોઈ યમ વરી વરીને,
આ નાશિ માયાથી કલ્પી કાયા પ્રસાયા તેમાં ગરી ગરીને;
કુછંદ મુકો ન ચુકો જોઈ જોઈ મૃત્યુ લોકની પરી પરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવકિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૩

પ્રેમેથી પુરણ લજો હરી મન તજો કપટની છરી છરીને,
છે દિનબંધુ દયાના સિંધુ સુધારે કાર્યજ સરી સરીને;
જૈભી, તપેસ્વર છે મારાં શાયરને લાગું ચર્ણુ હું લરી લરીને,
આ ખાલ આનંદથી લાલગોવિંદ બનાવી સમર્યા હરી હરીને;
થયા છે સન્નન અતિ મગન મનને સરક્યાં દુશ્મન ખરી ખરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવ કિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૪

રંગત-મેરિજન.

શ્રી કૃષ્ણ જન્મ વિષે.

(રંગત-મેરિજન અથવા દુન. ૧)

સુર વંદન અસુર નિકંદન નંદ ભુવનમે,
 માહારાજ--જન્મ લીંચે મુન જન મન હર્ષત;
 મંગલ મોહ બધાએ સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત,
 કયા ખેલત ગોહ ખેલાવતિ યશુમતિ મૈયા;
 મહારાજ--પીત પટ સુંદર ગૌર બદન,
 ઉર મોતનકી માલ ન્યાલ છબ લાજત કૌટી મહત્ત;
 અવતાર ભયો હુઇ માલમ શિવશંકરકોં,
 માહારાજ--છાંડ દિએ જપ તપ ધ્યાન તદ્દમ;
 નરશન કરેન ચલત ધાવત તન ભરમી કીએ મરદન;
 જુલ--આવત ગોકુલ પુછત નંદ ધરકી નીશાની;
 આકર આગનમે ઠાઠે સુનાવત બાની,
 મહારાજ--પ્રગટ ભયો દર્શન દયો ભગવંત;
 મંગલ મોહ બધાએ સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત.

ભાઈ ભિતસ્સે ભર માંગ કનક નંદરાની,
 માહારાજ--લીંચે ભરમીકે ભોગી;
 લધુવય બાલક જન્મ લીંચે કલ ઉરત દેખ જોગી,
 કહે ગંગાધર મુન યશુમતિ કયું મન ઉરત હો.
 માહારાજ--નાથ ત્રિમૂવન બાલ અલોગી,
 લીંચે ભકત હીત જન્મ ભકતોંકી બડ ભાગી હોગી;

જુલ--કંચનકો કનક લેભા ધરદે ખોલીમે,
 ચો ખુટકે કંચન ભરદે ધરદે ખોલીમે.

માહારાજ—સગી બાલક દરશનકી ખંત,
મંગલ મોહ બધાયે સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત.

૨

સુન બેન મૃદુલ ભંધુ દૈન લે આવત ઠોનાં,
માહારાજ—ચરન શિર નમાયે ત્રેલોચન.
જ્ય જ્ય ધન્ય ધન્ય યદુનંદન કીન કષ્ટ દુરનન,
દરશન કરકે નીજ કુવન ચલે ત્રિપુરારી;
માહારાજ—ભયો ઉછરગ ઘર ઘર આંગન,
અતુલીત છાયો અનંદ સુખન ખરેશા રહે સખ સુરજન.

કુલ—કુલે નંદલાલા કુલાવત યથુખતિ પલનાં,
મંછી જડીત્ર કનક પલનામે કુલતે લલનાં;

માહારાજ—રટન કરતે કંઈ યોગી સંત,
મંગલ મોહ બધાયે સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત.

૩

મૈયાસે કનૈયા માંગત ચંદ્ર ખીલોના,
માહારાજ—સુનત મન દુરપત મૈયાલ;
જ્યાલ બાલ લે બલે ચરાવન બનમે ગૈયાલ,
મન દુરન કીયો સખીયાંકો સ્યામ સલોના;
માહારાજ—બડે બંસી કે બજૈયાલ,
ભજન ભૂરી ભાર લીનો અવતાર કનૈયાલ;

કુલ—લીલા લક્ષ્મણ બરની નવબય બખાની,
કથ શેષ લાયે ગુફ ગૈખીનાથલ સ્થાની;
માહારાજ—ગાતે ગુન ગોવિંદલાલ અત્યંત,
મંગલ મોહ બધાયે સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત.

૪

કુબળા શ્રદ્ધ પ્રવેસમાં ઉદ્ભવજનો સંદેશો.

(રંગત—મેરિ જાન. ૨)

નાં ચેન પર સખી નયન કરે બ્રહ્મ અજનમે,
માહારાજ—ન આયે ગિરીવર ધારીલ;
કહે ઉદ્ભવસે સખી ભય કહે ખીનય હુમારીલ. ટેક.

બહુ ભાંતી ખીનય લીખ પાંતી દીની ઉદ્ધવકોં,
માહારાજ—રંકપે રોષ ન કીજે શ્યામ;
તંજ નિજ ભૂવન કવન ખેઠે કાલી કુબરીકે ધામ,
હસ હસ ખેરન ખસ કીનો શ્યામ હમારો;
માહારાજ—ડાલકે બહુ કીયે ખેદામ;
ભેર કછુ નાં ચલે કીયો કુબરીને એસો કામ;

જુલ—ખીન શ્યામ તમામ સખી જૃત કરત અલોના,
કરૂણા કર કોઈ સમઝાવો શ્યામ સલોના;

માહારાજ—ભુવન ભયો ભ્રમ દુઃખ દારીલ,
કહે ઉદ્ધવસે સખી જાય કહો ખીનય હમારીલ.

તૃણશે અપરાધ ગિરી સમ નાથ ન કીજે,
માહારાજ—રેન દીન તલકત જાતીલ;
અન્ય લોગે સખ સુન્ય નિમીખલર નીંદ ન આતીલ,
મતિ મંદ મદન દુઃખ દ્રંદ હીખાવત તનમેઃ
માહારાજ—ધડક સ્થીર રહે ન છાતીલ,
ચિતવન ચાહત દરશ ચાહે જ્યુ ચાતુક સ્વાંતીલ;

જુલ—ખીન શ્યામ સુંદર પટ ત્યાગ કીયે સખ તનકે
હમ સાથ ન કીજે નાથહે તીન ભુવનકે.

માહારાજ—લગે ભૂષણ ભયકારીલ,
કહે ઉદ્ધવસે સખી જાય કહો ખીનય હમારીલ.

છલકર અકુડ ગયો લે હર મથુરામે,
માહારાજ—કુટીલને કરી કુટીલખલ.
પહેલી પ્રિત લગાઈ કાહુ અખ કીની ઠગાઈલ,
સખીયન સંખ ત્યાગી નીકટ કુખજા મન માની;
માહારાજ—કીયો વિસ્મય યદુરાઈલ,
ઉદ્ધવ તુમ મુખદાઈ શ્યામ શોં કહો ખુઝાઈલ.

જુલ—ગઈ ક્રુધા તૃષા ચુપ ખેઠ રહી મન મારે,
સંકટ ઉદ્ધિમે ડારી નંદ દુસારે;

માહારાજ—ખામ અખ મરૂં કટારીલું,
કહે ઉદ્ધવસે સખી જય કહેા ખીનય હમારીલું.

૩

ઉદ્ધવ બેગી જય માધવકેાં હી પાંતી,
માહારાજ—ખીનય ખાંચે ખનમાલીલું;
કીની હયા હયાલ મીલે સખીયનસે આલીલું,
આનંદ સખન મીલ વૃંદ કરે પ્રજખાસી;
માહારાજ—અનલ બૃહાદ્રી ટાલીલું,
ફેલ સખીન હીલમીલ કાલી કુખરીકેાં ગાલીલું;

જુલ—ગુરૂ ગૈખીનાથ ઉસ્તાદને જ્ઞાન ખતાયે,
ગોવિંદલાલા કથ કરકે ખ્યાન સુનાયે;

માહારાજ—ખાલુરામ કહે ખીસ્તારીલું,
કહે ઉદ્ધવસે સખી જય કહેા ખીનય હમારીલું.

૪

—:૦:—

ગુજરાતી ભાષા—આશકી.

(રંગત-મેરિ જનન. ૩)

રાત્રીને દીવસ હું રટણ કરૂં છું તારૂં,
મારીજનન—તુંને તજવાનો નથી આ વાર:
ચાહે માર તલવાર” ચાહેતો કર ખ્યારો દીલદાર.—ટેક.

શું શોભે તારા ગાલ બે લાલ ગુલાબી,
મારીજનન—લાલ છે સુંદર તારાં અંધુર;
દાંતે જાણે દાડમ કડી જોઈ જોઈને થયો અઠચુર,
અક્ષુ છે અપલ તારાં કુરંગનાં જેવા;
મારીજનન—થયા આશક જોઈ ચીત આતુર,
નજરે કઈ નારાજ થયા જોખન જોઈને બરપુર;

જુલ—શું મુખ પલકે ઝલકે ચલકે છે લાલી,
બેઠ ગાલ ગુલાબી પર છે બિંદી કાલી;

મારીજન-રૂપે સુંદર અનુપ સણગાર.

ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૧

કેરી કાચીપર રહ્યા છે સૌ રાચીને,

મારીજન--પેહેરી ચોલીમાં જડ્યા જરીતાર;

મોહી ગયા સૌ જોઈ માનુની તારાં ગલાનો હાર,

ગોરું પેટ સુત્રાળું છે મખમલના જેવું;

મારીજન--લાખો લટકેથી ક્યાં લાચાર,

ડાલી ગયા મન મુની તણા નીરખીને નાજુક નાર;

જુલ--મુસ્તાક થયા જોઈ તેજ તારણી તારં,

ભોગી ભોગી થઈ લટકે તારાં સારં;

મારીજન--પ્યારી કર તું તન મનથી પ્યાર,

ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૨

કદળીના સ્થંભ સમ કોમળ પગ છે તારાં,

મારીજન--હસ્તનિ જેવી તારી ચાલ;

જોઈ લાખો જંગલમાં વસ્યા શ્રીમન્ત થયા કંગાલ,

કઈ દાના લોક દુનીયાના થયા દીવાના,

મારીજન--ભાનને ભુલી ક્યાં બેહાલ,

કઈકે પ્રાણ પર હર્યા જોઈ પગ પેની લાલ ગુલાલ;

જુલ--જોયું જેણે મુખ જરાં તેનું ચિતં ચમકે,

જેમ ધનમાં વાદળ વચે દામનિ દમકે;

મારીજન--રતિ રંભા સ્વરૂપ અવતાર,

ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૩

કોકિલના જેવું સ્વર છે ગડાનું તારં,

મારીજન--મધુર સ્વર લાગ્યું મોહનું બાણ;

આનન ઇન્દુ અનુપ રૂપના શ્યા શ્યા કર જખાણ,

સૌ વિહ્વળ વિશ્વને કીધું વિવેક જેણે;

મારીજન--એવી વનિતા પણ કરશે હાણ,

ગંધી ચુર કહે છે ચિતમાં ચેતીસ્યો ચતુર મુજાણ;

કુલ—સૌ સુજ સાંભળી શ્રવણ દ્રઢ મન કરજે,
 લઈ જ્ઞાન પ્રબુનું ધ્યાન નીરંતર ધરજે;
 માહારાજ—ગાએ શીવલાલ ખ્યાલ લઈ સાર,
 ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર ખ્યાલ દીલદાર. ૪

બહર—તખીર.

સુરતા પ્રબોધ વિષે.

(બહર—તખીર. ૧)

સખી સુન્દરી સુરતા અનંદ ભરી હરી ચરનોમે લગળ સ્યાની સખી,
 સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુક્ત મેરે મનમાની સખી. ટેક.
 સખી એર ભટક મત દોડ કહીં ચિત જોડ ચકોર સમાન સખી,
 સખી શબ્દ સ્પર્શ રસ ગૂંધ અનુપ એ રૂપ ગરલ સમજન સખી;
 સખી પહાં દસ તેરી હજુર બસે મોહ બીચ ફસે કયું આન સખી,
 સખી નેન હરખ ભર નિરખ હરી શુધ કયું ખીસરી બેલાન સખી.
 સખી તન મન બંધન કરદે અરપત સુન શ્રવન સુચશ પાન જ્ઞાનીસખી,
 સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુક્ત મેરે મનમાની સખી. ૧

સખી તેરી અનેરી અજબ રસના ત્રસના ખીચ દે વેદ ફસાય સખી,
 સખી હોકે નીફટ ચાહત રસ ખટ જટ પંટ મન દે મુરઝાય સખી;
 સખી યે સમુઝા મેરી અનલ બુઝા હરી ગુનકેં તુંજ કયું નગાય સખી,
 સખી શ્રોત્ર ધ્વની સુની મગ્ન બની રંગ રાગની સુનત સદાય સખી.
 સખી શ્રવણ કથા સુન તત્ત્વ મથા સુન વાદે યથારથ ધ્યાની સખી,
 સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુક્ત મેરે મનમાની સખી. ૨

સખી તું હૈં અપલ અપલા અંચલ મેરે મારહે પ્રબલ કુરંગ સખી,
સખી અંગ ઉમંગ ઉછંગસે મુળે સત સંગમે લે જા સંગ સખી;
સખી તું કર મેરા ચકેરશા ચિત તેરી આશ્રીત હૈ મન અંગ સખી,
સખી તારનતરન મેરીહૈ તું ભલી કર દારન દુઃખં દુર અનંગ સખી,
સખી હરસે મીલનકેં જીઆ તરશે યે ફરસે તું કર મહેરબાની સખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસેં કર મુક્ત મેરે મન માની સખી. ૩

સખી જ્ઞાનમે તું મેરે ધ્યાનમે. તું ઐશ્વર્ય પ્રાનસે પ્રિય મેરી પ્રાન સખી,
સખી પ્રવીન કલા તેરી અબ નં ચલા તું ભલા કરદે કલ્યાન સખી;
સખી ગૌબી ગુની મેરી ટેર સુની લીયો ભત્વ સુની લીયો છાન સખી,
સખી કાલકેં હાલ પૈમાલ કીયા ગુન ગોવિંદલાલ નિધાન સખી.
સખી તું હી હૈ જબર કહે વલ્લભ સમરગત ગીરધરને તેરી જાની સખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસેં કર મુક્ત મેરે મનમાતી સખી. ૪

બનારસી બાજ્યાલ પર સીપત હક્કાની.

(બહર—તખીર. ૨)

જમી આમે હવા આતશ યા પૂલક, યે કીસીસે અલગ પરવરહી નહીં;
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમે નસર, હૈ ઉસ્સે કોઈ મગર અપસરહી નહીં.
જરા સીકત અજીને સુનોતો બયાં, ઉસકે રૂતબેશા હરઅકબરહી નહીં;
વોઃ ખુદાહૈકે જીસકી ખુદીમે ખલક, યે ખુદાજીકી હોતી કદરહી નહીં.
હર નમુનમે વોઃ આમી રહા બેનમુન, બિન હશરહે કે જીશકી હશરહી નહીં;
બેચગુન હૈ વોઃ જીસંકા ચંગુનહી નહીં, મોમિન નહી વો કુફરહી નહીં.
વોઃ તો દીલમે જો ચાહેશે પલમે કરે કિસકા ખોપ્ર ખતર ઉસપરહી નહીં
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમે નસર, હૈ ઉસ્સે કોઈ મગર અપસરહી નહીં ૧

જીસકી મીસ્તે શરસો યા કમરહી નહીં, કોઈ પીર યા પયંબરહી નહીં;
ઉસકી માદર નહીં યા પીદરહી નહીં, જાનો અજલ ઉસીકે સરહી નહીં,
ફખી રંઝો અલમ યા સીતમહી નહીં, ઉસકો કરની કીસીસે શુકરહી નહીં

ઉસસે જાલીમ કોઈ જખરહી નહીં, ઉસકી રાહકે કોઈ રહખરહી નહીં.
જીસ બશરપે હો જાવે મહેરબાં વોહી, વોઃ બશરકો જહાં કી સફરહી નહીં
વોઃ ચરીફ પરીફ બશરમે નસરહે, ઉસે કોઈ મગર અપસરહી નહીં.૨

દોનું જહાંકા યે જલવા ઉસકેહી સીવા, કોઈ કરનેમે કારાગરહી નહીં;
ઝોલીઆબી નહીં આદમભો મહીં, ઉસકી શાંનીશા કોઈ હુમશર નહીં.
કુલ જહાંકો બનાતા વો કરતા પ્રતા, પર ઉસકી તો આતી આખરહી નહીં;
પડ પ્રડકે કુરાં થકે કાજી મુહાં, મીલતી ઉસકી નિશાની કીધરહી નહીં
મસજીદમે ન વોઃ મંદીરમે ન કહીં, વોપ્રતો નારી નહીં યા તો નરહી નહીં
વોઃ ચરીફ પરીફ બશરમે નસરહે, ઉસે કોઈ મગર અપસરહી નહીં.૩

‘મજમુન ગુરૂ ગૈબીકે શીરી સખુન, એશે કહેનેમે કોઈ શાહરહી નહીં;
કયા ખીલાયા પ્રબન મેરા દીલકા ચમન, જીસકે શોલેશા બહોમે અતરહી નહીં
મુરસદ લાલસીંગ ખ્યાલ મલાલ કહા, જીસકે લખ્જશા લાલો એવરહી નહીં.
યાકુત નહીં નઝાકતહી નહીં, કોઈ મજમુ ઉસીસે ગોહરહી નહીં.
જહાં દેખું બહાં વોહી આતાહે નજર, બેપ્રહમકો ગુમાસે બખરહી નહીં
વોઃ ચરીફ પરીફ બશરમે નસર, હે ઉસે કોઈ મગર અપસરહી નહીં. ૪

ગુજરાતી ભાષા—પરિશ્રદ્ધા પરમાત્માની રતુતિ.

(બહર—તૂબીર. ૩)

પ્રભુ જકતપતિ તાર્યા ભકત અતી લેજો ભવંથી ગ્રહી મારી બાંધ હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય જાય હવે. ૧
સુખરાશિ અખંડ અવીનાશિ પ્રભુ છો પ્રકાશી ઘટે ઘટ માય હવે,
ધરી પ્રિત ઉગારો પ્રતીત મુને ચીત આકુલ બ્યાકુલ થાય હવે;
ભવ સ્વપ્ના કરી મે કલ્પના કરી જપુ જપ્ના તમારી સદાય હવે,
પ્રધ ધારીને તારો મુરારી મુને મારી વિનતી મુણી થજો સદાય હવે.
દેજો દર્શણ થઇને પ્રસન્ન પ્રભુ મન વિજ્રમ થઈ પસ્તાય હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય જાય હવે. ૨

પાંડી ટેક તે પંચાલી એક તણી પ્રભુ નેક કરો કરુણાય હવે
 કીધાં કર્મ અર્મેક અધર્મ કરી તેવું મર્મ ન જાણુશે કાંય હવે;
 રમુનંદન આ લઘુ વંદન છે ભવ બંધન દુખ ન સહેવાય હવે,
 રાખો ચણું તમારી હું શણું થયો દુખ હણું કરો ને દયાય હવે;
 કષ્ટ કાપો અભય પદ આપો હરિ તોતો ત્રૈવિધ તાપ ઓલાય હવે,
 જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય ભય હવે. ૨
 ભકંત વારે હસો અવતાર ધયા કોણુ ઉગારે તમારા વીનાય હવે,
 બહુ નામિ છો અંતર્યામી પ્રભુ સ્વામી દર્શણુ દ્યો ચીત ચહાય હવે;
 યયાં સાચું તમે જેમ પાર્થતણા તેમ આર્ત હરો યદુરાય હવે,
 આણી વહાલ સદામાને હાલ કર્યો ચમ જાલથી કેમ છુટાય હવે.
 જોડું હાથ અનાથ ના નાય પ્રભુ તમ સાથ ન અવર ઉપાય હવે,
 જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય ભય હવે. ૩
 જૈંભી જ્ઞાને કરી મળ્યા ધ્યાને હરી પરિપુર્ણ થઈ છે ઇચ્છાય હવે,
 મતી મંદ ટલી રચ્યો છંદ વળી સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ કડાય હવે;
 મદ્યાં અરસ પરસ દિધું દરશ પ્રભુ ભેઈ હૃદય સરસ હોય હવે,
 ભકત પાલક દીન દયાલ તણાં ગુણુ ગોવિંદલાલજી ગાય હવે.
 વૃત્તિ સ્થીતે શ્રમણુ કટ્ટે પ્રીતે યકી તેના પ્રાશ્નિત સર્વે હરાંય હવે,
 જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય ભય હવે. ૪

રંગત—ઝડકી.

તુરાવાલાના ખ્યાલ ઉપર—કનૈયાલાલનો માલ.

(રંગત—ઝડકી. ૧)

ગૌરી રાધા પ્યારી, કર રહી હે ભોજનકી ત્યારી,
 કઈ તદબીરી ન્યારી ન્યારી, બની રસોઈ રસાભ;

કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ;
ધરે આગે તત્કાલ, લોજન પાવે નંદકેલાલ.

ટેક.

ધરે લાડુ કઇ પ્રકાર, મોનલોગ ખુશખોદાર,
ખુબ બની હે કંસાર, ધરી થાલન મેઃ
તરોં તરોંકી દરાક, કાલી કીની દુધપાક,
દેખ હો ગયે મુસ્તક, મોહન મનમેઃ
પ્રસી પુરી ફેરી મોરી, ભરી મસાલે કચોરી,
ઠાર એસી બની થોરી, ફરસા પનમેઃ
શિખંડ ખાસુદી મલાઈ, બરખી પેંડે મધુરાઈ,
અછી સુત્રફેની બાઈ, પાઈ આનનમેઃ
હલવે ઘેબરકી બહારી, મેસુરપાક બના હે ભારી,
જુમે જુલેખી મોરારી, હુવે બડે ખુશીઆલ;
કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ,
ધરે આગે તત્કાલ, લોજન પાવે નંદકેલાલ.

૧

ખાસી ખાજેકી ફરસાઈ, રાઈતોંકી રોશનાઈ,
બના મીઠાઈ ખટાઈ, કુછ કહી ન જાયઃ
મેવે મીસરી મીઠાન, અછે અછે પકવાન,
પાવે નંદાજીકે કાન, લીયે લોગ લગાયઃ
સાટે ગુલાખી હે ઓર, છુટે એલાચીકી ફોર,
જીસમે કેશરકા હે જોર, લીની જુગત મીલોયઃ
ગરમ ભજીએ ગગન, લગી સ્વાદમે લગન,
મન હો ગયા મંગન, જુમકે જદુરાયઃ
જુગત બની બડી જડી, અછી અછી પાપડ વડી,
બની ભાતકે સંગ કડી, છુટી તુવરકી દોલ,
કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ;
ધરે આગે તત્કાલ, લોજન પાવે નંદકેલાલ.

૨

લેજત ગુંજેકી હે સારી, બની લાપસી ત્રધારી;
મીસરી કેલે અંદર ડારી, જાંબ ગુલાખી કિસોરઃ
પુરનપુરી સજ્જરપોરે, માલ પવે સારે સારે,

આખ રેસે હે સુરાંરે, છુટે અજબ શી ફાર*
 મોનલાલમે મન માને, બને અછે એલાચી દાને,
 સેવ સુંદર લગે પાને, કોમલ જરા ન કઠોર*
 મોહન પાવે માખન રોટી, બની અછી છોટી છોટી,
 કંચન ગંગાજલકી લોઠી, આગે ધરી મનોર*
 ચાલ મઠ ચોલે મટાને, છુકે ચનોકે હે દાને,
 અખ તરકારીકે બેયાને, ખોલ કહેતાહું મે હાલ;
 કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ*
 ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ.

ગ્વાર બેંગન અંબુરન, ગીલકે પંડુરે સુરન,
 બની મસાલે પુરન, અછી તરકારી*
 અછે કચે કચે કેલે, લોંટે કટોલે કારલે,
 ટમાટે બટાટે ભેલે, પાવે ગિરિધારી*
 બેંસન ડાલી મેથી ભાજી, છુકી અછી તાજી તાજી,
 સ્યામ સુંદર હો ગયે રાજી, નટવર ભારી*
 શિંગ સરવૈયેકી સુરી, લગી સ્વાદમે મધુરી,
 સારી શ્રીફલ ખમન ખુરી, સખકે પર ડારી*
 મીરચી આહુકે અંધાને, કેરી લોંબુકે ખટાને;
 ગીલી હલદીકે દરમ્યાને, રામરસકો રખે ડાલ;
 કયાં કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ*
 ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ.

ગીરમર ગોરી રંગી પીલી, નાનુક કાલી મીરચી લીલી,
 એર એલાચીંદે ગીલી, તરોહ તરોહકે અચાર*
 ભોજન પા બેંકે હોંડાલે, આયે સખ સખીયનકે ટોલે,
 ચમ્મર રાધા પ્યારી ઠાલે, ખોલે જય જયકાર*
 સુંદર સોપારીકી છાલ, અછી એલાચી તખાલ,
 ખોલ કાથે ચુને ચોલ, કીની ખીડીયાં તૈયાર*
 ખુખમે દેતી રાધા ગોરી, એશે આનંદ બયોરી,

હાલે રાધેપે કિશોરી, મુખકી પીચકાર*
 મુરસદ ગેખી કહે દયાલ, તેરી જય હો ગૌકેપાલ.
 ચાલ ગાતે ગોવિંદલાલ, રંગીન રંગતકેં સંભાલ;
 કયા કહું આતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન ચાલ,
 ધરે આગે તત્કાલ, લોજન પાવે નંદકેલાલ.

૫

હોલીની બહાર.

(રંગત-ઝડકી. ૨)

લાલ નંદાકે કિશોરી, સંગમે ખેલે અપને હોરી,
 ભર ભર ગુલાલોકી ઝોરી, પહોંચી બેગી ખીંદ્રાબન;
 હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત કાશુન માસ,
 સખીયોં મનમે હુલાસ, ભઈ ત્યાર બનઠન. ટેક.
 કોઈને રત્નામનકો હાર, પહેને ચોલી બુદ્ધેદાર,
 તરોહ તરોહકે શનગાર, લીનો સજ પ્રજનાર*
 કોઈકે છુમ છુમ ધુધર ગાજ, રહે ખીછવે અનવટ બાજ,
 સંગ લે સકલ સમાજ, હો ગઈ હુશિઆર*
 કોઈકી ખીંદી ચમકે લાલ, મુકતા માલ ગલે હાલ,
 ચલ્લી હંસ ગતી ચાલ, ધરી ધરી મન પ્યાર*
 બેશી દામની દમક, રહી નિશીમે ચમક,
 આઈ રમક ઝુમક, નીરખન મોહન મુરાર*
 બુલ—કોઈ ભર ભર લાઇ મઠોલી,
 કોઈને રંગ કેશર ઘોલી;
 સોલ સહસ્ર સખીયનકી ટોલી,
 આપસમે બચન યુ બોલી;
 બનો મનમોહન મસ્તાન, સુનો ખ્યાન ધરકે ધ્યાન;
 ઐશે બંસી અંદર તાન, ગાવે હરલે તન મન;
 હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત કાશુન માસ,
 સખીયોં મનમે હુલાસ, ભઈ ત્યાર બન ઠન.

૧

સારી ખીંદ્રાખનમે જાય, કીરતી હુંદે યદુરાય,
 સુની ખબર કનાય, છુમે કુંજનકે મ્યાન*
 સુની બેગી બેગી ધાઈ, હાઈ કુંજનમે આઈ,
 ધુની શ્રવનમે છાઈ, સુની સરલીકો તાન*
 ઘેરી ચોતરફે પ્રજનારી, ઠાડે ખીચમે મુંરાંરી;
 મુખસે કહેતી રાધા ખ્યારી, હોલી ખેલો હમસે કાન*
 છુટે ચોતરફે ખીચકારી, કુમ કુમ ફેંકે ન્યારી ન્યારી,
 જેતી સખી બેતે ખીહારી, લયે સુનો સુજન*

જુલ—ખીસતારી મોહનને માયા,

સખીયોને મરમ નહીં પાયા;

કુદરતસે રંગ મચાયા,

થી સખી સો શ્યામ દીખાયા;

છીરકે અતર અખીલ, ભૂરી દીગ જાય હિલ,
 ઠાડે ગ્વાલ ખાલ મિલ, ધામ ધુમ નીરખન;
 હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત ફાગન મારી,
 સખીયોં મનમે હુલાસ, લઈ ત્યાર ખન ઠન.

એશો મુન્યો સુર ને શોર, ધનમે છાયો ધમ ઘોર,
 ખરખા સુમન ઠોર ઠોર, લગે ખરસાને ખુલદં*
 ખાખા નદકે! હુલાસો, ન્યારો ન્યારો ઠાડો ખ્યારો,
 કુટીલ કપટી કામનગારો, ખડો મોહન મુકંદ*
 સુરકે હુંદુભિ નિશાન, ખાજે લેરી તુરી તાન,
 ગાવે ગંધર્વ ગાન, લયે અતુલ અનંદ*
 પુરમે નૌતમ નારી સારી, ઘર ઘર ગાવે મંગલ ચારી,
 કુંજ ગલી ગંધી જારી, લઈ રચના કંદ*

જુલ—કોઈ રાગ બસંતી આતી,

કોઈ મૃદંગ ઉપંગ બજતી;

કોઈ ફિરે મસ્ત મંદમાતી,

દર બદર ગુલાલ ઉડાતી;

કોઈ તો પુજે હટરી હોલી, ખાંટે ફગવા ગઠડી ખોલી,

છાંટે કેશર ચંદન ઘોલી, હો મન મગન તદન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત કાગુન માસ,
સખીયો મનમે હુલાસ, ભઈ ત્યાર બન ઠન. ૩

કીચ કેશરકોં મચાયો, ઐસો રંગી રંગ બરચાયો;
મોહન દેવકીજીકો બાયો, ગિરિધર જોપાલ*
હોલી સખીયન સંગ ખેલાઈ, સુદ્ધ બુદ્ધ ખીસરાઈ;
સારી જમુના ત્રટપેં આઈ, બન લાલમ લાલ*
ગીર ગઈ જમુનાજી કે બ્યાન, કીની જલ કીડા અસ્નાત;
વાકે સંગમે નંદકે કાન, ઓર ગ્વાલ કે બાલ*
એશે કાગનમે કાગ, રચ્યો ગાયો રંગ રાગ;
ધન ધન સખીયનકો લાગ, પાતિ દીન દયાલ*

બુલ—લીલા બરની નહીં બાવે,

ગુરુ જૈખીનાથ ગુન ગાવે;

ને ભકત બજે મન ભાવે,

શેા તરે પરમ પદ પાવે;

કથકે ગાતે ગોવિંદલાલ, રંગત હોલીમે રસાલ,
ગુની જ્ઞાનકી ગુલાલ, લગી ઉડન બદન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત કાગન માસ,
સખીયો મનમે હુલાસ, ભઈ ત્યાર બન ઠન. ૪

રંગત-ત્રકડીઆ.

મહેશ વંદનામ્રત.

(રંગત--ત્રકડીઆ, ૧)

શંકર કપાલ; ત્રૈનૈત્રલાલ, ગલે રૂંઠમાલ; શોહે શંકરકે,
ઓઠે મૃગછાલ; રહેતે ખુશાલ; બજતા ચોતાલ, ગિરીજા હરકે. ૬૩
બહે જટાગંગ; લીપટે ભુજંગ, રહિલસમ અંગ, લેપન તનમે,
બજતા અદંગ; ગવરી અર્ધંગ, રહેતે ઉમંગ; અપને મનમે,
પિંતેહે ભંગ; ગનપતિ સંગ, હોતે હે દંગ; કઈ દરશનમે,
બજે ડમરૂ ચંગ; ખુબ જમા રંગ, અબધુત અઝંગ, બસતે બનમે,
સુંદર બીશાલ; છબ હરકિન્હાલ, ભય રખે કાલ; ભાંગે ડરકે,
ઓઠે મૃગછાલ, રહેતે ખુશાલ, બજતા ચોતાલ; ગિરીજા હરકે. ૧

રટલ્યો મહેશ; શંકર નરેશ, સનકાદિ શેષ, ગુન ગાતેહે,
કૈલાશ દેશ, બાસી હમેશ; રટ કટે કલેશ, ફલ પાતે હે;
સંકટ નલેશ, તનમે નિમેશ; અબધુત વેશ, શિર્વ ધ્યાતે હે,
કરાલી કેશ, ત્રીપુંદ્ર મેશ; હાજર ગનેશ, રહે જાતે હે.
ભોલે દેવાલ; રહે ચંદ્રભાલ, જીનકોં સંમાલ, સંમ્રન કરકે.
ઓઠે મૃગછાલ, રહેતે ખુશાલ, બજતા ચોતાલ, ગિરીજા હરકે. ૨

નીલકંઠ હાર; નંદિપે સ્વાર, કરતે ઓદ્ધાર, કંઈ ભકતનકે;
કરલ્યો દીદાર, હર હર ઉચ્ચાર, હે સરજનહાર, કુલજકતનકે;
મત હો ગેમાર, રટ વારંમવાર, મહિમા અપાર; હે દર્શનકે;
કહેતા હું સાર; રખો દીલસે પ્યાર, તજદો અહંકાર, અપને તનકે;
રટો મનકી માલ, ચક્ષુમે નહાલ, ટાલો જંજાલ, ભવ શાગરકે,
ઓઠે મૃગછાલ; રહેતે ખુશાલ, બજતા ચોતાલ, ગિરીજા હરકે. ૩

જ્યુ' ગૈભીકે જ્ઞાન, સરકે ખાન; શંકરકે ધ્યાન, ધર ગુન ગાયા,
 બર્નન બખાન; કયા કહુ પ્રમાન, હૃદયેસે જનન; સદૃશ પાયા;
 કપાનિધાન; કરતે કલ્યાન, ભોલેનિદાન, શંકર રાયા,
 રખશાન માન, દંગલમે આન, કરલ્યો પૈયાન; હરકી માયા.
 ગોવિંદલાલ; કંથકરકે ખ્યાલ, ગાતે હે હાલ, ગંગા ધરકે,
 ઓકે મૃગછાલ, રહેતે ખુશાલ, બજતા ચોમાલ, ગિરીજા હરકે. ૪

હીંદુસ્તાની—કપાળ લીલા.

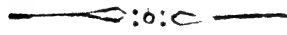
(રંગત-ત્રકડીઆ. ૨)

ચંદુવીર, ખડે જમુના તીર, મોર મુકુટ શિર, ઝલકત લારી;
 ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, બહાં લલકારી. ટેક.
 બંસીકા સ્મર, સુત ભઈ આતુર, જોખનમે પુર, મુખપે શાની,
 ખડી રહે હજુર, મત જના હુર, લગતી મધુર, તેરી ખાની;
 કહેન લગી નાર, જાનેદો ચાર, મત કરો બેજાર, ઢલ જય પાની,
 મે હું લાચાર, તુમસે મુરાર, શિર મેરે ભાર, મુનલ્યો દાની;
 મત પકડો ચીર, મેરે અહીર, હોયગી મંદીર, મેરે ખવારી,
 ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, બહાં લલકારી. ૧

ચોલી લીંગાય, મુઝે કયું સતાય, મતકર કનાય, મોસે બલજેરી;
 ખડે કંસરાય, તુઝે પકડ જાય, સુદ્ધ ખુદ્ધ ભુલાય, પલસે તોરી;
 તું હે અંજન, સુરતપે સાન, ઉતરેગી માન, કહેની મોરી;
 અખ તક તું ડાન, શ્રીરતાં મસ્તાન, ભુલેગા ભાન, તનકી થોરી;
 ગીરે તનપે નીર, ધરૂં કેસે ધીર, દેખે આહીર, આલમ સારી;
 ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, બહાં લલકારી. ૨

નારીકા સ્વાલ, સુનતે ગૌપાલ, દ્વય નેત્ર લાલ, પ્રગટી જવાલા;
 એક પલમે હાલ, મારૂં સમાલ, હું કંસકા કાલ, મેં મતવાલા;
 દેખુ'ગા લાગ, રહેના સુજાગ, જ્યુ' નથા નાગ, પલમે કાલા;
 સખ રંગ રાગ, કર દીયા ત્યાગ, દીલ રહા દાગ, સુન પ્રજખાલ;

રખે મનમે રશ્મીર, મેં નહિં કાહીર, ડાંલુંગા ચીર, વેં અપચારી;
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, ખંસી ગંભીર, બહાં લલકારી. ૩
ખંસી ખાજ, સખ લે સમાજ, કંસાકો રાજ, પલમે લીનો;
લગતનકી લાજ, રખ દીની આજ, સિદ્ધ ઉમકો કાજ, કર દીનો;
ધન્ય ધન્ય કૃપાલ, અહો નંદલાલ, સંકટકોં ટાલ, સમરન કીનો;
દંગલમે ખ્યાલ, કહે ગોવિંદલાલ, મુરશદકો હાલ, કૌશર પીનો;
પ્રભુ ચાપ ધીર, હુરો ભકત ભીર, માયા જાજીર, હોવે ન્યાંરી;
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, ખંસી ગંભીર, બહાં લલકારી. ૪

રંગત—દોડકડી.

અદ્વૈતામૃત કવીતા.

(રંગત--દોડકડી. ૧)

શેવો સદગુરુ કરો સત સંગત તજ દેહાભીમાન,
તત્વમે તત્વ મુક્ત પ્રજ્ઞાજાનણ. •

ટેક.

દશ ઇંદ્રી બસ કરો મારો તૃપ્તા જળ લગે પ્રબોધ,
ચેતલ્યો નિજ સ્વરૂપકોં શોધણ;
દૂધત ભર્મના ટલે હોયે નિર્મલ મન રહે ન બોધ,
જ્ઞાન હોયે કંખી ચડે ના દ્વેષણ.

દોહા.

શાંતસખન શુને મગ્નહે છુટે ભવકો કંદ,
તત્વ મસિ પદ ચીનલ્યોરૂપશ ત્યીદા નંદ;

ઘટા કારસેં પર અનલડ વોઃ ઘડા ન કીશકા જાન,
તત્વમે તત્વ મુલ અજ્ઞાનજી.

લીજા લીજા સબ અકાર ચૈતન એકહી રૂપ પ્રકાશ,
વોઃ હે ખ્યાપીક ઉમકા નહી નાશજી;
સવન મનન નિદીધ્યાસ કરે જન પાવે જ્ઞાન બિલાસ;
ન છિનભર રહે કાલકો ત્રાસજી.

દોહા.

દુર્લભ મીલનો તત્વહે ભટકે શીરે અનંત
નૈતિ નૈતિ બેઠ કરે પાવે નહીં કોઈ અંત;
મુલમ ભેદ સમજનો દુર્લભ અજ્ઞાન વ્યાખ્યાન,
તત્વમે તત્વ મુલ અજ્ઞાનજી.

કીટ પકડ એસો અપનો કરહે સ્વરૂપ મકરન્દ,
સમજદ્યો જાય ભર્મના કંદજી;
અર્થ લગા એસો જ્ઞાની જન કહે છંદસે છંદ,
સંતજન એસે આનંદ કંદજી.

દોહા.

માયા ત્રીગુનાતિત હે, જીસમે મોહ પ્રથંડ;
જો રચના હે પિંડકી, સો રચના અજ્ઞંડ,
તાપ ત્રીબીધા ટલે મીલે સદગુરુ હોએ કલ્યાન,
તત્વમે તત્વ મુલ અજ્ઞાનજી.

ગૌબીનાથ સદગુરુ હમારે દત ગુરુકે ખાલ,
રૂપ નિજ દર્શાયો દૈયાલજી;
લાલસિંગજી ગુરુ નામકિ જપતે હરદમ માલ,
ખ્યાલ કથ ગાતે ગોવિંદલાલજી;

દોહા.

જ્ઞાનીકો અપરોક્ષ જ્ઞાન હોએ જબ હોવે સિદ્ધ કાજ,
મુરખ જન મત વાદ કરે આખર હોએ મોહતાજ;

અનુભવી રહે આનંદ શ્રવન સુન કરે સુધારસ પાન,
તત્વમે તત્વ મુલ પ્રદક્ષણાનં.

૪

ભેદી સવાલ.

(રંગત-દોડકંડી. ૨)

ખીના ખીર્ષ ફલ કુલ દુધ ખીન દધી કહો ચતુર સુજન,
જાય પુછો મુરશદસે ખ્યાનં.

ઠેક.

ખીના પ્રદ્ધ ખીન જીવ ગુનીજન કહો પિંડ ખીન પ્રાન,
ભાન ઘટમે હે કોન અસ્થાનં;

ખીના ગુરૂ ખીન જ્ઞાન, જ્ઞાન ખીન કૈસે ધરે કોઈ બ્યાન,
કહો ખીન દયા ધર્મ કોઈ દાનં.

દોહા.

ખીન હાકમકા હુકમ કહો કોઈ કહો ધનુષ ખીન બાન,
ખીન શખ્દ ખીન રાગ કહો કોઈ કહો રાગ ખીન તાન.

અંત સમયમે કિસીકે સંગ માયા ગઈ કહો પ્રમાન,
જાય પુછો મુરશદસે ખ્યાનં.

૧

ખીના ભાવ ખીન ભકત ગુનીજન કહો ખીન ભકત ભજન,
કહો ઐરાગ્ય ખીના સાધનં;

ખીના જુગત ખીન જોગ કહો મન કૈસે લગે લગન,
ખીના સંતોષ કહો મન પ્રસન્નં.

દોહા.

ખીના નયન ખીન દરશ કહો કોઈ કહો સુને ખીન શ્રવન,
કર ખીન કરના કર્મ કહો કોઈ કહો ચરન ખીન ચલન;
ખીના નિર ખીન નદી બહી કીસ તરે કરો પૈયાન,
જાય પુછો મુરશદસે ખ્યાનં.

૨

બીન નારી બીન પુરુષ કહો કેન બીના પુરુષ સર્થ નર,
પ્રીતા માતા બીન કહો પરીવારજી.

બીના સ્નેહ બીન પ્રીત, પ્રીત બીન કહો કોઇ તુ'મ પ્યાર,
વિવેક બીના કહો નિયમ આચારજી;

દોહા.

બીન એક સરજનહોર બીના કહો સકલ સંસાર,
અપરમપાર અપાર પ્રભુકી માયા કા કહો પાર,
બીના નાદ બીન બેદ બાતના સહી કહો ગુનવાન,
જ્યેષ્ઠ પુછો મુરશદસે ખ્યાનજી.

૩

બીન સાગર બીન લેહેર કહો કોઇ શુભો બીનાકી શ્યામ,
કહો કોઇ અખંડ અકારી નામજી;
શૂરવીરકે લંડે બીના કોઇ કહો ગુની સંગ્રામ,
બીના સમ્રાટી કહો કલ્લામજી.

દોહા.

રાજગાર બેપાર બનજ કયું ચલે કહો બીનદામ,
મુરશદ ગૈબી યુ'કહે કોઇ કહો મુક્ત બીન રામ,
લાલસિંગ કહે લક્ષ બેજકે ચીતો હોએ કલ્યાન,
જાય પુછો મુરશદસે ખ્યાનજી.

૪

રંગત-અજીબ.

• શ્રીકૃષ્ણ ખાસલીલા.

(રંગત--અજીબ.)

કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન; સુને શો આનંદ પાવેગા— ટેકે

જીલ.

એક દીન ખેલન લગે કનૈયા સંગમે જ્વાલકે ખાલ,
લેકર દસ્તમે મિટી કાનને દીની મુખમે ડાલ,
લગે સખ જ્વાલ ખોલન; અરે ખેલાન કહાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન; સુને શો આનંદ પાવેગાં.

જીલ.

જ્વાલ ખાલને કહા જાય કે જહા યશોમતિ માત,
માઇ તોરે લાલનને પાઇ આનનમે મીટી લે હાત;
માનો હમ કહેતે સત્ય ખચન, કહો કુછ હરકમ ખાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન સુને શો આનંદ પાવેગા. ૨

જીલ.

આઈ બેગીસે માલુ યસોદા જહાં ખડે થે કાન,
કોથ મંદકે કહેન લગી કયા કીયા તુને ખેલાન;
લગા તું કયું મીટી પાવન, પાકે હીર મન પસ્તાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન; સુને શો આનંદ પાવેગા. ૩

જીલ.

કહેને લગે મુખ ખોલ કનૈયા કેખો મૈયા મુખ મ્યાન,
કપી ના મીટી પાઇ હે મૈને મૈયા મેરી સચ માન;

સુને મત જીઠી બાત શ્રવન; બાલ સખ યુ' સમઝાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૪

ઝૂલ.

દેખન લગી મુખ માતુ યશોમતિ વિસ્મીત ભઈ તત્કાલ,
જમી પવન અસુમાન ન્દીખાયે સ્વર્ગ અત્ય પાતાલ;
દીખાયે મુખમે તીન ભુવન, પાર લીલાકા ન આવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૫

ઝૂલ;

પ્રજ્ઞા બીજી ઔર સદાશિવ બૈકુઠ પુરી કૈલાસ,
સુર્ય ચંદ્ર ઔર નવલક્ષ તારે દીખાયે ગઉકેઆસ;
દીખાયે ગોકુલ બીંદ્રાળન, યે બાલ કયા ખેલ રચાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૬

ઝૂલ.

ખેચી પ્રભુને માયા જખ મૈયાકો આપા તન ભાવ,
ગૈબીનાથ સદ્ગુરુ કહે ફેર નહિ આવેગા દાવ;
ભજો તુમ અનઘડ નિરંજન, વો ભવ બંધનસે છુડાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૭

ઝૂલ.

ગોવિંદલાલ ઉસ્તાદ મીલે ગુન ગાતે ગીરધરલાલ,
નનુલાલ નિત ન્યારી ચાલસે રચે ખ્યાલપે ખ્યાલ;
સુનકે પૈમાલ હુવે દુસ્મન, વોતો ફંડસે ભગ બંધવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૮

કલગીના ખ્યાલ ઉપર-ફકીરી અમીરીનું ખયાન.

(રંગત—અજબ. ૨)

દીવાની અજબ અમીરી છે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી છે. ટેક.
બુખે રહે આનતો કયા દરકાર, મીલા પકવાનતો કયા દરકાર,
ખંસે ખીયા ખાન તો કયા દરકાર, નીકલે ગઈ બાન તો કયા દરકાર.

જુલ.

દરકારિ હાદારકી રખતેં પ્રકીર ઓર અમીર,
અમીરોંપે છે રહમ ખુદાકી જીસે ખુલી તકદીર;
સમજ યે ઘેરી ઘિરી છે, મસ્તમે મસ્ત પ્રકીરી છે. ૧
અમીરોંકોં છે જર મૌજુદ, રહે નોકર ચાકર મૌજુદ,
ઝળી દીલકે દીલખર મૌજુદ, ખુદા હોવે આખર મૌજુદ.

જુલ.

અમીર લોગો અપને જરસે બહુત કરે ખૈરાદ,
ખૈરાદીસે ભરે ખજાને કરતે ખુદાકોં યાદ;
ચાહકી કયા તદખીરી છે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી છે. ૨
ફકીરોં પેહેનતે છે કપ્રની, રખે ખુશતર તખીયત અપની,
નામકી જીનકોં માલ જપની, પ્રકજ સતકી ધુની તપની.

જુલ.

તપ તે ધુની પ્રકીર જીનસે ડરકે ભાગ ગએ કાલ,
કાલસે બંકે લડે ખડે અલમસ્ત જીનોંકી ચાલ;
જ કુછ દીલમે દીલગીરી છે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી છે. ૩
ફકીરી એસી બલમ છે, અમીરી કયા ઉનસે કમ છે,
દોનોંપે સાંચા રશતમ છે, જહાંતક અલમમે દમ છે.

મુન.

હમકા પલભર નહીં ભરૂંસા કહે ગૈબી ઉસ્તાદ,
ઉસ્તાદોને પંજે રખે ગોવિંદલાલપે આખાદ;
છાંપાંકી કલામ શીરી હે, મસ્તમે મસ્ત પૂકીરી હે.

રંગત-ત્રનતાલી.

કૃષ્ણ લીલા આર ભાષામાં.

(રંગત—ત્રનતાલી. ૧)

મદદ અનધડ પ્રદ્ધ—માહારાજ—મદત અનધડ પ્રદ્ધ,
મેરે મેહેર મકાર—મીલા મુળે મોરાર—મદદ—

ટેક.

(નોડેજ.)

કામંજુગારો વડો ધુતાઢો વરતણ વારો મનજી ધાલ,
રાસ રસીલો છેલ છખીલો હલે લટક દિં ચાલ,
નંદને છોરો—માહારાજ—નંદને છોરો.
વલો પ્રાંજુ આંધાર—મીલા મુળે મોરાર.—મદદ—

(ગુજરાતી.)

સર્વાત્રયામિ અપીચલધાર્મી બંદુ નામી છો વિશ્વપતિ,
કરૂણા સાગર નટવરનાગર વંદી કરૂં વીનતિ
તારો ભવજલથી—માહારાજ—તારો ભવજલથી,
સૌના સજનાર—મીલા મુળે મોરાર.—મદદ—

૨

(હીંદુસ્તાની કાનામાત્રા વગર અધર.)

રટત-રટત નર તરત લહુત સતધર કરનરત રહત હરજન,
ધન ધન અસરન સરન હરન અધ નંદ નંદન શરજન,
સકલ જગ કરનન--માહારાજ--સકલ જગ કરનન
જન તારનહાર--મીલામુજે મોરાર--મહદં ૩

(દક્ષિણી વાદી.)

આયકાખરા સકયા શાંગતોખરા તુલા ધ્યાનધરા મંદી કાયઝાસા,
મનાચી માલા શોડું નકા ખગા બળ તુંમી ધકુપાલા.
ગોવિંદલાલ મણુતો--મહારાજ--ગોવિંદલાલ મણુતો,
ફેલી બાપા ચાર--મીલામુજે મોરાર--મહદં ૪

કૃષ્ણલીલા--મીએ ચાર બાપામાં.

(રંગત--ત્રનતાલી. ૨)

વડું પદ ચરનન--માહારાજ--વડું પદ ચરનન,
માલીક સરદાર--પ્રિતમ પ્રામ આધાર--વંડું ટેક.

(ગરબ.)

છડિડે છેડો છણ્ણો બેડો કેડો માવન હિ ઝ્યો મસ્તાન,
રોકધં વાદ લમનાજે માંદતે ભુલમ કરે તો કન,
હાથેકી કધણું--માહારાજ--હાથેકી કધણું,
નાંએ ધનકે વિચાર--પ્રિતમ પ્રામ આધાર--વંડું ૧

(ગુજરાતી.)

કપટી કાળા હલ એગાળા કરો નચાળા નેત્ર તણા,
વસો દુર નાહસો કૃષ્ણજી કામણુગારા બણા,
સુમનમેં ભણ્યા--માહારાજ--તમમે મેં ભણ્યા.
છો નંદકુમાર--પ્રિતમ પ્રામ આધાર--વંડું ૨

(હિંદુસ્તાની.)

ખંસી બળવે નયન નચાવે ગાવે મધુરે સ્વરસે ગાન,
કરત શોર ચીત ચોર બળકેબિન--ભુલાદે બાન,
રાગ કઈ રંગમે--માહારાજ--રાગ કઈ રંગમે,
ગાનત લલકાર--પ્રિતમ પ્રાન આધાર--વંદુ ૩

(દક્ષિણી ગાદી.)

રોક્ત ડેશાલા કશા તું આલા શોડુનદે માલા નંદ્યાકાન,
ગરીબ જાતિ હમી આહે ગવડ્યાંચી દેલ નકોમી દાન,
અગો પોરગ્યા નંદ્યા--માહારાજ--અગો પોરગ્યા નંદ્યા,
મીજાતીસ બાજર--પ્રિતમ પ્રાણ આધાર--વંદુ ૪

(પંજબી)

મેંઠા આવંદા નાલે છલંદા દિલ મથુરાંદી બાસનદા,
કુછીદા વંદા દાણુ ગીનણુદા શાંદે સજણુ મનદા;
ગૈબી ગુરાંદા--માહારાજ--ગૈબી ગુરાંદા,
ગોવંદા હાર--પ્રિતમ પ્રાન આધાર--વંદુ ૫

* રંગત—રિન્દાની. *

(ભાષા ગુજરાતી-માતૃ પિતાની કિંકર્ષ વિષે પ્રબોધ)

(રંગત-રિન્દાની ૧)

કરો પિતૃ માતૃ તણી સેવા--કરો પિતૃ માતૃ તણી સેવા,
ને કરશો સેવા તો પામશો મીઠાં તમે મેવા.- ટેક.
પુત્ર માતાને ઘણો પ્યારો--પુત્ર માતાને ઘણો પ્યારો,

—પાલણુ પોષણુ કરે તેના ગુણુ ઘડી ન વિસારો;
ધુવે મળ મુત્ર તે વિચારો—ધુવે મળ મુત્ર તે વિચારો,
કરાવે સ્તન પયપાન જાણુ એમ રહે પુત્ર મારો.

જીલ—પારણીએ પોઠાડી હીચોળે ગાય મુખેથી ગીત,
પ્રાણુથી જાણુ અધીક વહાલો એવી માતુની પ્રીત;
જીવો એ દુઃખ સહે છે કેવા—જીવો એ દુઃખ સહે છે કેવા;
જો કરશે સેવા તો પામશે મીઠા તમે મેવા. ૧

પુત્રને સુકામાં સુવાડે—પુત્રને સુકામાં સુવાડે;
પોતે બીનામાં સુવે સહિ સંકટ બાળક પાળે;
વળી ટાચકડે રમાડે—વળી ટાચ કડે રમાડે,
પાંચ વર્ષનો થાય જાય બાણુવાને નિશાળે;

જીલ—સુંદર ભોજન કરી જમાડે મુખ જોઈને હર્ષાય;
લાડે કોડે પરણાવે પુખ્તે લઈને વારણા માય;
આપે કોણુ સુખ તેના જેવા—આપે કોણુ સુખ તેનું જેવા;
જો કરશે સેવા તો પામશે મીઠા તમે મેવા. ૨

સ્નેહ માતાનું કહ્યું નવ જાય—સ્નેહ માતાનું કહ્યું નવ જાય;
જેવું હેત જળ મીન તણું એક કાણું અજગા નવ થાય;
તે ગુણુ એસીંગણુ કેમ થવાય—તે ગુણુ એસીંગણુ કેમ થવાય;
નીર કાષ્ટને નવ જોળે એમ વાતસલપણું જણાય;

જીલ—મારી શીખામણુ સારી સુઝ નસાંભળજો કાન દઈને,
નરનારી તમે જીવો પિયારી વાત ધ્યાન લઈને;
નથી માં બાપ અમર રહેવા—નથી માં બાપ અમર રહેવા,
જો કરશે સેવા તો પામશે મીઠા તમે મેવા. ૩

સૌને માતા તે જન્મ આપે—સૌને માતા તે જન્મ આપે,
કર્મે લેખ્યો ફિતાર કર્યા ભોગવવા પડે પાપે;
બળે હરી અભય કરી સ્થાપે—બળે હરી, અભય, કરી સ્થાપે,
જન્મ મરણના સંકટ સૌ સર્વજ્ઞ હરિ કાપે;

જીલ—આવી ઉત્તમ દેહ મનુષ્યની ફરી નહીં મળશે,
ચિતમાં ચેતીલ્યો પ્રાણી તે બય યમનું ટળશે;

ખ્યાલ ગાય ગોવિંદલાલ એવા--ખ્યાલ ગાય ગોવિંદલાલ એવા,
ને કરશે સેવાનો પામશે મીઠા તમે મેવા.

ભાષા-ગુજરાતી કન્નેડી વિષે.

(રંગત-રિન્દાની ૨)

નેઈ નહીં માખાપે નેડી--નેઈ નહીં માખાપે નેડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બડે હોળી. ટેક.

લખ્યા શું લેખ વિધાતાયે--લખ્યા શું લેખ વિધાતાયે,
જાણી નેઈને વગર વિચારે દઈ દીધી માયે;
બેનિ કહો ક્યાં નાસી જાયે--બેનિ કહો ક્યાં નાસી જાયે,
લાજ પીયરની નેઈ સરમથી મનમાં મુંઝાયે;

જુલ--એડે જાય નેખનિયું મારું દીવસ જાય નહીં રાત,
ઝેર જીવતર થયું સખી ક્યાં કહિએ મનની વાત;
વાત શું કહું ત્રોડી ફેડી--વાત શું કહું ત્રોડી ફેડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી. ૧

પીયુ જાય પ્રભાતથી લમવા--પીયુ જાય પ્રભાતથી લમવા,
લઈને લખોંટી બાળક સંગે ફરે રમત રમવા;
આવા દુઃખ શી રીતે ખમવા--આવા દુઃખ શી રીતે ખમવા,
વખત વહિને જાય કંથ ઘેર આવે નહીં જમવા;

જુલ--રીત ભાત તો કાંઈ ન સમજે કહીએ તો રીસાય,
છાતું રડે મા બાપની આગળ એવો મુર્ખ જણાય;
હવે જઈ પડું કુવો ખોડી--હવે જઈ પડું કુવો ખોડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી. ૨

રાત્રે નિદ્રા વસ થઈ સુવે--રાત્રે નિદ્રા વસ થઈ સુવે,
જગાડું ઝાલી બાય બોલાવું સામું પણ ન જુવે;
નાખું ગળે બાંય તો લોખંડે--નાખું ગળે બાંય તો તો રૂવે,
આસપાસ પાડેસી જગાડી લાજ ખોઈ મુવે;

જુલ--આ દુખડામાં દાઝિ દાઝિ દુર્બળ થાશે અંગ,
તન્યા સોળ ગાંજાર સાહેલી ગયું રૂપને રંગ;

- આઈ વિખ મરૂં વેહેલી મોડી--આઈ વિખ મરૂં વેહેલી મોડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી. ૩

બેની તું સાંભળ મા મરજે--બેની તું સાંભળ મા મરજે,
ધિરજ મનથી ધરી અસ્તુતિ ઇશ્વરની કરજે;
પ્રભુનું ચીતવન ચિત ધરજે--પ્રભુનું ચીતવન ચિત ધરજે
સંકટ સઘળાં દુર થશે મેહેજે સિંધુ તરજે;

બુલ--સમ્રાજ કીધું સતી દ્રોપદી પુર્યા પ્રભુએ જીર,
ગૈબીનાથજી ગુરૂ કહે જો ધારણ રાખો ધીર,
ભામનિ સાંત થઈ ભોળી--ભામનિ સાંત થઈ ભોળી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી.

—:0:—

બુદાવંદ મહારાજધિરાજ જામ શ્રી ૭ નરેસ
ખિલાજી બહાદુર કે. સી. એસ. :

આઈ. ના ગુણ કથન વિશેષ

થયાં નિજ અસ્ત દીનેસ

કીધો સ્વર્ગે પ્રવેસ

સુન્ય થયો દેસ

હૃપમાં કલેસ

તીવ્ર બેશ

રાકેસ

જીશુ

મા.

—:0:—

: જામ વીલેસના ગંમ વિસે.

(રંમત-ઝડકી લંગડી)..

મોટા ગરીબના નિવાજ, સૌનાં પૂર્યા મનનાં દાજ,

જામ વિલાજી મહારાજ, હતા ઘણા ઉદાર;*

સ્વર્ગ નિવાસી--થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર.

મળી મહાજન રડવા ભાગ્ય, નાખી હૃદયમાં ભાગ્ય;

સૌને હૈયે પ્રગટયું આગું, હવે કેમ થશે*
 પ્રજના પાલક—પ્રજ તણ ગયા શી રીતે દીવસ જશે*
 સાલ ઓગણીશે એકાવનની, સૌનાં મનમાં રહી ગઈ મનની,
 આશા નિવૃત થઈ નિરધનની, સહાય કોણ કરશે*
 હથુરી હાકમ—સૌને આંખે નીર ચોધારાં વરશે*

શેર.

માસં હતો વૈશાખ પક્ષ સુકલ ચોથ તિથી હતી,
 તારીખ અઠાવીસમીએ પસ્મ પદ પામ્યા ગતી;
 રાજધિરાજે દેહ તણ રવિવારે થયું વિપરીત અતી,
 નામ અમર નવ ખંડમાં રાખ્યું મણીવત મહીપતી;
 દીજને ધેનું પાળ્યાં દ્વાર, એવા ભૂપ નથી થનાર,
 જગત એમ કરે પોકાર, મુખે વારંવાર*
 સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર.* ૧
 રાણીઓ રંગ મહોલે સૌ રોય, દાસીઓ રડતી રડતી જોય,
 માથું ટકી હાય વોય, કરે રૂદન અપાર*
 અરે! ઇશ્વર તે—કોપ ક્યો કર્યો જગતનાં ઝરજનહાર*
 ઘોડે ઘોડાં છુમો પાળે, હસ્તી હલકે હસ્તીવાળે,
 નોકર ચાકર આંખો બાળે, રડી રડી બેસુમાર*
 હે અનદાતા—તમ વિના કોઈ અમારો નથી આધાર*

શેર.

નર નારીઓનાં નેણથી જળ ઝરે પલ પલ શહેરમાં,
 ગુણ રૂલે વર્ણ અદાર સૌએ તન્યાં અનન્નલ શહેરમાં;
 અપ્રસોસ તો એવો થયો અત્યંત કલકલ શહેરમાં,
 સાંભળી નિજ પ્રાંતથી આવ્યું અનુજ દલ શહેરમાં;
 કુંવર માત્ર થયાં ઉદાસ, નાખી બેઠા સૌ નિઃસવાસ,
 મુકી મુકી મનની અસંખ્યવો દમવ વિચાર*
 સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર* ૨
 સુંદર કાસી જેવું ધામ, તમે રચ્યું વિલાબમ,
 કાસી મુખી મુણી નાનું, ઘણા થયા વખાણ*

ધ્યાળુ દાતા—હતા લેહેરી ચતુરમાં ચતુર સુખાણુ*
 ખંગલા કીધા ભારી ભારી, કામ નીકશી મીનાકારી,
 ખુબી છટા ન્યારી ન્યારી, શું શું કહું પ્રમાણુ*
 જુગિત જગતમાં—થનારી નથી વહે છે બે નદી નવાણુ*

શેર.

કોઠ ફરતો શહેરને દરવાજાં જેના ખાર છે,
 વાઢીઓ ફરતા બગીચા જ્યાં ગુલે ગુલબર છે;
 મોર સોર મધુર કરે કોકીલ તણા કીલકાર છે,
 સૌ રચના છે પણ હવે ક્યાં તમારા દીદાર છે;
 કોઈ તો તક્ષખીર બેઠાં જીવે, પેટ બળતાં આંસુ હવે,
 સુખની વૃત્તિએ ન સુવે, કોઈ તરને નાર*
 સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર*

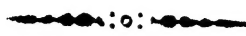
કોઈને મહત્ત્ કરીને સ્થાપ્યાં, કોઈના દુઃખ દાળીદ્ર કાપ્યાં,
 સૌને મન ઈચ્છા ફળ આપ્યા, એવાં નૃપ શોખીન*
 થયા તથીને—થવાના નથી મહી ઉપર રંગીન*
 કઈ સંતોષ્યાં આધુજન, પાળ્યાં સત્યોના સાધન,
 ધન ધન રણમલજીના તન, કુલ કાર્યે પ્રવીન*
 હૈયાત સુધી—હતી, ધર્માર્થ કામમાં પ્રતિ લીન*

શેર.

વર્ષ પિસતાલીસ કિધું રાજ્ય નીતિ પ્યારમાં,
 તપ કર્યા અગણીત સમજેત પુર્વના અવતારમાં;
 ગાયે યજ્ઞ કીર્તિ ગુણીજન મુજ આ સંસારમાં,
 ગૈબી ગુરૂ જ્ઞાને રચી કવિતા કહી છંદ બહારમાં;
 કહે જે ગોવિંદલાલ ગુણવાન, થજે નૃપ દયા નિધાન,
 જેથી સર્વેનું કલ્યાણુ, કરે સુખ દાતાર*
 સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર*

સમાપ્ત.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર પ્રહર્યોનાં મુખારક નામો.

જન્મ ખંભાલીઆ.

- ૨૫ પુંકરણા વલ્લભદાસ દેવજી
અનધડવાલા તરફથી
- ૧૦ રા. રા. લાલજી દામોદર
- ૧ રા. રા. પદ્મ મયાશંકર દયારામ
- ૧ રા. રા. ધ્રુ જોડા પુરષોત્તમ
- ૧ પંડયા ઉમેદલાલ જટાશંકર
- ૧ મેતા નરભેશંકર દયારામ
- ૧ ઠકર દેવજી લક્ષ્મીદાસ
- ૧ ઠકર દામોદર કલ્યાણજી
- ૧ ઠકર જમુનાદાસ કાનજી
- ૧ ઠકર કુંગરસિંહ ભાણજી
- ૧ ઠકર કલ્યાણજી કાનજી
- ૧ ઠકર ગોવર્ધનદાસ કલ્યાણજી
- ૧ ઠકર રત્નજી કાનજી
- ૧ લુ. ઠા. હીરજી ધનજી
- ૧ લુ. ઠા. સુદરજી નથુ
- ૧ લુ. ઠા. ગોપાલ ખટા ધડીઆલી
- ૧ લુ. ઠા. પ્રેમજી ખટા
- ૧ લુ. ઠા. માધવજી પ્રાગજી
- ૧ પ્રોત નથુ પ્રીકમજી
- ૧ સાચોરા દયાળજી હરજીવન
- ૧ રા. અંબાશંકર વજેશંકર
- ૧ શુકલ ધનજી દેવકૃષ્ણ
- ૧ મુખીઆ દયાળજી પુરષોત્તમ
- ૧ પુંકરણા કેસવજી કાનજી
- ૧ પુંકરણા ઓઝા નરોત્તમ હીરજી
- ૧ પુંકરણા તુલસીદાસ માધવજી
- ૧ જોશી મકનજી ઠાકરજી
- ૧ જોશી હરજીવન કેસવજી
- ૧ ગીત્તી જીવાભાઈ લાલજી ઇન્જનેર
- ૧ સોની નથુ ધનજી
- ૧ કાયરથ માધવજી મદનજી

- ૧ કડીઆ પુજા પમા
- ૧ કડીઆ જોરામદાસ લક્ષ્મીદાસ
- ૧ કડીઆ નારાયણ ત્રીકમ
- ૧ મહંત ગોવિંદદાસ દેવીદાસ
- ૧ સુતાર લધા ડોસા
- ૧ સુતાર ઠાકરસિંહ લાધા
- ૧ ખત્રી દેવજી મુલજી
- ૧ ખત્રી હંસરાજ લાલજી સંધાડીઆ
- ૧ ખત્રી મોરારજી ડોસા
- ૧ ખત્રી પુરષોત્તમ મુલજી
- ૧ ખત્રી કાનજી ઠાકરસિંહ
- ૧ ખત્રી કાનજી નાનજી
- ૧ ખત્રી નારાયણ વીરજી

જન્મ સલાયા ખંદર

- ૧ વ્યાસ જટાશંકર સંબુશંકર
- ૧ વ્યાસ મયાશંકર ગોપાલજી
- ૧ ખત્રી કલ્યાણજી ચત્રબુજ
- ૧ ખત્રી દયારામ હેમરાજ
- મોરપર.

- ૧ ખત્રી કેશવજી મુરારજી

પઢાણા.

- ૧ ઠકર ગોવર્ધનદાસ મુરારજી વઘીલ

જન્મ નગર.

- ૨૫ બ્રહ્મનીજી સદગુર મહારાજ
- ભરાવાનજી વિશ્વનાથજી
- ૧૦ રા. રા. બ્રહ્મક્ષત્રીસ્વામીજી ધર્મદારામ
- ૧૦ ખત્રી ધાલજી પુરષોત્તમ અનધડવાલા
- ૫ કશારા નેકા મદનજી અનધડવાલા
- ૧ છીપા રૂપાસિંગ ઝીણા
- ૧ ખત્રી લક્ષ્મીરામ ગોવિંદજી
- ૧ ખત્રી હરજીવન પીતાંબર
- ૧ ખત્રી દયારામ ઝાળા

૧ ખત્રી વીરજી કેશવજી ખોભાત્રી ૧
 ૧ ખત્રી ત્રીભોવનદાસ ખીમજી ૧
 ૧ મીમનગરના ખીજા નામો વ-૧
 ખત સર નહીં આવવાથી દાખલ
 કર્યા નથી.

પોરબંદર

૧ ૬૬૨ કાલા અમરસિંહ
 ૧ „ કાલીદાસ વિં ભીમજી
 ૧ „ કાલીદાસ લાલજી
 ૧ „ નારણજી ગોવંધનદાસ
 ૧ „ નારણજી દામજી
 ૧ „ નારણજી મોનજી
 ૧ „ લાધા નાનજી શીંદરીવાલા
 ૧ જોશી ધર્મસિંહ હરજીવન
 ૧ વિપ્ર ભીમજી અબારામ
 ૧ ઠાકર લાલજી વિ પુરષોત્તમ
 ૧ અખોટી માંધવજી તંબાકુવાલા
 ૧ પુજા ધનજી ધર્મચંદજી
 ૧ ખત્રી ખેતસિંહ વલમજી
 ૧ ખત્રી ગાંડા રવજી
 ૧ ખત્રી રંગીલદાસ શ્વેતજી
 ૧ ખત્રી વછરાજી જીવણ
 ૧ વાંઝા મેધારામ જીવરાજ
 ૧ વાંઝા પુરષોત્તમ ભીમજી
 ૧ મેમણ હાજી આદમ

કચ્છ--માડવી.

૧ રા. રા. ડાકટર ત્રીભુવનદાસ વિ
 સ્યામજી
 ૧ જોશી જયશંકર દયશ્રામ
 ૧ ભટ્ટ જાદવજી મેઘજી
 ૧ જોશી રવજી ભીમજી
 ૧ „ ગણેશદાસ મોનજી
 ૧ રા. મદનજી પ્રભુજી
 ૧ વ્યાસ માંધવજી વિ ર્ધનાયજી
 ૧ પુષ્કરજી લક્ષ્મીદાસ ભુલાણી
 પારતા.
 ૧ ધ્રુ આંધવજી વિશ્રામ
 ૬૬૨ હીરજી ભીમજી

„ માવજી ભીમજી ભીમાણી

„ ચના દેવજી

„ વલ્લભદાસ જોડાણી

ખત્રી ગોવિંદ કારાણી

„ લક્ષ્મીદાસ હરીદાસ

„ ભીમજી ખટાઉ

„ પ્રેમજી પુરષોત્તમ

„ રામજી અરજણ

„ મોનજી જોડા

„ વલભજી રામજી

„ લક્ષ્મીદાસ કેસવજી

„ રણુછોડ હીરજી

„ વલમજી કાનજી

„ રણુછોડ મોનજી

„ પ્રાગજી પુરષોત્તમ

„ ખીમજી કેશવજી

„ જાદવજી દામજી

„ જોડું મુરારજી

„ મોહનજી હરીરામ

સોની નેણુશી રતનસિંહ

બાવા બાલકૃષ્ણ ગોપાલ

ખોજા નુરમામદ ઝીણા

મુનશી મહમદ અશમાલ ખીન

ઈમામદીન શૈયદ અલવી

કચ્છ--ભુજ

૧ રા. રા. હેડમાસ્તર છાંડાલાલ

કચ્છ--મુદ્રા

૧ લુ. ૬૬૨ કુંવરજી કલ્યાણજી

મુંબઈ.

૨૫ ખત્રી વલમજી ઠાકરસિંહ
 ૨ ખત્રી હીરજી લાલજી, ટોપીખલા
 ૧ ખત્રી નારાણુ વલ્લભદાસ
 ૧ ખત્રી વીરેલદાસ ખોડાભાઈ
 ૧ ખત્રી છગન સરાજ
 ૧ ખત્રી જાદવજી આણંદજી
 ૧ ખત્રી કાળા વેરશી અનંદજી
 ૧ ખત્રી હંસરાજ મુરારજી

૧ ખત્રી શ્યામજી મેઘજી
 ૧ ખત્રી દયાળ કુંવરજી ઘાટવાળા
 ૧ ખત્રી દયાળ કરસન ઘાટવાળા
 ૧ ખત્રી સુંદરજી મુરારજી
 ૧ ખત્રી આધવજી સ્યામજી
 ૧ ખત્રી દેવજી પદમાસિંહ
 ૧ ખત્રી પ્રેમજી નારાયણજી
 ૧ ખત્રી મુલજી હંસરાજ
 ૧ ખત્રી ડાહ્યાભાઈ ત્રીકમજી
 ૧ ખત્રી જી વજી ગોવિંદજી
 ૧ ખત્રી પુરુષોત્તમ શીવજી
 ૧ ખત્રી જીવરાજ જીહા
 ૧ ખત્રી વીરજી અમરસિંહ ડાકટર
 ૧ ઠા. મુલજી રામજી
 ૧ ઠા. પુરુષોત્તમ રતનસિંહ
 ૧ ઠા. હીરજી જાધવજી
 ૧ ઠા. લક્ષ્મીદાસ સુંદરજી
 ૧ ઠા. જીવરાજ માધવજી
 ૧ વાંઝા હરદાસ સ્યામજી
 અનધડવાલા
 ૧ વાંઝા સુંદરજી ગોવિંદજી
 અનધડવાલા
 ૧ વાંઝા આણંદજી લાધા
 ૧ વાંઝા લીલાધર કાનજી
 ૧ કંસારા ઘેલાભાઈ પ્રાણુવલ્લભ
 અનધડવાલા

૧ કંસારા છખીલદાસ હરગોવિંદ
 અનધડવાલા
 ૧ આચાર્ય હરગોવિંદ આત્મરામ
 ૧ ત્રવાડી રેવાશંકર કાલીદાસ
 ૧ જ્ઞેશી આપુમહારાજ હરીશંકર
 ૧ પંડ્યા સામલ કાલીદાસ
 ૧ શાસ્ત્રી કેશવરામ વલ્લભરામ
 ૧ ખારવા પુરુષોત્તમ મુલજી
 અનધડવાલા
 ૧ ખારવા રણુજીડજી લાલજી
 અનધડવાલા
 ૧ સોની પુરુષોત્તમ હરી
 ૧ સોની ગોવર્ધન નાનજી
લીંબડી.
 ૧ ખત્રી ગીરધરલાલ રૂઠનાથ
 અનધડવાલા
 ૧ ખત્રી નાનજી જોરાજી
 અનધડવાલા
અમદાવાદ.
 ૧ વકીલ જંગનલાલ સુંદરજી
 વઢવાણુવાલા
મસ્કત
 ૫ કાયસ્થ જૂલો હેમરાજ
 અનધડવાલા

